

Møte mandag den 14. juni kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 98):

1. Utenriksministerens utenrikspolitiske redegjørelse
2. Innstilling fra kommunalkomiteen om boligpolitikken
(Innst. S. nr. 229 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 23 (2003-2004))
3. Forslag fra stortingsrepresentant Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2004 (jf. Innst. O. nr. 89):
«Stortinget ber Regjeringen om straks å ta over saksbehandlingen av alle saker som nå behandles av Utlendingsdirektoratet og som kan innbefatte hensyn til rikets sikkerhet eller utenrikspolitiske forhold.»
4. Innstilling fra næringskomiteen om statens eierskap i Statkraft SF
(Innst. S. nr. 248 (2003-2004), jf. St.prp. nr. 53 (2003-2004))
5. Innstilling fra næringskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Sylvia Brustad og Olav Akselsen om å sikre utvikling og vekst i de regionale kraftselskapene gjennom å gi muligheter for tilgang på økt offentlig egenkapital
(Innst. S. nr. 265 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:75 (2003-2004))
6. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om petroleumsvirksomheten
(Innst. S. nr. 249 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 38 (2003-2004))
7. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Hallgeir H. Langeland, Ingvild Vaggen Malvik, Øystein Djupedal, Inge Ryan og Lena Jensen om en mer aktiv politikk for økt utvinningsgrad og bedre ressursutnyttelse på norsk sokkel samt lavere lokale og globale miljøutslipp
(Innst. S. nr. 253 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:39 (2003-2004))
8. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Vaksdal, Øyvind Korsberg og Per Sandberg om en tiltaksplan for bygging av gasskraftverk i Norge med samme krav til CO₂-håndtering som i EU
(Innst. S. nr. 256 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:62 (2003-2004))
9. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Vaksdal og Øyvind Korsberg om å lage en samlet plan for eventuell bygging av vindkraftanlegg i Norge
(Innst. S. nr. 257 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:70 (2003-2004))
10. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Inger S. Enger, Eli Sollied Øveraas og Morten Lund om at utgiftene til flomforbygning og opprydning etter flommen i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal i august 2003, og lignende flommer, dekkes fullt ut av staten
(Innst. S. nr. 252 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:34 (2003-2004))
11. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Signe Øye, Svein Roald Hansen og Sylvia Brustad om å etablere skjærgårdspark i Østfold
(Innst. S. nr. 251 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:23 (2003-2004))
12. Innstilling fra sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Olav Gunnar Ballo og Sigbjørn Molvik om sosial- og helsefaglig bemanning i sprøyterom
(Innst. S. nr. 244 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:18 (2003-2004))
13. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2004 (jf. Innst. O. nr. 85):
«Stortinget ber Regjeringen om å utarbeide ny lov om xenotransplantasjon, basert på Europarådets retningslinjer av 19. juni 2003, ut fra målsettingen om at loven skal tre i kraft fra 1. januar 2007.»
14. Forslag fra stortingsrepresentant Olav Gunnar Ballo på vegne av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2004 (jf. Innst. O. nr. 85):
«Stortinget ber Regjeringen om å vurdere opprettelse av et organdonorregister eller andre tiltak som ledd i å oppnå økt organdonasjon, og legge fram saken for Stortinget i løpet av våren 2005.»
15. Forslag fra stortingsrepresentant Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2004 (jf. Innst. O. nr. 81):
«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2005 vurdere om tilretteleggingstilskuddets størrelse er tilstrekkelig for å kunne motvirke den negative utviklingen en ser når det gjelder ansettelse og oppfølging av personer med nedsatt funksjonsevne.»
16. Forslag fra stortingsrepresentant Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2004 (jf. Innst. O. nr. 81):
«Stortinget ber Regjeringen sørge for at også bedrifter som ikke er IA-virksomhet, skal kunne motta tilretteleggingstilskudd på lik linje med IA-virksomhetene.»
17. Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Jan Arild Ellingsen, André Kvakkestad, Carl I. Hagen og Siv Jensen om en målrettet og helhetlig kriminalitetsbekjempelse
(Innst. S. nr. 241 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:54 (2003-2004))
18. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 10. juni 2004 (jf. Innst. O. nr. 90):
«Stortinget ber Regjeringen ta de nødvendige skritt for å samordne lønnstrekk via en felles koordineringsinstans og komme med en fremdriftsplan for dette i statsbudsjettet for 2005.»
19. Referat

Presidenten: Representanten Kjell Engebretsen og Henrik Rød, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Følgende innkalte vararepresentanter har tatt sete:

For Akershus fylke: Harald *Espelund*

For Møre og Romsdal fylke: John *Knudseth*

For Oppland fylke: Morten Ørsal *Johansen*

Fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om permisjon for representanten Sigvald Oppebøen *Hansen* i tiden fra og med 14. juni til og med 18. juni for å delta i St. Petersburgs Økonomiske Forum.

Denne søknaden foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Første vararepresentant for Telemark fylke, Rolf Erling *Andersen*, befinner seg for tiden utenlands og er av den grunn forhindret fra å møte i Stortinget fra og med 14. juni til og med 16. juni, under representanten Sigvald Oppebøen *Hansens* permisjon.

Vararepresentantene, Rolf Erling *Andersen* og Marthe Scharning *Lund*, foreslås innkalt for å møte i permisjonstiden. – Det anses vedtatt.

Marthe Scharning *Lund* er til stede og vil ta sete.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møter i inneværende uke. Det anses vedtatt.

Presidenten vil foreslå Kjell Engebretsen. – Andre forslag foreligger ikke, og Kjell Engebretsen anses enstemmig valgt som settepresident for Stortingets møter i inneværende uke.

Utenriksminister Jan Petersen overbrakte 1 kgl. proposisjon (se under Referat).

Presidenten: Representanten Ågot Valle vil framsette et privat forslag.

Ågot Valle (SV) [10:04:42]: På vegne av Siri Hall Arnøy og meg selv vil jeg legge fram forslag om tiltak for å øke valgdeltakelsen.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at formiddagens møte fortsetter utover den reglementsmessige tid til kl. 16. – Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag, og det anses vedtatt.

Presidenten viser til at på bakgrunn av den store mengden saker som skal behandles i løpet av denne uken, har det vært nødvendig å utvide formiddagsmøtene på mandag, tirsdag og torsdag til kl. 16 og følgelig avgrense pausen til to timer.

Dette skaper et problem i forhold til en komitehøring som er planlagt å starte kl. 15.15 i dag ut fra normal avslutning av formiddagsmøtet kl. 15.

Presidenten vil på denne bakgrunn foreslå at § 21 sjette ledd i Stortingets forretningsorden fravikes i dette en-

kelstående tilfelle, slik at høringen kan gå som planlagt kl. 15.15, selv om møtet i Stortinget fortsetter til kl. 16. – Ingen innvendinger er kommet mot dette, og det anses dermed enstemmig vedtatt.

S a k n r . 1

Utenriksministerens utenrikspolitiske redegjørelse

Utenriksminister Jan Petersen [10:06:23]: Den sikkerhetspolitiske situasjonen er dessverre ikke blitt bedre i tiden som er gått siden min ordinære utenrikspolitiske redegjørelse i januar. Jeg setter derfor pris på denne anledningen til å gi Stortinget en supplerende redegjørelse.

Vi ser stadig eksempler på at de internasjonale terroristnettverkene fortsatt er i stand til å gjennomføre aksjoner med store sivile tap og lidelser. Også vårt eget kontinent ble rammet da Madrid ble offer for den grusomme terroraksjonen i mars.

Vi vil selvsagt gjøre vårt ytterste for at kampen mot internasjonal terrorisme kan bli mest mulig effektiv. Vi vil bidra på alle områder hvor vi har særlige forutsetninger og de nødvendige ressurser.

Historisk sett har de fleste av de sikkerhetsproblemer verden har stått overfor, hatt sine røtter i Europa. I dag hender det imidlertid stadig oftere at vi finner kildene til truslene mot internasjonal fred og stabilitet i Midtøstenregionen. Jeg vil i denne redegjørelsen foruten å ta for meg kampen mot internasjonal terrorisme også redegjøre for situasjonen i Irak og arbeidet med å få fremgang i løsningen av den israelsk-palestinske konflikten.

La meg begynne med den kritiske situasjonen i Irak. Som Stortinget er kjent med, er Regjeringen av den oppfatning at det ikke forelå et tilstrekkelig folkerettslig grunnlag for å gå til militær aksjon mot Irak i fjor. Vi ville gi FNs våpeninspektører mer tid, samtidig som Irak ble avkrevd konkrete nedrustningsskritt innen stramme, men gjennomførbare tidsfrister. Som vi alle vet, gikk det ikke slik.

Etter at Saddam Husseins styrker var nedkjempet, var vi imidlertid i en ny situasjon. Oppgaven ble da å stabilisere og gjenoppbygge Irak økonomisk så vel som politisk, slik FNs sikkerhetsråd oppfordret til i resolusjonene 1483 og 1511. Norge svarte bl.a. på FNs oppfordring ved å delta i den internasjonale stabiliseringsstyrken som ble opprettet.

På ny er vi inne i en viktig fase i utviklingen i Irak. Det første elementet i denne er utnevnelsen 1. juni av den irakiske interimregjeringen, ledet av statsminister Ayad Allawi.

FNs generalsekretærs spesialutsending, Lakhdar Brahimi, la i sin redegjørelse for Sikkerhetsrådet 7. juni ikke skjul på at prosessen med å få en interimregjering på plass hadde vært vanskelig innenfor den tidsramme som stod til rådighet. Konsultasjoner var imidlertid blitt gjennomført også med et stort antall irakiske organisasjoner og grupperinger. Brahimi konkluderte i rådet med at interimsregjeringen representerer en rimelig balanse mellom ulike hensyn, og at den burde være i stand til å bidra til

oppslutning om den videre prosessen inntil midlertidig parlamentsvalg kan finne sted innen utgangen av januar 2005.

Det andre elementet i den nye utviklingsfasen er Sikkerhetsrådets enstemmige vedtak av 8. juni av resolusjon 1546, som slår fast at okkupasjonen vil opphøre samtidig med at suvereniteten 30. juni overføres til den utnevnte interimregjeringen. Funksjoner som okkupasjonsmyndighetene i dag har, blir overtatt av interimregjeringen.

Med dette har vi nådd en viktig milepæl i utviklingen i Irak. Igjen blir det viktig for det internasjonale samfunn å bistå. Vi må alle gjøre vårt for at det kan bli holdt frie valg og etablert et demokratisk irakisk styre.

Grunnlaget for det internasjonale samfunns innsats i tiden fremover vil være resolusjon 1546, med mandat fra Sikkerhetsrådet etter FN-paktens kapittel 7, og de to brev til Sikkerhetsrådets president som er vedlagt resolusjonen, statsminister Allawis brev av 5. juni hvor rådet blir anmodet om å gi den multilaterale styrken mandat til å bidra til å opprettholde sikkerheten i Irak, og utenriksminister Colin Powells brev av samme dag vedrørende den flernasjonale styrkens rettslige status, herunder at styrken forutsettes underlagt senderstatenes jurisdiksjon. Dette rammeverket avklarer også det folkerettslige grunnlaget for styrken, noe som har vært en forutsetning for fortsatt norsk militær deltakelse.

Styrken vil stå under en enhetlig kommando som gir interimregjeringen medinnflytelse på dens aktiviteter. Interimregjeringen kan når som helst anmode Sikkerhetsrådet om å revurdere styrkens mandat. Resolusjonen gir styrken fullmakt til å iverksette alle nødvendige tiltak for å opprettholde fred og sikkerhet i landet. Parallelt med dette forutsettes etablert irakiske sikkerhetsstyrker underlagt interimregjeringen. Det legges til grunn at disse gradvis skal spille en stadig større rolle, og at de på sikt skal overta ansvaret for opprettholdelsen av fred og sikkerhet i Irak. I resolusjonen anmodes også FNs medlemsstater om å gi militære bidrag til den flernasjonale styrken.

Brahimi har gjentatte ganger understreket at en bedring av sikkerheten er en forutsetning for en troverdig politisk prosess frem mot avholdelsen av frie valg og etablering av et demokratisk irakisk styre. Det samme har generalsekretær Kofi Annan gjort, og han har presisert at et internasjonalt militært nærvær i Irak derfor er nødvendig. Etter hans syn er det i alles interesse at man gjør det som er mulig for å stabilisere situasjonen. Betydningen av stabilitet som forutsetning for både den politiske og økonomiske utvikling i Irak understrekes likeledes av FNs sikkerhetsråd. Gjenoppbyggingen vil ikke kunne komme i gang for alvor, og de menneskelige ressurser vil ikke kunne bli utnyttet på en positiv måte, før så er tilfellet.

Regjeringen deler vurderingene om at en bedring av sikkerheten er en nødvendig forutsetning for en troverdig politisk prosess, og at dette for tiden bare kan sikres gjennom et internasjonalt militært nærvær. Det er bakgrunnen for Regjeringens beslutning om fortsatt å delta i det militære stabiliseringsarbeidet i Irak. Det internasjonale

samfunn må gi interimregjeringen den støtte den trenger for å kunne lykkes. Også Norge må bidra.

Etter at ingeniørkompaniet som planlagt avslutter sitt oppdrag om kort tid, vil vårt militære nærvær bestå av et mindre antall stabsoffiserer som bl.a. skal kunne utføre oppgaver knyttet til planlegging, logistikk, sivilt-militært samarbeid, etterretning og ingeniøroperasjoner. I tillegg vil vi bidra med militært personell, som sammen med kolleger fra flere andre land kan hjelpe til med gjenoppbyggingen av det irakiske forsvaret. En slik opplæring er viktig, nettopp fordi den vil bidra til å sette irakerne i stand til selv å ivareta sin sikkerhet.

En avgjørende forutsetning for at stabiliseringen av Irak skal lykkes, er at det irakiske folk oppfatter interimregjeringen som legitim. Suverenitetsoverføringen 30. juni må være og må bli oppfattet som reell. Dette har vi fra norsk side understreket overfor en rekke medlemmer av FNs sikkerhetsråd og andre nærstående land, herunder USA og Storbritannia. Ved å bekrefte det irakiske folks rett til fritt å bestemme over sin egen politiske fremtid og til å utøve full suverenitet og kontroll over sine finanser og naturressurser er resolusjon 1546 med på å gi slik legitimitet.

En annen viktig forutsetning er at FN må gis en sentral rolle i det videre arbeid. Det gjelder ikke minst i forberedelsene til valgene i januar neste år, i arbeidet med opprettelsen av et midlertidig parlament og i utformingen av en ny grunnlov. Det gjør resolusjonen, ved å gi generalsekretærens spesialrepresentant et ansvar for disse oppgavene. En sentral FN-rolle betinger imidlertid at FN-personellens sikkerhet kan ivaretas på en tilfredsstillende måte. Det er det bare den flernasjonale militære styrken som kan.

FNs nærvær og innsats vil i seg selv bidra til å gi legitimitet til den politiske prosessen. Jeg er derfor tilfreds med at sikkerhetsrådsresolusjonen gir FN et mandat som kan legge grunnlaget for en slik innsats.

Et tredje viktig element er at man får fortgang i gjenoppbyggingsarbeidet. I tillegg til den betydningen dette har for livssituasjonen for det irakiske folk, vil det i seg selv virke stabiliserende. FNs bistandsorgan, UNAMI, har fått en sentral rolle i dette arbeidet gjennom vedtakelsen av resolusjon 1546. Norge vil bidra til gjenoppbyggingen, og Regjeringen har i inneværende år avsatt 80 mill. kr i utviklingsbistand og humanitær hjelp.

Det er ikke bare det folkerettslige grunnlaget for styrken som må være tilfredsstillende. Den flernasjonale styrken må også opptre i samsvar med folkeretten.

Regjeringen legger avgjørende vekt på at verken menneskerettighetene eller humanitær folkerett brytes i kampen mot terror. Dessverre har vi fra andre lands regjeringers side sett flere eksempler på at så ikke alltid er tilfellet. Overgrepene i Abu Ghraib-fengselet i Irak er intet mindre enn rystende.

Irakiske fanger i Abu Ghraib-fengselet, og andre fengselsinstitusjoner i Irak, kommer uten tvil inn under betegnelsen «beskyttede personer» i henhold til tredje og fjerde Genevèkonvensjon. Disse slår fast at alle personer har rett til å bli behandlet humant og med respekt. I den

utstrekning fanger behandles på en måte som er inhuman, krenkende, ubehagelig eller ufordelaktig i konvensjonens forstand, vil dette være i strid med folkeretten.

Det er helt nødvendig at de amerikanske myndighetene kommer til bunns i hva som er skjedd. Vi ser dette som et naturlig og nødvendig skritt, som USA også folkerettslig er forpliktet til. Vi legger til grunn at den igangsatte etterforskningen vil avdekke alle relevante ansvarsforhold.

Fra norsk side har vi overfor amerikanske myndigheter tatt klart avstand fra de forhold som er avdekket i Abu Ghraib-fengselet. Vi har dessuten understreket at det er et absolutt krav at de internasjonale styrkene i Irak og andre steder opptrer fullt ut i samsvar med humanitær folkerett, og at mulige overtredelser etterforskes. De som måtte ha gjort seg skyldig i overtredelser, må bli stilt til ansvar.

Jeg tror ikke det kan være noen tvil om at den amerikanske behandlingen av irakiske fanger har gjort arbeidet med å stabilisere landet vanskeligere. Jeg tror heller ikke at det er tvil om at det irakiske folks tillit til USA, til de amerikanske styrkene og til de vestlige lands demokratiske verdier mer generelt er svekket som en følge av det som har skjedd.

La meg avslutningsvis når det gjelder Irak-spørsmålet, få si at jeg er glad for at resolusjon 1546 ble vedtatt av et samlet sikkerhetsråd. Enigheten markerer at rådet har lagt bak seg den splittelsen som Irak-spørsmålet utløste, og som truet med å svekke rådets autoritet. Prosessen frem mot vedtakelsen av resolusjonen og den enstemmige oppslutningen om den, viser etter mitt syn også at de transatlantiske forbindelsene igjen er i godt gjenge etter uenigheten om grunnlaget for de militære aksjonene mot Irak i fjor.

La meg gå over til et annet grunnleggende problem vi har i regionen: Konflikten mellom israelere og palestiner. Den er grunnleggende av politisk karakter og lar seg ikke løse ved terror eller militære midler. For Regjeringen er det urovekkende at partene ikke synes å ville ta dette innover seg. I stedet synes partene fanget i en ond sirkel av angrep og gjengjeldelser.

Kampene i Rafah i Gaza i mai, som førte til at over 40 palestinere ble drept, deriblant flere barn, har vakt sterke internasjonale reaksjoner. Norge protesterte kraftig og bad israelske myndigheter om å stanse aksjonene.

Ingen ansvarlig regjering setter spørsmålstegn ved Israels rett til å forsvare seg. Men folkeretten slår fast at maktbruk må være både nødvendig og stå i forhold til foreliggende trusler. Bruk av tunge militære aksjoner i tett befolkede områder er det ikke lett å se nødvendigheten av.

Regjeringen har også konsekvent fordømt den selv-mordsterroren som utføres av ekstreme palestinske grupper. Vi har gjentatte ganger oppfordret de palestinske myndighetene til å gjøre sitt ytterste for å bekjempe palestinsk terrorisme.

Vi har også gjentatte ganger gjort det klart at etter Regjeringens syn er det ikke akseptabelt å benytte terroris-

me som virkemiddel for å nå politiske mål. Det gjelder også i konflikten mellom israelere og palestinere.

Et samlet og målrettet arbeid fra den såkalte kvartettens side, dvs. FN, EU, USA og Russland, vil kunne gi kraft og legitimitet til det fortsatte fredsarbeidet. Deres såkalte veikart for fred har fått tilslutning fra FNs sikkerhetsråd, og er også i prinsippet akseptert av partene. Veikartet representerer etter Regjeringens syn fortsatt det viktigste fredshåpet for israelere og palestinere siden intifadaen startet i september 2000.

Det vil være et viktig første skritt og kan skape ny dynamikk hvis Israel trekker seg ut av Gaza og fire bosettinger på Vestbredden. Den israelske regjeringen fattet som kjent en prinsippbeslutning om dette 6. juni. Dette er selvsagt isolert sett positivt, selv om den endelige beslutningen om å evakuere bosettingene nok en gang ble utsatt.

Det er nå viktig at det internasjonale samfunn holder fast ved at tilbaketrekkingen skal skje i tråd med veikartet og visjonen om en tostatsløsning. Vi må videre kreve at den israelske tilbaketrekkingen fra Gaza blir fullstendig, og at bosetterne fra Gaza ikke flyttes til Vestbredden. Spørsmålet om grenser og flyktningenes endelige skjebne må, i tråd med hva kvartetten – inklusiv USA – har fremholdt, avgjøres i sluttstatusforhandlingene mellom Israel og palestinske myndigheter.

En eventuell israelsk tilbaketrekking fra bosettinger i Gaza og på Vestbredden må koordineres med de palestinske myndighetene. Velfungerende palestinske myndigheter er en viktig premisse for fremskritt i fredsbestrebelsene, og for en levedyktig tostatsløsning. Fra norsk side har vi derfor et omfattende engasjement for å bistå de palestinske myndighetene med interne reformer, og kan vise til gode resultater når det gjelder finansforvaltningen.

De palestinske myndighetene kan imidlertid ikke gjennomføre reformer i et vakuum. Hvorvidt reformene skal lykkes, avhenger også av Israel, som har kontroll med flere av rammebetingelsene. Israel må legge til rette for at de palestinske myndighetene skal kunne iverksette viktige reformer, ikke minst innen sikkerhetssektoren.

Som formann for giverlandsgruppen for bistand til palestinerne, har jeg tatt initiativ til en vurdering av hvordan denne gruppen, kalt AHLC, kan bidra til en positiv politisk og økonomisk utvikling i Gaza ved en eventuell tilbaketrekking. Jeg noterer med tilfredshet at kvartettlandene har gitt sin fulle støtte til en slik rolle for AHLC.

Samtidig med at vi nå arbeider for en positiv utvikling i Gaza, må vi selvsagt ikke glemme Vestbredden. Byggingen av muren på delvis okkupert land, og de stadige utvidelsene av de ulovlige bosettingene, gir dessverre ikke grunn til å tro at Israel har planer om å trekke seg ut av de okkuperte områdene i samsvar med Sikkerhetsrådets resolusjon 242 og 338.

På palestinsk side gjenstår det å få løst en rekke utfordringer, både på sikkerhetssiden og innen justisforvaltningen. Norge forventer at de palestinske myndighetene her gjør langt mer enn det som er tilfellet i dag. Blant an-

net må sikkerhetsstyrkene restruktureres i henhold til kravene som er nedfelt i veikartet.

Et eget fond for budsjettstøtte til de palestinske myndighetene – administrert av Verdensbanken – er nå på plass. Norge bidrog som første land med 12 mill. dollar til fondet. Midlene vil i hovedsak gå til lønninger og til drift av helse- og utdanningssektoren. I egenskap av AHLC-formann har Norge oppfordret andre land til å bidra. Det er gledelig at dette arbeidet nå begynner å gi resultater, og at land som Storbritannia, Japan og Canada har bidratt til fondet.

En løsning på konflikten mellom israelere og palestinere vil være av vesentlig betydning for fremdriften i andre utfordringer landene i regionen står overfor. På den annen side må ikke manglende fremgang i denne konflikten få stenge for hardt tiltrengte forandringer i andre deler av regionen.

Det har det siste året vært en tiltagende debatt om behovet for reformer, modernisering og demokratisering i Midtøsten-regionen. Rapporten fra FNs utviklingsprogram i 2003 om situasjonen i den arabiske verden har vært et viktig bidrag til diskusjonen. Behovet for modernisering av arabiske samfunn, særlig innenfor utdanning og når det gjelder sosiale og økonomiske forhold, understrekes. Rapporten peker også på behovet for å styrke kvinnes stilling i de arabiske land.

Reformbehovet er langt fra av ny dato, men fikk fornyet oppmerksomhet da begrepet «Det utvidede Midtøsten» ble satt på den internasjonale dagsordenen i 2003.

Reformspørsmålet stod sentralt på G8-toppmøtet i USA 8.–10. juni, hvor også flere land i regionen deltok. I erklæringen fra møtet uttrykkes et ønske om et aktivt og konstruktivt samarbeid med landene i Midtøsten og Nord-Afrika om utvikling og reform, basert på landenes egne premisser. Toppmøteerklæringen innebærer også en erkjennelse av at det generelle utviklings- og reformarbeid i regionen ikke kan ses løsrevet fra konflikten mellom Israel og Palestina og situasjonen i Irak.

G8-landene vil ta initiativ til at det opprettes et eget samarbeidsforum for utenriks- og finansministrene i G8-landene og landene i regionen. De vil også etablere et bredt anlagt samarbeidsprogram.

Det er viktig at G8-landene så klart baserer sitt initiativ på det kulturelle og politiske mangfoldet i regionen og på lokalt eierskap, samtidig som det påpekes at dette mangfoldet ikke må brukes som et påskudd til å motarbeide reformarbeidet. Det er i tråd med våre synspunkter.

Sett fra norsk side er det positivt at G8-landene gir sin støtte til bistands- og reformarbeidet i palestinske områder og til AHLC. Særlig gledelig er det at også G8 nå oppfordrer til å gi bidrag til verdensbankfondet for budsjettstøtte til palestinske myndigheter.

EU har lenge arbeidet for å trekke middelhavslandene inn i et nærmere samarbeid gjennom den såkalte Barcelona-prosessen. Dette arbeidet vil fortsette, samtidig som det vil bli lagt mer vekt på de sikkerhetspolitiske aspektene. EUs nye sikkerhetsstrategi bygger bl.a. på at sikkerheten og stabiliteten i EUs nærrområder må bedres. Barcelona-prosessen er et virkemiddel for å nå denne mål-

settingen gjennom økt handel, økonomisk utvikling og et bredere politisk, parlamentarisk og kulturelt samarbeid. EUs nye nabolandspolitikk er også et viktig virkemiddel både for økt stabilitet og utvikling i Midtøsten-regionen, og som et bidrag til styrket sikkerhet i Europa.

Regjeringen er enig i at det er behov for grunnleggende reformer og modernisering i regionen, og vår tilnærming til disse utfordringene tilsvarende EUs. Vi har arbeidet for at NATO skal kunne gi et bidrag til en slik modernisering når det gjelder forsvars- og sikkerhetsspørsmål. Det ser ut til å gå mot enighet i Alliansen om et tilbud til landene i regionen om utvidet samarbeid med NATO om bl.a. bekjempelse av terrorisme, forsvarsreform, grensesikkerhet og sivil beredskap.

Et sentralt element i den internasjonale debatten har vært en økende erkjennelse av at landene i regionen selv må ta et ansvar for å utforme reformene. Vellykkede reformer er avhengig av lokalt eierskap og må bygge på landenes egne tradisjoner og kultur.

Men det er ingen grunn til å legge skjul på at reaksjonene i de arabiske land har vært blandede. Blant annet utnyttes den manglende fremgangen i konflikten mellom Israel og Palestina av krefter som motarbeider reformer. Videre har utvilsomt mishandlingen i Abu Ghraib-fengselet ikke gjort det lettere å få gjennomslag for det som av mange i regionen oppfattes som krav basert på vestlige verdier og normer.

Selv om de ofte omtales under ett, er det store forskjeller mellom landene i regionen, særlig når det gjelder demokrati og styresett. De problemene man hadde på det arabiske toppmøtet i mai med å bli enige om formuleringer omkring menneskerettigheter og likestilling, illustrerer klart motsetningene. Det er imidlertid enkelte gledelige tegn til demokratisering og modernisering i regionen, særlig i Maghreb-området og i noen av de mindre Golfstatene.

I de samtaler jeg har hatt med arabiske ledere i det siste året, har jeg med tilfredshet merket meg at de erkjenner behovet for modernisering av sine samfunn. Vi vil derfor videreføre dialogen med sikte på å styrke samarbeidet med arabiske land om reformer med utgangspunkt i deres egne ønsker og prioriteringer.

Sikkerhetssituasjonen i Afghanistan blir stadig vanskeligere. I løpet av kort tid er to nordmenn drept under militær og humanitær tjeneste i landet. Jeg vil gjerne få gi uttrykk for Regjeringens beklagelse og medfølelse med de etterlatte til soldat Tommy Rødningsby og lege Egil Kristian Tynæs.

De to drapene reflekterer de sikkerhetsutfordringer afghanske myndigheter og det internasjonale samfunnet sammen står overfor i Afghanistan. Landet vil i lang tid fremover ha behov for internasjonal støtte både til stabilisering og til gjenoppbygging. Innsatsen til norske militære styrker og humanitært hjelpepersonell er viktige bidrag i dette arbeidet.

Afghanistan er fortsatt preget av politiske, etniske og religiøse motsetninger. Overgangsregjeringen motarbeides av lokale krigsherrer og elementer knyttet til Taliban og Al Qaida. En særlig urovekkende utvikling er den

sterkt voksende narkotikaøkonomien. Narkotikaproduksjonen er i stadig større grad en finansieringskilde for lokale krigsherrer og gjør det vanskelig for sentralregjeringen å ta kontroll over hele landet.

For å sikre en politisk stabil utvikling er et fortsatt sterkt militært ISAF-engasjement nødvendig. Dette vil også bidra til å redusere makten til krigsherrene. I vår internasjonale militære innsats vil Afghanistan være vår hovedprioritet i tiden fremover.

Norges bidrag til ISAF vil i 2004 være på rundt 320 personer, herunder i underkant av 200 i et vakt- og sikringskompani i Kabul, et ledelselement på rundt 50 personer i en av ISAFs tre bataljonstridsgrupper og drøyt 20 personer til det britisk-ledede regionale stabiliseringslaget som er under etablering i Meymaneh i den vestlige delen av landet. Norge stiller med brann- og redningsmannskaper til Kabuls internasjonale flyplass og inntil ti politiinstruktører til opplæring av en afghansk politi- og grensepolitistyrke.

Norges prioritering av Afghanistan er i tråd med NATOs egen, noe som ventelig vil bli bekreftet på toppmøtet i Istanbul 28. og 29. juni. NATOs generalsekretær Jaap de Hoop Scheffer har, med full støtte fra medlemslandene, understreket hvor viktig innsatsen i Afghanistan er for Alliansen. Men fortsatt mangler en del militære ressurser som er nødvendige dersom Alliansen skal kunne oppfylle sin målsetting om å utplassere fem nye regionale stabiliseringslag før toppmøtet i Istanbul.

Det er avgjørende at de politiske forpliktelsene vi har påtatt oss overfor Afghanistan, følges opp med nødvendige ressurser. Det er derfor viktig at den entydige støtten president Hamid Karzais overgangsregjering fikk under den vellykkede Afghanistan-konferansen i Berlin i slutten av mars i år, blir fulgt opp med konkrete bidrag.

For vår del har vi fra årsskiftet gitt Afghanistan status som samarbeidsland for vår utviklingshjelp. Landet vil i inneværende år motta ca. 300 mill. kr i norsk bistand. I tillegg kommer som sagt våre militære og humanitære bidrag.

Den internasjonale innsatsen for å hindre at Afghanistan på nytt blir et fristed for terrorister, er ikke blitt mindre viktig i de snart tre årene som er gått siden terrorangrepene i New York og Washington. For til tross for rekken av tiltak som er iverksatt for å bekjempe internasjonal terrorisme, har Al Qaida-nettverket i samarbeid med lokale grupperinger dessverre fortsatt evnen til å gjennomføre terroranslag og ramme våre samfunn. Særlig er det ytterst urovekkende at det finnes en rekke tegn på at terroristgrupperinger har forsøkt å skaffe seg masseødeleggelsesvåpen.

Vi kan ikke sitte stille og se på dette. Vi må treffe tiltak for å beskytte oss. Men samtidig må vi påse at de grunnleggende menneskerettigheter vi ønsker å beskytte, respekteres, selv om kampen står mot noe så alvorlig som internasjonal terrorisme.

Ikke overraskende har erfaringene siden 11. september 2001 bekreftet at kampen mot terrorisme ikke kan vinnes med militære midler alene, selv om de i visse tilfeller er helt nødvendige. Vi må i tillegg ta i bruk et sett

av andre virkemidler, og vi legger stor vekt på politiske reformer, økonomiske tiltak, politi- og rettsstatssektoren, å styrke utdanningssektoren og å stimulere til kulturell kontakt og interreligiøs dialog. Vi må svekke terroristenes stilling og den anseelse de dessverre nyter hos ulike grupperinger. Vi må fjerne de bakenforliggende årsakene til at terrorisme tas i bruk som virkemiddel, det være seg om de er av økonomisk eller politisk karakter, eller om de bunner i misbruk av religion. Bare på en slik måte kan vi ha håp om å fjerne mye av grunnlaget for terroristorganisasjoner og rekrutteringen til slike. Samtidig må vi holde fast på vår grunnleggende holdning: Intet mål rettferdiggjør terrorisme som virkemiddel.

Selv om regionale organisasjoner som NATO og EU er viktige, er det FN som må ha den ledende og koordinerende rollen i kampen mot internasjonal terrorisme og spredning av masseødeleggelsesvåpen. Derfor var det av betydning at Sikkerhetsrådet 28. april enstemmig vedtok resolusjon 1540 om hindring av spredning av slike våpen. Denne resolusjonen gir Sikkerhetsrådet en sentral rolle, samtidig som den understreker betydningen av de globale nedrustnings- og ikke-spredningsavtalene. Resolusjonen pålegger samtlige medlemsland forsterket innsats i kampen mot spredning av masseødeleggelsesvåpen. Den trekker spesielt frem farene for at ikke-statlige aktører og terrorister får tak i slike våpen.

Regjeringen vil bidra aktivt til gjennomføring av denne resolusjonen, bl.a. ved å gi prioritet til arbeidet i de ulike ikke-sprednings- og eksportkontrollregimene. Sentralt i denne forbindelse står den neste tilsynskonferansen for Avtalen om ikke-spredning av kjernevåpen, som vil finne sted i 2005.

Jeg synes det er gledelig å merke seg at arbeidet med å forhindre spredning av masseødeleggelsesvåpen ikke er uten lyspunkter. Libyas leder, Moammar Gadaffi, har sagt seg villig til å oppgi sine programmer for utvikling av masseødeleggelsesvåpen. Det er også positivt at Iran har etablert et samarbeid med Det internasjonale atomenergibyrået, IAEA, selv om mye gjenstår.

4. mars i år ble Norge fullverdig partner i det såkalte Initiativet for spredningssikkerhet, forkortet PSI. I dette samarbeidet deltar 15 land, herunder USA, Russland, Frankrike og Storbritannia. Siktemålet er å hindre at bl.a. skip og fly benyttes for å spre masseødeleggelsesvåpen. For Norge som en ledende skipsfartsnasjon er det viktig å sikre at norske skip ikke blir brukt til dette.

Innen rammen av FNs sjøfartsorganisasjon, IMO, arbeides det med å få på plass et multinasjonalt regelverk for å hindre spredning ved bruk av skip. Dette arbeidet vil imidlertid ta tid, og selv om Regjeringen foretrekker en multilateral løsning, kan vi ikke sitte og vente på at den blir klar. Regjeringen er derfor på visse betingelser positiv til at det inngås bilaterale avtaler innenfor rammen av PSI. Vi tar i første omgang sikte på å inngå en slik gjensidig avtale med Storbritannia om bording av skip. Avtalen vil ligge innenfor rammene av norsk og britisk nasjonal lovgivning og være fullt ut i samsvar med våre folkerettslige forpliktelser. Dette innebærer bl.a. at det vil måtte gis samtykke til bording av norske

skip i hvert enkelt tilfelle. Erstatningsansvaret må også være klarlagt for rederi, mannskap og last i forbindelse med avskjæringssituasjoner. Avtalen vil på egnet måte bli forelagt Stortinget før Regjeringen forplikter seg.

Norge vil være vertskap for det neste operative ekspertmøtet i PSI, som avholdes i Oslo 5. og 6. august. Formålet med møtet er å videreutvikle det juridiske rammeverket for samarbeidet, videreutvikle øvelsesprogrammet og å utveksle etterretningsinformasjon for å bekjempe spredning av masseødeleggelsesvåpen.

Vi har en krevende periode foran oss i arbeidet med å skape fred og stabilitet og i bekjempelsen av terrorisme. Ikke minst er utfordringene store og mange i Midtøsten-regionen. Men kampen mot internasjonal terrorisme er ikke geografisk begrenset. Den må også føres på vårt eget kontinent. Og vi kan som sagt kun lykkes gjennom forpliktende internasjonalt samarbeid.

Det er viktig at vi i kampen mot internasjonal terrorisme setter i verk både kortsiktige og langsiktige tiltak. Derfor er vår egen innsats for å bekjempe fattigdom og for å fremme menneskerettighetene, og våre bidrag til frihet fra politisk, religiøs eller etnisk undertrykkelse, så viktige. Dessuten er det en forutsetning for å lykkes at vi selv i kampen mot internasjonal terrorisme respekterer de grunnleggende friheter og rettigheter vi ønsker å hegne om. For til sjuende og sist er det vår egen troverdighet som vil bli utslagsgivende.

Presidenten: Presidenten vil foreslå at utenriksministerens redegjørelse legges ut for behandling i et senere møte i Stortinget – og anser det som vedtatt.

S a k n r . 2

Innstilling fra kommunalkomiteen om boligpolitikken (Innst. S. nr. 229 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 23 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 25 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 20 minutter, Høyre 15 minutter, Fremskrittspartiet 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 15 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet, Venstre og Kystpartiet 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra hovedtalerne for hver partigruppe, og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil det bli foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Presidenten vil understreke at det er mange saker som står til behandling på dagens kart, og presidenten ber representantene ta hensyn til dette etter hvert som debatten skrider fram.

Heikki Holmås (SV) [10:39:06] (ordfører for saken):

Det er en menneskerett å ha et sted å bo, og det å sikre alle et sted å bo er selve fundamentet for all velferdspolitik. Det er utgangspunktet når vi skal behandle denne stortingsmeldingen om boligpolitikken.

Vi ventet med spenning på å se hvordan boligmeldingen skulle være når den kom. Vi har ventet i tre år. Den var varslet, og det var grunn til å forvente store endringer av boligpolitikken når meldingen kom, fordi den ble utmeislet av en regjering med en statsråd på området som tidligere hadde vært veldig aktiv i forhold til en ganske radikal omforming av Husbanken.

Noen endringer er det blitt. Resultatmål for å bekjempe bostedsløshet innebar en sammenslåing av låneordninger til et nytt grunnlån med fokus rettet mot universell utforming av miljø. Det ble foreslått en liten utvidelse av bostøtten, at man går fra et arealkrav til et funksjonalitetskrav, fjerning av finansieringskravet på boligene og mulighet for at begge foreldre med delt omsorg skal ha mulighet til å søke bostøtte. Boligmeldingen inneholdt også et forslag om nedtrapping av boligtilskudd til utleieboliger og en omorganisering av kvalitetstilskuddet til å bli et kompetansetilskudd. Det var små endringer som det ble lagt opp til i boligpolitikken, men viktige endringer, som jeg vil kommentere i mitt innlegg.

Det viktigste med Stortingets behandling av boligmeldingen er at et regjeringalternativ som består av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV, har samlet seg om viktige trekk i en felles boligpolitisk plattform, og at skillene mellom våre partier på den ene siden og regjeringspartiene og Fremskrittspartiet på den andre siden kommer tydelig fram.

Allerede når det gjelder målet for boligpolitikken, er vi uenige. Regjeringen mener at alle skal bo godt og trygt. Men når Regjeringen mener at folk skal bo godt, mener de en god bolig, mens flertallet i komiteen mener at den gode boligen skal være av god kvalitet i et godt boområde med gode levekår. Det at Regjeringen stirrer blindt på det individuelle mennesket og den enkelte boligen og mister helt av syne at faktisk så bor folk i et bomiljø i samhandling med andre mennesker, det synes jeg er helt utrolig. Det gjenspeiles gjennom at Regjeringen foreslår å fjerne resten av tilskuddene som er rettet inn mot forbedring av bomiljø, utbedring av borettslag og byfornyelse. De går imot tilskudd til heis og vil trappe ned og på sikt fjerne tilskudd til utleieboliger. Igjen står individrettede tilskudd og tilskudd til kompetanseutvikling.

SV, Arbeiderpartiet og Senterpartiet fokuserer på helheten. Vi vil ha tilskudd til heis i eksisterende boligmasse for å sikre at flere leiligheter skal få universell utforming, fordi de aller fleste av framtidens boliger faktisk allerede er bygd i dag. Vi vil ha tilskudd til områdeutvikling og byfornyelse, for å ha gulrøtter å tilby private, slik at de benytter seg av Husbankens kompetanse. Og vi vil ha tilskudd til ikke-kommersielle utleieboliger for å sikre gode, billige boliger i gode og integrerte bomiljøer.

Den andre forskjellen i hovedmål er at Regjeringen fullstendig mangler fokusering og virkemidler i forhold

til pris. Regjeringen mener at folk skal bo godt og trygt, men vi mener at folk skal bo godt og trygt til en rimelig pris i forhold til inntekt. Det var slik at komiteen måtte til Finland for å finne ut hvor skjevt fordelt boligutgiftene er mellom fattige og rike. Den femtedelen av ungdom som har lavest inntekt, betaler i gjennomsnitt 40 pst. av det de tjener, til det å bo, det vi kaller boutgiftsbelastning. Det er i denne gruppen ungdom vi finner dem som leier. Det er i denne gruppen ungdom vi finner at de færreste har rett til bostøtte, med mindre de har barn. Samtidig er det slik her i landet at de med de høyeste inntektene har lav boutgiftsbelastning og betaler liten del av inntektene sine til å bo. I snitt betaler de 11 pst. Boutgiftsbelastningen er lavest blant de rike gamle, som bare betaler 2 pst. av det de tjener, for å bo.

I en slik situasjon står vi overfor et valg. Vi kan velge å gi bostøtte til grupper som ikke har det i dag, nemlig enslige og par uten barn med lav inntekt, og samtidig sørge for at det finnes nok ikke-kommersielle billige utleieboliger til ungdom og andre som har trøbbel på boligmarkedet, fordi vi vet det virker. Jeg gjentar: vi vet det virker. Men Regjeringen velger jo ikke det, for når Regjeringen skal bruke 1,8 milliarder kr i boligsektoren, velger de å bruke det på boligskattelette og på enda litt til: skattelette for formue på bolig. Regjeringens linje er altså at alle økonomiske virkemidler skal målrettes mot dem som trenger det mest, bortsett fra de pengene som går til skattelette. Derfor er også en av de oftest brukte setningene fra Regjeringen i innstillingen til boligmeldingen at denne boligmeldingen ikke handler om skattepolitikk. Vi skjønner jo godt hvorfor når vi ser at i skattemeldingen går de inn for å bruke 1,8 milliarder kr i skattelette til dem som har bolig, mens folk som har trøbbel på boligmarkedet, ikke får én øre ekstra fra Regjeringen. Regjeringen tar fra dem som lite har, og gir til dem som har.

Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet vil mye heller bruke de 1,8 milliardene til å sørge for at alle enslige får bostøtte, og at alle par uten barn med lav inntekt har bostøtte – det siste er vi riktignok litt uenige om oss imellom. Vi ville mye heller brukt pengene til å bygge 3 000–4 000 utleieboliger. Vi ville heller bygd 1 000–1 200 studentboliger og 1 000 lavinnskuddsboliger og vært rausere med tilskudd for å sørge for god kvalitet og områdeutvikling for å hjelpe kommunene i gang med en helhetlig planlegging og gi flere muligheten til å bo godt og trygt i gode bomiljøer, med gode levekår til en pris som står rimelig i forhold til inntekten deres. Her er det altså et hovedskille i boligpolitikken, et hovedskille mellom dem som vil bruke penger på skattelette, og dem som heller vil bruke penger på å sørge for en bedre bolig til flere, at alle skal kunne ha en bolig og bo godt og trygt til en pris det går an å leve med.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV mener at Husbanken, som har vært det viktigste boligpolitiske instrumentet i hele etterkrigstiden, fortsatt skal ha den rollen i årene som kommer. For å sikre en stabil boligbygging må Husbanken gi byggenæringen stabile rammevilkår og ha en motkonjunkturrolle i nedgangstider. Det at Hus-

banken skal ha en motkonjunkturrolle i nedgangstider, er altså Regjeringen ikke enig i. Det er ganske oppsiktsvekkende. I bunnåret for boligbygging, i 1991, stod Husbanken for over 95 pst. av finansieringen av nyoppførte boliger. Uten Husbanken hadde antallet konkurser i byggebransjen blitt høyere enn det det faktisk ble.

Regjeringen har iverksatt et arbeid for å bedre produktiviteten i byggenæringen, som vi i komiteen forutsetter vil bli fulgt opp med tilstrekkelig med penger. Noe av det viktigste som kom fram i arbeidet fra utvalget, er at det er viktig å hindre store svingninger i boligbyggingen, fordi det fører til produktivitetstap, som fører til flere feil og høyere byggekostnader. Husbanken må derfor ha en motkonjunkturrolle. I normalår mener Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet at Husbanken bør finansiere omtrent halvparten av de boligene som bygges. Det siste er Regjeringen uenig i, og det synes jeg også er merkelig. For hvis vi ser på alle de boligene som bygges, som har universell utforming – altså at de har livsløpsstandard, som det het før – er de aller fleste av disse boligene husbankfinansiert. Hvis man da skal nå et mål om å få flere boliger med universell utforming, er det fryktelig viktig at Husbanken er inne og finansierer en god del av boligene. Vi i Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet har sagt at i et normalår skal dette være omtrent halvparten.

Regjeringen satte i gang Prosjekt Bostedsløse, og det synes vi har vært et vellykket prosjekt. Det har blitt formulert en god del mål for bekjempelse av bostedsløshet, at ingen skal gå fra institusjon eller fengsel uten å få et varig botilbud. Ingen skal med andre ord inn på hospits, ingen skal bo mer enn tre måneder i et midlertidig botilbud, og ingen skal bli tilbudt døgnovernatting uten kvalitetsavtale. I tillegg skal man få redusert antallet utkastelser. Jeg vil i denne sammenheng litt uærbødig si at alle disse målene stammer fra et privat forslag som SV fremmet for et drøyt år siden. På det tidspunktet fikk de målene tilslutning bare fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV, mens regjeringspartiene stemte imot. Derfor er vi veldig glad for å finne igjen flere av disse målene i meldingen. Vi støtter opp om det, men vi er ganske bekymret for om det finnes tilstrekkelig med virkemidler for å nå disse målene. For Regjeringen fikk senest nå i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett med seg Arbeiderpartiet på å kutte i boligtilskuddet. Det ble framlagt en melding og en oversikt over at vi ikke hadde klart å redusere antall bostedsløse med mer enn 1 000 i løpet av de siste sju årene. Vi har fortsatt minst 5 200 bostedsløse her i landet, og det Regjeringen finner for godt å gjøre, er å redusere tilskuddet til bygging av flere utleieboliger. Det gjør at vi stiller oss tvilende til om Regjeringen faktisk klarer å nå disse målene. Men vi slutter opp om målsettingene. Det er i hvert fall slik at Senterpartiet, SV og Arbeiderpartiet kommer til å gjøre det vi kan for å presse på for at det skal være nok penger for å få avskaffet bostedsløsheten.

Den største skuffelsen i forbindelse med boligmeldingen, sett fra min side, er at meldingen ikke inneholder noen ambisjoner i forhold til hvilke virkemidler som skal til for å sørge for å nå de målene som kommunene har

satt seg for å sørge for at ingen mennesker skal være vanskeligstilt på boligmarkedet. Kommunene har de siste årene jobbet fram boligsosiale handlingsplaner for å nå disse målene. Veldig mange kommuner har gjort dette i den tro at dette skulle utløse midler fra statens side, fra Regjeringens side og fra Stortingets side. Jeg hadde regnet med at vi skulle få en oppsummering av kommunenes innrapporterte behov for oppfølging ved bygging av flere utleieboliger, og mer penger til boligsosiale handlingsplaner for å gi et skikkelig støttetilbud for oppfølging til folk som er bostedsløse med rusproblemer og psykiatriproblemer, men det finnes ingen slik oppsummering i boligmeldingen. Det vi ser, er at det viktigste boligpolitiske virkemiddelet, nemlig tilskudd til bygging av utleieboliger, blir foreslått avskaffet, og i første omgang nedtrappet til 20 pst.

Da vi var i Bergen – som er styrt av et samarbeidsbyråd ledet av en Høyre-dame ved navn Monica Mæland – i forbindelse med behandlingen av storbymeldingen, var det klare budskapet fra den ferske byrådslederen følgende: Boligtilskuddet er det viktigste boligsosiale virkemiddel, og det er det viktigste middelet for å få til en mer rettfærdig utjevning av levekårene i storbyene.

Dette er ikke Monica Mæland alene om å si. Dette sier flere høyrefolk rundt omkring i flere av landets kommuner samt veldig mange andre politikere som har jobbet med fattigdomsproblematiske og utjevning av levekår. Men dette nekter Erna Solberg å se. Hun snur gladelig ryggen til sine egne partifeller som jobber for dette.

Det har vært en hovedlinje siden krigen i størst mulig grad å satse på eierboliger. Det at folk eier sin egen bolig, er viktig. Det er samfunnsøkonomiske gevinster i det. Folk tar del i opparbeidningen og sparer opp egen formue istedenfor å delta i oppsparing av formue for andre. Denne hovedlinjen slutter Stortinget opp om. Det er den ene forskjellen på Norge og våre naboland. Den andre store forskjellen mellom oss og våre naboland, er at vi har svært få ikke-kommersielle utleieboliger. Vi som utgjør et flertall i komiteen, Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV, mener at denne ubalansen må rettes opp ved at det bygges flere ikke-kommersielle utleieboliger. En av de mest konkrete tingene som har kommet ut av denne boligmeldingen, er at dette flertallet i komiteen er konkret på bygging av flere utleieboliger, mens mindretallet er konkret på at dette er noe som kommunene skal trappe ned arbeidet med.

Til slutt vil jeg bare si at det er to andre forslag som SV og Senterpartiet står alene om. SV er alene om ett av dem. Det gjelder to viktige ting. Det ene gjelder innføring av en ikke-kommersielle utleieboliglov for å sikre at boligtilskuddene går til de folkene som trenger det. Det andre er en større satsing på fastrentelån, for vi ser at de landene som har en høy grad av fastrentelån, har en mer stabil boligprisutvikling enn andre.

Så vil jeg ta opp alle de forslagene som SV står sammen med andre partier om, og som vi står alene om.

Presidenten: Representanten Heikki Holmås har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Signe Øye (A) [10:54:47]: SV vil ha en stor ikke-kommersielle utleiesektor og mener at 10 pst. av boligene skal bestå av slike boliger.

Arbeiderpartiet mener at det skal bygges flere ikke-kommersielle utleieboliger, men vil ikke gå så langt som SV. For Arbeiderpartiet ser først og fremst kommersielle utleieboliger som en sluseport over i et eiermarked. Det skal være leie knyttet til ungdom, til studier, til mobilitet og til midlertidighet. SV viser til våre naboland, som har et meget høyere antall slike boliger enn vi har her i Norge.

Mitt spørsmål til representanten Heikki Holmås blir følgende: Mener SV at de nordiske landene har hatt en meget vellykket ikke-kommersielle utleiesektor? Og: Har ikke disse løsningene i våre naboland bidratt til større permanente forskjeller mellom folk, økt segregering, dyrere vedlikehold og dårligere bomiljøer?

Heikki Holmås (SV) [10:56:05]: Jeg ser jo at Arbeiderpartiet ikke vil være med på å fastsette at halvparten av utleiemarkedet bør være ikke-kommersielle utleieboliger. Det er veldig pussig, for det var noe vi stod sammen om senest i budsjettet for dette året, men det må jo være Arbeiderpartiets valg.

Når det gjelder ikke-kommersielle utleieboliger, og om det i de andre landene har vært en suksess: Det jeg synes har vært en suksess, er at det finnes rimelige tilbud for folk som ikke vil kjøpe egen bolig. For det er faktisk slik, og det har BYGGFORSK påpekt overfor komiteen i høringene som vi hadde, at risikoen for den enkelte ved å være tvunget til å kjøpe sin egen bolig faktisk er vesentlig høyere enn det den er ved f.eks. å leie i en periode, fordi svingningene kan være ganske store, spesielt her i Norge.

Vi skal jo lære av våre naboland, og se hva som er galt i deres utleieboligmarked. Det er derfor SV og Senterpartiet har foreslått denne loven om ikke-kommersielle leieboligselskaper, som altså ikke får flertall her i Stortinget.

Peter Skovholt Gitmark (H) [10:57:21]: Boligtilskuddet i dag skal bidra til at personer med varig svak økonomi får et tilskudd, i snitt 160 000 kr, til etablering av egen bolig.

I dag står det et godt oppslag i Aftenposten: «Gjør svake til evige klienter.»

La meg ta et lite eksempel: En funksjonshemmet flytter inn i en ny bolig, gjør store endringer på boligen for å kunne bevege seg fritt rundt. Det kommer opp situasjoner som medfører at vedkommende må selge. Selvfølgelig får ikke vedkommende tilbake de investeringene han har gjort. Samtidig gjør flertallsforslaget i denne salen det slik at vedkommende må betale tilbake til staten de pengene vedkommende har fått i boligtilskudd. Er dette en villet politikk fra SV? Er det en politikk for at de svake skal bli boende i sine boliger til evig tid? Det er blitt sagt at dette vil føre til at vanskeligstilte som rusmiddelbrukere, funksjonshemmede og uføre i realiteten ikke

får mulighet til å flytte til en annen bolig, hvis staten krever pengene tilbake. Dette er, for å sitere Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon, et meget dårlig forslag.

Presidenten: I løpet av dagen vil presidenten være uhyre nøye med taletiden.

Heikki Holmås (SV) [10:58:37]: Det er et meget godt forslag, og det handler altså om tilskudd til bolig og etablering. Det er hele poenget med dette. Jeg har merket meg at tidligere har regjeringspartiene sagt at dette er et dårlig forslag, ut fra en tankegang om at det er for byråkratisk. Det er ingen av de nye argumentene som Erna Solberg har i Aftenposten i dag, som har vært oppe tidligere.

Det er et meget godt forslag, for det gjør at kommunene, og ikke staten, får inn igjen boligtilskudd som de har utbetalt til folk, hvis disse menneskene har havnet i en bedre posisjon. La meg ta et eksempel: Venner av meg har under et oppussingsprosjekt i forbindelse med byfornyelse fått utbetalt 200 000 kr av Oslo kommune i boligtilskudd i forbindelse med oppussingen, på grunn av at de har lagt inn mye penger der. Disse leilighetene har etterpå steget med 1 mill. kr. Etter Høyres oppfatning skal man da bli sittende igjen med disse 200 000 kr på grunn av at de avskrives over en periode på 10 år. Med vårt forslag, som nå har flertall, vil disse pengene gå til kommunen igjen, og de kan da reforderes til nye folk. Det er bra.

Torbjørn Andersen (FrP) [10:59:58]: Etter å ha hørt innlegget fra saksordføreren, Heikki Holmås, får man inntrykk av at det meste er galt når det gjelder norsk boligpolitikk. Representanten jobbet iherdig for å finne kritiske innfallsvinkler til boligmeldingen og hostet opp slike gammelsosialistiske utsagn som at markedet må få mindre og ikke mer makt i boligpolitikken.

Men det er jo slik at markedet fungerer godt – og har gjort det i over 50 år. Det tror jeg de fleste her er enige om. Hvis vi ser dette i et historisk perspektiv, mener SV at norsk boligpolitikk har vært mislykket, eller har den vært vellykket? Og mener SV at det var feil å satse på en så høy andel av privat eierskap som vi har i dag, siden SV utelukkende er kritisk og negativ til det meste som står i boligmeldingen?

Heikki Holmås (SV) [11:01:02]: Jeg har aldri sagt at det meste som står i boligmeldingen, er galt. Jeg har tvert imot sluttet opp om den eierlinjen som har vært en enhetlig politikk siden krigen.

Men det kan jo ikke være et menneske her i salen som tror at boligpolitikken etter krigen hadde som hovedinnfallsvinkel at det var markedet som skulle bestemme. Tvert imot var vi jo tungt inne med både rentesubsidier, borettslagsregulering og annet, nettopp for å sikre at boligtilskuddene som ble brukt, ble værende i disse boligene og slik sørget for at flere mennesker fikk rimelige boliger. Oppføringslånet, som på samme måte sikret at mange mennesker skulle få seg en bolig, har fungert på en god måte.

Når det gjelder dette at markedet fungerer, vil jeg sitere én setning som fikk meg til å humre mest da jeg leste boligmeldingen:

«Et velfungerende boligmarked skal ideelt sett imøtekomme alles behov for bolig på en økonomisk effektiv, sosialt rettferdig og miljøvennlig måte.»

Dette er kanskje noe av det mest naive som noensinne har vært skrevet om markedet og hvordan det fungerer. Det er altså slik at markedet fastsetter en pris – ikke sikrer alle folk en bolig.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Signe Øye (A) [11:02:24]: Arbeiderpartiet mener at Regjeringen i St.meld. nr. 23 legger opp til en svekkelse av boligpolitikken, ikke en styrking, slik Arbeiderpartiet hevder det er behov for. Det kommer klart fram i meldingen at Regjeringen ikke lenger anser boligpolitikken som en del av en bred velferdspolitik, men som en del av sosialpolitikken. Det er Arbeiderpartiet uenig i.

I denne saken ser vi igjen sterke skillelinjer mellom Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet på den ene siden og regjeringspartiene og Fremskrittspartiet på den andre. Fremskrittspartiet støtter Regjeringen over en lav skog gjennom hele innstillingen.

Fremskrittspartiet liker å hevde at det er et parti for folk flest. Men når det gjelder Husbanken, mener de at den ikke skal være en bank for folk flest. Den skal være en helt spesiell bank kun for de aller mest økonomisk vanskeligstilte. Alle andre skal låne i vanlige banker. Får de ikke lån, blir det heller ingen bolig. Dette er Arbeiderpartiet sterkt uenig i. Det er ikke alle som har foreldre eller en rik tante som kan stå som kausjonist for et topplån i en bank.

Fremskrittspartiet mener videre at behovet for sosial boligbygging for lengst er dekket her i landet. Jeg vil hevde at sosial boligpolitikk ikke er det samme som sosialhjelpspolitik, men en samfunnsinvestering som det er ønskelig å gjøre ut fra prinsippet om at alle skal ha mulighet til å skaffe seg et godt sted å bo.

Arbeiderpartiets visjon for boligpolitikken er at alle skal kunne disponere en god bolig i et godt bomiljø. For oss vil dette være et redskap for å nå Arbeiderpartiets generelle mål om menneskelig frihet, likeverd og rettferdig fordeling.

Vi er helt uenig med Regjeringen og Fremskrittspartiet, som ser på boligen som en vare. Arbeiderpartiet ser på boligen som et grunnlag for et godt liv. Mye av det gode livet er avhengig av om man har en nøktern bolig som man kan se på som sin private – enten man eier eller leier.

Regjeringen vil ha mer marked og mindre styring i boligpolitikken. Arbeiderpartiet mener at mer markedsstyring og mindre politisk styring ikke vil kunne bidra til å gjøre det lettere for de unge og de vanskeligstilte, som har problemer med å komme inn på boligmarkedet i dag. Et marked fastsetter prisen på boligen, men sørger ikke for at de som ikke har råd til å betale det markedet krever, får et godt og trygt hjem, som er nøkternt, og som

står i forhold til inntekten. Til det trengs en sterkere satsing på en solidarisk boligpolitikk.

Dette er høyresiden, inklusiv Kristelig Folkeparti, uenig i. At Høyre mener dette, er kjent politikk, men at Kristelig Folkeparti går så langt i å mene at markedet kan styre boligpolitikken her i landet uten en sterkere politisk styring enn det som ligger i boligmeldingen, er oppsiktsvekkende. Ser vi på den siste meldingen om unge og vanskeligstilte, er Kristelig Folkeparti ikke til å kjenne igjen.

Hvorfor mener Arbeiderpartiet at boligmeldingen som vi i dag behandler, er et tilbakeskritt i norsk politikk? Jo, fordi meldingen mangler svar på flere sentrale utfordringer som vi i dag står overfor i boligmarkedet. Regjeringen sier ikke hvordan den skal skaffe boliger til de bostedsløse, og hva dette vil koste. Regjeringen sier ikke hvordan den vil sørge for at alle kan bo med en boutgift som kan mestres i forhold til den enkeltes inntekt. Den sier ikke noe om hvordan vi kan oppnå en stabil boligbygging på et høyt nivå som motarbeider høyere prisvekst enn nødvendig. Regjeringen har ingen oppskrift på hvordan vi kan unngå store svingninger i boligprisene på eie- og leiemarkedet. Utfordringene er beskrevet i meldingen, men hvordan vi skal løse dem, mangler fullstendig.

Innstillingen som vedtas i dag, skal være Stortingets boligpolitikk i de neste ti årene. Da kan ikke svaret bare være at dette skal markedet ordne opp i. Men det er dessverre slik det blir. Regjeringens framtidige boligpolitikk – og innstillingen – går i stikk motsatt retning av Boligutvalgets tilråding, jf. NOU 2002:2.

Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet mener at markedet må få mindre og ikke mer makt i boligpolitikken. Derfor må boligpolitikken styrkes gjennom ti tiltak som er gjengitt i innstillingen, og som bl.a. inneholder følgende:

Husbankens rolle skal styrkes, ikke svekkes. Husbanken skal videreføres som en allmenn bank for boligbygging og -utbedring og i tillegg være en bank som bidrar til lettere boligeetablering. Husbankens samlede lånrammer skal utvides. Vi mener at det skal bygges mellom 20 000 og 25 000 boliger pr. år, og at Husbanken skal kunne finansiere om lag halvparten av disse boligene.

Vi mener det årlig er behov for å bygge 3 000–4 000 ikke-kommersielle utleieboliger for ungdom med 30 pst. tilskudd. Vi mener det må skapes et tilstrekkelig antall ikke-kommersielle, billige boliger for å påvirke prisene i det øvrige leiemarkedet. Det vil også gjøre at det blir større grad av nøytralitet mellom det å eie og det å leie bolig. Regjeringen går motsatt veg og vil fjerne tilskuddet til utleieboliger.

Vi vil bygge 1 000 lavinnskuddsboliger i året med 15 pst. tilskudd for ungdom og økonomisk vanskeligstilte. I tillegg skal det bygges vel 1 000 nye studentboliger årlig med 60 pst. tilskudd.

Vi mener at hospits bør avvikles. Det er et dyrt tilbud, ofte med en husleie på mellom 10 000 og 15 000 kr. pr. måned. Vi mener det er mulig å få et mye bedre tilbud for disse pengene ved å skaffe til veie andre boformer.

Vi vil gi all ungdom en reell mulighet til å få innvilget startlån, slik at det blir lettere for ungdom å kjøpe sin egen bolig.

Vi mener bostøtten må styrkes og boligtilskuddet økes for å redusere boutgiftsbelastningen for dem med dårlig økonomi. I dag skal en enslig med barn eller et par med barn tjene svært lite for å komme inn under bostøtteordningene. Vi mener inntektsgrensene er for lave og vil heve grensene med 50 000 kr, slik at flere barnefamilier kan få bostøtte. For ett år siden støttet Fremskrittspartiet en økning av inntektsgrensene med 30 000 kr. Det gjør de ikke lenger. Det bør barnefamilier med lav inntekt merke seg.

Kommunene sitter med nøkkelen til en vellykket boligpolitikk. Kommunene har dårlig økonomi og sliter med å kunne prioritere bolig, en oppgave som ikke er lovpålagt. Derfor må kommunene få lån med rente- og avdragsutsettelse, slik at de kan føre en offensiv boligpolitikk og legge til rette for utbygging. Regjeringen foreslår å avvikle tilskuddet til boligkvalitet. Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet ber Regjeringen i statsbudsjettet for neste år fremme forslag om tilskudd til områdeutvikling for å oppfordre til helhetlig planlegging og kompensere for investeringskostnader.

Arbeiderpartiet vil også innføre et tilskudd på 40 000 kr pr. bolig til kommuner som bygger over et visst antall boliger pr. år. Det vil gi kommuner i pressområdene et kjærkomment bidrag til å kunne løse problemene med sosial infrastruktur som følge av økt boligbygging.

På ett punkt i innstillingen støtter Fremskrittspartiet de andre partiene – Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet. Det gjelder behovet for å vurdere enkelte forbedringer i boligtilskuddsordningen. Regjeringspartiene er imot dette. Dette flertallet mener at boligtilskuddet ikke lenger bør avskrives over ti år, slik som i dag, men innfris i sin helhet etter bestemte retningslinjer. Boligtilskuddet som er gitt av det offentlige, øker boligens verdi og tilfaller den som mottar tilskuddet, eller arvinger, uten behovsprøving. Ved at boligtilskuddet registreres som lån med pant i boligen, som så skal innfris ved overdragelse til nye eiere og tilbakebetales kommunen, vil boligtilskuddene helt og holdent tilhøre selve mottakeren som har fått tilskuddet, mens denne bor i boligen, og ingen andre vil kunne få disse fordelene. Det er verdt å merke seg at det er mulig å få nytt tilskudd for mottakeren som bor i boligen, eller å ta med seg tilskuddet, hvis det er behov for det.

Til slutt: Arbeiderpartiet mener at markedet alene ikke vil kunne framskaffe de boligene og de tjenestene som trengs for å kunne møte framtidens behov på en offensiv måte i boligpolitikken de neste ti årene. De samfunnsmessige omkostningene ved dette kan bli høye – vesentlige høyere enn hva man med nokså beskjedne midler kunne fått til ved å vedta Arbeiderpartiets, SVs og Senterpartiets forslag i innstillingen. Men slik blir det ikke. Det beklager vi.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hans Kristian Hogsnes (H) [11:13:02]: Arbeiderpartiet har i årene etter krigen vært blant de partier som har vært opptatt av at flest mulig skal være i stand til å eie sin egen bolig. Mye av boligpolitikken har vært innrettet slik, og det har vært bred politisk enighet om det. Derfor eier også nær 80 pst. av alle hushold i Norge sin egen bolig.

Når Arbeiderpartiet nå anstrenger seg for å trives i selskap med Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, synes jeg vi hører litt andre toner. Slik det nå høres ut, er det som kalles ikke-kommersielle utleieboliger og andre varianter av utleieboliger snart det eneste som skal bygges.

To spørsmål til Arbeiderpartiets Signe Øye følger av dette: Synes Arbeiderpartiet at det er for mye når 80 pst. eier sin egen bolig i Norge? Er Arbeiderpartiet i ferd med å forlate den enighet som har vært, om at flest mulig må gis mulighet til å eie sin egen bolig?

Signe Øye (A) [11:14:17]: Jeg kan forsikre om at Arbeiderpartiet mener det fortsatt er viktig at folk eier sin egen bolig. Det er mange grunner til det, det kan man lese av innstillingen.

Det er ikke slik at det er for mye at 80 pst. eier sin egen bolig. Men problemet er at det er for dyrt å komme inn på eiemarkedet. Derfor mener Arbeiderpartiet at vi i noen tilfeller må ha midlertidige løsninger, slik at man kan bo også i den tiden man har problemer med å kunne kjøpe seg en bolig. Vi har ikke forlatt noe som helst prinsipp i forhold til at vi mener at veldig mange skal eie sin egen bolig, men at det også er behov for et antall ikke-kommersielle boliger, er riktig.

Torbjørn Andersen (FrP) [11:15:32]: Arbeiderpartiet skaper i likhet med både SV og Senterpartiet, iallfall i innstillingen, et inntrykk av at mye er galt på det norske boligmarkedet. Jeg synes det er noe underlig, siden boligmeldingen stort sett er en beskrivelse av dagens boligmarked, som i stor grad er et resultat av den boligpolitikken Arbeiderpartiet selv har stått for i en årrekke.

Når Arbeiderpartiet i merknadene sier at det er behov for en betydelig styrking av de boligpolitiske ambisjonene, blir mitt spørsmål: Står det virkelig så ille til i det norske boligmarkedet at Arbeiderpartiet virkelig mener det er behov for en betydelig styrking av de boligpolitiske ambisjonene? Hva er det i så fall man sikter til her? Det kan da ikke være slik at alt er galt i det norske boligmarkedet, slik man får inntrykk av gjennom det som står i innstillingen.

Signe Øye (A) [11:16:45]: Det har vært ført en veldig god boligpolitikk her i landet i ganske mange år, helt siden krigens dager. Det har gjort at vi har veldig mange som eier sin egen bolig. Husbanken har vært et av de viktigste elementene her. Derfor blir det ganske rart når både Fremskrittspartiet og regjeringspartiene mener at det ikke er bruk for Husbanken lenger. Arbeiderpartiet mener at Husbanken er og har vært det viktigste instrumentet i arbeidet med å føre og få til en god boligpolitikk

her i landet. Derfor mener vi at det skal Husbanken fortsette å være. Det mener ikke Fremskrittspartiet.

Heikki Holmås (SV) [11:17:59]: Jeg vil begynne med å takke både Signe Øye og Arbeiderpartiet for et godt samarbeid i forbindelse med boligmeldingen. Vi har funnet fram til mye positivt og en god plattform, en ambisøs plan der vi bl.a. vil trenge omtrent 1 milliard kr i årlige bevilgninger hvis vi skal oppnå de målsettinger vi har på utleieboligfronten, på lavinnskuddsfronten og i forhold til bygging av studentboliger.

I budsjettet i år har ikke Arbeiderpartiet én eneste krone mer enn Regjeringen til nettopp boligtilskudd til bygging av utleieboliger. Samme dag som vi la fram denne felles plattformen, var Arbeiderpartiet, sammen med Regjeringen, med på å kutte 36,5 milliarder kr i årets budsjett til bygging av utleieboliger.

Da er mitt spørsmål: Kan vi stole på at Arbeiderpartiet neste år – og eventuelt etter valget i 2005 – ikke bare vil ha store ord i opposisjon, men faktisk komme med penger og prioritere penger til sosial boligbygging?

Signe Øye (A) [11:19:22]: Jeg kan forsikre representanten Holmås om at Arbeiderpartiet er til å stole på. Vi har sittet både i regjering og i opposisjon, så vi vet hva det betyr.

Når det gjelder de tiltakene som vi har gått inn for i innstillingen, betyr de en kostnad på 1,5 milliarder kr. Vi mener at dette ikke skal tas det første året, men at det skal gå over fire år. Og jeg kan love representanten at det som vi har gått inn for sammen med SV og Senterpartiet, kommer vi til å oppfylle.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Peter Skovholt Gitmark (H) [11:20:14]: Jeg vil først bare si til siste replikant at det er flere som har lagt merke til at Arbeiderpartiet har sittet både i opposisjon og i opposisjon.

Det er en samlet komite som viser til at retten til bolig er nedfelt i menneskerettighetene, og at boligpolitikken er et fundament for all velferdspolitik. Det er en meget god begynnelse, men der slutter dessverre også enigheten i komiteen. Behandlingen av denne meldingen er preget av en overdreven tro på politikerstyrte løsninger fra venstresiden, anført spesielt av saksordføreren, men har et meget sterkt fokus på at de som trenger hjelp, faktisk får hjelp – fra regjeringspartiene, sammen med Fremskrittspartiet.

Denne boligmeldingen bygger videre på den boligpolitikk som har vært ført i Norge helt siden annen verdenskrig. Alle regjeringer har siden den tid lagt opp til at flest mulig skal eie sin egen bolig. Norsk boligpolitikk har vært mer deregulert enn de fleste andre lands, noe som har ført til at Norge har hatt et velfungerende boligmarked, også i motsetning til svært mange andre land. Det er et fungerende boligmarked som setter flest i stand til å skaffe seg bolig – og beholde egen bolig – på egen hånd uten statlig medvirkning. Dermed kan de direkte økono-

miske virkemidlene i hovedsak rettes inn mot dem som har behov for hjelp til å etablere seg, og til å mestre et boforhold, noe som vil bidra til å oppfylle målsettingen om at alle skal kunne bo godt og trygt.

Det er et kommunalt ansvar at det stilles tomter til rådighet for boligbygging. Sammen med både kommunale, fylkeskommunale og statlige reguleringer og pålegg, finansieringsmuligheter, produktivitet i næringen og skatter og avgifter påvirker dette tilbudssiden i boligmarkedet. På etterspørselssiden har renter, inntekt, arbeidsledighet, demografi, bostøtte og andre tilskudd, skatt og forventninger betydning for prisdannelsen. Av alle disse er rente definitivt det viktigste.

Regjeringen har hatt som overordnet strategi at renten skal ned. Denne strategien har Regjeringen lyktes meget godt med. Renten ser ut til å ha stabilisert seg på et rekordlavt nivå. Det påvirker bl.a. folks boutgifter. En familie med et normalt boliglån sparer som følge av rentenedgangen flere titusen kroner i renteutgifter. Det, sammen med rentens store betydning for bedriftene og dermed sysselsettingen, illustrerer tydelig viktigheten av en offentlig politikk som legger til rette for langvarig lav rente.

Spesielt saksordføreren har brukt mye spalteplass på fastrentelån. Regjeringen har i meldingen foreslått å gi Husbanken større frihet med hensyn til låneutmåling og løpetid. Det er likevel den enkelte lånekunde som må vurdere om man velger flytende eller fast rente og bindingstid. Det er urealistisk at lang bindingstid vil skape noen redusert usikkerhet. En slik lang løpetid vil ikke fange opp svingninger i økonomien, da det er umulig å spå så langt fram i tid, og vil dermed kunne gi en rente som er fullstendig feil i forhold til økonomien. I tillegg vil mye kunne skje i en persons private økonomi og andre forhold som f.eks. påvirker den enkeltes betalingsvevne.

Regjeringens målsetting er fortsatt at flest mulig skal settes i stand til å eie sin egen bolig. Det vil gi den enkelte større rettssikkerhet, mulighet til å delta i en eventuell verdistigning samtidig som det ligger en egen verdi i det å eie. Den norske modellen med fokus på eierboliger har vært svært vellykket, og vi i Norge har derfor mindre boligutfordringer enn våre naboland. Det er viktig at eiermodellen fortsatt legges til grunn – også for den norske boligpolitikken for vanskeligstilte. For de fleste vil de totale kostnadene ved å eie være lavere enn ved å leie. Jeg vil derfor samtidig understreke at for noen grupper vil leiebolig være riktig, f.eks. for personer som skifter bolig ofte.

Antallet ikke-kommersielle leieboliger er ikke et godt mål på hvor godt boligmarkedet og boligpolitikken fungerer. Man ser tydelig at den norske boligpolitikken som setter eierskap i fokus, har vært langt mer vellykket enn f.eks. den svenske modellen med mange flere ikke-kommersielle utleieboliger. En fastlåsing av personer i en ikke-kommersiell utleiebolig kan være en fattigdomsfelle. Det er svært vanskelig å flytte fra en ikke-kommersiell bolig til en ordinær bolig. Det er også verdt å påpeke at i Sverige må staten nå ut med milliardsummer til ved-

likehold av de såkalte allmenntilgjortige boligene, samtidig som det offentlige subsidierer regulerte leier. Det slipper vi i Norge.

Borettslag og boligsameier er en viktig del av det norske boligmarkedet. Flere hundre tusen mennesker tilhører dette systemet, og betydningen av ansvarlighet og effektivitet i ressursbruken i et økonomisk fellesskap som borettslag eller boligsameie utgjør, er meget viktig. Et grunnleggende virkemiddel for effektiv ressursbruk er bruk av anbud og innhenting av tilbud ved utførelse av arbeid eller oppdrag. Regjeringspartiene mener derfor at ved større oppdrag bør anbud eller innhenting av tilbud alltid forekomme. Anbuds- og tilbudsinnhenting skaper også tillit til styrets ansvarlighet og økonomiske uavhengighet.

Nye tall for bostedsløse ble for noen uker siden lagt frem. Siden 1997 har tallet på bostedsløse sunket fra 6 200 til 5 200. Like viktig er det at kun 2 pst. av disse ikke har tak over hodet, mot 4 pst. i 1997.

Regjeringen la høsten 2002 fram en tiltaksplan mot fattigdom. Å sikre vanskeligstilte gode, nøkterne boliger var en sentral strategi i denne meldingen. Vanskeligstilte på boligmarkedet må sikres en bolig de kan klare å beholde. Det er en forutsetning for at flest mulig i yrkesaktiv alder kan klare seg selv ved egen arbeidsinntekt. Spesielt viktig er det at tiltakene for å redusere antallet vanskeligstilte på boligmarkedet blir rettet mot individene for å styrke deres ressurser, slik at de lettere kan delta på boligmarkedet, og på den annen side at tiltakene blir rettet mot egenskaper i boligmarkedet og i boligmassen som unødvendige hindrer folk i å delta.

Regjeringens langsiktige mål er å bekjempe bostedsløshet. Det pågående Prosjekt Bostedsløse skal etter planen avsluttes i 2004. Regjeringen foreslår en fortsatt satsing på å forebygge og bekjempe bostedsløshet. Selv med nedgangen fra 1997 til 2004 er det for mange bostedsløse. Jeg vil rose Regjeringen for å ha grepet fatt i problemet, og for at vi nå høster resultater av arbeidet.

Jeg vil vise til min egen hjemkommune, Kristiansand, som har oppnådd en sterk reduksjon i antall begjæringer om utkastelser gjennom å gjennomføre frivillige faste trekk i trygd og sosialstønad fra flere av beboerne i kommunale utleieboliger. Jeg vil oppfordre andre kommuner til å adoptere ordningen.

Regjeringens forslag til omlegging av de boligpolitiske støtteordningene får støtte fra regjeringspartiene og Fremskrittspartiet. Omleggingen går i større grad fra investeringsstøtte – altså boligtilskudd – til konsumentstøtte – bostøtte – og er mer målrettet for å hjelpe dem som har behov for bistand, med å anskaffe og beholde en bolig. I motsetning til venstresiden er det viktigste for regjeringspartiene og Fremskrittspartiet hva en husholdning faktisk betaler i netto boutgifter og ikke hva slags støtte som gis. Det blir med Regjeringens opplegg overført midler fra boligtilskuddet til bostøtten, noe som vil gjøre at det ikke blir økte kostnader for den enkelte. Denne omleggingen vil gi kommunene økt handlingsrom i den lokale boligpolitikken. Flere kan f.eks. etableres i eierboliger, og man kan i større grad frigjøre kommunale

utleieboliger, slik at andre som har behov for en slik bolig, kan få det. Det er også verd å påpeke at for hver hundrede ny utleiebolig staten har delfinansiert gjennom boligtilskuddet, blir det faktisk bare anskaffet mellom 50 og 85 nye utleieboliger. Heller ikke husleien den enkelte betaler, reflekterer de høye subsidiene. Jeg er overbevist om at omleggingen fører til at man oppnår en langt mer effektiv bruk av offentlige midler i boligpolitikken.

Jeg er glad for at en samlet komite mener det er et mål at de som ønsker det, skal bli i stand til å eie sin egen bolig. Jeg er også fornøyd med at en samlet komite mener at de individrettede tilskudd til kjøp av bolig og startlånet er gode virkemidler for å oppnå det.

Jeg ønsker helt til slutt å fokusere på det viktigste virkemiddelet i boligpolitikken, nemlig bostøtten. Bostøtteordningen er et treffsikkert personrettet virkemiddel for å hjelpe dem som har problemer med høye bokostnader og lav inntekt. Bostøtten skal medvirke til å nå hovedmålet, trygge boliger og god boligfordeling. Bostøtten skal sikre at alders-, uføre- og etterlattepensjonister, barnefamilier og andre husstander med svak økonomi skal kunne bo i en høvelig og nøktern eie- eller leiebolig.

Jeg er meget godt fornøyd med at det er denne regjeringen som har fått til den største økningen i bostøtten noensinne, noe som er i tråd med handlingsplanen mot fattigdom. Boutgiftstaket i de største byene har f.eks. blitt økt.

Denne boligmeldingen gir et godt svar på boligpolitikken hovedutfordringer de neste årene.

Jeg vil helt til slutt nevne det paradoks at det er fordi regjeringspartiene ikke ser på bolig som en vare, at vi ønsker å fjerne skattleggingen eller redusere skatten, i motsetning til venstresiden som ser på det som et investeringsobjekt, og dermed skattlegger det så høyt de bare kan.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Signe Øye (A) [11:30:36]: Høyre viser stadig til Econ-rapporten og har tolket den slik at Husbankens låneordninger har liten betydning for hvor mange boliger som blir bygd, og at Husbanken dermed kan bygges ned. Denne rapporten har høstet ganske sterk kritikk både fra byggenæringen, fra NBBL og fra Husbanken. Rapporten tar kun for seg bruken av oppføringslånet blant profesjonelle utbyggere i de fire største byene. Det er bare en liten del av Husbankens lånevirkksomhet, og det er gjort i en periode med sterk vekst.

Da er mitt spørsmål til representanten Skovholt Gitmark: Fastholder han fortsatt at det med bakgrunn i konklusjonen i Econ-rapporten kan sies at det ikke er behov for Husbanken som et virkemiddel for nybygging i hele landet, og spesielt i distriktene?

Eirin Falde hadde her overtatt presidentplassen.

Peter Skovholt Gitmark (H) [11:31:41]: Det er behov for Husbanken. Det er en av grunnene til at Regjeringen styrker Husbanken. Husbanken blir en kompetansebank i større grad enn den har vært. Husbanken har også uttalt at de er meget godt fornøyd med boligmeldingen. Vi legger om støtteordningen, slik at man blir en bedre partner både for kommunene og gjør det lettere for disse å skaffe boliger til vanskeligstilte. Det er en meget viktig strategi i Regjeringens satsing på Husbanken.

Heikki Holmås (SV) [11:32:31]: Peter Gitmarks parti vil altså bruke 1,8 milliarder kr. på å fjerne boligskatningen. Samtidig er de ikke villige til å gå inn og forbedre bostøtteordningen for dem som trenger det best, nemlig de enslige og par uten barn.

Bostøtten fungerer og er det viktigste boligpolitiske middelet, sier Peter Gitmark. Han har rett i at det fungerer. Hvis vi ser på statistikken, ser vi at folk med lavest inntekt – over 65 år – har en veldig lav boutgiftsbelastning, faktisk nede på 9 pst., mens unge mennesker, som oftest er enslige, har en boutgiftsbelastning på 40 pst.

Mener Gitmark at for å hjelpe folk som har problemer på boligmarkedet, er det mer treffsikkert å gi skattelette til dem som eier bolig, enn det er å gi bostøtte til dem som trenger det? Mener han (presidenten klubber) ...

Presidenten: Presidenten har planer om å være litt streng på replikkene. Bakgrunnen for det er at det blir en lang dags ferd mot natt.

Peter Skovholt Gitmark (H) [11:33:49]: Det er ingen regjering som har styrket bostøtteordningen mer enn nettopp denne. Vi har uttalt at bostøtten er det viktigste boligvirkemiddelet, og vi satser på det. Problemet er at det er i hvert enkelt budsjett man tar hensyn til økonomien for neste år, og ikke i boligmeldinger som denne. Vi har fått flere inn under bostøtteordningen enn noensinne. Vi har økt taket for bostøtten i de største byene.

Men det skal ikke være sånn at den enkelte skal motiveres til trygd eller til å stå utenfor arbeidsmarkedet ved at de statlige overføringene blir så store. Den enkelte må også motiveres til arbeid, og det gjelder i all hovedsak enslige og enslige med barn. Det sier seg selv at dersom man er på trygd, får man også bostøtte. Men vi mener det skal lønne seg å være i arbeid, i motsetning til SV, som syr puter under armene på folk.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [11:35:01]: Eg vil gi Regjeringa ros for at ein har sett søkjelyset på bustøtteordninga og den betydninga ho har, og for at ein har teke nokre initiativ for å styrkja ordninga.

Men det som undrar meg, er at Regjeringa, når ein fyrst er oppteken av bustøtta, for det fyrste ikkje ynskjer å auka ho for par utan barn og for det andre slett ikkje ynskjer å setja søkjelyset på dei mange einslege – og dei blir det fleire og fleire av – som åpenbert slit i forhold til buitgifter. Det vart avklart i utjamningsmeldinga for fem år sidan, og det har gong på gong blitt teke opp att.

No ser det ut til at Kristeleg Folkeparti har nye tonar i dagens Dagbladet. Tyder det at òg Høgre kan vera villige til å sjå på situasjonen for dei enslege?

Peter Skovholt Gitmark (H) [11:36:19]: Det er et mål for denne Regjeringen at folk skal tjene på å være i arbeid. Det skal ikke være sånn at lavtlønte heller velger trygd fordi det er en mer lukrativ ordning. Men vi må selvfølgelig se på alle forskjellige ordninger for offentlige overføringer, for å se om den enkelte i større grad kan komme seg over i arbeid, fra f.eks. trygd.

Enslige og par uten barn – i arbeid – får ikke bostøtte i dag. Det mener jeg er en god ordning, men en må selvfølgelig hele tiden vurdere samtlige ordninger som en har. Bostøtten er det viktigste virkemiddelet vi har i boligpolitikken, for at flest mulig skal komme inn i boligmarkedet og skal kunne eie sin egen bolig. Det ligger fast, og derfor har også Regjeringen mer enn noen annen regjering støttet og styrket bostøtten. Vi har fått flere mennesker inn under bostøtteordningen, og vi har fått hevet taket i bostøtteordningen. Det ligger fast, men utviklingen av bostøtteordningen videre er et budsjettspørsmål, vi kommer tilbake til det i budsjettet for neste år og i årene framover.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Torbjørn Andersen (FrP) [11:37:37]: Fremskrittspartiet vil i all hovedsak gi sin støtte til de framtidige visjoner – og hovedlinjer – for norsk boligpolitikk, slik det er foreslått og beskrevet i St.meld. nr. 23 om norsk boligpolitikk. Fremskrittspartiet sørger dermed for at Regjeringen har flertall i Stortinget for den boligpolitikken som er nedfelt i stortingsmeldingen.

Boligpolitikken, slik den er utformet i boligmeldingen, er i vesentlig grad basert på gjeldende og tradisjonell norsk boligpolitikk. Den foreliggende boligmeldingen representerer således ikke noe omfattende boligpolitisk kursskifte, men er i det alt vesentlige en videreføring av gjeldende boligpolitikk, dog med visse mindre justeringer på enkelte områder.

Den tradisjonelle rollefordelingen i boligpolitikken, med staten som lovregulerende myndighet, kommunene som planlegger og tilrettelegger, og private som eiere, utbyggere og forvaltere, ligger fast i boligmeldingen, med en viss korreksjon for at private nå skal gis økte muligheter for å ta beslutninger innenfor de rammer og mål som er fastsatt av staten.

Det hersker liten tvil om at norsk boligpolitikk i et historisk perspektiv kan beskrives som vellykket. Boligmangelen er for lengst avskaffet. Den boligpolitikken som har vært ført i Norge de siste 50–60 årene, har gitt gode resultater for den norske boligsektoren med hensyn til boligforsyning, boligdekning og boligkvalitet.

Kursen for den moderne norske boligpolitikken ble staket ut allerede under gjenoppbyggingsfasen etter siste verdenskrig, da man ble enig om å satse på eierlinjen. I dag ser vi de positive resultatene av at norske styresmakter tidlig satset på en boligpolitikk som la til rette for at

flest mulig av landets innbyggere skulle få muligheten til å eie sin egen bolig. Resultatet er at private i dag eier og forvalter 96 pst. av boligmassen i Norge, noe som er en meget høy privat eierandel sammenliknet med en del andre land.

Privat eierskap bidrar i stor grad til godt vedlikehold og effektiv forvaltning av landets samlede boligmasse. Nordmenn flest investerer mye tid og penger i å ha en velstelt, velfungerende og representativ bolig. Å disponere en god bolig i et godt bomiljø gir økt livskvalitet og skaper en trygg og god sosial ramme rundt ens liv og tilværelse. En god bolig er dessuten en fysisk nødvendighet med hensyn til vårt lands geografiske beliggenhet og klimatiske forhold.

Tar vi et raskt blikk på boligstatistikken, ser vi at Norge ligger godt an hva boligdekning angår. I dag har vi ca. 2 millioner boliger i Norge. I snitt er hver bolig på rundt 114–115 m², noe som gir 52 m² bolig pr. innbygger. Dette er høyt i internasjonal sammenheng. Antall eneboliger er 1,1 millioner, og eneboliger er den dominerende boformen i Norge. 77 pst. av husholdningene eier sin egen bolig, mens drøyt 20 pst. av husholdningene leier. Den samlede verdien på norske boliger er anslagsvis på nærmere 1 700 milliarder kr, mens lånegjelden på boliger er rundt 750 milliarder kr. Boligverdien representerer alene over 80 pst. av det norske folks samlede privatformue.

De siste årene har det blitt bygd i overkant av 20 000 nye boliger pr. år, og årlig bruker norske boligeiere godt over 50 milliarder kr til boligformål. Boligbygging, vedlikehold, rehabilitering og oppussing har således også en betydelig sysselsettingsmessig og samfunnsøkonomisk effekt. Samtidig betaler norske boligeiere rundt 40 milliarder kr i kommunale gebyrer samt skatter og avgifter til staten og tilfører dermed samfunnet betydelige inntekter.

I Norge har vi i vesentlig grad et deregulert og fritt boligmarked, der boligpriser og byggevolum i hovedsak styres av tilbud og etterspørsel. Nybyggvolumet varierer noe fra år til år fordi boligsektoren påvirkes av en rekke utenforliggende faktorer, som hver for seg har innvirkning på etterspørsel og tilbud av både nye og brukte boliger. Rentenivå, ledighet, arbeidsmarkedssituasjon, konjunktursvingninger, tomtetilgang, bygningslovgivning, prisutvikling på bruktboliger samt flyttemønster er blant de faktorer som avgjør hvor mange nybygg som igangsettes hvert år. Om det er behov for 17 000, 20 000 eller 25 000 nye boliger pr. år, kan man diskutere, men å vedta hvor mange boliger som faktisk skal bygges årlig, er nærmest umulig.

Slik boligmarkedet fungerer i dag, er boligforsyningen, takten i boligbyggingen og antall eksisterende boliger i rimelig god balanse, selv om det kan konstateres en viss ubalanse i boligforsyningen i og rundt de største byene og i enkelte vekstkommuner på grunn av stor tilflytting til disse. Men ansvaret for å øke takten i boligbyggingen i pressområder påligger først og fremst kommunene selv. Kommunenes rolle og innsats som reguleringsmyndighet og tilrettelegger for fysisk og sosial

infrastruktur er avgjørende viktig for en vellykket boligpolitikk og balanse i boligmarkedet.

Fremskrittspartiet ønsker fri omsetning av alle former for boligeiendommer, inkludert gårdsbruk, og ønsker følgelig å fjerne alle krav om offentlig prisregulering eller boplikt på alle former for landbrukseiendommer eller boliger i kystkommuner, på Sørlandet eller hvor det måtte være.

EU-domstolen slo den 23. september 2003 fast at personlig bo- og driveplikt ikke er i samsvar med EU-regelverket om fri kapitalbevegelse. Det norske bopliktsystemet strider også trolig mot menneskerettighetskonvensjonen, som ble inkorporert i norsk lovgivning i 1997. I denne konvensjonen slås det fast at enhver har rett til fritt å velge eget bosted. Konvensjonen kolliderer dermed fullstendig med det norske bopliktregimet, slik iallfall jeg vurderer det. Fremskrittspartiet foreslår derfor at Regjeringen raskest mulig må avklare det rettslige grunnlaget for det norske bopliktsystemet i forhold til både EØS-bestemmelsene om fri flyt av kapital samt i forhold til menneskerettighetskonvensjonen.

De fleste byene i Norge ligger ved kysten, og oppføring av attraktive sjønære leilighetskomplekser har et stort potensial i mange norske byer. Vi ser i dag en trend der eldre selger sin enebolig og kjøper seg en mer lettstelt leilighet i sentrale strøk. Attraktive leilighetskomplekser ved sjøkanten representerer byfornyelse, det skaper gode bomiljøer, det er effektiv arealutnyttelse, og det gir økt livsglede for mange. Og dessuten frigjør bygging av attraktive leilighetskomplekser i sentrale strøk et større antall eneboliger for salg, noe som kan bremse veksten i boligprisene for førstegangsetablerere i boligmarkedet.

Prisnivået på boliger kan synes høyt, og inngangsbillettene for førstegangsetablerere i boligmarkedet kan være svært økonomisk utfordrende for mange. Boligprisene stiger fortsatt og har i snitt steget 13 pst. på ett år. Snittprisen på landsbasis for eneboliger har siden årsskiftet vært 1,83 mill. kr, mens snittprisen for leiligheter har vært 1,42 mill. kr. Dette er høyt. Prisforskjellene i det norske boligmarkedet er imidlertid betydelige, med store lokale og regionale variasjoner. Mens en enebolig i Oslo ofte koster 3–4 mill. kr, kan man erverve en enebolig f.eks. i Gamvik i Finnmark for godt under 50 000 kr.

Slike prisvariasjoner er likevel en naturlig konsekvens av alle de faktorer som styrer boligmarkedet og boligetableringen, spesielt i pressområder, og representerer selvsagt en stor privatøkonomisk utfordring for de aller fleste. En stor boliginvestering er den største investeringen de fleste som regel gjør i løpet av sitt liv.

Skal vi lykkes med å redusere veksten i boligprisene og skape flere gode og attraktive boliger og boligmiljøer, trenger vi en mer liberal holdning til arealdisponering til boligformål i Norge. Restriktiv arealpolitikk og boligfortetting skaper ofte dårlige bomiljøer, og vi har mer enn nok arealer å ta av i Norge til boligbygging, om vi vil.

Kommunene må få større selvråderett i arealutnyttelsen og innføre en konsekvent ja-holdning i byggesaker. Fylkesmannens rett til innsigelser i arealsaker må sterkt begrenses. Vi må la folk få lov til å bygge bolig der det er

attraktivt, gjerne ved sjøkanten. Vi har mer enn nok strandlinje i Norge, både til boligbygging og til rekreasjon.

Til slutt: Fremskrittspartiet er et boligparti på lag med norske boligeiere. Fremskrittspartiet er følgelig en sterk motstander av økt boligbeskatning og ønsker å redusere eller avskaffe både fordelsskatten, eiendomsskatten, formuesskatten, dokumentavgiften og arveavgiften. Fremskrittspartiet aksepterer ikke at boligeierne blir de neste ofre i politikernes utrettelig jakt på økte skatteinntekter til det offentlige.

Siden jeg har tid til et resymé, så tar jeg det: Fremskrittspartiet lover hardnakket kamp mot økte boligskatte. Vi vil ha en ja-holdning i byggesaksbehandlingen, forenkle plan- og bygningslovgivningen vesentlig, ha full lokal selvråderett i arealdisponeringen, ha en mindre restriktiv arealpolitikk, innføre fritt salg av landbrukseiendommer og fjerne boplikten, hjelpe bostedsløse i nødvendig grad og for øvrig ha et fritt, selvregulerende og ubyråkratisk boligmarked, fritt for tunge, offentlige inngrep.

Jeg tar herved opp de forslag som Fremskrittspartiet stiller seg bak, som er inntatt i innstillingen.

Presidenten: Representanten Torbjørn Andersen har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [11:47:44]: Det er blitt så populært i disse dager å snakke om selvregulerende markeder, enten det gjelder bolig eller arbeidsliv. Jeg merket meg for øvrig i stad at representanten Gitmark kalte det for «satsing på Husbanken», og at man skulle gjøre den til «en kompetansebank». Jeg ville gjerne sett DnB gjort om til «en kompetansebank», og hvilken betydning den da hadde hatt for folks innlånsmulighet.

Representanten Andersen har redegjort for Fremskrittspartiets syn. Han ønsker få offentlige inngrep. Samtidig er boligen noe av det viktigste for folks hverdag. Vi har mulighet for å legge til rette for at flere kan bo godt, bl.a. gjennom økte utlån fra Husbanken. Det koster ikke staten én eneste krone, men gir derimot hver enkelt mulighet til å nyte godt av den sikkerhet staten gir som låntaker, og med det et lavere rentenivå. Hvorfor er det da ikke fornuftig at folk flest i større utstrekning får nyte godt av denne rentefordelen (presidenten klubber), i stedet for at man skal begrense den?

Torbjørn Andersen (FrP) [11:48:55]: Jeg vet faktisk ikke om jeg fikk helt med meg spørsmålet i denne replikken. Jeg hørte kanskje ikke godt nok etter. Men hvis det ble snakket om Husbanken, skal iallfall ikke Fremskrittspartiet underkjenne den historiske betydning for norsk boligsektor. Der fortjener Husbanken en anerkjennelse, for den har vært viktig og avgjørende for boligbyggingen i Norge.

Men slik Fremskrittspartiet ser det i dag, er det ikke noen statlig oppgave å drive ordinær utlånsvirksomhet i bankmarkedet. Vi mener derfor at Husbanken på sikt bør

(Torbjørn Andersen)

avvikles, eller alternativt videreføres som en bank for reelt økonomisk vanskeligstilte i boligmarkedet, som har problemer med å skaffe seg lån i det ordinære kreditt- og bankmarkedet. Den ordinære boligbyggingen bør fortrinnsvis finansieres i det private bank- og kredittmarkedet. Jeg henviser i så måte til Econ-rapporten, som viser at det ikke vil bli bygd noe særlig færre boliger om vi ikke hadde hatt Husbanken.

Karin Andersen (SV) [11:50:16]: Jeg får prøve å gripe fatt i nesten det eneste jeg finner i Fremskrittspartiets boligpolitikk som SV kan være noe enig i, og det er at vi må gjøre noe i boligmarkedet for dem som er vanskeligstilt.

Noen av dem som er vanskeligstilt i boligmarkedet, er barnefamilier. De kan ha dårlig råd, og vi vet alle hvor viktig det er for barnefamilier å føle i hvert fall en viss trygghet og ikke måtte flytte hele tida. Det er veldig ødeleggende for barn å måtte rives opp og bytte skole, barnehage, venner og alt dette hele tida. Derfor har SV vært veldig opptatt av at barnefamilier skal kunne bo trygt og få bostøtte når de trenger det – vi har sett at boutgiftstaket har vært for lavt, og at dette har ført til at barnefamilier som har trengt bostøtte, ikke har fått det. Det har Fremskrittspartiet vært med på før. Jeg ønsker meg en forklaring det går an å forstå, på hvorfor partiet ikke er det nå.

I tillegg til det vil ikke Fremskrittspartiet være med på å gi tilskudd til lys og varme til barnefamilier, slik som pensjonistene får. Mener Fremskrittspartiet at barnefamilier (presidenten klubber) trenger mindre enn pensjonister?

Torbjørn Andersen (FrP) [11:51:37]: Først: Når det gjelder bostøtte, sier vi i Fremskrittspartiet i likhet med alle de andre partiene at bostøtte er en treffsikker, god ordning, som vi vet har en god funksjon i boligmarkedet, for dem som har behov for den type offentlig støtte.

Når det gjelder de mest vanskeligstilte – også bostedsløse – i boligmarkedet, er Fremskrittspartiet med på at det offentlige er nødt til å gå inn og foreta seg et eller annet for å hjelpe disse.

Når det gjelder disse tilskuddsordningene i bostøtten, er det slik at renten har gått betydelig ned de siste årene. For en dels vedkommende har boutgiftene på grunn av rentenedgang blitt betydelig lavere. Jeg mener at bostøtenivået slik det er i dag, for de fleste grupper som dette omfatter, ligger på et fornuftig nivå. Det er det som er vår begrunnelse – som svar på representantens spørsmål.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [11:53:07]: Folketeljinga i 2001 viste at det er 740 000 einpersonshushald, studentar er unntatte. Det er ei ueinsarta gruppe, men fleire undersøkingar viser at single under 45 år sakkar akterut når det gjeld disponibel inntekt, og denne gruppa er underrepresentert når det gjeld eigen bustad.

Senterpartiet og SV føreslår i dagens innstilling at einslege med låg inntekt skal komma inn under bustøtte-

ordninga. Arbeidarpartiet har eit mjukare forslag, dei vil ha ei vurdering av om så skal skje.

Er det eit forslag Framstegspartiet kan vurdere å gi støtte til, eller meiner Framstegspartiet at det òg framover berre er trygda einslege som skal ha høve til bustøtte? Bustøtte er altså eit treffsikkert verkemiddel. Her kan Framstegspartiet bidra til at ei ny gruppe (presidenten klubbar) ...

Presidenten: Det blir et pluss i boken til den som kan holde seg innenfor ett minuttst taletid.

Torbjørn Andersen (FrP) [11:54:21]: Jeg skal prøve, president.

Det er slik at Ensliges Landsforbund i en årrekke har drevet aktiv kampanjevirkosomhet for de ensliges sak. Det er klart at det er veldig mange enslige husholdninger i Norge, og at man har et poeng, det ser jeg ikke bort fra. Fremskrittspartiet har hittil ikke sagt at vi vil føre noen særpolitikk vis-à-vis enslige husholdninger i Norge. Å utvide bostøtteordningen til også å omfatte enslige, tror jeg vi i Fremskrittspartiet har behov for en drøfting av innad i partiet. Jeg kan ikke svare på det spørsmålet. Det vil jeg ikke tro er noen farbar politikk fra Fremskrittspartiets side.

Jeg tror, som jeg sa i stad, at bostøtteordningen for de gruppene den omfatter i dag, er tilstrekkelig. Vi treffer dem som har mest behov for bostøtte. Jeg tror at enslige, og det må vi huske på, ikke har andre utgifter som familier har, slik at her er det nok en viss overdrivelse når det gjelder behovet for bostøtte til enslige husholdninger.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Anita Apelthun Sæle (KrF) [11:55:40]: Først vil eg gjera merksam på ein inkurie på side 24 i innstillinga. Der har Kristeleg Folkeparti falle ut av komiteens merknader. Det står nedst på sida: «Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet ...» Der skal også Kristeleg Folkeparti vera med.

Heimen er viktig for folk i Noreg. Bustaden er ei viktig ramme for heim og familie. Gode bumiljø vert danna av dei som bur.

Regjeringa si bustadmelding representerer ingen revolusjon. Tvert om påpeiker ho det alle innrømmer, at bustadpolitikken her til lands har vore fornuftig i lang tid. Vi har oppnådd ein svært god bustadstandard. Vi bur på fleire kvadratmetrar enn nokon andre i Europa. Vi held bustadmassen vår ved like, og vi eig vår eigen bustad. Dei to siste punkta heng faktisk nøye saman. Kristeleg Folkeparti synest at dette er utmerkt.

Visjonen i bustadmeldinga er då også å halda fram i same leiet, likevel meir spissa inn mot dei som strever og har problem med å få endane til å møtast. Det er i Kristeleg Folkeparti si ånd.

Regjeringa vil leggja til rette for ein velfungerande bustadmarknad. Det skulle elles berre mangla. Venstresida, eller fleirtalet i innstillinga, trur tydelegvis at vi som

politikarar kan styra utan å bruka marknaden på dette området. Det har vist seg feil eit utal gonger. Vi har regulert både pris og omsetnad før her i Noreg, og fekk ein svart marknad som fullstendig tok knekken på dei fattige, dei som hadde minst moglegheiter til å ordna seg. Derfor har Noreg hatt ein deregulert marknad i mange år, og vi har betre, fleire sjølvveigande og ikkje dyrare bustader enn dei vi kan samanlikna oss med.

Det aller viktigaste for ein sunn bustadmarknad er sjølvstøtt rente. Det er eit utal familiar som har fått betra levestandarden sin det siste året med mellom 50 000 og 100 000 kr ved at renta har gått dramatisk ned. Høge renter er øydeleggjande for alle økonomiar, ikkje minst i forhold til buutgifter.

Det viktigaste vi kan bidra med for å skapa ein stabil bustadmarknad, er å føra ein politikk som syter for låg rente. Det er ikkje minst viktig for Distrikts-Noreg, der byggjekostnadene veldig ofte er høgare enn salsverdien av bustaden. Låge renter gjer at ein kan betena huslånet, anten ein bur der sjølv eller finn at ein må leiga det ut for ei tid, eller at kommunen leiger vekk. Det betyr også at leigeprisen i svake marknader vert tilfredsstillande, og at fleire dermed kan tora å investera også i distrikta.

Viktig er det også å redusera veksten i byggjekostnadene. Å forenkla den offentlege plan- og byggjesakshandsaminga er ein vesentleg faktor. Plan- og bygningsloven har absolutt ikkje verka etter føremålet og har fordyra bustadbygginga utan, dessverre, å eliminera dei feila og manglane som han var meint å eliminera. Samstundes må det strekast under at ein byggepris på 30 000 kr pr. m², som ein kalkulerer med både i bustadbyggjeselskapa og i det offentlege, er i utakt med mykje av det som vert bygt på private hender. Det vakraste og mest forseggjorde huset eg har vore inne i det siste året, der det ikkje var spart på noko, interiørmessig sett iallfall – det var skipsgolv, messing og glas – kosta det faktisk berre 9 000 kr pr. m² å byggja. Og slike eksempel har eg mange av. Dei viser iallfall at private løysingar ofte er smarte, og at offentlege løysingar i byggjesektoren ofte er dyre.

Regjeringa vil skaffa bustader til vanskelegstilte på bustadmarknaden. Når ein høyrer saksordføraren, og for så vidt Arbeidarpartiet, i dag, klarer dei å kritisera også dette. Det er underleg. No er det slik at ca. 80 pst. eig sin eigen bustad, og dei fleste av dei klarer seg bra. Kvifor ein då ikkje skal spissa offentlege midlar noko meir mot dei som treng det, er meir enn Kristeleg Folkeparti kan begripa. Husbanken skal prioritera dei som treng huslån i distrikta, og der andre bankar framleis kan vera redde for å ikkje få igjen verdien ut frå pant i huset. Husbanken skal vidare prioritera dei som har problem med å komma inn på marknaden. Det burde skapa tilslutning og full semje, for berre slik kan vi avskaffa bustadnauda der den finst. Berre slik kan vi nå dei fattige, dei unge, dei huslause, og det vil vi i Kristeleg Folkeparti.

Vi må spissa samfunnets midlar til å nå dei som treng det. Derfor er bustøtte også eit betre og meir målretta verkemiddel enn bustadtilskott. Då får den som treng det, støtte der han eller ho bur. Dei må ikkje bu der bustaden

har støtte. Bustadtilskottsordninga har ikkje hatt ein ynskt effekt verken når det gjeld talet på husvære eller nivå på husleiga. Kristeleg Folkeparti er oppteke av at kommunane må ha eit heilskapleg ansvar for dei som treng hjelp fordi dei er utan bustad.

Det finst ei rekkje bustadsosiale verkemiddel, f.eks. lån, tilskott, låginnskottsbustader, bustadstøtte, sosialhjelp, og desse må samordnast slik at dei er tilgjengelege for dei som treng hjelp.

Kvifor skal underteikna få husbanklån, når det står bankar i kø som vil gje meg lån? Det er meir enn eg kan forstå.

Regjeringa føreskriv ein resept som verkar. Han gjev auka fleksibilitet eller handlingsrom for kommunane til faktisk å hjelpa dei som treng det mest. Det er klart at Kristeleg Folkeparti er fornøgd med det.

Men bustadmeldinga sluttar ikkje der. Regjeringa Bondevik tek mål av seg til å auka talet på miljøvennlege og universelt utforma bustader, og det var på tide. Det vert til og med mogleg å få tilskott til slike gode idear. Det er bra, for det er altfor vanskeleg og for dyrt å byggja ein miljøvennleg bustad i Noreg. Derfor har berre eit fåtal varmpumpe eller annan enøketeologi. Slik kan det ikkje fortsetja. Særleg viktig er det at dei store bustadbyggjelaga tek nye og miljøvennlege byggemetodar og teknologi i bruk.

Like viktig er universell utforming, det vil seia tilgjengelegheit for alle, at det skal verta vanleg og normalt. Regjeringa vil stimulera til det.

Det er svært viktig for dei som har ei eller anna funksjonshemming, at alle bustader som vert bygde, tek omsyn til at også dei skal kunna bu der. Det er neppe vesentleg dyrare å ta slike omsyn heilt frå starten, og ein sparer ombyggingskostnader.

Det at befolkninga vert eldre, betyr at ei stadig større gruppe har nedsett funksjonsevne. Universelt utforma bustader betyr sjølvstøtt at fleire kan bu heime lenger. Det er det pengar å spara på. Dette skulle vore gjort for 20 år sidan.

Bondevik II set ein standard for framtida.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [12:03:18]: Da Stortinget i 1999 diskuterte boligetablering for ungdom, uttalte daværende komiteemedlem Erna Solberg at hun ikke hadde særlig tro på en satsing på offentlig finansierte allmennyttige boliger som løsning for å få et bedre utleiemarked.

Kristelig Folkeparti derimot mente at nøkterne og rimelige leieboliger bør være et satsingsområde, og de uttalte sågar at det bør settes i gang «opp mot 4 000–5 000 flere pr. år i de kommende år».

Den største endringen i den meldingen vi i dag diskuterer, er jo at man kutter investeringstilskuddet i utleieboliger til ungdom. Når kom erkjennelsen til Kristelig Folkeparti om at det var Erna Solberg og Høyre som hadde så rett, så rett ved behandlingen av den forrige meldin-

gen, og at det var Kristelig Folkeparti som hadde så feil, så feil med det standpunkt de den gang tok?

Anita Apelthun Sæle (KrF) [12:04:46]: Det er bygd mange bustader med Husbanken si hjelp i Noreg i løpet av etterkrigstida. Det har vore viktig. Det har vore viktig også fordi Husbanken klarte å halda ei lågare rente enn andre bankar. Den situasjonen er snudd på hovudet i dag.

Det at renta no er svært låg, gjer at vi kan byggja rimelegare bustader for eigen motor i større grad enn før. Så har Kristeleg Folkeparti også i denne bustadmeldinga teke omsyn til distrikta og til dei som treng det meir enn andre, dei som ikkje kan gå på eigen kjøp, dei som ikkje er kredittverdige.

Bustøtte er ein mykje meir treffsikker modell enn bustadtilskott. Derfor satsar vi meir på det i dag. Og ja, erkjenninga kan nok komma (presidenten klubbar) etter kvart, men vi trur at vi er på rett veg.

Presidenten: Ja, da ble det ingen stjerne i boken.

Karin Andersen (SV) [12:05:57]: Det er ganske opprørende å høre at Kristelig Folkeparti nå er mer opptatt av å slåss for friheten til dem som vil oppføre seg som hushaier på leiemarkedet, enn å være med på å slåss for en lov som skal beskytte dem som har det aller vanskeligst på den ikke-kommersielle delen av leieboligmarkedet. Det er det forslaget SV har fremmet. Jeg har lyst til å be representanten Apelthun Sæle om å forklare hvorfor det er uviktig for Kristelig Folkeparti å skjerme dem som har det vanskeligst.

I tillegg ønsker Kristelig Folkeparti å fortsette med sin særpolitikk overfor enslige og par uten barn, som ikke skal få bostøtte uansett hvor fattige de er. For mange av disse vil det jo lønne seg å komme på trygd, for da får du bostøtte, men hvis du har en dårlig betalt jobb, får du det ikke.

I tillegg ber jeg representanten også forklare hvordan hun mener at satsingen overfor bostedsløse skal øke, når Regjeringen vil ha tilskuddet til disse boligsatsingene ned.

Anita Apelthun Sæle (KrF) [12:07:31]: Vi vil skjerma dei som treng det mest, og vi vil gje bustøtte til dei som treng det mest. Bustøtta treffer dei som treng ho mest, der dei bur. Butilskott gjer at det blir bygt hus som folk må flytta til, kanskje vekk ifrå der dei bur.

Så er eg ganske uforståande til at SV trur at Kristeleg Folkeparti vil overlata alle til hushaier. Det er ikkje aktuelt i det heile. Vi ynskjer å ha nok bustader og dermed rimelege bustader til dei som treng det. Det er eit problem vi må løysa både i distrikt og i sentrale strøk. Vi treng nok tomter og hurtigare klare tomter for å byggja nok bustader. Då vil også leiga gå ned.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [12:08:44]: Eg merka meg at Anita Apelthun Sæle på sine ti minutt gjorde greie for kva Kristeleg Folkeparti prioriterer innan bu-

stadpolitikken, utan å nemna den store gruppa einpersønshushald med eit einaste ord.

Det har vore interessant i mi tid på Stortinget å følgja Kristeleg Folkeparti på det området. Dei har gjentekne gonger skrive lesarinnlegg om kor opptekne dei er av dei som bur åleine, dei ekstrautgiftene dei har, korleis dei er underrepresenterte når det gjeld å eiga eigen bustad, og kor viktig det er å sikra åleinebuande som slit. Så gjer dei i praksis ingenting, og dei stemmer ned alle forslag. Korleis kan dette ha seg?

Anita Apelthun Sæle (KrF) [12:09:57]: Singeltilværet brer om seg. Det kan vi også sjå i dagens Dagbladet. Det er 740 000 som bur åleine.

Forskjellen på dei som er single, og dei som er einslege forsørgjarar, er at dei som er single, ofte kan jobba meir for å klara buutgiftene sine, mens åleineforeldre har større problem med det og er meir avhengige av bustøtta.

Regjeringas politikk har gått ut på å sørgja for at vi også får mindre leilegheiter, leilegheiter som einslege kan bu godt i, og som då vert billegare totalt sett fordi det er færre kvadratmetrar. Vi vil ha ein differensiert bustadmarknad (presidenten klubbar) som også tek vare på dei single.

Presidenten: Der røk den stjerna. Replikskiftet er dermed omme.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [12:11:25]: Marknaden tek ikkje sosiale omsyn.

Stortingets kommunalkomite behandlar på tampen av vårsesjonen fire saker der Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet står saman om ein politikk for korrigering av marknadskreftene og sterkare offentleg innsats for fellesskapet enn det dagens regjering står for. Både St.meld. nr. 19, Et velfungerende arbeidsmarked, Ot.prp. nr. 77 om tiltak mot sosial dumping, kommuneopplegget for 2005 og saka i dag, St.meld. nr. 23, Om boligpolitikken, er eksempel på det.

Bustadmeldinga er ei oppfølging av Boligutvalet. Wibe-utvalet vart nedsett av Bondevik I-regjeringa og konkluderte med at bustadpolitikk framleis bør vera ein viktig del av velferdspolitikken. Utvalet fremma ei rekkje forslag for å styrkja den offentlege innsatsen for å sikra fleire ein god bustad til eige eller til leige. Svaret frå Regjeringa er ei sterk innstramming av bustadpolitikken, noko som fekk bl.a. NBBL og store byggjefirma til å melda frå om at bustadpolitikk er meir enn sosialpolitikk.

Senterpartiet, Arbeidarpartiet og SV står saman om ti viktige punkt for ein offentleg bustadpolitikk. Lat meg då nemna nokre av dei; eg har ikkje tid til å gå inn på alle.

Vi meiner Husbanken framleis skal vera det viktigaste bustadpolitiske verkemiddelet. Vi vil ha større lånerammer. Vi vil at Husbanken framleis skal ha moglegheit både til å gje råd og til å stilla krav. Det faktum at Husbanken kvart år sørgjer for å få eit visst tal bustader av nøktern standard ut på marknaden, skal halda fram. Husbanken er viktig både som långivar og som risikotakar der andre bankar ikkje stiller opp, og Husbanken er med

sine vilkår openbert skjerpande overfor andre bankar. Husbanken er òg viktig for motkonjunkturpolitikk. Senterpartiet vil at Husbanken skal ha denne rolla òg i tida som kjem.

Vi ynskjer ein kraftig auke i bygginga av ikkje-kommersielle utleigebustader og låginnskottsbustader. Målet der er respektive 3 000–4 000 og 1 000, og vi vil ha frå 1 000 til 1 200 studentbustader pr. år. Vi ynskjer å styrkja bustøtta. Det vil òg Regjeringa, men på vilkår av nedtrapping av bustadtilskottet, som i dag går til utleigebustader.

Senterpartiet set søkjelyset på einpersonshushald. Det er ei gruppe som har sakka akterut. Det er ei gruppe som har mange forskjellige inntektsgrenser internt. Vi synest det er bra at Regjeringa fokuserer på barnefamiliane, men uheyrert at Regjeringa ikkje tek omsyn til at det er så mange einslege med låg inntekt som har problem med å komma inn på bustadmarknaden. Det vart avklart i utjamningsmeldinga for fem år sidan. Endå har det ikkje vore mogleg å få til tiltak til forbetring for einslege som ikkje er på trygd.

Så til bustadtilskottet. Senterpartiet, Arbeidarpartiet og SV vil auka både dei totale rammene og utmålinga av bustadtilskottet. Vi veit at utleigebustader er det behov for mange av, ikkje berre til flyktningar, men òg til mange andre vanskelegstilte, til studentar, til dei som flyttar på grunn av arbeid, og til dei som ikkje ynskjer å eiga. Det individretta bustadtilskottet synest vi har fått ei veldig god innretning i fleirtalsforslaget. Det vil innebera at det totalt sett vil bli langt meir midlar, som så kan bety at endå fleire kan få eit bustadtilskott. Det tilskottet kan òg aukast, slik at ein kan få reduksjon når det gjeld utgifter til bustøtte og andre støtteordningar for dei same personane.

Utjamningsmeldinga frå 1999 slo fast at det er nødvendig å styrkja den sosiale bustadpolitikken som ein strategi for å motverka forskjellar og fattigdom. Vi er særst fornøgde med at vi tok initiativ i Bondevik I-regjeringa til tiltak og prosjekt for dei bustadlause, som no har blitt styrkt og fått overskrifta Prosjekt bostedsløse. Men vi er heilt sikre på at det trengst ei forsterking òg på det området.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Signe Øye (A) [12:16:49]: Senterpartiet mener sammen med SV at det skal være et mål at 10 pst. av boligmarkedet skal bestå av ikke-kommersielle utleieboliger. Mitt spørsmål til representanten Meltveit Kleppa er: Er dette i tråd med Senterpartiets politikk, som er kjent for å verne om eiendomsretten, jf. tomtefesteloven som vi har til behandling i Stortinget nå, eller er dette et linjeskifte?

Senterpartiet vil ha et eget skattefradrag for enpersonshusholdninger uten at det stilles krav til inntekt. Er dette god fordelingspolitikk, eller er det andre grunner for det?

Senterpartiet vil at utgifter til lys og varme i bostøtten, også skal gjelde for barnefamilier, slik det er for alderspensjonister og uføre. Mitt spørsmål er da: Ville det ikke

være bedre og mindre byråkratisk om det da gikk inn i den samlede bostøtten?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [12:18:01]: Senterpartiet er realistisk i politikken sin. På den eine sida synest vi det er veldig viktig å vareta eigedomsretten. Eg er glad for at Signe Øye har registrert det. Vi er svært overraska over at Arbeidarpartiet gir støtte til det forslaget som no ligg i Stortinget når det gjeld tomtefestelova. Samtidig tek vi innover oss alle påvisingane av at det er behov for å styrkja utleigemarknaden. Som eg sa i innlegget mitt, er det mange grupper som ynskjer å leiga ein bustad, og som har behov for det, og då må det offentlege stilla opp.

Når det gjeld skattefradrag for einpersonshushald, er det eit faktum at einpersonshushald har ei lågare inntekt enn andre, og rettferd skulle tilseia eit fradrag for denne gruppa. Vi har prøvt oss med ei inntektsavgrensing tidlegare og ikkje fått støtte for det.

Lys og varme og på kva måte det blir løyst – (presidenten klubbar) – poenget er at det blir løyst.

Presidenten: Det lurar vi på, men det kan vi få svar på senere.

Neste replikk er fra Anita Apelthun Sæle, som har en replikk på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti.

Anita Apelthun Sæle (KrF) [12:19:28]: Replikken er nok på vegner av Kristeleg Folkeparti.

Som sosialminister hadde representanten Meltveit Kleppa stor sans for bustøtte og spissing av støtteordningane til dei som var mest utsette i samfunnet. Utjamningsmeldinga var eit eksempel på det. Ho følgde for så vidt diktarens kloke ord:

«Eg tykkjer stødt, at det høver best å hjelpa den, som det trenger mest.»

No meiner Senterpartiet plutsleg noko anna. Sjølv om 80 pst. av hushalda i Noreg eig sin eigen bustad, og endå fleire klarer seg utmerkt, skal bustadpolitiske verkemiddel, som Husbanken, ikkje spissast, men vera generelle. Då blir det logisk sett mindre til «den, som det trenger mest».

Bustad er viktig for alle. Kvifor vil ikkje Senterpartiet konsentrera hjelpa om dei vanskelegstilte? Dessutan: Dersom Husbanken skal fungera som motkonjunkturmiddel, som det står òg frå Senterpartiet, skal han innstilla totalt i gode tider?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [12:20:36]: I motsetnad til Kristeleg Folkeparti står Senterpartiet på det Senterpartiet og Kristeleg Folkeparti var saman om når det gjaldt Husbanken, både tidleg på 1990-talet og då vi kom i regjering saman. Vi står på politikken frå Bondevik I-regjeringa når det gjeld Husbanken, og når det gjeld ein aktiv offentlig innsats for at bustadpolitikk ikkje berre skal vera sosialpolitikk, men òg ein del av velferdspolitikken. Der har Kristeleg Folkeparti dessverre endra syn.

I tillegg er det slik at i motsetnad til Kristeleg Folkeparti har ikkje Senterpartiet noko ynske om 12 milliardar kr i skattelette, der 10,5 av dei er til dei som tener mest i dette landet. Tvert om har vi eit sterkt ynske om, i lys av slik som situasjonen er i landet vårt no, å kjempa mot forskjellar på alle frontar og bruka nokre av dei midlane til å sikra fleire vanskelegstilte både med bustøtte og på annan måte.

Torbjørn Andersen (FrP) [12:21:48]: Det er dyrt å bo mange steder i Norge, og mange norske boligeiere er opptatt av bokostnader, boutgifter. Norske boligeiere betaler faktisk ca. 40 milliarder kr i kommunale gebyrer, statlige avgifter og boligskatter. Vi har fordelsskatt, eieendomsskatt, formuesskatt, dokumentavgift, arveavgift og enkelte andre boligrelaterte skatter. Likevel finnes det altså dem som hevder at boligbeskatningen er lav i Norge, og at det er rom for å øke skattene på fast eiendom.

Da blir mitt spørsmål: Vil Senterpartiet arbeide for at boligbeskatningen for private boliger i framtiden ikke blir det nye skatteobjektet fra statens side? Eller er det bare gårdsbruk og landbrukseiendommer som skal ha lave skatter og avgifter i dette landet?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [12:22:51]: Torbjørn Andersen set her søkjelyset på eit svært viktig tema. Frå Senterpartiet si side er det slik at vi heilt klart meiner at dagens skattlegging av bustader ikkje er rettferdig. Vi ynskjer å frita bustader av vanleg standard frå skattlegging. Vi har definert det nærmare, utan at eg kan gå inn på det no. Men vi ynskjer ikkje, som Framstegspartiet, at uansett kor stor grunnflate det er, og kor mange karnapp, tilbygg, påbygg og andre investeringar som er gjorde i ein bustad, skal ein bli fritaken for skattlegging.

Så ynskjer vi å trappa ned og redusera dokumentavgifta, og vi ynskjer òg at kommunane skal ha høve til å skriva ut skatt for ei tid på eit område, som alternativ til eigedomsskatt.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [12:24:16]: Selv om boligpolitikken i Norge i all hovedsak har vært vellykket, slik at de fleste av oss bor i en god og til dels svært god bolig, og de fleste selv eier sin egen bolig, er det fortsatt et stykke igjen til vi når målet om at alle skal kunne disponere en god bolig i et godt bomiljø.

Det er alvorlig at mange unge familier har problemer med å finne en bolig til en pris som de er i stand til å betale. Enda mer alvorlig er det at enkelte i det hele tatt ikke har tilgang til en god bolig. Derfor har Arbeiderpartiet flere ganger foreslått et bredt sett av tiltak for å bedre boligsituasjonen for ungdom og økonomisk vanskeligstilte. Vi mener det er behov for tre tiltak:

- vi må bygge flere boliger
- vi må bygge billige utleieboliger for ungdom
- vi må gjøre boligen billigere for dem som har dårlig økonomi

Det aller viktigste for å hindre prisgalopp på boliger er at det må bygges mer. Regjeringen gjør en alvorlig feil når de vil svekke Husbanken som redskap for å få bygd flere boliger. Er det for få boliger, vil noen by opp prisene for å sikre bolig til seg og sine. De som rammes, er de som ikke kan følge med på priskarusellen, ungdom og økonomisk vanskeligstilte.

Lån i Husbanken er et av de viktigste tiltak for å holde oppe nybyggingen. Derfor vil Arbeiderpartiet gi flere mulighet til å få billige husbanklån. Det koster ikke statskassen én krone. Men økt nybygging krever også andre tiltak. Kommunene må få fram flere boligtomter. Derfor foreslår vi et eget statlig tilskudd til kommuner hvor det bygges spesielt mye, og vi foreslår at kommunene skal få billige lån til kjøp av tomter.

Et av hovedproblemene i boligmarkedet er at unge mennesker ikke finner boliger til en pris de kan klare. Det er derfor jeg vil gå så langt som til å si at det er sjokkerende at Regjeringen vil fjerne støtten til bygging av utleieboliger. Arbeiderpartiet vil tvert imot bygge flere billige utleieboliger for ungdom. For at boligene skal bli billige, vil vi at staten skal gi et tilskudd på 30 pst. av kostnadene til kjøp eller bygging. På den måten fjerner vi også en vesentlig del av forskjellsbehandlingen hva angår statens hjelp til dem som eier boliger, istedenfor å leie. Resten må gis som billig lån i Husbanken, som betales tilbake over 50 år. Men vi stiller også noen krav. Husleien skal baseres på kostnaden ved å drive boligen. Det skal ikke kunne tas ut fortjeneste. Vi vil i tillegg gi borettslagene mulighet til å tilby boliger med lave innskudd. Samtidig vil vi gjøre det lettere for ungdom å etablere seg i bolig som de eier selv. Derfor vil Arbeiderpartiet at ordningen med startlån skal utvikles i retning av at det kan gis til alle som ønsker å etablere seg i eid bolig.

Vi må gjøre boligen billigere for dem som har dårlig økonomi. Derfor vil Arbeiderpartiet styrke bostøtten vesentlig. Barnefamiliene er den gruppe som i dag har klart svakest hjelp gjennom bostøtten. Derfor vil vi særskilt styrke bostøtten for barnefamiliene ved å øke inntektsgrensen. Det er et av de mest målrettede tiltak for vanskeligstilte som er foreslått så langt.

Utleiebolig er viktig også for personer som har dårlig økonomi. Derfor foreslår vi at staten skal kunne gi opptil 60 pst. tilskudd til slike boliger.

Arbeiderpartiet vil ha slutt på bruk av hospits. Det er et dårlig botilbud, og det er et dyrt tilbud. Ved å utvikle gode botilbud med bruk av statlig boligtilskudd og bostøtte vil kommunene også kunne spare betydelige beløp som heller bør settes inn for å gi beboerne en sosial oppfølging og et mer meningsfullt sosialt liv.

Dagens innstilling viser klare skillelinjer i norsk boligpolitikk. Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet står sammen om hovedlinjene i en alternativ boligpolitikk i forhold til den som Regjeringen presenterer i meldingen. Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ønsker en offensiv politikk for å bygge flere billige boliger, flere billige utleieboliger for ungdom og sette inn tiltak for økonomisk vanskeligstilte. Høyre og Frem-

skrittspartiet ønsker et mer markedsbasert system: svekke Husbankens rolle, kutte bort støtten til å bygge billige utleieboliger til ungdom. Det nye er at Kristelig Folkeparti nå støtter denne linjen, i motsetning til de standpunkter som Kristelig Folkeparti tidligere har gitt uttrykk for ved behandling av tilsvarende saker i Stortinget.

Det er behov for en mer offensiv boligpolitikk. Flertallet i komiteen, Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, har trukket opp retningslinjene for et slikt initiativ.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Statsråd Erna Solberg [12:29:27]: Jeg er enig med Signe Øye når hun sier at boligpolitikken er mer enn sosialpolitikk. Det er også det denne boligmeldingen dreier seg om. Den dreier seg om helheten og de forskjellige bitene av boligpolitikken, hvor boligpolitikk i like stor grad er å sørge for at rammene rundt boligmarkedet er så gode og velfungerende at de fleste av oss klarer oss uten ekstra tiltak.

Derfor har Regjeringen lagt opp til tre ulike strategier i meldingen. Den første boligpolitiske strategien er å legge til rette for velfungerende boligmarkeder, hvor de fleste skal klare seg selv. Der mener vi at vi har fått bred tilslutning fra komiteen på de viktigste områdene, nemlig å redusere veksten i boligprisene og at det igangsettes samarbeidsprosjekter for byggebransjen for å øke produktiviteten i byggenæringen. Dette kommer jeg til å følge opp overfor bransjen i nær fremtid for å etablere dette samarbeidet.

Og til representanten Signe Øye – dette er faktisk en strategi for å få en rimeligere boutgift. Utgangspunktet vårt er at vi har for høye kostnader ved bygging av boliger til at unge mennesker klarer å komme seg inn i markedet. Da må vi gå på kostnadssiden løs. Vi kan ikke bare gå på tilskuddssiden løs, men vi må gå på kostnadsiden for å finne tiltak som gjør at vi kommer lavere ned i pris.

Vi er også nødt til å redusere saksbehandlingstiden, og jeg viser til en rekke tiltak som er gjort i forhold til plan- og bygningsloven, og vi jobber med flere forsøk knyttet til det.

Så er det viktig at vi har en holdning til hvordan vi forhindrer de store svingningene, motvirker de store svingningene i boligmarkedet. De store svingningene i boligmarkedet hindres først og fremst gjennom en ansvarlig økonomisk politikk som sørger for at renten holder seg stabil, ikke forandrer seg så raskt. Og det som hadde vært mye verre: Man kan ikke ta ut boligmarkedet som det mest følsomme og viktigste markedet i Norge når det gjelder hvordan virkningene på familieøkonomien er, på grunn av forandrete økonomiske rammebetingelser i vårt samfunn. Man kan ikke ta det vekk og si at det kan man håndtere innenfor en boligpolitikk som er snever. Det er faktisk en konsekvens av den økonomiske politikken.

Da er det viktig å se at å samarbeide *med* markedet, gjøre det enklere for å etablere boliger raskt når den øko-

nomiske situasjonen er bedre, faktisk er en viktig strategi for å få bygd flere boliger også i fremtiden. Jeg er helt sikker på at hvis vi kommer i en virkelig dårlig økonomisk situasjon i fremtiden, kommer også Husbanken til å gi lån til 95 pst. av antall boliger som blir bygd – det blir bare et mye lavere antall boliger. Men utfordringen vår blir da: Bidrar det til å forverre eller forbedre krisen i boligmarkedet i en slik situasjon? Det var en rekke enkeltmarkeder på begynnelsen av 1990-tallet hvor Husbankens fortsatte bygging bidrog til å forverre gjeldskrisen for enkeltmennesker fordi boligmarkedet var unaturlig lavt i forhold til å kunne få bygd boliger i det hele tatt. Da blir det feil å ha en ensidig strategi med tanke på det.

Den andre viktige strategien vi har, er å få til at flere mennesker som er vanskeligstilte, skal få seg boliger. Jeg har lyst til å si at jeg, i motsetning til Heikki Holmås, er veldig positiv og glad for resultatene knyttet til bostedsløshetsundersøkelsen. Det er altså blitt 1 000 færre. Oslo kommune har god grunn til å være stolt av den jobben de har gjort. I Oslo kommune er det blitt 1 300 færre bostedsløse i løpet av den tellingen – etter et nitid arbeid, ikke minst ledet av nåværende byrådsleder, tidligere byråd for helse- og sosialsaker Erling Lae, til mye kritikk fra enkelte partier i Stortinget. Men det har virket med den fokuseringen de har hatt på å lage en strategi for bostedsløse, som er fulgt opp, og dette overføres nå til veldig mange andre kommuner.

Det er viktig å si at vi ikke bare skal bygge boliger til personer som er bostedsløse. Vi skal også bringe dem som er i fattigdom, og hvor bolig er et problem, *ut* av den fattigdommen. Det er en av grunnene til at vi har tatt de valgene som gjelder bostøtte, fremfor støtte til utleieboliger. Det å bli værende, bli boende i en subsidiert utleiebolig til lave priser, innebærer at det er større fare for at du blir sittende i en fattigdomsfelle, at du blir værende i en situasjon hvor du ikke kan bevege deg i boligmarkedet. Det er det viktige, at skal vi gi mennesker et anstendig liv, må de også fritt kunne velge hvor de vil bo. Da er jeg særlig forbauset over at det ikke har gått inn hos flertallet i Stortinget når det gjelder endringene i det personrettede boligtilskuddet. Det man gjør her, er å sørge for at folk som har hatt det vanskelig, fortsatt skal ha det vanskelig i stedet for å gi dem en mulighet til å legge de vanskelige årene bak seg, gi dem en karriere fremover innenfor det vanlige boligmarkedet. Jeg synes ikke at vi i dagens verden burde si at de fattige, de med problemer, fortsatt skal bli værende i en ulikhet, noe som reproducerer seg gjentatte ganger.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Signe Øye (A) [12:34:47]: I dagens Aftenposten er det et oppslag om at Stortinget ønsker å endre retningslinjene for det individrettede tilskuddet, slik at tilskuddet ikke lenger skal avskrives, men innfris ved overdragelse til ny eier. Det er ikke nytt. Det er slik ved tilskudd til etablering i dag, men tilskudd som er ment å dekke en persons behov for tilpasning til bolig, skal ikke betales tilbake i dag.

Men hvis vedkommende flytter på institusjon eller folk faller fra, er det ikke urimelig å kreve tilbakebetaling av tilskuddet. En tilbakebetaling må selvsagt håndteres med rimelighet, og vi har tiltro til at kommunene vil utvise godt, lokalt skjønn og finne en praktisk løsning på det i hvert enkelt tilfelle. Det skal ikke gjelde mindre beløp. Dette vil være *positivt* for kommunene. Man kan bruke de samme pengene flere ganger, og flere får tilskudd. Man får altså mer igjen for pengene. Det står i Høyres valgkampmaterieell. Er ikke statsråden enig i det?

Statsråd Erna Solberg [12:36:02]: Nei, jeg er ikke enig i det. Dette er oppskriften på at fattige fortsatt skal være fattige i vårt samfunn, på at dem som man har klart å få over en terskel og inn i det vanlige boligmarkedet, skal forbli i én type boliger, og som innebærer at barrierene deres for å ha en boligkarriere, for å flytte på seg, blir høyere, for da må de tilbakebetale dette tilskuddet.

Til spørsmålet om hva som skjer når de dør, har jeg lyst til å si at når det gjelder aldersprofilen for denne typen tilskudd, er det typisk at det er yngre voksne som får det. Det er veldig lav dødelighet i den gruppen det er snakk om. Det er ikke slik at dette er et spørsmål om en støtte som først og fremst gis til eldre mennesker, hvor det kunne vært rimelig å gjøre det.

Vi har vurdert dette forslaget. Vi har også fått dette forslaget fremlagt for oss. Men vi sa at vi låser de meget vanskeligstilte mottaksgruppene i en situasjon som gjør at de har vanskelig for å bevege seg. De blir i større grad stavnsbundet med den løsning som er funnet. Det synes ikke jeg er vårt velferdssamfunn verdig, og jeg er veldig forbauset over hvilke partier som står sammen om dette.

Torbjørn Andersen (FrP) [12:37:23]: Statsråden innledet med å bekymre seg over veksten i boligprisene. Boligprisene har altså økt 13 pst. bare på ett år. Det er langt over den generelle prisstigningen.

Sterk prisstigning på boliger og synkende produktivitet i byggenæringen de senere årene er blitt en boligpolitisk utfordring av dimensjoner. Jeg mener å kunne konstatere at synkende produktivitet i byggenæringen er kommet etter at den nye plan- og bygningsloven ble implementert i 1997. Den skapte enormt mye mer byråkrati, treg saksbehandling i kommunene, og den medførte betydelig økt papirarbeid for håndverkerne. Håndverkerne bruker i dag forholdsvis mye mer tid på å fylle ut og forholde seg til skjemaer enn på å svinge hammeren, som de burde ha gjort.

Ser statsråden at det kan være en sammenheng mellom plan- og bygningsloven, som har skapt mindre konkurranse, og den synkende produktiviteten i boligbyggemarkedet? Er statsråden enig i at plan- og bygningsloven kan være en del av forklaringen på at vi nå ser høyere priser og lavere produktivitet i byggebransjen?

Statsråd Erna Solberg [12:38:41]: Det er ingen tvil om at innføringen av plan- og bygningsloven medførte noen kostnadsøkninger med en gang. Det skjedde to ting omtrent samtidig. Det ene var endringene i plan- og byg-

ningsloven, og det andre var endringene i de tekniske byggeforskriftene. Begge deler bidrog til at kostnadsnivået ved å bygge på det tidspunktet økte.

Jeg har ingen grunn til å tro at det er plan- og bygningsloven som fortsatt gjør denne spiralen mer virksom. At det var et bidrag til kostnadsøkningen på det tidspunktet, er riktig, men det er ingen grunn til å regne med at det er det som ligger bak en videre økning. Det er en kombinasjon for øyeblikket, selvfølgelig, med markedet. Hver gang renten går ned, vil prisene ofte bli høyere, fordi folk kan konkurrere mer om de beste boligene, selv om vi jo ser at det er veldig stor forskjell på det. I tillegg er det for øyeblikket en «mismatch» i noe av boligmarkedet i forhold til hva som har blitt bygd de siste årene. I Oslo har det vært bygd for stort. Det hadde vært behov for mindre boliger. Men på ett tidspunkt sa alle de som bygde ut, at det var de mellomstore boligene det var behov for. Sannheten var at det var mindre boliger for førstegangsetablende det var størst behov for. Da får man også en «mismatch» i markedet, som altså medfører et problem.

Heikki Holmås (SV) [12:40:08]: Det mest dramatiske sett fra de kommunene som har problemer med å skaffe boliger til sine bostedsløse, og de som har problemer med å skaffe boliger til sine flyktninger og andre vanskeligstilte, er reduksjonen i tilskuddet til billige utleieboliger, fra maksimum 60 pst. til 20 pst., som ligger i meldingen, med varsel om ytterligere nedtrapping og en økning i bostøtten fra 70 pst. til 80 pst. utmåling.

Regnestykker fra Bergen og flere andre byer viser at for å klare å få utleieboligprosjekter til å lønne seg med den nye modellen, altså til å gå i null, må man øke boligenes husleie, slik at den ligger over gjengs leie i boligmarkedet. Det er over det som strengt tatt vil være lov til å ta fra mennesker som bor i boligen over lang tid. Mener kommunalministeren at det er riktig at for å finansiere utleieboliger må man ha ulovlig høy leie?

Statsråd Erna Solberg [12:41:25]: Det er altså slik at vi gjør to endringer i boligmeldingen når det gjelder boligtilskuddet. Når det gjelder utleieboligsiden, sier vi at vi på lang sikt mener at det skal trappes ned og fjernes til fordel for de andre boligvirkemidlene, og at vi på kort sikt skal gjøre en viss endring som gjør at man får en høyere bostøtte. Våre beregninger har vist at vi i dag egentlig betaler to ganger for det samme. Først gir vi kommunene tilskudd for å bygge en utleiebolig, så tar de leie som dekker kostnadene deres, og så betaler vi 70 pst. av boutgiften i bostøtte til de samme. Da har vi egentlig betalt to ganger. Det er mer ryddig at tilskuddet går over bostøtten. Det gir tilgang til å kjøpe bolig i bruktmarkedet, som de fleste flyktninger bosettes i. De fleste bostedsløse bosettes gjennom bruktmarkedet, og faktisk også en del innenfor vanlige leieforhold, hvor kommunen ikke kjøper boligen, men hvor den formidler et leieforhold.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [12:42:50]: Eg må følgja opp framstillinga til statsråden om det individretta

bustadstilskotet. Det er jo slik at Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV står saman om å styrkja det tilskotet. For å sikra fleire funksjonshemma, rusmiddelmissbrukarar og andre vanskelegstilte større moglegheit til ein bustad ønskjer vi å auka rammene, og vi ynskjer prosentvis større tilskot. Eg må gjera statsråden merksam på at det står i innstillinga at kravet om tilbakebetaling skal føregå etter nærare retningslinjer. Det står òg at enkeltpersonar ikkje skal hindrast ei ny vurdering av tilskot ved flytting og sal. Så spørsmålet mitt vil vera: Meiner statsråden verkeleg at Regjeringa sin modell og Regjeringa sine rammer sikrar fleire vanskelegstilte ein bustad, eller ser ho at dersom flertallet i komiteen hadde fått gjennomslag, hadde faktisk fleire vore sikra?

Statsråd Erna Solberg [12:44:06]: Jeg tror ikke det er noen forskjell på flertallets og mindretallets evne til å skaffe en bolig. Spørsmålet er hva som skjer etter at man har fått den boligen, har bodd der i en ganske lang periode og har kommet videre i livet og skal gjøre noe nytt. La oss ta et eksempel, og la oss håpe at vi får noen slike gladhistorier: En tung rusmiddelmissbruker som endelig kommer seg på avrusning, får en bolig gjennom Bostedsløseprosjektet, får boligtilskudd til å kunne eie den for å kunne klare seg, kommer i en jobb, men ikke en høytlønt jobb, opplever å få barn og trenger større plass. Hadde han da opprinnelig fått 200 000 kr i tilskudd i en veldig vanskelig økonomisk situasjon, måtte han, for å kunne flytte videre til en ny bolig som kanskje koster 500 000 kr mer enn den han har, altså ha 700 000 kr mer for å klare seg, fordi flertallet sier at han skal tilbakebetale 200 000 kr. Det er faktisk fattigdomsøkning.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [12:45:24]: Jeg registrerer at statsråden noe ensidig framstiller flertallets merknad når det gjelder boligtilskudd. Boligtilskudd kan gis i forhold til økonomisk vanskelegstilte, men boligtilskudd kan også begrunnes i behov for tilpasning av bolig. Tilskudd som har en slik begrunnelse, skal kunne dekke en persons behov for tilpasning, slik at man slipper å flytte på institusjon, og slik at man får en tilpasning som er nødvendig. Men det er selvsagt ikke nødvendigvis ment å skulle subsidiere boligen som sådan.

Jeg registrerer at det her kan være ulike intensjoner som ligger til grunn i samme ordning. Jeg antar at det kanskje kan være hensiktsmessig at statsråden gir en redegjørelse for Stortinget før iverksettelsen, f.eks. i budsjettproposisjonen, om måter å gjøre det på. Her er det svært ulike grupper man står overfor, og jeg antar at det kan være en hensiktsmessig måte å gjøre det på.

Det har heller aldri vært flertallets intensjon at småbeløp skal betales tilbake. Her finnes ulike former for tilbakebetalinger innenfor de ulike delene av ordningen. En måte å gjøre det på kan altså være å komme tilbake til det senere.

Statsråd Erna Solberg [12:46:39]: Jeg vil gjerne komme tilbake til Stortinget med en redegjørelse for konsekvensene og hvordan dette forslaget som ser ut til å

bli vedtatt senere i dag, kan praktiseres. Jeg tror det er en god løsning, for man har kanskje ikke diskutert godt nok hvordan dette fungerer. Eksemplet, f.eks. i saksordføreren tidligere innlegg om byfornyelsen, er slik at Regjeringen mener at man ikke skal gi den typen tilskudd, men at et boligtilskudd i fremtiden skal være til de vanskelegstilte og til de funksjonshemmede som trenger særskilt tilpasning.

Jeg har også lyst til å oppfordre komiteen til å ta en liten studie av Bergen kommunes behandling av rentefrie lån. Denne ordningen vil jo egentlig bli omgjort til en ordning med rente- og avdragsfrie lån med det systemet som ligger fra flertallet. Hvis man går inn og ser på den, vil man se mange tragiske skjebner. Da man forsøkte å få tilbake lånene, ikke minst på et tidspunkt med skifte av boliger, ble problemene ganske store for enkelte.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Heikki Holmås (SV) [12:48:16]: Jeg ber om ordet bl.a. for å rette opp en feil i innstillingen. Det er øverst i første spalte på side 32, og gjelder utvidelsen av bostøtten. Der skal det ikke stå «inntektskravet for alle husholdninger», men «finansieringskravet», som også var det jeg sa i mitt hovedinnlegg.

Det er flere ting her som vi ikke får støtte for fra mindretallet i salen, men fra flertallet i komiteen. Men det er også noe jeg vil ta opp som vi fra SVs side har brakt fram som nye ideer på boligmarkedet, og som vi hadde syntes det hadde vært spennende å gå videre runder med.

Det ene knytter seg til fastrente. Det er et spørsmål om det ikke hadde vært gunstig for det norske samfunn at en større andel av boliglån her i landet var knyttet opp med fastrentelån. Fordelene med det er påpekt i en avhandling fra Erling Røed Larsen, som jobber i SSB, som sier at svingningene i boligprisene er mindre i de land som har hatt høyt innslag av fastrente. I Norge har vi et høyt innslag av flytende rente, og vi har også hatt ekstremt høye svingninger, faktisk de fjerde største stigningene i nivået på boligpriser i løpet av 1980- og 1990-tallet, slik som det er påpekt i boligutvalgets innstilling. Det er slik at hvis man kjøpte en bolig i 1987, måtte man vente til 1999 før boligen reelt var verdt det samme. Hvis vi hadde hatt en større stabilitet i boligmarkedet, ville det ført til større trygghet for folk som i løpet av den perioden faktisk blir nødt til å selge. Vi vil be Husbanken gå videre inn på dette, og jeg vet at det åpnes for det i boligmeldingen. Vi hadde sett på det som et samfunns gode hvis man hadde fått mer stabilitet på dette området.

Det andre området er at vi foreslår en ny lov for ikke-kommersielle utleieboliger. Noe av det som er påpekt både fra statsråden og fra regjeringsfraksjonen i innstillingen, er at man ikke nødvendigvis er sikret at boligtilskuddet blir værende i utleieboliger. En av årsakene til det er at boligtilskuddet nedskrives over en tjuårsperiode. En annen årsak er at man ikke går inn og kontrollerer

prisen. Ved å ha en lov om ikke-kommersielle utleieboli-ger, som man har i Sverige, Danmark og Finland, og som gir retningslinjer for hvordan man kunne styrt dette og sikret at boligtilskuddet ble værende, ser jeg at Regjerin-gen ville oppnådd sine mål. Vi ville vært lykkelige fra SVs side, og vi tror at det hadde kommet samfunnet til gode.

Jeg vil få takke for en god debatt i denne omgang. Dette er et spørsmål vi kommer tilbake til ved senere an-ledninger.

Presidenten: Skulle Magnhild Meltveit Kleppa også ha ordet til et treminuttersinnlegg? – Det får hun, selv om presidenten synes at når komiteens medlemmer har gjen-nomført en debatt med full replikkrunde, skulle det meste være sagt.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [12:51:44]: Eg skal berre kommentera eit område heilt til slutt. Det er spør-smålet om det individretta bustadtilskottet.

Eg synest det er ei veldig god ordning. I replikkord-skiftet mellom Schjøtt-Pedersen og statsråden vart ein einige om at ein dialog held fram på dette området. Eg vil gjerne det skal stå igjen at det som er hovudforskjel-len mellom Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet og Re-gjeringa sitt forslag og statsråden sine ankepunkt, faktisk er at vi ynskjer større rammer og større utmåling av til-skott. Vi meiner faktisk at det kunne innebera at statsrå-dens eksempel, denne rusmiddelmisbrukaren, kunne ha større moglegheit til å få ein meir tenleg bustad, og også kunne ha moglegheit til å ta tilskottet med seg. Men no får vi ein ny runde på dette, og det ser alle partar fram til.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 3254)

S a k n r . 3

Forslag fra stortingsrepresentant Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2004 (jf. Innst. O. nr. 89):

«Stortinget ber Regjeringen om straks å ta over saks-behandlingen av alle saker som nå behandles av Utlen-dingsdirektoratet og som kan innbefatte hensyn til rikets sikkerhet eller utenrikspolitiske forhold.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3256)

Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten fore-slå at sakene nr. 4 og 5 behandles under ett – og anser det som vedtatt.

S a k n r . 4

Innstilling fra næringskomiteen om statens eierskap i Statkraft SF (Innst. S. nr. 248 (2003-2004), jf. St.prp. nr. 53 (2003-2004))

S a k n r . 5

Innstilling fra næringskomiteen om forslag fra stor-tingsrepresentantene Sylvia Brustad og Olav Akselsen om å sikre utvikling og vekst i de regionale kraftselskapene gjennom å gi muligheter for tilgang på økt offentlig egen-kapital (Innst. S. nr. 265 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:75 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil pre-sidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 40 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Høyre 20 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Sosialistisk Venstreparti 15 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpar-tiet, Venstre og Kystpartiet 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne for hver partigruppe og fem re-plikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regje-ringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil det bli foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Før debatten starter, vil presidenten gjøre oppmerk-som på, på samme måte som under forrige sak, at presi-denten vil være meget påpasselig med at taletiden over-holdes, også på replikkene.

Olaf Gjedrem (KrF) [12:55:23] (ordfører for sakene):

Statkraft er synonymt med ei næring og ein bransje som har utvikla seg frå det små, og er eit symbol på in-dustriell utvikling. Statkraft er representativt for ei nær-ning som tilfører oss samfunnsgode som me ikkje kan vera forutan. Statkraft er den største statlege kraftprodu-senten i Noreg og blant dei tre største i Norden. Statkraft er statleg ått, noko det også skal vera i framtida.

Sidan Statkraft er Europas nest største vasskraftprodu-sent, er dette naturleg og viktig å fokusera på i selskapet si vidare utvikling.

Statkraft SF har ein visjon om å vera leiande i Europa innan miljøvennleg energi, der det å skapa verdiar for ei-gar, kundar og samfunn er vektlagt.

For å oppnå desse visjonane og måla er det viktig at det blir lagt til rette for at Statkraft har dei same ramme-vilkåra som dei andre aktørane i marknaden, slik at kraftressursane kan bli utnytta mest mogleg effektivt og forretningsmessig. Me støttar derfor forslaget om at statsforetaket blir ført vidare som morselskap i konser-net, som elles blir organisert etter ein konsernmodell der produksjon og nettdrift mv. blir lagde i separate aksje-selskap.

Dette får meg raskt over på kva Kristeleg Folkeparti synest er viktig i samband med Statkraft, eigarskap, inn-retning på eigarskapen og moglegheit for vekst og utvik-ling. Kristeleg Folkeparti meiner at norsk eigarskap for Statkraft som den største produsenten er viktig, både i dag og i framtida. Kristeleg Folkeparti ynskjer inga pri-

vatisering og ingen børsintroduksjon, men me ynskjer eit aktivt og engasjert statleg eigarskap med ei organisering av verksemda som er optimal i forhold til dette, og som samtidig legg til rette for og tryggjer ei effektiv og forretningsmessig drift. Kristeleg Folkeparti ynskjer ei klar norsk forankring i selskapet for å sikra nasjonal kontroll og utvikla kompetansemiljø. Dette er viktig å sikra seg også fordi utviklinga innan bransjen med liberalisering og deregulering har gått så fort og medført store strukturelle endringar.

Denne saka er ei vidareføring og konkretisering av det som blei omtalt i innstillinga til St.meld. nr. 22 for 2001-2002, Et mindre og bedre statlig eierskap.

Når det gjeld organiseringa av statens eigarskap til dei ressursane som ligg i Statkraft, er me av den oppfatning at desse har endra seg over tid i takt med den generelle samfunnsutviklinga. Dette betyr ikkje at me ikkje meiner statleg eigarskap og grep er viktige i ein internasjonal konkurransesituasjon. Det vil i denne konkurransesituasjonen vera viktig at Statkraft er organisert i ei selskapsform som er alminneleg kjend. Det er nettopp det konsernmodellen er. Denne modellen gjev fleksibilitet samtidig som han gjev interne styringsmessige og kontrollmessige fordelar. Det er også viktig å peika på at ein konsernmodell er naturleg i forhold til dei krava EU stiller til verksemdar som driv både konkurranseutsett verksemd og monopolverksemd.

Heimfallsproblematikken er viktig, men i påvente av utvalsarbeidet er det betre at Statkraft SF får same rammevilkår og organisasjonsform som sine konkurrentar. Dette har leiinga i Statkraft bedt om, og det får dei avklaring på her i dag.

Når det gjeld behandling av større gevinstar som blir realiserte ved sal av kraftverk, har heile komiteen uttrykt semje om at desse gevinstane blir haldne utanfor ved utrekning av utbytte. Dette er svært viktig i forhold til å byggja opp under føreseielegheit for verksemda.

Når det gjeld den utbyttepolitikken som har vore ført, har det for Statkraft ikkje gjeve størst mogleg grad av føreseielegheit og stabilitet. Det har ikkje sin bakgrunn i manglande vilje eller forståing av situasjonen, men like fullt er det eit breitt fleirtal i Stortinget som år etter år har vedteke eit vesentleg høgare utbytte enn føresett. Dette er noko me alle må ta innover oss, me har alle vore «like gode». Det er derfor mindre interessant å høyra innlegg om skyldfordelinga.

At det no er fleirtal for at Stortinget ber Regjeringa leggja aksjeloven sine normalreglar til grunn ved fastsetjing av utbytte frå Statkraft SF, synest eg er greitt.

Når det gjeld forslaget om at Statkraft skal betala dokumentavgift i tråd med loven si normalordning, har heile komiteen lagt til grunn at pålagd dokumentavgift ved omorganisering av Statkraft skal kompenseras ved eit tilsvarende beløp som blir trekt frå i grunnlaget for utbytte etter skatt inneverande år.

Så til eventuelt sal av aksjar i eit framtidig Statkraft. I proposisjonen står det:

«Regjeringa åpner for at Statkraft kan delta i den vidare restruktureringa av kraftmarkedet i Europa

gjennom industrielle løysningar, og der staten ikke lenger er eeneier.»

Proposisjonen inneheld ingen fullmakter, og det skal ikkje skje sal av aksjar i eit framtidig Statkraft utan at salet på førehand er godkjent av Stortinget. Også ein eventuell fusjon der Statkraft er delaktig, skal behandlast av Stortinget.

Det er stort engasjement i saka om Statkraft, og det er bra. Likevel har det vore brukt nokre vikarierende argument. Frå SV si side har ein prøvd å få utsett behandlinga, utan at eg som saksordførar har sett andre grunnar for det enn eit uttrykt håp om at Kristeleg Folkeparti kan endra standpunkt. Men Kristeleg Folkeparti står fullt og heilt bak den innstillinga som i dag ligg føre.

Når det gjeld Arbeidarpartiet, er det litt vanskeleg å finna tråden i holdninga deira til Statkraft. Me veit at Arbeidarpartiet i regjeringsposisjon tidlegare har arbeidd med tankar om samarbeid med andre aktørar, mens ein no i dag tek sterkt avstand frå det og overdriv verknadene av dette forslaget, som berre går på ei omdanning til AS utan påfølgjande fullmakter.

Eg er glad for at me i dag har fått i hamn hovudprinsippa, slik at Statkraft kan driva lønnsam produksjon og handel med fornybar og miljøvennleg energi, og der det òg blir gjeve anledning til å driva verksemd som naturleg er knytt til dette. Eg trur me har funne ein god balanse der dette blir teke vare på, samtidig som me har eit godt statleg grep om det heile.

Når det gjeld Dokument nr. 8:75, går den saka ut på å vurdera eit forslag om å sikra utvikling og vekst i dei regionale kraftselskapa gjennom å gje moglegheit for tilgang på auka offentleg eigenkapital.

Det er mange selskap innan den norske kraftforsyninga i dag. Dei fleste av desse er offentleg åtte, anten av staten gjennom direkte eigarskap i Statkraft, indirekte gjennom Statkraft eller av kommunar og fylkeskommunar. Samtidig har det dei siste ti åra vore store strukturelle endringar i marknaden, noko som har fått mykje å seia for den rolla desse kraftselskapa har for næringslivet i den regionen ein finn dei. Det er heva over all tvil at desse selskapa har mykje å seia for den regionen dei ligg i, når det gjeld verdi, omsetnad og talet på tilsette.

Det vil vera svært viktig å leggja forholda til rette for vidare vekst av desse kraftselskapa også i framtida, men verkemidla viser det seg at me er noko ueinige om.

I Noreg er den offentlege eigarskapen allereie svært omfattande. Når det gjeld situasjonen for vasskraftressursane, viser denne at om lag 85 pst. i dag er ått av det offentlege.

Det er som nemnt mange kommunar som sit som eigarar av kraftverk, men det er òg andre som har valt å prioritera ressursane til andre formål. Stor statleg eigarskap blir det likevel gjennom Statkraft sin direkte eller indirekte eigarskap i mindre kraftselskap.

Når vi då òg tek omsyn til at staten i større grad ynskjer å skilja eigarrolla frå oppgåva som utøvar av sektorpolitikk, regulator og tilsynsmyndigheit for å skapa større klarheit rundt og avstand mellom staten si eigarrolle på den eine sida og staten sine ulike myndighetsroller

på den andre, viser dette at det er veldig mange forhold som spelar inn i ei vurdering av dei regionale kraftverka sin situasjon. Det blir derfor for snevert berre å sjå på moglegheitene for tilgang på auka offentleg kapital når moglege løysingar skal på bordet.

På denne bakgrunn vil regjeringspartia avvise forslaget om å vurdere ei utgreiing for å sikra utvikling og vekst i dei regionale kraftselskapa gjennom å gje moglegheiter for auka offentleg kapital.

Frå mi side ser eg gjerne at departementet på eige initiativ vurderer om relevante justeringar kan vera aktuelle, som f.eks. å opna for at eksisterande fondsavsetningar kan engasjera seg i energisektoren.

Til slutt tek eg opp dei mindretalsforslaga i innstillinga som regjeringspartia er med på.

Presidenten: Representanten Olaf Gjedrem har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Olav Akselsen (A) [13:05:35]: Først vil eg åtvare saksordføreren og alle andre mot å forsvara eigen politikk med å spreia uriktige opplysningar om kva andre har jobba med.

Så over til saka. Det er jo slik at Statkraft har vore utsett for svært omskiftelege rammevilkår dei siste to åra. Situasjonen har vore veldig vanskeleg å føreseia, og på mange måtar kan ein vel seia at Statkraft har blitt redusert til ei mjølkeku for staten. Det er òg slik at ein del av grunngevinga frå regjeringspartia for å gå inn for eit AS er at dei skal få rammevilkår på linje med dei som dei konkurrerer med. Men det som først og fremst skil Statkraft frå dei andre, er utbyttepolitikken. Og så vidt eg skjønner, vil regjeringspartia framleis ha ein utbyttepolitikk på minimum 75 pst., medan dei som dei konkurrerer med, har eit utbytte frå 20 til 50 pst. Eg lurar på om Gjedrem kan grunnge dette betre.

Det blir òg sagt at Statkraftsaka må tilbake til Stortinget dersom det skal vera aktuelt å selja aksjar eller inngå fusjon. Og mitt spørsmål er: Kva vil Kristeleg Folkeparti stemma for då?

Olaf Gjedrem (KrF) [13:06:58]: Olav Akselsen brukte berre 20 sekund på å gje att den relativt oppheita, einsidige, karikerte debatten som har vore før behandlinga i Stortinget i dag. Eg berre siterte replikanten då han påstod at det var eit uttrykk for at ein gjekk mot privatisering, noko eg meinte det ikkje var hald i.

Når det gjeld utbyttepolitikken, vil det, dersom fleirtalsforslaget bli vedteke i dag, bli ei sak mellom eigaren og styret. Endeleg blir det slått fast i innstillinga at dersom det blir aktuelt med visse eigarendringar i Statkraft, skal dei leggjast fram for Stortinget. Eg er for så vidt glad for at Arbeidarpartiet deltek i den merkningen som slår det fast, slik at det er eit breitt fleirtal bak det.

Øystein Hedstrøm (FrP) [13:08:21]: Fremskrittspartiet har et eget forslag om delprivatisering og børsnotering av Statkraft når vi har en løsning om et eiernøytralt

hjemfall. Men vi støtter Regjeringens forslag subsidiært, og vi vil gi honnør til saksordføreren, som har behandlet og håndtert denne saken veldig ryddig.

Men jeg etterlyser konsekvens fra Kristelig Folkeparti. Man sier her tvert nei til å bringe inn private eiere når det blir mulig på et senere tidspunkt, men når det gjelder delprivatisering og børsnotering f.eks. av Statoil og Hydro, har Kristelig Folkeparti vært positive. Alle undersøkelser viser at dette har skapt dynamikk og utvikling når det gjelder denne delen av norsk energisektor, så jeg føler at her går det på hvordan man definerer arvesølv.

Hva er forskjellen prinsipielt for Kristelig Folkeparti når man sier ja til privat deleierskap når det gjelder norsk sokkel, men sier tvert nei når det gjelder Statkraft og den delen av energisektoren?

Olaf Gjedrem (KrF) [13:09:43]: Eg vil fyrst takka Framstegspartiet for å ha sikra fleirtal for dei vesentlegaste punkta i forslaget frå Regjeringa når det gjeld Statkraft si framtid. Det set me veldig stor pris på, og me takkar for samarbeidet.

Når det gjeld vår innvending mot å gå vidare med ei delprivatisering eller ei avvising av dette, er det fyrst og fremst på grunn av at denne saka gjeld ei omgjerung av eit SF til eit AS. Me beheld jo SF i tillegg, men me omdannar store delar av Statkraft si verksemd til eit AS. Me føler at tida enno ikkje er inne til å gje dei signala som opposisjonen har gjeve inntrykk av at me skulle gje i dag – at me skulle gå inn for delprivatisering og børspresentasjon av Statkraft. Det er ikkje tilfellet. Når det gjeld skepsisen, er det noko på grunn av at vasskraft er ein evigvarande energi, i motsetning til oljen, som er ein eingongsenergi. Derfor er me veldig redde for at andre får tilgang.

Inge Ryan (SV) [13:11:02]: Jeg registrerer at talsmannen for Kristelig Folkeparti takker for det gode samarbeidet med Fremskrittspartiet. Jeg er ikke så sikker på at de tillitsvalgte rundt omkring i Norge er så glade for at det er Fremskrittspartiet som er den fremste samarbeidspartneren til Kristelig Folkeparti i denne saken. Jeg møter mange av dem, og de hadde ønsket at man heller hadde kikket til venstre og samarbeidet med bl.a. SV.

Jeg har et spørsmål til Gjedrem. Gjedrem prøvde å si at det sitatet jeg nå leser, ikke var så alvorlig:

«Regjeringen åpner for at Statkraft kan delta i den videre restruktureringen av kraftmarkedet i Europa gjennom industrielle løsninger der staten ikke lenger er eneier.»

Jeg må spørre Gjedrem: Betyr det at det er Regjeringa minus Kristelig Folkeparti det skal stå her? Eller betyr det Regjeringa?

Olaf Gjedrem (KrF) [13:12:10]: Sjølv sagt står eg saman med Regjeringa og regjeringspartia bak meldinga og sluttar opp om dei forslaga som ligg der. Det sitatet brukte eg i innleiinga mi, men eg fann at tida ikkje er inne i dag til å gå vidare på slike spekulasjonar, som m.a. replikanten og andre parti har medverka til å forsterka i den debatten me har hatt, og som m.a. har fått som resul-

tat at tillitsvalde i Statkraft har blitt nervøse. Me må gong på gong prøva å driva tilbake den argumentasjonen som opposisjonspartia saman med SV og Arbeidarpartiet har brukt, at dette nærmast er berre eit bitte lite steg, som automatisk vil føra til ei avhending eller iallfall ein sterk reduksjon av offentleg innslag og styring av Statkraft. Det er eit problem me har hatt. Det er derfor eg i innleiinga mi brukte litt tid på å presisera kva saka eigentleg gjeld. Dei utfordringane som vi møter i framtida, får vi takla når dei kjem. Det er Kristeleg Folkeparti parat til.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Grethe Fossli (A) [13:13:43]: «Myopisk» er et ord som fagøkonomer bruker for å karakterisere en beslutning som ikke tar hensyn til langsiktige virkninger. Det kunne vi lese i et debattinnlegg i Dagens Næringsliv torsdag 10. juni. Innlegget var skrevet av professor Lars Thue ved Handelshøyskolen BI. Han brukte ordet «myopisk» for å beskrive dagens regjerings forslag om å omorganisere Statkraft.

I 1936 var Stortinget framsynt. De stemte imot et forslag fra finansminister Adolf Indrebø i Johan Nygaardsvolds regjering om å selge unna statlige kraftverk – et fornuftig flertall i datidens storting. Det er vel også siste gangen en statsråd fra Arbeiderpartiet har foreslått å selge statlige kraftverk.

Riktignok har jeg lest i en del avisinnlegg fra høyresiden i norsk politikk at Olav Akselsen i den tid han var olje- og energiminister, skulle ha ønsket på noe slikt. Det samme antydte også saksordfører Olav Gjerdem i sitt innlegg i dag. Men siden Olav Akselsen er i salen i dag, kan jo han få svare på høyresidens påstander. Jeg tror at vi en gang for alle vil få dette avkreftet.

Så over til den konkrete saken. Mange rundt om i Norges land er opptatt av at det er visse ressurser som bør beholdes på statens hender, og kraften er en slik ressur. Det engasjementet vi har opplevd i denne saken, vitner om det. Selv om støyen ikke har vært øredøvende, vil den nok bli det den dagen en prøver seg på å selge aksjer – noe som ennå ikke er foreslått.

En omgjøring fra SF til AS er etter vår mening en klargjøring til et framtidig salg. Fra Arbeiderpartiets side har vi vært helt klare i denne saken. Vårt landsmøte i 2002 sa i det som var vår plattform for kommunevalget i 2003, at Arbeiderpartiet vil:

«beholde samfunnsmessig styring innenfor viktige sektorer, blant annet ved å sikre hjemfallsretten og si nei til delprivatisering eller salg av Statkraft og Stat-skog».

Dette er utgangspunktet for det standpunktet vi har tatt i den saken vi i dag behandler. Så kan noen si: Men det foreligger ikke forslag om verken delprivatisering eller salg i proposisjonen. Det er riktig, men det ligger en god porsjon tilrettelegging og varsel om mulig salg der.

Allerede i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 22 for 2001-2002, Et mindre og bedre statlig eierskap, varslet Regjeringen at denne saken ville komme. Allerede da sa de om Statkraft:

«Det vil bli tatt initiativ til å omdanne selskapet til aksjeselskap. Regjeringen vil være åpen for industrielle løsninger der Statkraft inngår, og der staten ikke lenger vil være eiere.»

Dette er også gjentatt i proposisjonen vi i dag behandler. Riktignok har flertallet i komiteen fremmet følgende forslag:

«Det skal ikke skje salg av aksjer i et framtidig Statkraft AS uten at salget på forhånd er godkjent av Stortinget. Også en eventuell fusjon der Statkraft AS er delaktig skal behandles av Stortinget.»

Det er bra, men hvem kan garantere at det ikke blir solgt aksjer til private? Ingen. Det vil avhenge av stortingsflertallet – Fremskrittspartiet, Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti. Og kjenner jeg høyresiden rett, vil de være raske med å godkjenne et slikt salg. Kristelig Folkeparti er jeg mer usikker på. Ellers er jo dette en rar sak. Hvem vil forhandle om kjøp av aksjer som de ikke er sikre på å få kjøpt? Er dette et forsøk fra Kristelig Folkeparti på å sukke pillen? I så tilfelle er dette et meget tynt sukkerlag, og pillen inni er desto bitrere.

En annen viktig del av denne proposisjonen er utbyttepolitikken, hvor Regjeringen i proposisjonen sier følgende:

«Departementet vil i tiden fremover legge til grunn at eier vil kreve et relativt høyt utbytte (i øvre kvartil), beregnet med utgangspunkt i konsernets årsresultat etter skatt og minoritetsinteresser.»

Det beste en kan si om dette forslaget, er at det i hvert fall er forutsigbart. Problemet for bl.a. Statkraft er at vi har brukt utbytte som et middel i budsjettarbeidet her på Stortinget, kanskje uten å tenke nøye igjennom hvilke behov selskapet har – det gjelder oss alle.

Regjeringen Stoltenberg vedtok i sin tid at det ikke skulle tas et høyere utbytte enn 50 pst., men det er ikke fulgt opp. De senere årene har utbyttet ligget i øvre kvartil, dvs. nærmere 90 pst. enn 50 pst., noe som bl.a. har medført at Statkraft har søkt om kapitaltilførsel.

Statkraft har en ambisiøs visjon, og den lyder:

«Statkraft vil være ledende i Europa innen miljøvennlig energi. Statkraft er Europas nest største produsent av fornybar energi. Selskapets strategi er å foreta betydelige investeringer i vannkraft, vindkraft, ny fornybar energi og gasskraft både i Norge og utenfor landets grenser.»

Til dette trenger en kapital, forskning og utvikling, som er en forutsetning for denne satsingen, og som for øvrig Regjeringen roper høyt etter. Det er viktig for å nå visjonen til Statkraft.

Det er ikke småpenger Statkraft har tilført kommuner, fylkeskommuner og staten opp gjennom årene. Noen tall i den forbindelse: Følgende kan leses i Statkrafts bærekraftrapport for 2003: I 2003 hadde Statkraft-konsernet et årsresultat på 4 754 mill. kr før skatt. Det ble utbetalt et utbytte på 2,6 milliarder kr, og de betalte ca. 1,9 – eller nesten 2 – milliarder kr i skatt til kommuner, fylkeskommuner og staten.

I NOU 2004: 7, Statens forretningsmessige eierskap, kan vi lese følgende under kapitlet om utbyttepolitikk:

«Statens utbyttevedtak i heleide selskaper har i flere tilfeller vært kritisert for at det ikke tas tilstrekkelig hensyn til selskapenes investeringsbehov.»

Det er vel tilfelle når det gjelder Statkraft. Fra Arbeiderpartiets side ønsker vi nå å gjøre noe med det. Vi foreslår at styret i Statkraft får fullmakt til å fastsette utbytte, men at det bør ligge på et gjennomsnitt på om lag 50 pst. over en femårsperiode. For at dette skal kunne skje så snart som mulig, vil vi i Odelstinget senere i dag foreslå at det allerede nå foretas endringer i statsforetaksloven og aksjeloven, og at dette skal tre i kraft straks og legges til grunn ved behandlingen av statsbudsjettet for 2005.

Av innstillingen ser vi at det er flere partier som er enige med oss i prinsippet, men at de ikke går det siste, lille skritt. Når Fremskrittspartiet i sine merknader argumenterer for det samme som oss, men bare ber Regjeringen legge aksjelovens normalregler til grunn ved fastsettelse av utbytte for Statkraft SF, er jeg veldig usikker på hva Fremskrittspartiet mener. Jeg undrer meg på hvorfor de ikke tar skrittet fullt ut og blir med på våre forslag i Odelstinget.

SVs forslag er det samme som Stoltenberg-regjeringen i sin tid vedtok, og som aldri har fungert. Det er endatil svakere enn det som ble sagt den gangen.

Når vi diskuterer utbyttepolitikken, er det igjen grunn til å sitere fra NOU 2004: 7, Statens forretningsmessige eierskap:

«Et utgangspunkt for en god industriell utvikling er at selskapene har kapital til å finansiere lønnsom vekst. Hvilken utbytteandel som er fornuftig vil således variere med selskapets situasjon. De fleste større, internasjonale selskaper betaler gjennomgående 30 til 50 prosent av gjennomsnittlige overskudd over tid i utbytte.»

Hvis vi ser på andre europeiske selskaper som Statkraft konkurrerer med, ligger det utbyttet de har betalt de seinere årene, langt under det Statkraft har måttet betale. Det er nok å nevne våre naboer i Sverige og Finland. Vattenfall i Sverige betalte i 2003 26 pst. utbytte, og Fortum i Finland betalte 46 pst. Vi bør ikke svekke Statkrafts konkurransemuligheter ved å ta for stort utbytte.

Min konklusjon når det gjelder utbyttepolitikken, er at alle er enige om at en skal redusere utbyttet til ca. 50 pst., men det er bare vi i Arbeiderpartiet og Senterpartiet som er modige nok til allerede nå å foreta den lovendringen som skal til for å gjennomføre dette. Samtidig vil vi gi styret i Statkraft det samme ansvaret som alle andre AS-styrer har, nemlig å fastsette utbyttet basert på den visjon og de planer selskapet har.

Ellers er vi fornøyd med at hele komiteen er enig om at Statkraft ved omdannelsen til AS, som vi er kraftig imot, slipper å betale dokumentavgift.

Helt til slutt: Selv om vi i innstillingen sammen med SV og Senterpartiet utgjør flertallet i komiteen, vet vi jo at dette ikke er tilfellet i Stortinget. Vi vet derfor at etter denne stortingsbehandlingen vil Statkraft bli et AS, et første skritt på veien – kanskje – til en delprivatisering. Dette til tross for at et meget stort flertall av Norges be-

folkning synes at Statkraft bør være et heleid norsk statlig selskap.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ivar Kristiansen (H) [13:23:30]: Representanten Fossli etterlyser ryddighet i politikken. Denne saken baserer seg på 100 pst. ryddighet og oppfølging etter eierskapsmeldingens vedtak et par år tilbake i tid.

Mitt spørsmål til representanten Fossli er om hun synes det fortoner seg som ryddig at Arbeiderpartiet i forrige periode satt med regjeringsmakt og var ringside til at det foregikk fusjonssamtaler mellom Statkraft og finske Fortum – fusjonssamtaler som det etter hvert viste seg ikke å bli noe av – gjennomført uten et eneste fullmaktsvedtak av det norske stortinget. Er dette et eksempel på ryddighet? Eller er det den tradisjonelle forklaringen vi nå ser, i disse vårlige tider, på den praktiserende forskjell på arbeiderpartipolitikk i posisjon og opposisjon?

Grethe Fossli (A) [13:24:44]: Når representanten Kristiansen snakker om ryddighet, er jeg enig i forhold til at Høyre har fulgt opp det de har sagt i stortingsmeldingen om statlig eierskap, og har de samme setningene der når det gjelder Statkraft, som de har i proposisjonen. Når det gjelder andre deler av Regjeringen, er jeg mer usikker. For noe av det som er sagt fra Kristelig Folkepartis side, og som de har fulgt opp med senere, sa de ikke i forbindelse med meldingen om statlig eierskap. Så ryddigheten er jeg noe usikker på.

Når det gjelder antydningene om hva som skjedde i forbindelse med regjeringen Stoltenberg og den tiden, så nevnte jeg noe om det i mitt innlegg. Jeg overlater til den som den gangen var statsråd, og som kan forklare Kristiansen akkurat hva som skjedde, å svare på det. Det tror jeg er mye lurere enn at jeg skal stå her og svare på slike ting.

Øystein Hedstrøm (FrP) [13:25:55]: Jeg vil komme inn på noe jeg føler er en inkonsekvens i Arbeiderpartiets merknader i innstillingen.

Begrunnelsen Arbeiderpartiet har for å gå imot omdannelse, er at Statkraft skal være et energipolitisk instrument for staten. Et annet sted står det at man skal være en kommersiell aktør i markedet. Og da må jeg spørre: Hvordan henger dette sammen? Jeg trodde alle var opptatt av at næringsvirksomhet, enten det er statlige eller ikke statlige bedrifter, i dag må skilles klart fra de politiske prosessene. Så mitt spørsmål til representanten Fossli blir: Ønsker Arbeiderpartiet å drive sin energipolitikk gjennom statlig eide kommersielle selskaper? Og hva går i tilfelle den politikken ut på?

Grethe Fossli (A) [13:27:00]: I mitt innlegg hadde jeg sitater om Statkrafts visjoner, som man kan lese om i flere av de dokumentene som Statkraft utgir, bl.a. i årsrapporten for 2003, men også i bærekraftrapporten. Visjonene til Statkraft er jo nettopp de visjonene som Stortinget – mange av partiene på Stortinget – står for når det

gjelder forskning på og utvikling av vannkraft, gasskraft, fornybar energi, osv. Det er nettopp det Statkraft bør gjøre: følge opp de visjonene og tankene som vi diskuterer her i Stortinget, og utvikle Statkraft til å bli et selskap som følger opp de tankene og visjonene som vi står for. Vi mener at de bør være et instrument for å følge opp den politikken. Jeg er helt overbevist om at det vil Statkraft fortsatt kunne være, også i form av SF, som vi ønsker.

Presidenten: Til de andre som har tegnet seg til replikk, må presidenten bare si at han må forholde seg til rekkefølgen når det gjelder størrelsen på partiene.

Inge Ryan (SV) [13:28:15]: Arbeiderpartiet har i etterkrigstiden vært en god forkjemper for offentlig eierskap. Så fikk man en betydelig dreining på 1980- og 1990-tallet, da Arbeiderpartiet var en av motorene for å få privatisert en god del av vårt næringsliv, bl.a. Statoil, Hydro og Telenor.

Nå registrerer vi at Arbeiderpartiet i opposisjon igjen er tilbake til å være en betydelig større tilhenger av offentlig eierskap, det ser vi bl.a. i denne saken og i en merknad Arbeiderpartiet har skrevet sammen med SV i forbindelse med Dokument nr. 8-forslaget.

Mitt spørsmål til representanten Fossli er: Er dette et forbigående fenomen i opposisjon? Eller kan vi forvente at dette vil holde seg når Arbeiderpartiet en gang kommer tilbake i regjering?

Grethe Fossli (A) [13:29:15]: Jeg tror det er forskjell på selskaper. Statkraft er et av de selskapene som forvalter store verdier og store naturressurser, nemlig vannkraften vår.

På vårt landsmøte i 2003 vedtok vi et kommunevalgprogram, et program som skulle tilrettelegge for vårt kommunale engasjement. Der står det bl.a. at vi vil

«beholde samfunnsmessig styring innenfor viktige sektorer, blant annet ved å sikre hjemfallsretten og si nei til delprivatisering eller salg av Statkraft og Statkog».

Vi har altså plukket ut de aller viktigste områdene, og sier at de skal være statlige og heleide statlige selskaper. Det har noe å gjøre med hvilke verdier vi forvalter, og hvor viktige de er i samfunnsengasjementet.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Erlend Nornes (H) [13:30:28]: I proposisjonen om statens eigarskap i Statkraft legg Regjeringa til grunn at Statkraft som Europas nest største vasskraftprodusent skal fokusera på kjernekompetansen sin i selskapet si vidare utvikling. Statkraft skal vera eit kommersielt foretak som konkurrerer på like vilkår med andre kraftprodusentar. Regjeringa legg til grunn for statens eigarstrategi at Statkraft skal konsentrera seg om å driva lønnsam produksjon og handel med fornybar energi, men med høve til å driva verksemd som står i naturleg tilknytning til dette.

Under handsaminga av dei to proposisjonane i komiteen vart etter kvart spørsmålet om å utsetja omorganiseringssprosessen eit sentralt tema. Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ynskte ei utsetjing, m.a. med tilvising til at Regjeringa i stortingsproposisjonen seier at «Statkraft kan delta i den vidare restruktureringen av kraftmarkedet i Europa gjennom industrielle løsnings, og der staten ikke lenger er eneeier».

Fleirtalet i komiteen, men altså ikkje i Stortinget, meiner det difor trengst meir tid til handsaming av eit slikt spørsmål. Men allereie i St.meld. nr. 22 for 2001-2002, Et mindre og bedre statlig eierskap, varsla Regjeringa ei omdanning av Statkraft. Både Statkrafts styre og Statkrafts leing har uttrykt ynske om å få ei avklaring av omdanningsspørsmålet no.

Opposisjonens ynske om ei utsetjing synest å vera reint politisk, m.a. for å kunna halda gåande ein politisk debatt om Statkraft. Dette vert også spegla i SVs tilvising til trongen for ein brei samfunnsdebatt om desse spørsmåla. Det er ingen ting gale i dette isolert sett, men selskapet er utan tvil mest tent med ei avklaring no. Lat meg gje Framstegspartiets representantar i komiteen honnør for å ha teke omsyn til dette.

Opposisjonen sine argument har i stor grad også handla om kva som kan skje framover, og ikkje om det som proposisjonen faktisk legg opp til. Ei eventuell privatisering av Statkraft gjennom eit statleg nedsal eller gjennom ein fusjon som inneber ei utvatning av statens eigardelar, må likevel tilbake til Stortinget.

Komiteens fleirtal – unnateke medlemmene frå Framstegspartiet – viser også til at stortingsproposisjonen ikkje inneheld forslag til endring av fullmakter, og har fremja eit forslag om at sal av aksjar i Statkraft AS og eventuelle fusjonar der Statkraft AS er delaktig, skal handsamast av Stortinget.

Det er viktig for Statkraft at dei har dei same rammevilkåra som andre aktørar i marknaden, m.a. når det gjeld å kunna utnytta kraftressursane mest mogleg effektivt og forretningsmessig. Statkraft har sjølv grunngeve behovet for omdanning til aksjeselskap med at selskapet må oppfattast som ein normal aktør, som opererer innanfor dei same rammevilkåra som gjeld for næringslivet elles, og som selskapets forretningsmessige samarbeidspartnarar og konkurrentar er fortrulege med.

I høve til internasjonaliseringa av kraftmarknadene er det viktig å vera organisert i ei selskapsform som er allment kjend. Aksjeselskapsforma er vel kjend i marknaden og den mest utbreidde forma når det gjeld å organisera forretningsverksemd. Ved å følgja dei normale reglane for aksjeselskap oppnår ein meir gjennomsynlege tilhøve. Ein vil også redusera uvissa om ei særbehandling av Statkraft.

Statkraft har i seinare år kjøpt seg opp i fleire regionale kraftselskap i Noreg. Dette er selskap som er vertikalt integrerte, med aktivitetar innan både produksjon, drift av nett og sal av kraft til sluttbrukar. Statkraft har sjølv peika på at det over tid vil vera ein ambisjon å konsolidera desse verksemdene. På denne måten vil drifta av nett og sluttbrukarsal få eit større omfang internt i konsernet. Dette vil gjera det meir ynskjeleg at Statkraft vert organisert etter ein konsernmodell. Dette følgjer naturleg av dei

reglane som konkurransestyresmaktene både nasjonalt og i EU set for selskap som driv med både konkurranseutsett verksemd og monopolverksemd.

Departementet har i proposisjonen lagt til grunn at eigar vil krevja eit relativt høgt utbytte, i parentes omtalt som «i øvre kvartil», dvs. frå 75 pst. til 100 pst. av «årsresultat etter skatt og minoritetsinteresser». Dette er ei tilpassing til den praksisen som eit fleirtal i Stortinget har lagt seg på dei siste åra. Sjølv om det vart formulert ein utbyttepolitikk om å ta 50 pst. av resultatet i utbytte for perioden 2001–2003, har faktisk utbytteprosenten vore langt høgare enn dette. Formuleringa av utbyttepolitikken har difor ikkje vore så føreseieleg som det ein hadde som målsetjing. I statsføretak er det eigar som fastset utbytte, utan avgrensing av styrets forslag.

Det er ingen tvil om at dette kan gjera det vanskeleg å planleggja selskapets kapitalbruk, m.a. med omsyn til investeringar. Eventuelle gevinstar som oppstår i samband med sal av eigardelar, vil også inngå i utbyttegrunnlaget. Det står skrive i proposisjonen:

«Departementet ser det som viktig at det ikke skapes innelåsnings effekter som hindrer slik omstrukturering. Det legges derfor opp til å vurdere spesielt hvorvidt eventuelle større gevinster som oppstår ved salg av eiendeler skal inngå i utbyttegrunnlaget.»

Ein samla komite har valt å formulera dette endå klårare og ynskjer at slike gevinstar skal haldast utanfor ved fastsetjing av utbytte, nettopp for å gjera det meir føreseieleg.

Komiteens medlemmer frå Høgre og Kristeleg Folkeparti har også valt å gå saman med Framstegspartiet om eit forslag om å be Regjeringa «legge aksjelovens normalregler til grunn ved fastsettelsen av utbytte fra Statkraft SF», med same grunngeving som ovanfor.

Den omorganiseringa av Statkraft som er føreslått, medfører at utgiftene til dokumentavgift til staten vil komma opp i ein sum av 1,5 milliardar kr. Departementet har lagt til grunn at Statkraft skal betala dokumentavgift i tråd med lovas normalordning. Dette er m.a. for å unngå skuldingar om særbehandling av Statkraft og eventuelle problem med ESA. Utgifter til dokumentavgift vil redusera overskotet til selskapet og dermed også utbyttegrunnlaget.

Komiteen har samla seg om eit framlegg frå Framstegspartiet om at «ilagt dokumentavgift ved omorganiseringen ... skal kompenseres med et tilsvarende beløp som trekkes fra i grunnlaget for utbyttet etter skatt inneværende år». Ei slik regulering av utbytte er det opp til eigar å avgjera, og ho skulle såleis vera uproblematisk andsynes ESA.

Avslutningsvis vil eg seia at stortingsproposisjonen og komiteens handsaming av denne har munna ut i ei innstilling som Statkraft bør kunna sjå seg tent med. Selskapet får høve til å verta omdanna til aksjeselskap, slik selskapets styre og leiing har bede om. Etter mitt syn har komiteen også funne fornuftige løysingar på spørsmål om utbyttepolitikk og dokumentavgift. Det er difor å vona at dette kan vera til gagn for selskapet. Eg ynskjer både styret, leiinga og dei tilsette lukke til i arbeidet med

å realisera dei måla og strategiane som selskapet har sett seg.

Næringskomiteen har også handsama eit privat forslag frå stortingsrepresentantane Sylvia Brustad og Olav Akselsen om å gje dei regionale kraftselskapa tilgang på auka offentleg eigenkapital. For Høgre sin del vil eg visa til at den offentlege eigarskapen i norsk næringsliv er svært høg. På Oslo Børs er 40 pst. av verdiane statleg ått, 85 pst. av vasskraftressursane er offentleg ått, og den offentlege eigarskapen har vore aukande det siste tiåret. Dette heng saman med at privat eigarskap har vore diskriminert med omsyn til heimfall, og privat norsk eigarskap er, som i andre eigarskapsspørsmål, diskriminert på grunn av formuesskatten.

Når forslagsstillarane seier at det ligg eit potensial i å vidareutvikla dei regionale kraftselskapa, er det lett å vera einig i det. Men at bransjen skal vera avhengig av offentleg eigarskap for å få til dette, og for å få til ei nødvendig omstrukturering, er ikkje like lett å sjå. Bransjen har samla sett vist god vilje og evne til å gjera omstruktureringar. Dei regionale selskapa Nord-Trøndelag Energi- verk og Energiselskapet Buskerud er døme på dette. Det finst mange fleire.

Regionale selskap har til no vore aktive når det gjeld å ta over kraftanlegg og eigardelar som Statkraft har fått pålegg om å selja. Ingenting er så langt selt til utlandet. Bransjen har neppe noko stort behov for ny eigenkapital for å kunna gjera lønnsame investeringar. Bransjen slit heller med ei for låg avkastning på eigenkapitalen. Å sprøyta inn inntil 30 milliardar kr i eigenkapital, slik enkelte har teke til orde for i media, vil ikkje løysa dette problemet, men tvert om verka kontraproduktivt. Høgre meiner det vil vera meir fornuftig å fokusera på å gje bransjen betre rammevilkår, meir på linje med det utlandske kraftselskap har. Det ville også gjera det meir attraktivt å sitja som eigar i dei regionale selskapa, anten ein er offentleg eller privat eigar. Etter vårt syn bør forslaget difor avvisast.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Grethe Fossli (A) [13:40:19]: Representanten fra Høyre sa at selskapet trenger avklaring, og det er vi alle sammen enig i. Samtidig sa han at opposisjonen har konsentrert seg om hva som vil skje i framtiden, og ikke om det som skjer i dag. Men hva er politikk? Politikk er absolutt å kunne sette seg inn i og prøve å analysere hva som vil skje i framtiden med de vedtak som vi fatter i dag. Det er jo derfor vi er her. Det kan ikke være slik at vi skal fatte vedtak om det som skjer akkurat nå, og at vi ikke skal se på hvilke konsekvenser de vedtakene vi fatter, får ti år fram i tid.

Jeg har lyst til å spørre representanten: Hva tror han vil skje i forbindelse med en omdanning? Er det ikke slik at det er flertall for en eventuell delprivatisering i proposisjonen som er lagt fram av Regjeringen?

Erlend Nornes (H) [13:41:31]: Det er som kjent vanskeleg å spå, spesielt om framtida. Kva eit eventuelt

framtidig fleirtal i Stortinget vil meina om eit nedsal av Statkraft SF eller om ein fusjon, er ikkje opp til meg å spekulera i. Eg vil visa til det som eit fleirtal i komiteen har slått fast, at om det skal skje eit sal av aksjar i Statkraft SF eller ein fusjon som inneber ei utvatning av staten sine eigardelar, skal ein handsama dette i Stortinget.

Øystein Hedstrøm (FrP) [13:42:32]: Historisk sett har Høyre hele tiden vært en pådriver for private løsnin-ger. I tidligere statsselskaper, nå aksjeselskaper med børsnotering – Telenor, Hydro, Statoil, en del banker osv. – har vi opplevd en risikospredning, utvikling og dynamikk som stort sett alle er enige om ikke ville kunne ha skjedd uten børsnotering og delprivatisering.

Når det gjelder Statkraft, er det derimot tyst fra Høyres side. Det er jo alltid slik at noen må gå opp løypa, fjerne en del gammel vanetenkning og noen hellige kuer og gå i bresjen for det man tror på, og alltid har trodd på. Hva er begrunnelsen for at Høyre, som er det helt dominerende og største partiet i Regjeringen, nå holder en så veldig lav profil i denne saken?

Erlend Nornes (H) [13:43:44]: Det er vel neppe nokon løyndom at Høgre ikkje er spesielt engsteleg for privat kapital i norsk næringsliv, og for så vidt heller ikkje i norsk energiforsyning. Det finn vi på sokkelen. Statoil er eit eksempel på eit selskap som har gjennomgått ei omorganisering, og som har fått inn private eigarar. Men ein må halda seg til den politiske verkelegheita. Og det er inga aktuell problemstilling i dag, korkje for Høgre eller for andre, å foreslå børsnotering og privatisering av Statkraft. Det er eit spørsmål som ein må komma tilbake til ved ei seinare handsaming i Stortinget.

Inge Ryan (SV) [13:45:00]: Jeg har behov for å få klarlagt det som står på side 5 i St.prp. nr. 53, som jeg også tok opp med representanten Gjødrem. Jeg siterer:

«Regjeringen åpner for at Statkraft kan delta i den videre restruktureringen av kraftmarkedet i Europa gjennom industrielle løsninger, og der staten ikke lenger er eeneier.»

Det står altså at Regjeringa åpner for at staten ikke lenger er eeneier.

Spørsmålet mitt til representanten blir følgende: Åpner Regjeringa for at staten ikke lenger skal være eeneier, eller gjør man det ikke? Skal vi stryke disse setningene, eller skal de fortsatt stå?

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt president-plassen.

Erlend Nornes (H) [13:45:55]: Det sitatet som representanten Ryan viste til, inneber etter mitt syn ikkje noko anna enn det som eigentleg er situasjonen i dag, nemleg at Statkraft gjennom dotterselskap kan delta saman med andre private eller offentleg eigde utanlandske selskap i si utanlandssatsing. Dette skjer i dag bl.a. i Sverige, der Statkraft er minoritetsaksjonær i selskapet Sydkraft saman med E.ON, som er majoritetsaksjonær.

Statkraft er òg minoritetsaksjonær i eit selskap i Danmark som driv handel, og dei driv, så vidt eg veit, òg med krafthandel i Tyskland og Nederland. Så denne formuleringa seier eigentleg ikkje noko anna enn at ein kan bidra til ei risikoavlastning for staten ved selskapet sine utanlandssatsingar.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Øystein Hedstrøm (FrP) [13:47:22]: Energisektoren i Norge og i resten av Europa er grunnleggende endret i løpet av få år, og endringene fortsetter. En raskere avklaring av Statkrafts fremtidige selskapsform og det finansielle grunnlag vil være helt avgjørende for utviklingen i dette selskapet.

Fremskrittspartiet ser det som svært viktig at foretaket får gode muligheter til å utvikle seg videre både nasjonalt og internasjonalt, slik at det kan spille en sterkere rolle i nordisk og europeisk sammenheng. Dette krever betydelige investeringer, noe som i dag er problematisk. Derfor må staten som ansvarlig eier klargjøre en langsiktig strategi som også muliggjør økt tilførsel av kapital, slik at virksomheten får tilstrekkelig handlefrihet til å utvikle seg videre. For å få dette til må Statkraft gis en selskapsform som er godt kjent i markedet, og få inn flere eiere som et ledd i å styrke kompetansen. Vi mener at statsforetaksformen generelt sett er lite egnet for en virksomhet som opererer på en konkurranseutsatt arena. Den kan forbindes med et redskap for myndighetene for å løse sektorpolitiske oppgaver. For øvrig er dagens selskapsform lite kjent utenfor landets grenser. For å kunne drive effektivt både operativt og strategisk er Statkraft avhengig av hvordan omgivelsene oppfatter det som er en ordinær markedsaktør.

Fremskrittspartiet mener at foretaket primært bør omformes til et aksjeselskap, og at det bør børsnoteres og delprivatiseres. I denne sammenheng vil jeg vise til selskaper som Statoil, Telenor, Hydro og banker som staten har betydelige eierinteresser i, og som er børsnotert. En virksomhet som vil være en viktig internasjonal aktør, må være børsnotert for å kunne oppnå den nødvendige handlekraft. Behovet for kapital til vekst og utvikling vil kunne løses f.eks. ved emisjoner og ved å bruke egne aksjer som oppgjør ved fusjoner. Det er kun som et børsnotert og delprivatisert selskap målsettingen kan oppfylles om å spille en betydelig rolle i Europa innen miljøvennlig energi og gis gode muligheter til å delta offensivt i en videre restrukturering i det nordiske og europeiske kraftmarked.

Fremskrittspartiet er kjent med at en forutsetning for en full omdannelse av Statkraft til aksjeselskap hvor staten ikke lenger er eeneier, er innføring av en eiernøytral hjemfallsordning. Vi mener derfor at Regjeringen skal fremme forslag om å omdanne Statkraft til et børsnotert selskap med 30 pst. innslag av private eiere i tilknytning til at Stortinget behandler saken om innføring av en eiernøytral hjemfallsordning.

Når det er sagt: Vi ønsker at staten skal ha et aktivt forhold til utviklingen i kraftsektoren, som sikrer en for-

(Hedstrøm)

nuftig og fremtidsrettet utvikling. Vi mener det ville være uheldig om store deler av norsk energiforsyning kom på utenlandske hender. Likevel er det positivt med et visst innslag av utenlandske eiere i bransjen her hjemme, på lik linje med at Statkraft engasjerer seg ute. Tilsvarende har man over mange år hatt gode erfaringer med utenlandsk engasjement på norsk sokkel.

Hovedproblemet i dag når det gjelder eierskapet til norske vannkraftressurser, er mangelen på nasjonal risikovillig kapital. Når kommuner og fylkeskommuner ønsker å selge, er ofte utenlandske energiselskaper de eneste tilbydere, og verdiene selges ut av landet til en lav pris. Mens f.eks. finske Fortum og svenske Vattenfall vokser seg til Nordens energigiganter, er Statkraft bundet på hender og føtter, og kan ikke spille en fremtredende rolle i restruktureringen av det nordiske kraftmarkedet. Også andre norske energiselskaper glimrer med sitt fravær.

Fremskrittspartiet har fremmet flere forslag om å styrke kapitaltilgangen fra norske kilder for å oppnå større konkurranse om verdifulle biter av norske virksomheter og i større grad sikre norsk eierskap. Vi vil at Petroleumsfondet skal kunne investere i Norge, noe det i dag er avskåret fra. Vi mener det er minst like viktig å investere i evigvarende vannkraftressurser her hjemme som at staten skal sitte som passiv eier til minoritetsposter i The Texas Company og Ford Motors. I den forbindelse vil jeg vise til synspunktene i boken «Rikdommens problem» av Victor Norman, Torger Reve og Kjell Roland. Det fremkommer at så lenge staten står for brorparten av sparingen i Norge, og denne kapitalen nesten systematisk kanaliseres ut av landet, har vi nesten bestemt at store, internasjonalt orienterte bedrifter skal selges ut. Det blir altså vanskeligere å forankre eierskapet av større industrielle systemer i Norge.

Vi ønsker derfor å etablere løsninger hvor statlig kapital, gjerne sammen med andre norske virksomheter, kan være et alternativ når utenlandske interesser ønsker å kjøpe attraktive norske selskaper, som f. eks. kraftselskaper. Fremskrittspartiet har fått flertall for å utrede ulike måter å gjøre Norges kapitalstyrke til et konkurransefortrinn på, herunder mulige fondskonstruksjoner, inkludert strukturfond. Det er nedsatt en ekspertgruppe, ledet av professor Agnar Sandmo ved Norges Handelshøyskole, som skal ha utredningen klar nå i juni. Vi avventer denne utredningen med stor interesse.

For å kommentere Regjeringens forslag til organisasjonsmodell for Statkraft, mener vi det innebærer et stort skritt i riktig retning, og vi vil støtte det subsidiært. Når det gjelder standpunktet om å åpne for at foretaket kan inngå allianse med andre partnere, forutsetter også vi, som de andre partiene, at man skal komme tilbake til Stortinget med en egen sak om dette.

Departementet vil i tiden fremover legge til grunn at den som eier, vil kreve et relativt høyt utbytte, og det er spesifisert at dette vil ligge i det øvre kvartil, som også en del andre talere her har nevnt. Dette er verken forenlig med selskapets ambisjoner om å nå ønsket ratingnivå eller med de målsettinger som eieren tidligere har erklært

om å ha et slagkraftig norsk kraftselskap. Vi opplever dette som en betydelig avstand mellom proposisjonens beskrivelse av selskapets strategi og hvilken eierskapspolitikk som skal iverksettes på bakgrunn av innstillingen. Regjeringen påpeker at det er eier som fastsetter utbytte i statsforetak, uten å begrenses av styrets forslag. Dette kan innebære uforutsigbarhet, bl.a. i planleggingen av større investeringer. Slik det legges opp til om utbytte i proposisjonen, og slik utbyttepolitikken har vært praktisert de to siste årene, med et utbytte på 95 pst., er lite egnet til å oppnå størst mulig verdiskaping. Ifølge utredningen Statens forretningsmessige eierskap er det svært unormalt at man har denne utbyttepolitikken.

Fremskrittspartiet er enig i utvalgets anbefalinger om at aksjelovens normalregler for utbyttebeslutninger også anvendes for statsaksjeselskaper og statsforetak. Det er selskapets eller foretakets virksomhet, strategiske beslutninger og operativ drift som fører frem til konklusjoner om hvilket utbytte det til enhver tid er ønskelig å legge seg på. Vi har derfor lagt inn et forslag om at aksjelovens normalregler for utbyttebeslutninger gjøres gjeldende for Statkraft ved omorganiseringen, og det er gledelig at det er etablert et flertall bak dette forslaget ved at Høyre og Kristelig Folkeparti er medforslagsstillere i innstillingen.

Departementet foreslår at Statkraft skal betale dokumentavgift i tråd med lovens normalordning. Omorganiseringer av statlig virksomhet har tidligere vanligvis vært fritatt fra denne avgiften. Det gjelder eksempelvis NSB, NRK, Televerket, Posten, Statsbygg og Kommunalbanken. Det er også urimelig at en virksomhet som har fått sin finansielle situasjon svekket, må betale anslagsvis 1,5 milliard kr i dokumentavgift.

Når man leser proposisjonen, virker det nesten som om Regjeringen ønsker en omkamp på kapitaltilførselen som ble vedtatt i desember. Det er derfor svært gledelig at alle partier nå slutter opp om Fremskrittspartiets opprinnelige forslag om at ilagt dokumentavgift ved omorganisering av Statkraft blir fullt ut kompensert.

I tilknytning til omorganiseringsproposisjonen behandler Stortinget også et Dokument nr. 8-forslag fra Arbeiderpartiet om å utrede flere modeller for offentlig kapitaltilførsel til de regionalt eide kraftselskapene. Fremskrittspartiet kan på bestemte vilkår gi sin tilslutning til at modeller for egenkapitaltilførsel til norske energiselskaper utredes. Slik kapitaltilførsel er ønskelig ut fra behovet for økt verdiskaping i kraftsektoren. Denne sektoren i Norge og i resten av Europa er i rask endring. Derregulering og teknologisk utvikling fører til at store aktører styrker sine posisjoner. Denne utviklingen er meget tydelig i et europeisk perspektiv, men gjør seg også gjeldende i Norge. En av forutsetningene for at denne utviklingen finner sted, er at det finnes villige selgere. Årsaken til at det finnes villige selgere, ligger i at det i stor utstrekning er det offentlige, staten, direkte eller indirekte, fylker og kommuner som har stått som eiere av kraftselskap. Eierne har gjennom årene i stor utstrekning tatt ut overskuddene som utbytte, og anvendt midlene til andre gode formål. Resultatet er at mange kraftselskap har en meget svak egenkapitalbase til tross for at mange av dem har hatt

gode resultater gjennom mange år. Med svak egenkapital er det vanskelig for de små og mellomstore kraftselskaper å foreta de teknologiske og kompetansemessige oppgraderinger som er helt nødvendige i et deregulert marked.

Kraftsektoren er en meget kapitalintensiv bransje. Landet har samtidig et potensial for en vesentlig økning i sin verdiskaping på dette området. Realiseringen av potentialet krever derimot betydelig kapitalinnsats. I Norge er det ikke mangel på kapital, men overskuddet fra petroleumssektoren investeres i utlandet. Investeringer i norsk vannkraftproduksjon er ikke bare en relativt sikker investering, det er en investering i en ressurs som vil øke vesentlig i verdi i årene fremover. Samtidig er det en investering i miljøvennlig energiproduksjon.

Fremskrittspartiet mener at investeringer i den norske kraftsektoren vil føre til en sterkere realisering av verdiskapingspotentialet. Samtidig vil en kapitalmessig styrking av egen kraftbransje bidra til å bevare beslutningsfunksjonene i Norge.

Fremskrittspartiet har nedfelt i sitt prinsippprogram at det offentlige må skille mellom de samfunnsmessige oppgavene på den ene side og de bedriftsøkonomiske målsettinger for offentlig eid virksomhet på den annen. På den bakgrunn blir det viktig at eventuelle ordninger for investeringer i innenlandske kraftselskaper baseres på forretningsmessige forutsetninger. Vi kan ikke akseptere kapitaltilførsel som en redningsplanke eller kuvøse for skakkjorte energiselskaper. Det innebærer bl.a. at forvaltningen av investeringsmidlene må holdes atskilt fra de politiske prosesser, dvs. samfunnets behov for inntekter og det offentliges fordeling av ressurser.

I Arbeiderpartiets forslag nevnes en SDØE-modell, en ny fondskonstruksjon, en utvidelse av Folketrygdfondets investeringsområde og ansvarlige lån. Fremskrittspartiet mener det er helt nødvendig å utrede flere modeller for at utredningen skal ha den nødvendige bredde for å være tilstrekkelig grunnlag for eventuelle vedtak i Stortinget på et senere tidspunkt. For oss er det viktig å få utredet modeller for etablering av et statlig investeringsselskap, et statlig-privat investeringsselskap og et børsnotert selskap med en statlig andel, etter modell av Statoil og Telenor, i tillegg til de modellene som ligger i forslaget fra Arbeiderpartiet. Deretter fremmes forslag i den hensikt å få etablert en eller flere ordninger som vil styrke det nasjonale eierskapet i kraftsektoren.

Jeg vil ta opp Fremskrittspartiets forslag inntatt i de to innstillinger.

Presidenten: Representanten Øystein Hedstrøm har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Grethe Fossli (A) [14:01:07]: Fremskrittspartiet argumenterer veldig godt i innstillingen for et redusert utbytte fra Statkraft, på lik linje med Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Men så kommer vi til der vi skal fatte beslutningene, og da er det på en måte stopp fra Fremskrittspartiets side. I motsetning til Senterpartiet og Ar-

beiderpartiet vil Fremskrittspartiet bare *be* Regjeringen legge aksjelovens normalregler til grunn, mens vi foreslår en lovendring som vil føre til dette allerede fra 2005.

Kan representanten fra Fremskrittspartiet forklare hvorfor de ikke går det siste skrittet?

Øystein Hedstrøm (FrP) [14:02:07]: Jeg kan bekrefte at representanten Fossli fra Arbeiderpartiet og undertegnende har den samme oppfatning. Vi mener at alle selskaper, enten det er statsaksjeselskaper eller -foretak – det foreligger forresten en spesiell lov om hvordan man kan håndtere det – bør basere seg på forretningsmessige vedtak i styret. Styret må ha en suveren rett til på et driftsøkonomisk grunnlag å avgjøre. Det vil si at hvis et selskap er i en moden fase, er det naturlig at styret bestemmer seg for et høyere utbytte til eierne. Men er man i en aktiv investeringsfase, noe Statkraft helt sikkert står overfor hvis det får normale rammebetingelser, er det naturlig at utbyttet blir lavere, og langt lavere enn det vi har sett har blitt tatt ut av Statkraft de siste årene.

Helt konkret: Fremskrittspartiet har ennå ikke i sin gruppe bestemt seg for hvordan vi skal stemme subsidiært, men det vil, slik jeg ser det, være naturlig at vi støtter Arbeiderpartiets forslag i odelstingsinnstillingen.

Erlend Nornes (H) [14:03:29]: I innstillinga om statens eigarskap i Statkraft seier medlemmene i Framstegspartiet at det vil vera uheldig om store delar av norsk energiforsyning kjem på utanlandske hender – og det er det vel knapt nokon som er ueinig i. Men vidare seier dei at det vil vera positivt med eit visst innslag av utanlandsk eigarskap, og viser til eksempelet på norsk kontinental-sokkel. Men i innstillinga om Dokument nr. 8-forslaget som komiteen har hatt til behandling, meiner Framstegspartiet at statens kapitalstyrke bør nyttast til å sikra ein nasjonal eigarskap i bransjen. Tilsynelatande er det her ein nyanseforskjell i synspunkt.

Spørsmålet mitt til representanten Hedstrøm blir difor om han kan utdjupe Framstegspartiets syn på utanlandsk eigarskap i kraftsektoren.

Øystein Hedstrøm (FrP) [14:04:38]: Fremskrittspartiet ønsker ikke å grave vollgraver rundt Norge. Det vi ser i dag, er at Statkraft deltar i forretningsmessige transaksjoner og eierskap utenfor Norges grenser. Det er helt naturlig i en internasjonaliseringsprosess. Vi synes også det er greit at en del utenlandske energiselskaper har et visst innslag i Norge.

Men når det er sagt, har vi her en spesiell situasjon, for slik vi ser det, har vi ikke særlig tilgang til privat norsk kapital eller kapital fra offentlige norske energiselskaper til å gå inn i norsk kraftsektor og være med og konkurrere om verdifulle biter av norsk næringsliv. Det beror først og fremst på at vi har en formuesskatt her i dette landet som andre land ikke har, eller den inntre på et langt høyere formuesnivå og med lavere satser andre steder. Derfor må vi på en eller annen måte bruke statens kapital ved hjelp av statsselskaper, helst med privat eierandel, for å konkurrere om disse verdifulle bitene.

Inge Ryan (SV) [14:06:02]: Representanten Hedstrøm tok opp dette med utenlandsk eierskap i sitt replikkvar. Mitt spørsmål er: Hvem er det Fremskrittspartiet ser for seg kan være aktuell til å kjøpe så mye som 30 pst. av Statkraft, dersom det ikke skal være utenlandske eiere? Finnes det i dag norske eiermiljøer som kan gå inn med 30 pst. i Statkraft, eller er det utenlandske eiere Hedstrøm tenker på? Jeg synes svaret som ble gitt i stad på det spørsmålet, var noe uklart.

Oystein Hedstrøm (FrP) [14:06:48]: Fremskrittspartiet synes det er veldig positivt om vi får en børsnotering og private eiere inn i Statkraft. Det vil gjøre kompetansen i styrene bredere, og det vil gi tilgang på kapital. Dette selskapet har vært utsultet.

Men den faktiske situasjon er at det vil være betydelig kapital som må inn. Derfor har vi flere enn én tanke i hodet samtidig. Vi ønsker å etablere forskjellige ordninger der vi bruker statens kapital som et konkurransefortrinn i norsk næringsliv, men der en på rent forretningsmessig grunnlag og med vanntette skott til statsmakten ved egne vedtekter skal være med og konkurrere om disse verdifulle bitene. Det vil være til fordel for selgerne, kommunene, for de får flere tilbydere. Og det vil da være en fordel for norsk eierskap, fordi hovedkontor og utviklingsavdelinger fortsatt kan ligge i Norge. Det er det Fremskrittspartiet ønsker.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Inge Ryan (SV) [14:08:12]: Jeg har stadig vekk gleden av å ta med meg skoleklasser inn på Stortinget. Der viser jeg dem naturligvis de ulike rommene, men så sier jeg: Nå skal jeg vise dere min favoritt. Da tar vi heisen opp, og så går vi bort til statsrådsalen. Utenfor statsrådsalen står verken Kristin Halvorsen, Jens Stoltenberg eller andre, men der står det en stabil, stødig mann som heter Johan Castberg. Jeg velger å gå tilbake helt til hans tid for å få alvoret inn i denne saken, for det vi skal diskutere i dag, er en sak som har vært diskutert i det norske storting helt siden Norge ble selvstendig i 1905. Derfor er det helt nødvendig at vi får en historisk dimensjon inn i denne debatten og ikke blir for snevre.

Det som nemlig skjedde rundt 1910–1915, var at vi hadde kloke folk på Stortinget som la en del løp i forhold til hvorledes man skulle utnytte vannkraften. Man gjorde en del vedtak som sørget for at vi i dette landet faktisk fikk en velferdsøkning som var formidabel. Vi valgte altså å ta hånd om eierskapet over vannkraften vår sjøl, slik at vi fikk inntekter til staten som gjorde at vi kunne bygge dette landet. Det vi gjorde, var at vi sa at sjølve kilden skal vi alltid ta hånd om, og så tar vi avkastningen som den kilden til enhver tid måtte gi oss. Det er en grunntanke som vi har hatt fram til i dag. Vi har hatt eierskap over store deler av denne kilden, og så har vi høstet av overskuddet til enhver tid, og på den måten har vi fått en velferdsøkning i dette landet som er helt formidabel.

Oljeressursene i Nordsjøen blir en detalj når man sammenligner. For det første er det veldig kort tid siden vi

begynte å benytte oss av oljeressursene, og for det andre har de et helt annet tidsperspektiv. Oljeressursene har et tidsperspektiv på kanskje 50 til 100 år. Vannkraftressursene våre har et tidsperspektiv på tusenvis av år. Derfor kreves det helt andre politiske vurderinger enn i mange andre saker. Framtidige generasjoner skal også høste av denne ressursen, kanskje i år 3000 og enda lenger fram.

Nå er det vår tur. Nå er det Stortinget i 2004 som skal føre klokskapen videre, slik at også kommende generasjoner kan få dradd nytte av en så flott naturressurs. Gjør vi det med de valgene vi gjør i dag? Gjør vi det ved å gjøre Statkraft om til aksjeselskap? Da er det viktig at vi tenker oss om: Hva betyr det at vi gjør Statkraft om til et aksjeselskap? Jo, det betyr at vi nå legger til rette for at Statkraft kan selges. Biter av Statkraft kan selges, eller hele Statkraft kan selges. Det er det det betyr når vi nå gjør Statkraft om til AS. I løpet av noen år – da snakker jeg ikke om 2–5 år, for da skjer det neppe noe, men i løpet av de neste 10 til 100 år – kan det skje grep som gjør at vi selger viktige biter av denne kilden. Og vi vet at hvis ikke vi eier kilden, blir det også mindre avkastning for kommende generasjoner som skal gjøre seg nytte av den. Det er det som er det alvorlige i denne saken, vi legger til rette for å begynne å selge.

Hva er en aksje? Hva er en kraftaksje? Jo, en aksje er noe som kan omsettes. Vi vet at når vi omsetter aksjer, er det ingen selvfølge å få dem tilbake. Har man solgt dem, må det være noen som er villige til å selge tilbake, hvis man skal få tak i dem igjen. Derfor mener vi i SV at dette er en meget stor og alvorlig sak, som Stortinget og det norske samfunn bør bruke mer tid på. En meningsmåling i går viser bl.a. at over 80 pst. av det norske folk ønsker at Statkraft skal forbli slik som i dag. Jeg tror det var 4 pst. som antydte at de ville selge Statkraft. Men det Fremskrittspartiet og Regjeringa legger opp til, er å legge til rette for at Statkraft kan selges, ikke i 2004, kanskje ikke i 2005, men man legger til rette for at det skal kunne skje i framtida. Da er vi som opposisjon nødt til å si fra om at det er feil. Det er helt uakseptabelt at vi nå skal legge til rette for at en så viktig ressurs for samfunnet, i forhold til forsyningssikkerhet, men også i forhold til verdiskaping som gir penger til det norske folk, skal legges ut for salg.

Vi i SV ønsker et sterkt Statkraft. Vi ønsker et Statkraft som tar vare på de ressursene de har i dag, som vil si rundt 50–55 pst. av all norsk vannkraft. De ressursene skal man pleie på en måte som gjør at vi fortsatt får jevn avkastning av dem. I tillegg ønsker vi at Statkraft skal være ledende på miljøvennlig energi. Vi vet at det i dag jobbes aktivt med vindkraft, med solenergi, med bioenergi og med bølgekraft. Det finnes også en rekke andre metoder der vi er i en tidlig fase. Her kan Statkraft spille en ledende rolle. Så Statkraft mangler ikke oppgaver. Statkraft er ikke nødt til å fusjonere med utenlandske kraftselskap for å utvikle seg videre. Det finnes flust av oppgaver her på hjemmebane som vi kan ta tak i, og som Statkraft kan ha mulighet til å utvikle seg på.

Ett av de områdene der SV synes at Stortinget har behandlet Statkraft dårlig, er i forhold til utbyttepolitikken.

Vi har tatt et utbytte fra Statkraft som også etter vårt syn er altfor høyt. Det er ikke rett at vi går inn og tar 90–95 pst. av Statkrafts overskudd hvert eneste år, og så må ha slike nødløsninger som vi hadde for en tid tilbake, da vi var inne og tilførte Statkraft kapital for at de skulle kunne gå videre i forhold til en offensiv strategi på miljøvennlig energi. Vi er nødt til å sørge for at Statkraft får beholde mer av overskuddet framover. SV ønsker at det skal ligge rundt 50 pst. Vi mener at Statkraft bør beholde ca. 50 pst. i gjennomsnitt av overskuddet, slik at de kan være en motor, som jeg har nevnt tidligere, innenfor ulike områder av miljøvennlig energi.

Et annet område som jeg ønsker å ta fatt i, er punktet som går på regionale selskap. Vi vet at mange kraftselskap vurderer om de skal selge, fordi kommuneøkonomien er dårlig. Vi har en del interkommunale selskap, og vi har en del fylkeskommunale selskap som faktisk på grunn av dårlig kommuneøkonomi vurderer å selge kraftselskapene sine. Vi i SV mener at det er meget uklokt, men vi registrerer at enkelte er inne på den type tenking. Da tror vi det er viktig at vi har tenkt igjennom hvordan vi håndterer det, i og med at Statkraft har fått beskjed av Konkurransetilsynet om at de ikke kan kjøpe opp mer kraft i Norge.

Derfor er vi glade for at vi nå får et utredningsforslag der det skal utredes hva vi skal gjøre når f.eks. selskap som Hafslund – som har vært det mest aktuelle den siste tida – og andre selskaper, legger ut sine kraftselskap for salg. Vi ser fram til utredningen av de ulike modellene og hvordan vi skal håndtere det, slik at eventuelle regionale selskap kan være en aktør for å få kjøpe opp selskapene, så vår vannkraft blir beholdt i offentlig eie også i årene framover.

Så tilbake til den alvorlige saken. For første gang siden jeg kom på Stortinget, bad SV sammen med Arbeiderpartiet og Senterpartiet om å få bruke mer tid på denne saken. Vi syns denne saken er såpass stor at vi bad om å få bruke noe mer tid på den. Vi registrerer at i enkelte saker har man god tid. Stortinget har nå gått og ventet på en sak om SIVA i snart et halvt år uten at det har skjedd noe særlig fra Næringsdepartementets side. Så kommer denne saken, og vi får under to måneder til behandlingen. Vi beklager sterkt at det ikke var mulig å få lov å bruke lenger tid på en såpass stor sak, men at vi måtte rushe den gjennom. Vi spør oss: Hvorfor skjedde det? Jo, særlig Høyre fryktet vel for at de ikke ville få flertall dersom vi hadde fått belyst denne saken på en mer skikkelig måte, dersom vi hadde fått en skikkelig samfunnsdebatt, dersom vi hadde fått opinionen til å reagere og på en måte i sterkere ordelag gå imot det som nå er i ferd med å skje i Stortinget. Derfor rusket man saken igjennom, ganske enkelt fordi man var redd for at denne saken skulle bli for grundig belyst.

Nå vet vi at det blir AS. Vi beklager sterkt at det skjer, og særlig er vi skuffet over Kristelig Folkeparti, som vi hadde forventet ville gått imot det at man nå skal legge til rette for et framtidig salg av Statkraft. Jeg har snakket med mange lokale Kristelig Folkeparti-politikere som jeg vet er enige med SV, Arbeiderpartiet og Senterpartiet

i at man ikke burde gjøre dette. Men vi registrerer at Kristelig Folkeparti er presset i Regjeringa til faktisk å være med på en AS-ificering som jeg tror smerter partiet, og som jeg tror smerter de lokalpolitikere som er opp-tatt av at kraftsektoren skal ligge under offentlig styring.

Så fikk vi flertall for et forslag som på en måte er med på å holde igjen litt, og det er forslaget om at enhver sak der man ønsker å selge eller fusjonere deler av Statkraft, skal tilbake til dette hus til behandling. Jeg vil gi ros til Kristelig Folkeparti for at vi i hvert fall fikk dem med på det, men den rosen veier ikke opp, ikke på langt nær. Det alvorlige i denne saken er at man i dag gjør om Statkraft til et aksjeselskap og legger til rette for salg, men vi registrerer at vi i dag får flertall for at hver eneste gang det er planer om salg eller fusjon, skal saken debatteres i denne salen. Vi skal sette fokus på det, slik at vi i hvert fall får en debatt og det ikke skjer en snikprivatisering som vi ikke har kontroll over.

Jeg går tilbake til skoleklassen min. Jeg regner med at det også kommer skoleklasser til Stortinget i årene framover, kanskje både om ti år, om 50 år og om 100 år. Om høyrekreftene da har sagt ned bysten av Johan Castberg, skal ikke jeg si. Men jeg tviler i hvert fall sterkt på at dagens næringsminister eller noen fra dagens regjering har fått erstattet sokkelen av Johan Castberg eller fått en plass ved siden av den. Jeg tror framtidens generasjoner er meget lite fornøyd med oss for det det legges opp til i Stortinget i dag, og jeg tror historiebøkene vil vise at vi i dag er med på en uklok handling som setter norske naturressurser og norske verdier i fare, og som det for dette stortinget egentlig ikke er noen grunn til å ha noen form for ære av.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ivar Kristiansen (H) [14:20:36]: Jeg kan forsikre representanten Ryan om at det ikke er aktuelt med annet enn med stolthet fortsatt å la Castbergs byste få lov til å pryde Stortingets byggverk fremover. Men derfra til å se 100 år fremover må man i all verdens navn være i stand til å gjøre. Jeg tror at betimelige spørsmål til SV i dagens situasjon, hvor de har som ambisjon at de fra neste høst av skal inn og regjere landet sammen med Senterpartiet og Arbeiderpartiet, må være: Hva vil man med Statkraft? Hva skal Statkraft gjøre? Er Statkraft for lite i Norge? Er Statkraft stort nok? Er man uenig med Konkurransetilsynet, som sier at Statkraft allerede har for stor produksjonskapasitet, og pålegger selskapet å selge seg ned i Hedmark Energi, E-CO Vannkraft og Trondheim Energi- verk? Hvilken politikk og hvilke oppgaver akter en eventuell ny regjering med SV å la Statkraft ha som fremtidig marsjordre?

Inge Ryan (SV) [14:21:55]: SV ønsker at Statkraft, som jeg sa i mitt innlegg, skal bli ledende på miljøvennlig energi. Ny fornybar energi er et område som har et stort potensial i seg, og jeg tror at Statkraft har nok utfordringer ved at de skal bli ledende på de ulike feltene der.

For øvrig vil jeg si til representanten Kristiansen at det er mulig at Castberg betakker seg for å stå utenfor statsrådssalen etter at Høyre har fått herje med kraftsektoren som de nå gjør.

Øystein Hedstrøm (FrP) [14:22:54]: Til representanten Ryans innlegg om dette med utsettelse og bedre tid: Jeg minner om at komiteen har hatt to måneder på denne saken, og jeg vil heller si at dette minner om filibustertaktikk, at man ønsker å utsette forslag som man er uenig i vedtak av.

Jeg vil også minne om, som saksordfører for eierskapsmeldingen for to år tilbake, St.meld. nr. 22 for 2001-2002, at det var et enstemmig storting som gav uttrykk for at man ønsket en avklaring for Statkraft, inkludert SV. Så her er det noe som ikke stemmer.

Så til mitt spørsmål til representanten Ryan: Hvorfor er man så imot å omdanne Statkraft til et AS? Vi vet jo at det er den vanlige organisasjonsformen for de mange kommunale og fylkeskommunale energiselskapene i Norge.

Inge Ryan (SV) [14:23:58]: SV er imot å omdanne Statkraft til et AS ganske enkelt fordi det er å tilrettelegge for privatisering. Hva har skjedd tidligere når man har gjort om viktige selskaper til AS? Hva har skjedd med Telenor, hva har skjedd med Statoil, hva har skjedd med Hydro hva har skjedd med andre? Jo, dette er steg én i forhold til privatisering, og det vil si at det norske folks naturressurser da kan gå over på private hender, og kanskje over på utenlandske hender. Det er årsaken til at vi er så sterkt imot at man gjør om Statkraft til AS. Det er første skritt på veien til at vi mister kontroll over vår viktigste naturressurs.

For øvrig vet ikke representanten Ryan hva filibuster er, og om det er i Fremskrittspartiet man har slike folk. Jeg kjenner ikke til det begrepet.

Olaf Gjedrem (KrF) [14:25:01]: Eg har to spørsmål til representanten Ryan.

Statkrafts leing, styre og administrasjon ber tynt Stortinget om ei avklaring, og det hastar. Styreleiaren har til og med sagt at han finn det uforsvarleg å fortsetja dersom me ikkje får ei avklaring no. Så seier Ryan nei, det er ikkje aktuelt å gje ei avklaring. Me skal utsetja det, for dette er farleg. Skal me ikkje lytta til dei som har det daglege ansvar for drifta av Statkraft?

Eg føler at representanten Ryan bruker eit altfor sterkt språk og ein altfor opphissa argumentasjon når han snakkar om å herja med kraftsektoren, når han snakkar om å mista kontrollen på kraftsektoren fordi dette betyr at aksjar kan omsetjast. Det er altså ein språkbruk der han peikar på eventuelle minimale moglegheiter for konsekvensar som han framhevar nærast som ei sanning. Eg vil spørja om Ryan finn det føremålstenleg å bruka ei slik mistenkjeleggjing for noko som fleirtalet her ikkje står for.

Inge Ryan (SV) [14:26:12]: Det er jo ingen tvil om at både Fremskrittspartiet og Høyre har et ønske om å

delprivatisere Statkraft. I ulike medieoppslag og i andre sammenhenger er vi kjent med det. Men vi vet at fordi Kristelig Folkeparti sitter i Regjeringa, har man foreløpig nøydt seg med å ta det første steget på veien, altså en AS-ifisering. Det er veldig viktig at vi sier såpass klart og tydelig fra nå, med klare ord, og advarer mot det som da vil skje i neste trinn.

Så til dette med styrelederen i Statkraft, som har truet med å gå av dersom det ikke blir en avklaring. En avklaring er viktig å få, men en avklaring skal ikke nødvendigvis bli slik som styrelederen ønsker seg. Jeg tror vi har mange kompetente styreledere som kunne styre etter en foretaksmodell. Det bekymrer meg svært lite om dagens styreleder ikke hadde hatt mulighet til å styre dersom vi hadde gått for en foretaksmodell videre.

I høringen med Statkraft ble det også tydelig sagt at det viktigste for Statkraft faktisk var utbyttepolitikken. Dette med organisering kom hakket under.

Presidenten: Presidenten ber Ryan ta opp forslag, dersom ikke det er gjort.

Inge Ryan (SV): Jeg tar opp SVs forslag i innstillingen.

Presidenten: Representanten Inge Ryan har tatt opp det forslag han refererte til.

Replikordskiftet er omme.

Odd Roger Enoksen (Sp) [14:27:38]: Med fem minutters taletid er det kanskje ikke fornuftig å begynne med Johan Castberg, men jeg vil iallfall gå tilbake til 31. mars i 2003, da styret i Statkraft i en uttalelse til Stats-eierskapsutvalget sa følgende:

«Statsforetaksformen er ikke kjent som selskapsform internasjonalt, og man blir derfor lett identifisert som et selskap som skal ivareta statens sektorpolitiske oppgaver og har andre økonomiske målsettinger.»

Dette illustreres også ved at det er eieren ved næringsministeren, som altså har den kommersielle delen av foretaket, som i dag er til stede i Stortinget, og ikke den fagstatsråden som har ansvar for energiforsyningen.

Begrunnelsen for den omdannelsen som blir foretatt i dag, er særdeles tynn, og det er etter min oppfatning flere ubesvarte enn besvarte spørsmål i den proposisjonen som Regjeringen har lagt fram. Styret anser det som nødvendig å styrke egenkapitalen i selskapet. Regjeringen vil ikke tilføre selskapet ny egenkapital. Tvert imot, Regjeringen sier at man fortsatt ønsker å ta ut et høyt utbytte, at man ønsker å bidra til en restrukturering av selskapet ved salg av eierandeler, og at man vil vurdere hvorvidt større gevinster som oppstår ved salg av eierandeler, skal inngå i utbyttegrunnlaget eller ikke. Høyre og Kristelig Folkeparti slutter seg til at selskapet ikke skal tilføres mer egenkapital. Altså: selskapets soliditet styrkes ikke, og det vil overhodet ikke være noe i det som Stortinget gjør i dag, som vil styrke selskapets kredittrating.

Statkraft har spilt en betydelig rolle i industripolitisk sammenheng. Etter Senterpartiets oppfatning er det ikke

gitt tilfredsstillende svar på hvordan et framtidig industrikraftregime skal løses, spesielt dersom Regjeringen skulle få gjennomslag for det man utvetydig sier i proposisjonen, at man ønsker å legge til rette for at staten ikke lenger skal være eiere i selskapet.

Riktignok setter EØS-avtalen begrensninger i forhold til et framtidig industrikraftregime og i forhold til de muligheter som finnes for å ha politisk bestemte industrikontrakter. Det er et tilbakelagt stadium. Men det krever faktisk at både regjering og storting er nødt til å bruke fantasien for å se hvordan det skal være mulig å ivareta industriens behov for langsiktighet. Det blir langt vanskeligere i et delprivatisert selskap.

Med andre ord: Omdannelsen til et aksjeselskap i dag tjener ikke andre formål enn å velge en rent kommersielt begrunnet organisasjonsform, som er kjent internasjonalt, og som etter min oppfatning vil åpne for en framtidig delprivatisering, noe som da også tydelig framgår av Regjeringens eget dokument. På side 20 i proposisjonen sier man:

«En annen fordel med aksjeselskapsformen er at dersom det er ønskelig, vil det være enklere å bringe samarbeidspartnere inn på eiersiden gjennom allianser eller fusjoner.»

Og når man da i tillegg sier at Regjeringen ønsker å legge til rette for at staten i framtiden ikke skal være eiere, ved at Statkraft får mulighet til å inngå i et industrielt samarbeid, er det tydelig, til tross for det ulike representanter for regjeringspartiene i dag har sagt, at man i framtiden ønsker en delprivatisering av selskapet.

Senterpartiet er for et sterkt offentlig eierskap i energisektoren, ikke nødvendigvis et størst mulig statlig eierskap, men et størst mulig offentlig eierskap, og gjerne et spredt eierskap, hvor de regionale og de lokale selskapene fortsatt skal spille en sentral rolle i framtiden. Men vi ønsker oss et sterkt Statkraft, for å ha en nasjonal, sterk aktør som er i stand til å gå inn i de utfordringene som vi nå har på den energipolitiske sektoren, for å sikre en tilfredsstillende energiforsyning i framtiden, tilstrekkelige mengder energi, ikke minst gjennom satsing på ny fornybar energi. Og det beste vi kan gjøre for Statkraft og for vår framtidige energiforsyning i dag, er ikke å omdanne Statkraft til et aksjeselskap, men å gi selskapet en tilstrekkelig egenkapitalbase til å kunne utvikle seg og ha en best mulig finansiering, og ikke minst å vedta en forutsigbar utbyttepolitikk som er bindende. Stortinget har i ulike sammenhenger sagt at vi skal ikke ta ut mer enn 50 pst. utbytte, uten at vi på noen måte har gjort forsøk på å innfri dette de siste årene. Hvis man går for det forslaget som Arbeiderpartiet og Senterpartiet i fellesskap fremmer i dag, vil det sikre selskapet helt andre utviklingsmuligheter enn det har hatt til nå, spesielt i en tid da det er sterkt behov for å satse på alternative energikilder.

Erlend Nornes sier at formuleringen om industrielt samarbeid ikke innebærer noe annet enn at selskapet kan foreta risikoavlastning ved sine utenlandsinvesteringer, og representanten viser da også til Statkrafts eierandeler i Sydkraft. Ja, dette viser faktisk at den type industrielt

samarbeid, den type eierskap, er fullt mulig også innenfor dagens organisasjonsform. Det som ikke er mulig, er en delprivatisering av selskapet. Det er det det blir lagt til rette for i dag, og det vil dessverre komme om en tid.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Steinar Bastesen (Kp) [14:32:47]: Kystpartiet er sterkt tilhenger av Statkraft og av at vi beholder bedriften på norske hender. Her er det snakk om å ta vare på det nasjonale arvesølv – ja, jeg vil si – gullet. Vi er derfor glade for at venstresiden foreslår at Statkraft skal beholde sin nåværende selskapsform, og vil støtte dette forslaget.

Kystpartiet konstaterer at den Høyre-dominerte regjeringen nok en gang foreslår tiltak som gjør det lettere å overføre kontrollen over norske naturressurser til utlendinger. Særlig problematisk må dette være for Kristelig Folkeparti, som ellers har vært skeptisk til utflagging av norske eierskap. Ja, Høyre-politikken fungerer, det er helt sikkert.

Men Kystpartiet er mest skuffet over Fremskrittspartiet, som i mange andre saker har gått høyt på banen for å forsvare norske eierskapsinteresser. Fremskrittspartiet går i denne saken lenger enn Regjeringen i retning av å muliggjøre utflagging. Samtidig foreslår partiet at det innføres eiernøytral hjemfallsrett.

Fremskrittspartiet har et problem. På den ene side er partiet et erklært liberalistisk parti. På den annen side hevder det å arbeide for nasjonalt eierskap. Problemet ligger i at disse to hovedlinjene vanskelig kan forenes. En liberalistisk politikk vil la pengemakten råde. Og pengemakten er i sitt innerste vesen transnasjonal.

Fremskrittspartiet kunne selvsagt velge å være liberalistisk nasjonalt og antiliberalistisk internasjonalt. Men faktum er at Fremskrittspartiet støtter EØS-avtalen, som gjør det umulig å forskjellsbehandle bedrifter i Norge og i EU. Dermed vil en privatisering av norske bedrifter lett føre til utflagging.

Kystpartiet er et verdikonservativt sentrumsparti. Vi ønsker en blandingsøkonomi, med en naturlig maktbalanse mellom private og offentlige interesser. Samtidig ønsker vi å sikre nasjonalt eierskap. Det er enkelt å kombinere hvis norske myndigheter har anledning til å diskriminere utenlandske bedrifter for å sikre nasjonalt eierskap. Da må Norge si opp EØS-avtalen og satse på en ren handelsavtale med EU. Så lenge Norge er med i EØS, vil vi være tvunget til å satse ensidig på offentlig eierskap for å hindre utflagging.

Hadde vi vært pengeløse, ville det vært en grei sak å selge naturressursene. Men vi er jo ikke pengeløse! Er det ikke snart 1 000 milliarder kr i Petroleumsfondet? Vi har så mye penger at vi ikke vet hvor vi skal gjøre av dem, de må plasseres i utlandet. Privatisering av naturressursene – hvorfor gjør vi det? Det kan være to årsaker: Enten må vi ha penger, eller så må det være for at utlendinger skal eie naturressursene. Det kan ikke være penger, for vi har altfor mye penger. Så må det være for at

utlendingene skal få naturressursene. Vi stjeler folkets eiendom. Vi stjeler fra folket. Vi vedtar i Stortinget at naturressursene skal privatiseres. Det gjelder vannet, det gjelder mineralene, det gjelder skogen, det gjelder kysten, det gjelder fisken, det gjelder havet. Samtidig har vi Petroleumsfondet. Ja, vi ser det hver dag: Høyre-politikken fungerer, den fungerer veldig godt. Og hvis de virkelig tar sjansen i valgkampen, så ønsker jeg dem lykke til.

Sylvia Brustad (A) [14:37:38]: Jeg vil nå konsentrere meg om de regionale kraftselskapene, og viser til representanten Fossli og senere representanten Akselsen med hensyn til Statkraft.

Det er ingen tvil om at det nå skjer store og raske endringer innenfor kraftsektoren. Utviklinga i Europa går fort, og det handler nå om å spise eller å bli spist. Felles for de fleste norske selskaper er at de er offentlig eid, og slik bør det etter Arbeiderpartiets mening fortsatt være.

Det er viktig å bevare de norske vannkraftressursene på norske hender. Vi har et ansvar også for kommende generasjoner, for å sørge for å ta hånd om arvesølvet vårt på en skikkelig måte. I flere regioner i landet utgjør kraftselskapene en viktig del av næringslivet, både sett i forhold til verdi, omsetning og antall ansatte, og derfor har de spilt en viktig rolle i den regionale utviklinga. Det er ingen tvil om at deres posisjon og styrke vil være av avgjørende betydning for den framtidige utviklinga av regionene våre, men da må selskapene få vokse og også omstrukturere seg der det er nødvendig, slik at de har konkurransekraft. Her ligger det et stort potensial for videre vekst.

Etter Arbeiderpartiets mening gjøres dette best ved at vi sikrer at disse regionale selskapene forblir i norsk offentlig eie. Men da må det være tilgjengelig norsk egenkapital, slik at vi hindrer at våre selskaper havner på utenlandske hender. La meg bruke Eidsiva energi som eksempel. Det er en stor og veldig viktig bedrift i innlandet. Etter pålegg fra Konkurransetilsynet og Regjeringa, er Statkraft nødt til å selge seg ut av flere selskaper, deriblant Eidsiva energi, for å kunne kjøpe seg opp i Agder Energi. Jeg har forstått det slik at dette etter planen skal skje innen utgangen av dette året, dvs. at her skjer endringene fort.

For Eidsiva energis vedkommende er det snakk om at i overkant av 2 milliarder kr må på plass når Statkraft må trekke seg ut. Da er det ikke slik at det står en rekke kommuner eller fylkeskommuner i kø med 2 milliarder kr som de kan spytte inn – ikke fordi kommunene og fylkene ikke ønsker det, men fordi de ikke har disse pengene. Det medfører bl.a. at Eidsiva energi nå må samtale med utenlandske selskaper, også fordi staten så langt ikke har stilt opp med nødvendig kapital. Det er etter min mening meningsløst. Eidsiva energi og andre regionale selskaper bør fortsatt få bli på norske hender.

Jeg er derfor glad for at Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet står sammen om å be Regjeringa utrede forslaget og senest innen utgangen av dette året fremme konkrete forslag om ulike modeller for å sikre nasjonalt eierskap av de regionalt eide kraftselskapene i Norge. Jeg håper også at Fremskrittspartiet subsidiært vil stemme

for denne innstillinga, selv om de i utgangspunktet har et litt annet forslag, men det er egentlig ikke så veldig stor forskjell.

Så registrerer jeg også i denne omgangen at Regjeringa på sin side ikke ser ut til å være opptatt av dette i det hele tatt. Det ser dessverre ikke ut til at det er noen støtte der, beklageligvis heller ikke i Kristelig Folkeparti. Det er det grunn til å være kritisk til, men det er ikke overraskende, særlig ikke når vi leser representanten Sanners utsegn i Dagsavisen 2. juni i år, hvor han sier:

«Ap-forslaget er helt unødvendig, og fullstendig meningsløst.»

Samtidig ser vi at det borgerlig styrte Oslo forsøker å selge ut Hafslund med jevne mellomrom, uten at de så langt, heldigvis, har lyktes med det.

Jeg vil så sterkt jeg kan understreke at den strømkrisa vi hadde for kort tid siden, kaller på mer styring av våre kraftselskaper, både de regionale og Statkraft. Jeg vil også understreke at med den situasjonen vi nå har i mange distrikter, som er problematisk, trenger vi en aktiv distrikts- og regionalpolitikk. Jeg vil også si at i en tid med over 100 000 arbeidsledige trenger vi store bedrifter i våre regioner. De regionale kraftselskapene er det, og da bør vi sørge for at vi fortsatt har disse på norske hender. Så jeg anbefaler innstillinga i denne saken.

Ivar Kristiansen (H) [14:42:45]: Jeg registrerer med ikke den største overraskelsen at flere fra opposisjonspartiene gjør sine iherdige, gjentatte forsøk på å la denne debatten dreie seg om noe annet enn det den egentlig handler om. Dagens vedtak i Stortinget kommer nok til å innebære at Statkrafts underliggende virksomhet blir omdannet til aksjeselskap, men dette handler ikke om privatisering av Statkraft – om utselgning av arvesølv eller – gull, som det har vært sagt – eller om å privatisere naturressurser. Det er en retorikk som jeg synes enkelte partier burde ha spart seg i denne sammenheng, særlig når man etterlyser en større grad av ryddighet enn det som har vært utvist hittil i saken.

Det blir litt kuriøst når jeg ser at enkelte representanter ber om mer tid. Hvis det hadde betydd at enkelte kunne ha vært i stand til å revurdere sitt synspunkt ved hjelp av mer tid, hadde dette vært interessant, men det er jo ingenting verken i debatten eller i alle fall i innstillingen som skulle tyde på at det har vært motivasjonen i saken som sådan.

Bruk av den konsernmodellen som blir vedtatt i dag, er nødvendig for selskaper som driver konkurranseutsatt virksomhet, og som også i dag driver en betydelig grad av monopolvirksomhet i landet. Det er på høy tid at vi får en større gjennomskiktighet i selskapet Statkraft, og at vi kan rydde bort påstander og diskusjoner som går på at vi har et statlig eid selskap som i noen grad bærer preg av å nyte særfordeler. Vi vet at vi i dagens situasjon, ikke minst gjennom internasjonal konkurranselovgivning, EU-direktiv osv., er nødt til å rydde opp i i vår egen lovgivning, i alle fall hvis vi har som ambisjon at selskapet skal få lov til å drive konkurranse i internasjonal energisammenheng.

Jeg synes også at denne debatten osrer av den klassiske varianten redsel for internasjonale aktører, redsel for internasjonal kapital og redsel for internasjonal deltakelse av utenlandske selskaper innenfor landets grenser. Jeg kunne ha nevnt parallelliteten til mange andre sektorer. Dette tror jeg vi med stor suksess burde ha kunnet legge til side, i alle fall er ikke det noe gunstig signal for dem som ønsker å delta i og bygge videre industriell virksomhet i dette landet, styrke mangfoldet og styrke kapitaltilgangen på alle sektorer i landet, særlig når man fokuserer på arbeidsledighetssituasjonen, som fortsatt er et problem i landet.

Kuriøst blir det også når man beklager seg storstilt over utbytteneivået. Det er all grunn til å fokusere på dette når det gjelder staten og Statkraft, men jeg ser bare, med tilbakeblikk på de siste tre års budsjettavtaler som er inngått, at når det har kommet til stykket, har verken Fremskrittspartiet eller Arbeiderpartiet hatt særlig umake med å være med på å ta ut et betydelig utbytte fra Statkraft når man skulle saldere budsjettene.

Utfordringen fra Arbeiderpartiets hovedtalskvinne, Fossli, gikk ikke til posisjonen, men til representanten Olav Akselsen. Jeg finner grunn til å følge opp den utfordringen, og det kan passe bra, i og med at Akselsen er neste taler på talerlisten.

Når vi etterlyser ryddighet, vil jeg anmode Akselsen om at han benytter muligheten nå til å snakke litt om hva som foregikk i de samtale Statkraft og Fortum hadde da Akselsen var olje- og energiminister i landet. Visste representanten Akselsen da han var energiminister, at det foregikk fusjonssamtaler mellom Statkraft og finske Fortum? Hadde Akselsen direkte kontakt med noen av styrets medlemmer eller noen i Statkrafts administrasjon på det tidspunktet disse samtale foregikk? Ytret Akselsen da selv noen spesielle synspunkter på å skrinlegge disse samtale? Eller fortonte det seg slik, som ville vært helt normalt, at man ikke setter i gang slike drøftelser, slike samtaler, hvis man ikke mener dette på dypeste alvor?

Olav Akselsen (A) [14:47:58]: Det er rett å hevda at utviklinga av det moderne Noreg begynte då me tok fossekrafta vår i bruk. Ved hjelp av utanlandsk kapital og til dels utanlandsk arbeidskraft begynte industrialiseringa av Noreg. Gjennom tiår blei vasskraftkunnskapen vår bygd opp, og Noreg blei etter kvart eit av dei leiande vasskraftlanda i verda. Me fekk kunnskap i alle ledd av utbygginga og i framføringa av kraft, frå dambygging via turbinproduksjon til ingeniørkunst av verdsklasse. Noreg hadde og har sjølv sagt dei naturgjevne føresetnadene, men det er det òg mange andre land i verda som har, utan at dei har lukkast på same måten som oss.

Ein av grunnane til at me har lukkast, er at me har ført ein fornuftig og vellukka politikk på dette området. Som sagt var det i hovudsak utanlandske selskap som fekk auga opp for potensialet i fossane våre. Mange var det nok dei første åra som fekk sikra seg billige fallrettar frå ei uvitande lokalbefolkning rundt om i landet. Men snart fekk rikspolitkarane interesse for det som var i ferd med

å skje, og for den norske naturressursen som var i ferd med å hamna på utanlandske hender. Gjennom konsesjonslovene greidde ein å kombinera ønsket om nasjonal kontroll med ønsket om vidare utbygging.

Etter mitt syn er det svært få politiske vedtak som gjennom historia har stått seg like godt som vedtaket om konsesjonslovene. Den dag i dag er denne lova like aktuell. Dei som stod bak vedtaket i si tid, var føre si tid, og burde vera eit føredøme for andre. Dessverre er det eit fleirtal i denne salen som vil kasta vrak på arven frå den tida, nemleg ønsket om nasjonal kontroll over denne naturressursen. Ut frå innstillingane i dei to sakene me behandlar i dag, ser me at dette momentet ikkje synest å vera særleg viktig lenger.

Kraftmarknaden i Europa er i total forandring. Det blir færre og større selskap, og konkurransen blir hardare. Her i landet har me sett den same trenden. Mange norske kommunar vil ut av kraftbransjen, lokale kraftselskap har blitt kjøpte opp eller har slått seg saman. For Arbeidarpartiet har det vore viktig at òg energilandet Noreg har selskap som har moglegheit til å hevda seg i den internasjonale konkurransen. For Arbeidarpartiet har det òg vore eit mål at det skulle vera norske kjøparar når norske kraftverk var til sals. I tillegg har det vore eit mål å sikra stort innslag av offentleg eigarskap til vasskrafta våre.

Vårt verktøy for å nå desse målsetjingane har vore Statkraft. Derfor har me prøvt å leggja til rette for at selskapet skulle kunna få utvikla seg. Med dei raske endringane me ser i kraftnæringa, er finansiell handlefridom avgjerande. Arbeidarpartiet har derfor gjennom historia støtta Statkraft sine kapitalsøknader, og Stoltenberg-regjeringa foreslo 50 pst. som utbyttepolitikk. Dei pengane som staten så langt har plassert i Statkraft, har gjeve sær god avkastning. Det er bra, men endå viktigare for oss har det vore at det har gjeve selskapet ein handlefridom og moglegheit til å vera med og kjøpa m.a. når norske kraftverk har vore til sals.

Etter det siste store oppkjøpet har Statkraft fått pålegg frå Konkurransetilsynet om å selja seg ned i andre kraftverk. Dette pålegget stadfestar Regjeringa. Sjølv om eg personleg stiller store spørsmål ved dette pålegget, tyder det at Statkraft ikkje lenger kan vera det verktøyet det har vore. Det er no grenser for kor mykje selskapet kan veksa i Noreg. I staden for å vera ein aktiv tilbydar når norsk vasskraft no er til sals, er det selskapet sjølv som må bli ein seljar.

I staden for å lena seg tilbake og konstatera at verktøykassa er tom, slik andre gjer, ville me heller laga eit nytt verktøy for den nye situasjonen. Alt tyder på at prosessen med sal av norsk vasskraft vil fortsetja. For Arbeidarpartiet står målet om nasjonal og offentleg eigarskap ved lag. Derfor har me fremma forslaget om å greia ut forskjellige måtar å få dette til på. Eg må innrømme at eg er noko overraska over reaksjonane på forslaga. Særleg overraska er eg over at Kristeleg Folkeparti ikkje lenger ser ut til å vera oppteke av å sikra norsk eigarskap til vasskrafta. Trass i at Kristeleg Folkeparti prøver å bagatellisera det dei er med på, er Regjeringa sitt forslag, og ikkje minst grunngevinga for omgjeringa, i realiteten eit

privatiseringsforslag. Ved å opna for løysingar der staten ikkje lenger er eineeigar, slik Regjeringa no gjer, gjev ein òg frå seg moglegheita til å bruka Statkraft politisk.

Energilova har no verka i godt og vel tolv år. Det er mykje positivt å seia om erfaringane med ho. Me har nok fått ei langt betre utnytting av ressursane, men på eitt vesentleg punkt har lova svikta. Ho har ikkje medverka til å framskaffa nok produksjon. Marknaden har ikkje gjeve balanse mellom tilbod og etterspurnad. Blir Statkraft privatisert, gjev politikarane frå seg nok eit verke-middel for å framskaffa meir produksjon i Noreg. Erfaringane frå i fjor vinter tilseier etter mitt syn at vi treng meir, og ikkje mindre, politisk styring.

Dei politisk bestemte kraftkontraktane som store delar av kraftkrevjande industri har, er i ferd med å gå ut. Det skjer i ein periode der kraftprisen ser ut til å fortsetja oppover. For mange bedrifter kan det bety ei tredobling av prisane på kraft. Det seier seg sjølv at dette blir svært vanskeleg for desse bedriftene. Faren for utflagging er stor. Eg er derfor glad for at Arbeidarpartiet har fått fleirtal for å be Regjeringa greia ut høvet til å erstatta desse kontraktane med nye, noko det er rom for innanfor gjeldande EØS-avtale. Ein føresetnad for eit nytt industri-kraftregime er likevel at staten har kraft å leggja inn i eit slikt opplegg.

Eit anna moment som er avgjerande for framtida til norsk kraft, er heimfall og det utvalet som er sett ned for å greia ut framtida til heimfallsinstituttet. Eg synest det er beklageleg at dagens resultat gjev oss reduserte moglegheiter for å vedta eit heimfallssystem slik vi ønskjer. Derfor meiner eg at det hadde vore ein fordel å venta med omgjerdinga til eit AS til innstillinga om heimfallsinstituttet var klar.

Det er sagt at selskapet Statkraft bør få dei same rammevilkåra som andre aktørar i marknaden. Det er eg sjølv sagt langt på veg einig i. Men likevel er det slik at den største forskjellen på Statkraft og dei som dei konkurrerer med, har vore utbyttepolitikken, og ikkje minst den totale mangel på føreseielegheit når det gjeld utbyttepolitik, der me dei siste åra har sett eit utbytte på 95 pst., noko Regjeringa ønskjer skal fortsetja. Etter mitt syn er det ein effektiv måte å undergrava Statkraft sin posisjon på.

Regjeringa sitt svar på Statkraft sin søknad om kapitalutviding har vore at selskapet må selja unna og på den måten styrkja kapital situasjonen i selskapet. Sjølv om eg er ueinig i ein slik strategi, ser eg at det kan vera ein veg å gå, men eg skjønner samtidig at selskapet er svært skeptisk, all den tid det ikkje er 100 pst. avklart at desse pengane ikkje hamnar rett i statskassa. Eg håpar statsråden vil bekrefte det som er ein fleirtalsmerkna frå komiteen, nemleg at slike salsgevinstar ikkje skal takast med når ein bereknar utbyttet.

Det er slik at Stoltenberg-regjeringa fekk gjennomslag for 50 pst. utbytte, og det minste som er teke ut etter den tida, er 85 pst. Det har i alle fall vist meg at slike vedtak har lita betydning. Skal dei bli oppfylte, må dei gjerast meir konkrete. Derfor har Arbeidarpartiet fremma forslag om å ta utbyttepolitikken med i lova, slik at det blir styret

som ut frå situasjonen i selskapet avgjer kva som skal vera utbyttet, og ikkje Stortinget når dei i ein sein kvelds-tide manglar pengar til gode tiltak.

Det er slik at nokon har gjort eit forsøk på å gjera meg til eit sanningsvitne på at Regjeringa sin politikk på dette området er feil. Eg må sjølv sagt tolka dette positivt, at det er hyggeleg å ha meg med på laget. Det er likevel slik at dei påstandane som er fremma, er feilaktige i forhold til min aktivitet.

Eg la fram ei eiga sak om Statkraft då eg var statsråd og ansvarleg på dette området. Den saka hadde eitt hovudsiktemål, nemleg å gjera Statkraft, innanfor dagens ramme, i stand til å delta i den restruktureringa som skjedde i Noreg og i Europa. Eg gjekk derfor inn for ei kapitalutviding og ein auka lånegaranti, slik at Statkraft blei eit mykje meir slagkraftig selskap. Eg hadde ingen forslag om å omdanna Statkraft, og eg meiner det er mine forslag frå den perioden då eg var statsråd, som må tella med når det skal oppsummerast kva eg har gjort og ikkje gjort.

Så er det riktig at eg var kjend med at det var ein dialog mellom Statkraft og andre selskap. Det var aldri slik at det frå mi side blei gjeve noka støtte etter den dialogen, tvert imot var det slik at eg gav beskjed om at dersom det blir behov for å gå vidare med denne typen saker, har me på ingen som helst måte gjeve noka førehandstilsegn om kva som vil bli utfallet av ein slik prosess.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Statsråd Ansgar Gabrielsen [14:58:24]: Regjeringen har i St.prp. nr. 53 for 2003-2004, Statens eierskap i Statkraft SF, klargjort en eierstrategi som innebærer en mer fokusert strategisk utvikling for Statkraft, samtidig som en klar norsk forankring av selskapet opprettholdes. Med utgangspunkt i Statkrafts sterke posisjon innen vannkraftproduksjon vil Regjeringen at Statkraft skal konsentrere seg om å drive lønnsom produksjon og handel med fornybar energi, men med anledning til å drive virksomhet som står i en naturlig tilknytning til dette. Statkraft skal være et kommersielt foretak som konkurrerer på like vilkår med andre kraftprodusenter. Dette innebærer også samme krav til avkastning på investert kapital som i tilsvarende selskaper.

Statkraft kan, der det er kommersielt og finansielt grunnlag for det, også investere utenfor Norge. Eventuelle vesentlige investeringer utenfor Norden bør skje sammen med industrielle partnere, og må ta utgangspunkt i og støtte opp om Statkrafts kjerneområder.

Jeg konstaterer med tilfredshet at stortingsflertallet i dag vil gi sin tilslutning til disse hovedelementene i Regjeringens eierstrategi for Statkraft. Dette bidrar til å skape forutsigbarhet og stabilitet for selskapet, og vil legge et godt grunnlag for selskapets videre utvikling.

Regjeringen gav i eierskapsmeldingen uttrykk for at Statkraft bør omdannes til aksjeselskap. Aksjeselskapsformen er vel kjent i markedet og den mest utbredte form

for å organisere forretningsmessig virksomhet av en viss størrelse.

Som det fremgår av Regjeringens forslag, tilrettelegger imidlertid dagens konsesjonsrettslige forhold ikke for en full omdannelse til aksjeselskap. I påvente av en endring av hjemfallsreglene er det likevel viktig at Statkraft har mest mulig like rammevilkår som sine konkurrenter.

I fremlegget foreslår Regjeringen derfor at Statkrafts virksomhet organiseres etter en konsernmodell med underliggende aksjeselskaper, hvor produksjonsvirksomhet og nettvirksomhet er skilt. Statsforetaket vil bli beholdt som morselskap i konsernet. Forslaget innebærer at Statkraft i større grad er underlagt de samme rammevilkår som de fleste andre aktører i kraftmarkedet, og vil bidra til å gjøre Statkraft mer konkurransedyktig. En annen fordel er at resultatene i de enkelte forretningsområdene vil tre klarere frem enn i dag, noe som tilrettelegger for en styrket oppfølging av de ulike forretningsområdene. Forslaget er også i tråd med energilovens intensjoner og EUs nye eldirektiv, som legger føringer på organisering av konkurranseutsatt og monopolbasert virksomhet.

Det har i denne saken vært spekulert over om Regjeringen ved dette åpner for en delprivatisering av Statkraft. Jeg vil understreke at Regjeringen ikke har fremmet forslag til noen delprivatisering, men at vi på samme måte som i eierskapsmeldingen for to år siden har gitt til kjenne at Regjeringen er åpen for at Statkraft kan inngå i industrielle løsninger der staten ikke lenger er eier. En eventuell industriell løsning vil bli forelagt Stortinget på vanlig måte, som jeg har meddelt ved flere anledninger. Det vil således fortsatt være Stortinget som har det avgjørende ordet med hensyn til en eventuell delprivatisering av Statkraft.

Regjeringen har lagt til grunn at omorganiseringen skal gjennomføres etter ordinære lovregler for å avskjære mulige statsstøtteproblemstillinger og eventuelle påstander om forskjellsbehandling. Det har allikevel i Ot. prp. nr. 63 for 2003-2004, Om lov om omorganisering av Statkraft SF, vært nødvendig å foreslå lovregulering som innebærer at kontraktsparter ikke kan motsette seg overføring av avtaler og forpliktelser til et underliggende aksjeselskap. Dette er det praksis for i mange tidligere omdannelser av statlig virksomhet, slik vi f.eks. har sett i forbindelse med omdanningen av Telenor, NSB, Posten og flere. Regjeringen har også fremmet forslag om opphevelse av Statkrafts låne- og garantiramme. Dette bidrar til å gi Statkraft mer like rammevilkår som for andre kraftselskaper.

Jeg merker meg videre at Stortinget i dag vil be Regjeringen legge aksjelovens normalregler til grunn for fastsettelsen av utbytte fra Statkraft. I tillegg kommer også et forslag om at dokumentavgift skal kompenseres. Jeg vil, som alltid, på beste måte søke å følge opp de vedtak Stortinget fatter. Det må også naturligvis være slik at oppfølgingen av Stortingets vedtak må finne sted innenfor rammen av gjeldende lovgivning, herunder de regler som følger av EØS-avtalen.

Jeg er tilfreds med at flertallet på Stortinget gjennom behandlingen i dag støtter opp om hovedpunktene i Re-

gjeringens eierskapsstrategi for Statkraft. Det er et av de mest betydningsfulle og mest verdifulle selskapene i Norge. Derfor er det vårt felles ansvar å sørge for at Statkraft kan få rammer for sin virksomhet som gjør det mulig for selskapet å opprettholde og videreutvikle sin konkurransekraft. Dagens behandling er et viktig skritt i en slik prosess.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Olav Akselsen (A) [15:03:39]: Det er slik at bakgrunnen for å fremma og behandla denne stortingsmeldinga er at ho skal gje avklaringar. Ho skal vera eit viktig styringsverktøy både for statsråden og for Regjeringa, men eg vil tru òg for Statkraft og Statkrafts styre. På nokre punkt føler eg at denne meldinga, og ikkje minst innstillinga, er svært avklarande.

Det er slik at ein samla komite har presisert at gevinstar ved eventuelt sal ikkje skal telja med når ein skal fastsetja utbytte. Eg håpar statsråden kan bekrefte at det er det ein vil leggja seg på.

Når det gjeld utbytte elles, er eg noko meir usikker på kva komiteen har komme fram til. Eg kunne berre tenkja meg å spørja kva statsråden vil gje som råd til sine kollegaer: Skal ein leggja seg på minimum 75 pst., slik Regjeringa har foreslått, eller 50 pst., som er det som eit fleirtal i komiteen går inn for?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [15:04:50]: Det ligger i sakens natur, enten det er Statkraft-saken eller andre saker – representanten Akselsen viste til at en samlet komite har uttalt seg knyttet til eventuelle salgsgevinster ved realiseringer av eierandeler en måtte ha i andre selskaper, det har tidligere i debatten vært nevnt Sydkraft og andre – at i den utbyttedialogen man alltid har, mellom eieren, departementet, og det angjeldende selskap, det være seg dem vi eier helt eller delvis, så vil dette selvfølgelig være en helt sentral bit av det.

Så spør representanten Akselsen – etter at han selv har slått fast at han er usikker på hva komiteen har sagt – om utbytte. Jeg tror voteringen til syvende og sist vil kunne ha betydning for hvordan man skal tolke det, men gitt at det blir som en kan anta, fremgår det ganske klart at komiteen på ganske bred basis mener at en 50 pst. utbyttepolitikk over tid er det leiet det skal ligge i.

Øystein Hedstrøm (FrP) [15:06:16]: Jeg føler fortsatt at det er noe uklart når det gjelder utbyttepolitikken. Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti står bak et forslag som naturlig burde få flertall. Jeg skal lese det opp:

«Stortinget ber Regjeringen legge aksjelovens normalregler til grunn ved fastsettelsen av utbytte fra Statkraft SF.»

Betyr det, hvis styret følger aksjelovens normalbestemmelser til punkt og prikke – altså fastsetter utbytte basert på virksomheten, strategiske beslutninger, operativ drift, forventning om utbytte, osv. – at statsråden da

vil la være å gå inn og instruere styret om noe som er annerledes? Dette er det viktig å få avklart i debatten.

Statsråd Ansgar Gabrielsen [15:07:15]: Muligens viser formuleringene i det forslaget som det ble referert til, noe av bakgrunnen for at representanten Akselsen sa han var litt i tvil. Når representanten Hedstrøm, som er fraksjonsleder for et av de partiene som er med på denne merknaden, ber om statsrådets tolking av hva som ligger i de halvannen linjene, er altså min vurdering at det som ligger i forslaget, rett og slett er at Regjeringen bes legge aksjelovens normalregler til grunn. Aksjelovens normalregler er at styret overfor generalforsamlingen foreslår et utbytte. Så vidt jeg husker, har generalforsamlingen to opsjoner. Det er å akseptere det eller gjøre noe med styret. Som statsråd anser jeg det som uaktuelt å instruere styret om nivået på utbyttet. Men det er alltid, som jeg sa i mitt forrige svar, en dialog mellom eier og ethvert styre om hva som skal være utbyttet i det enkelte år.

Inge Ryan (SV) [15:08:35]: På side 33 i proposisjonen står det følgende:

«Statkraft ... har i dag ikke finansiell styrke alene til å bygge et stort integrert europeisk selskap.»

Mitt spørsmål til statsråden blir: Er det planer om å bygge et stort europeisk integrert selskap? Har statsråden og Regjeringa planer om at Statkraft skal fusjonere, slik at man lykkes med det?

Så har jeg et spørsmål til. Det gjelder utbyttepolitikken. Mener statsråden at det er forsvarlig at man i framtida fortsetter med en utbyttepolitikk som gjør at Statkraft får beholde så lite av utbyttet sjøl, dersom man ønsker at Statkraft skal være et slagkraftig selskap på de områdene vi ønsker å satse på? For SVs del er det innenfor ny fornybar energi.

Statsråd Ansgar Gabrielsen [15:09:37]: Til det første: Når det gjelder hvorvidt Statkraft har kapital til å kunne utvikle seg til å bli et fullintegrert selskap i europeisk målestokk, er det klart at selv om Statkraft er store, er det finansielle begrensninger for hva man kan gjøre. Men det som er hevet over tvil, er at med den totale kapitalbasen selskapet har, er det muligheter for å gjøre ganske store strukturelle grep, selv om det vil innebære mulighet for å måtte innhente kapital, men først og fremst ved å omplassere noe av den kapitalen man allerede har.

Når det gjelder hva som er et forsvarlig utbytte eller ikke, er det ikke en proportsats som er målestokk for hva som er forsvarlig eller ei. Det er basert på selskapets situasjon totalt sett. Er det et selskap som har kommet i en moden fase, kan høsting være mest aktuelt, eller så er det ekspansjon som er aktuelt. Der ligger den store forskjellen.

Odd Roger Enoksen (Sp) [15:11:00]: Statsråden sier i sitt innlegg at hensikten med omorganiseringen er å styrke Statkrafts konkurransesituasjon. I proposisjonen sies det også at balansen i selskapet skal styrkes, bl.a. gjennom salg og reinvestering eller tilbakebetaling av

gjeld. Departementet ser det som viktig at det ikke skapes innlåsnings effekter som hindrer en nødvendig omstrukturering av selskapet ved salg. Det henvises til salg av eierandeler. Dette brukes som en begrunnelse for et fortsatt høyt utbytte fra selskapet.

De begrunnelsene som i sum brukes på flere steder i proposisjonen, er litt merverdige, for det sies at kjøpet av minoritetsandeler i stor grad er gjeldsfinansiert. Men når man ser på side 29 i proposisjonen, hvor det er en oversikt over selskapets egenkapital og selskapets langsiktige gjeld, vil man se at egenkapitalen fra 2000 til 2003 har økt med 14 milliarder kr og langsiktig gjeld med like mye, mens driftsresultatet har økt fra 2 milliarder kr til 6 milliarder kr. Det viser et særdeles solid selskap, der balansen ikke er svekket gjennom de oppkjøp som er gjort. Kan statsråden vennligst forklare hvordan balansen skal styrkes ved et salg?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [15:12:27]: Det er slik at den porteføljen som Statkraft har av eierandeler, har, som representanten viser til, blitt finansiert på forskjellig vis oppigjennom. Det er også slik at likviditeten i de posisjonene som er inne, er forskjellig. Noen av posisjonene er svært likvide og kan omsettes veldig raskt. Det er vel allment kjent at Sydkraft-posisjonen er en slik posisjon. Når det gjelder balansen, er det selvfølgelig slik at å avhende svært likvide posisjoner ikke har den samme influering eksempelvis på rating. Det er klart at den verdien en likvid post har, allerede er diskontert i den ratingen som selskapet har.

Når det gjelder omorganisering, og at det er et første skritt i forhold til privatisering, må jeg helt til slutt si: Dette selskapet har i de siste 15–20 år vært omorganisert tre–fire–fem ganger, nettopp for å gjøre det markedsbasert og konkurransedyktig til enhver tid.

Grethe Fossli (A) [15:13:47]: Debatten i dag har stort sett dreid som om hva som kan skje i framtiden. Det var interessant å høre statsråden da han i sitt innlegg sa at de ikke fremmet forslag om, men åpnet for eventuell delprivatisering i denne saken. Kan statsråden, siden vi tidligere i debatten har snakket om framtiden, si noe om når han ser for seg at de eventuelt «vil fremme forslag om»?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [15:14:29]: Det kan jeg si noe om. Det er mange begrep som svirrer i luften, men la meg gjøre det helt stjerneklart: Det er uaktuelt for denne regjeringen å fremme forslag om delprivatisering av Statkraft, slik Arbeiderpartiet gjorde med Telenor og Statoil. Det er uaktuelt. Det som er aktuelt, er det som står i St.meld. nr. 22 for 2001-2002 – som ble fremmet for i overkant av to år siden – og som er gjentatt i den proposisjonen vi behandler nå, nemlig at mulige industrielle løsninger kan være et alternativ for Statkraft, etter nøyaktig samme tankegang og strategi som det var da Statkraft diskuterte og forhandlet med Fortum, med statsråd Akselsens velsignelse. Det er ikke mer, og det er ikke mindre, enn det som er Regjeringens holdning til denne saken.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter. Først Anne Kathrine Slungård, deretter Ingvild Vaggen Malvik.

Presidenten vil for øvrig gjøre oppmerksom på at det burde være et begrenset behov for treminuttersinnlegg etter en så lang debatt med såpass mange replikker, og ber representantene ta hensyn til at det kommer saker på dagens kart etter denne saken.

Anne Kathrine Slungård (H) [15:15:57]: Denne debatten, som egentlig dreier seg om en organisasjonsform for Statkraft, har i veldig stor grad blitt til en debatt om mulig framtidig delprivatisering eller ikke. En organisasjonsdebatt – hvordan man organiserer en virksomhet – handler om hvordan man skal gi et selskap handlingsrom og mest mulig like vilkår som det de andre aktørene i kraftbransjen har, til videreutvikling og forvaltning av de enorme verdiene som Statkraft har.

Jeg synes det er litt oppsiktsvekkende at særlig Arbeiderpartiet gjør det til et spørsmål om offentlig eierskap. Jeg hører, og tar til etterretning, at Arbeiderpartiet åpenbart mener at stat, fylker og kommuner i framtiden skal drive med økonomisk risikosport gjennom fortsatt å ha 100 pst. eierskap innen den kanskje mest risikofylte bransjen som finnes. Men hva er det som har skjedd på veldig kort tid? Arbeiderpartiet har historisk sett stått for det meste av privatiseringen av norsk energisektor. De tok initiativet til delprivatiseringen av Statoil og at Statoil må posisjoneres for framtiden. Det kan bare skje gjennom delvis privatisering, sier Arbeiderpartiets energipolitiske talsmann, Tore Nordtun, til Aftenposten i mai 2000. Da Arbeiderpartiet var i regjering sist, gikk de inn for privatisering av Telenor, Statoil, reduserte eierandelene i Raufoss, privatisering av Norsk Medisinaldepot, ønske om privatisering av Olivin, ytterligere privatisering av DnB, K-bank, Statkorn Holding, Kongsberg Gruppen, SAS, Norsk Avfallshåndtering – listen er lang.

Venstresiden hevder at vannkraft er en evigvarende ressurs og derfor må eies av det offentlige. Gjelder det samme prinsippet for andre evigvarende naturressurser, som f.eks. fisk og skog? Hvilke prinsipper er det som ligger til grunn? Det er ikke enkelt å se det. Det er heller ikke enkelt å se hva som har skjedd internt i Arbeiderpartiet på veldig kort tid.

For Høyre dreier denne diskusjonen seg om at Statkraft skal ha best mulige rammevilkår og like rammevilkår som det de øvrige aktørene innenfor en global bransje har. Arvesølvet vårt, det være seg energi, fisk, skog eller andre naturressurser, forvaltes best gjennom en organisasjonsform som gir selskapene like rammevilkår. Det gir igjen en avkastning som kommer allmennheten til gode i form av både sikker elforsyning og velferdsgeoder for øvrig.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [15:18:56]: Etter min mening er Regjeringen, ved hjelp av Fremskrittspartiet, i ferd med å gjennomføre en mer dramatisk endring av

norsk vannkraftforsyning enn innføringen av energiloven medførte.

For et par år siden forsøkte Regjeringen å få igjennom en omfattende endring av konsesjonslovene uten at det var skikkelig utredet, men ble av Stortinget tvunget til å sette ned et offentlig utvalg, det såkalte Hjemfallsutvalget, for å vurdere dette nærmere. For noen måneder siden gikk Regjeringen nok en gang løs på konsesjonsreglene, denne gangen for småkraft, midt under Hjemfallsutvalgets arbeid, uten å kunne gjøre rede for konsekvensene av at framtidige vannkraftutbygginger med investeringer opp i hundremillionersklassen ikke lenger skulle omfattes av hjemfallsordningen. Denne lovendringen ble vedtatt med støtte fra Fremskrittspartiet. I dag behandler vi Regjeringens andre forsøk på snikprivatisering av Statkraft. Det første forsøket ble stanset, nettopp med henvisning til at man først ville ha Hjemfallsutvalgets innstilling på bordet. Men det synes ikke lenger å være så viktig.

Regjeringens AS-ifisering av Statkraft åpner veien for utenlandsk eierskap til norske vannkraftressurser. Privatiseringsframstøtet gjør også at regionale energiselskap, slik som det 100 pst. Statkraft-eide Trondheim Energi- verk, går en usikker framtid i møte. I tillegg er det trist at Stortingets vedtak om å utrede en ny generasjon langsiktige kraftkontrakter kan bli mindre verdifullt i dag. Muligheten for å tilby industrien langsiktige kontrakter med subsidiert strøm har blitt kraftig svekket gjennom henholdsvis innføringen av energiloven og EØS-avtalen. Men vi i SV har samtidig påpekt at det beste gjenværende kortet vi har på hånden, er det statlige eierskapet i Statkraft. Det er nemlig fullt mulig å se for seg avtaler mellom Statkraft og norsk industri om eksempelvis tiltak for energieffektivisering, som ville ha redusert industriens kostnader og dermed forbedret konkurransekraften. Dette er en mulighet vi lukker med andre enn staten på eiersiden.

Til syvende og sist er det ett spørsmål som denne debatten ikke har gitt noe godt svar på: Hvorfor i alle dager er det så viktig for Regjeringen å vedta denne endringen? Fremskrittspartiets strategi og begrunnelse for privatisering er åpenbar, men hva Kristelig Folkeparti egentlig vil med norsk vannkraft, er for meg en gåte.

Björg Tørresdal (KrF) [15:21:35]: Det er i proposisjonen argumentert fylldig for å omgjøre Statkraft fra et statsforetak til et AS, herunder å kunne gi Statkraft de samme rammebetingelsene som andre aktører i markedet, og for å videreutvikle selskapet.

Det kan være slik at det er bra for Statkraft å bli om-dannet til et AS, men det er først og fremst vårt ansvar å vurdere hva som er best for deg og meg, eller – kanskje aller mest – hva som er best for de kommende generasjoner. For Kristelig Folkeparti er det viktig å beholde et nasjonalt og offentlig eierskap og politisk styring.

Vannkraften er vår viktigste naturressurs. Vannkraften er en evigvarende ressurs. Vannkraften vår kan vi ikke sette en prislapp på eller sette ut for salg, for vannkraften tilhører kommende generasjoner. Derfor er det

viktig for Kristelig Folkeparti at vi beholder et nasjonalt og offentlig eierskap, og derfor er det videre viktig for Kristelig Folkeparti å beholde politisk styring med den aller viktigste naturressursen vi har.

Med hensyn til debatten rundt spørsmålet om hvorvidt omgjøringen fra et SF til et AS kan være et første skritt i retning av å åpne for privatisering av Statkraft, er det avgjørende viktig at det ikke skal være mulig å selge aksjer i Statkraft eller inngå en fusjon der Statkraft er delaktig, uten at det behandles i Stortinget. Dette slår et bredt flertall, bestående av både Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti, SV og Senterpartiet, fast i et eget vedtak i dag.

Det har i debatten i dag blitt stilt spørsmål flere ganger om hva Kristelig Folkeparti egentlig mener. Kristelig Folkeparti vil ikke at Statkraft skal privatiseres. Kristelig Folkeparti vil at Statkraft skal beholde norsk, statlig eierskap og være underlagt politisk styring.

Statkraft står i en særstilling i forhold til alle statselskaper når det gjelder eierskap. For å sitere det parlamentarisk leder Jon Lilletun sa i en debatt da vi fikk eierskapsmeldingen:

«Sjølvsagt vil eg seie at Statkraft er eit døme på eit selskap som har ein viktig forvaltningsmessig karakter og som bør bli på statlege hender.»

Dersom eller når det i framtiden skulle komme en sak til Stortinget om salg av aksjer, vil Kristelig Folkeparti holde fast på dette.

Til sist: Skulle det bli aktuelt med en industriell løsning eller fusjon, er det ikke aktuelt for Kristelig Folkeparti at Statkraft deltar i noen fusjon der det statlige eierskapet kommer i mindretall. Det må ikke være tvil om at Kristelig Folkeparti ønsker å beholde politisk styring over vannkraften.

Inge Ryan (SV) [15:24:42]: Jeg må kommentere et par av de påstandene som kom fra Høyre. Den første går på at det er så stor risiko å sitte med vannkraften. Er det stor risiko å eie Statkraft? Den dagen staten ikke klarer å tjene penger på Statkraft, den dagen tror jeg aldri vi får oppleve, og jeg kan ikke se at det overhodet fins noen risiko om vi eier Statkraft.

Den andre påstanden er fra representanten Kristiansen, som er opptatt av at vi har en redsel for utenlandsk kapital. Hadde Høyre fått det som representanten Kristiansen vil, og som Høyre ville da man holdt på med konsesjonslovene, hadde det stort sett vært utlendinger som hadde hatt retten til vannkraften i Norge. Men heldigvis var det partier den gangen som klarte å ta Høyre og sette dem på plass, slik at vi har høstet av de verdiene i mange år etterpå. Jeg er svært glad for at Høyre den gangen ikke fikk viljen sin, men denne gangen har de delvis fått det.

Helt til slutt vil jeg si at jeg synes dette har vært en interessant debatt, fordi vi ved flere anledninger har fått Høyre ut på banen, de sier helt tydelig at de egentlig ønsker å gjøre noe mer enn bare å gjøre det om til AS, man ønsker å privatisere det. Det er også Fremskrittspartiet enig i. Så jeg tror det i tida framover vil bli en tøff kamp å klare å unngå at man starter med delprivatiseringa. Jeg

tror at vi gjør et feil vedtak i Stortinget i dag. Og når jeg engang blir gammel og sitter i gyngestolen min og har oldebarn på fanget, skal jeg i hvert fall si: Det var ikke oldefars skyld at de gjorde dette med vannkraften! Jeg gjorde så godt jeg kunne.

Olav Akselsen (A) [15:26:37]: Først: Eg er glad for at Inge Ryan har framtidsplanane klare!

Eg synest Bjørg Tørresdal hadde eit særdeles spennande og godt innlegg, men det er ikkje det som er Kristeleg Folkeparti sin posisjon i denne saka. For det Kristeleg Folkeparti har gått med på i dag, er å gje si tilslutning til at Statkraft kan få andre eigarar enn staten, og det var altså ikkje det som var innhaldet i innlegget hennar. Tvert imot var det slik at statsråden i innlegget sitt stadfesta at Regjeringa no har fått støtte for å lata Statkraft også kunna gå vidare med planar om å fusjonera med andre selskap på ein måte som gjer at Statkraft får andre eigarar enn berre staten.

For meg er det enno noko uklart kva stortingsfleirtallet meiner om utbyttepolitikken til Statkraft. Er det eigaren eller er det styret som skal ta denne avgjerda? Eg vel å tru at det er eit fleirtal som meiner at me skal leggja oss på ein utbyttepolitikk på 50 pst., og ikkje minimum 75 pst., som Regjeringa foreslår. Men personleg må eg seia at eg er svært spent på utfallet og trur ikkje dette før eg får sjå det. Det er berre ein måte å gjera dette føreseieleg på, etter mitt syn, og det er å lata dei same reglane gjelda for styret i Statkraft som for styret i alle andre store bedrifter, nemleg at det er styret som tek den avgjerda. Då veit ein kva ein har å halda seg til. Eg er redd for at me i dag gjev vår tilslutning til at den utbyttepolitikken som har vore ført dei seinara åra, skal halda fram.

Den egentlege grunnen til at eg bad om ordet, var at eg ville ta sterkt avstand frå den verkelegheitsskildringa statsråden gjev i forhold til det som skjedde med Statkraft i den tida eg hadde ansvaret i Olje- og energidepartementet. Ho er ikkje korrekt.

Ivar Kristiansen (H) [15:28:50]: Da er det jo desto mer overraskende at representanten Akselsen heller ikke denne gangen benytter anledningen til å redegjøre overfor Stortinget for hva som er korrekt eller måtte være korrekt. Jeg er ganske overbevist om at dagens statsråd soleklart vil være i stand til å fortelle Statkrafts ledelse om sitt syn både hva angår spørsmålet om børsnotering og spørsmålet om delprivatisering, et spørsmål som ikke er aktuelt, og som det heller ikke er fremlagt forslag rundt. Men representanten Akselsen benyttet ikke anledningen til å redegjøre for hva som skjedde i 2002, og det er ganske interessant å få en belysning av disse spørsmål, all den tid Arbeiderpartiet har inntatt det standpunkt man har gjort i dagens sak, med henblikk på de fusjonssamtaler som foregikk to år tilbake i tid mellom finske Fortum og Statkraft. Og i Dagens Næringsliv 11. april 2002 uttalte daværende statsråd Akselsen: «Sonderingene har pågått lenge, også i min periode som statsråd.» I tillegg uttalte han at et alternativ var at det ble opprettet et holdingselskap, og at det var ingen automatikk i at dette vil-

le ha ført til en børsintroduksjon. Med bakgrunn i dagens debatt må vi jo lure på om daværende statsråd Akselsen var feilsitert i Dagens Næringsliv, eller var det slik at man førte lange, nitide forhandlinger med finske Fortum og Statkraft SF uten at man mente noe som helst med dette?

Det er viktig å få belyst disse spørsmålene, i og med at det i denne debatten tilsynelatende har kommet frem at Arbeiderpartiet har foretatt en 180 graders vending i disse høyst vitale og viktige spørsmålene for Statkrafts fremtid som industripolitisk aktør både i norsk og i internasjonal sammenheng.

Presidenten: Representanten Olav Akselsen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Olav Akselsen (A) [15:31:49]: Eg trur i grunnen ikkje at denne spørsmålsstillinga bringar debatten nemneverdig vidare. Det som er heilt klart, er at det som var den førre regjeringa sin politikk på dette området, har komme fram i dei dokumenta som den regjeringa har presentert for Stortinget. Elles har eg greidd ut om det eg meiner er nødvendig å greia ut om i den saka her i dag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 4 og 5.

(Votering, se side 3256 og 3257)

Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 6 og 7 behandles under ett – og anser det for vedtatt.

S a k n r . 6

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om petroleumsvirksomheten (Innst. S. nr. 249 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 38 (2003-2004))

S a k n r . 7

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Hallgeir H. Langeland, Ingvild Vaggen Malvik, Øystein Djupedal, Inge Ryan og Lena Jensen om en mer aktiv politikk for økt utvinningsgrad og bedre ressursutnyttelse på norsk sokkel samt la vere lokale og globale miljøutslipp (Innst. S. nr. 253 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:39 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 40 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Høyre 20 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Sosialistisk Venstreparti 15 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 5 minutter og Kystpartiet 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter

innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil det bli foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Etter avtale med presidenten har olje- og energiministeren anmodet om å få utvidet sin taletid noe for å gi en orientering om den siste utviklingen i Snøhvit-prosjektet. For å gi de øvrige deltakerne i debatten mulighet til å forholde seg til statsrådets orientering, vil presidenten foreslå at statsråd Steensnæs får gi denne orienteringen for den ordinære debatten starter, og at han får en taletid på inntil 5 minutter til dette.

– Det anses vedtatt.

Statsråd Einar Steensnæs [15:34:29]: Snøhvit-utbyggingen ble behandlet og godkjent i Stortinget 7. mars 2002, etter at St.prp. nr. 35 for 2001-2002 ble framlagt. Med de forutsetninger som lå til grunn på beslutningstidspunktet, var kostnadsrammen for prosjektet på om lag 40 milliarder kr.

Departementet ble første gang orientert om mulige kostnadsøkninger for Snøhvit-prosjektet i september 2002. Departementet bad i brev til Statoil 30. september 2002 om at prosjektets ledelse umiddelbart skulle informere departementet dersom det framkom vesentlig ny informasjon om Snøhvit LNG utover de regulære kostnadsoppdateringene.

I desember 2002 ble det klart at kostnadsøkningene ville bli større enn antatt da departementet første gang ble orientert. Det ble gitt en orientering til Stortinget om saken 12. desember og 17. desember. Totale kostnadsøkninger for prosjektet var da forventet å bli 5,8 milliarder kr, hovedsakelig som følge av at vekten for landanlegget var underestimert med 50 pst. i utbyggingsplanene som ble forelagt Stortinget.

Høsten 2003 ble det kjent at framdriften i deler av prosjektet var forsinket. Arbeidet med å bygge LNG-anlegget på lekter hos Dragados-verftet i Spania gikk ikke som forventet. Statoil opplyste den gang at de ikke forventet at forsinkelsen ville føre til kostnadsøkninger utover godkjent estimat. Statoil forventet videre at de øvrige deler av Snøhvit-prosjektet ville ferdigstilles i henhold til planer og kostnadsestimater, slik at utsleping av lekter og oppstart av forpliktete gassleveranser kunne gå som planlagt.

Nå opplyser Statoil at prosjektet vil bli forsinket. Statoil opplyser at hovedårsakene til dette er:

- prosjektets umodenhet ved beslutningstidspunktet
- manglende og forsinkede leveranser av tegninger og materialer fra hovedkontraktør
- sen mobilisering og lav produktivitet på hovedverktsted
- tester utført i mai 2004 viser at sentrale kjølekompressorer må modifiseres for å møte spesifiserte krav.

Statoil, som operatør for Snøhvit-utbyggingen, orienterte meg sist uke om at det forventes kostnadsøkninger

og forsinkelser på Snøhvit. Operatøren anslår kostnadsøkningen til 4 til 6 milliarder kr og opplyser at risikoen er økt betydelig for at de ordinære gassleveransene kan bli mellom seks og tolv måneder forsinket i forhold til opprinnelige planer. Statoil opplyser at prosjektet fortsatt oppfyller selskapets lønnsomhetskrav, men at robustheten er svekket.

Det er viktig å understreke at det vi nå har, er et svært foreløpig og derfor ufullstendig bilde av situasjonen. Det er derfor vanskelig å være mer konkret på dette tidspunktet om årsaksforhold og konsekvenser for prosjektet.

Det er selvsagt svært uheldig og beklagelig at det nå er avklart at det både vil ligge an til tidsforsinkelse og kostnadssprekk for dette viktige prosjektet. Statoil er avhengig av tillit både i markedet og hos eierne når det gjelder framtidige utfordringer både på norsk og utenlandsk sokkel.

Jeg er orientert om at Statoil som operatør nå iverksetter en rekke tiltak for å sikre forsvarlig gjennomføring av prosjektet. Jeg forventer at det ytterste blir gjort for å holde kostnadsutviklingen og den videre framdriften under kontroll. Departementet vil fortsatt følge utviklingen i prosjektet nøye, basert på rapporteringsordningen som er etablert for dette prosjektet. Jeg vil for øvrig følge opp denne orienteringen med et brev til Stortinget. Så snart det foreligger et klarere bilde av kostnadsutviklingen i prosjektet, i løpet av høsten, vil jeg komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Presidenten: Stortinget har registrert at statsråden vil komme tilbake med konkrete opplysninger på en egnet måte på et senere tidspunkt.

Leif Frode Onarheim (H) [15:39:11] (ordfører for saken): På vegne av energi- og miljøkomiteen legger jeg som saksordfører frem innstilling om St.meld. nr. 38 for 2003-2004 og Dokument nr. 8:39 for 2003-2004 om oljeutvinningsgrad mv.

Jeg vil takke komiteen for raskt og godt arbeid og for vilje til å finne frem til gode flertallsmerknader og romertallsvedtak i viktige spørsmål. Jeg viser også til innstillingen fra finanskomiteen til revidert budsjett, der skattespørsmålene for petroleumsvirksomheten er behandlet.

Petroleumsnæringen er vår desidert viktigste næring både når det gjelder eksportverdi, kontantstrøm til statskassen og teknologiske utfordringer med å hente olje og gass opp fra store havdyp på en økonomisk forsvarlig måte. Vår store leverandørindustri er nært knyttet opp til og avhengig av aktivitetsnivået på sokkelen. Det er derfor av stor betydning at vi kan ha en god balanse mellom letevirksomhet, produksjonsplanlegging og utvinning, og at de mest kompetente aktører finner det attraktivt å operere på norsk sokkel.

Bakgrunnen for petroleumsmeldingen er nettopp dette: Hvordan skal vi sikre en god og lønnsom utvikling på norsk sokkel, og hvordan skal vi sikre at denne virksomheten kan utføres med sterk fokusering på sikkerhet for de ansatte og med så lave miljøkonsekvenser som mulig?

Petroleumsvirksomheten har fra starten hatt strenge krav til vern av miljøet. Gjennom årene har kravene blitt strengere, og det er gledelig at petroleumsvirksomheten på norsk sokkel står som et eksempel for hele industrien.

Det er ingen grunn til å legge skjul på den usikkerhet som har spredd seg ved at enkelte store oljeselskaper kan vise til prosjekter med bedre lønnsomhet i andre deler av verden. Selv om petroleumsindustrien har en lønnsomhet som ligger godt i overkant av det som er vanlig for norsk næringsliv, kan vi ikke overse at styrene i slike selskaper, enten de sitter i Paris, London eller Houston, Stavanger eller Oslo, vurderer de enkelte prosjekter mot hverandre og prioriterer prosjekter med høyest rentabilitet, korrigert for politisk og økonomisk stabilitet i de aktuelle land. Stortingsmeldingen går derfor inn på hvordan man skal sikre fortsatt stor interesse for leting og utvinning på norsk sokkel.

Det er bygd opp en meget stor kompetanse både i oljeselskapene og i leverandørindustrien fra starten av på norsk sokkel. Dette er en kompetanse som det er viktig å videreutvikle og ta vare på. En av de store utfordringer for norsk industri er å få drahjelp til å internasjonalisere sin virksomhet. De internasjonale oljeselskaper kan bidra til dette ved å invitere dem til anbudskonkurranser i andre offshoreprosjekter internasjonalt, forutsatt at våre bedrifter er konkurransedyktige på design, engineering og utførelse. Skal vi få dette til, må det løpende være oppgaver for denne delen av industrien både på norsk sokkel og internasjonalt. Det viktigste for å sikre slik jevn, stor aktivitet på sokkelen er å stimulere til leting og åpning av nye spennende petroleumspvinser. Barentshavet er et slikt spennende, lovende leteområde. Det er fra enkelte partier skapt usikkerhet om hva meldingen egentlig mener når det gjelder aktivitet i Barentshavet. La meg da igjen få presisere at store deler av Barentshavet er åpnet for helårig petroleumaktivitet, og at prosedyrene for å vurdere leteresultater er helt i tråd med vanlig praksis. Det bør derfor være mulig å forvente en jevn og forutsigbar aktivitet i dette spennende havområdet.

Andre spennende og prospektive områder er Nordland VI, Nordland VII og Troms II. Disse områder vil bli vurdert for petroleumaktivitet i forbindelse med den forvaltningsplan det arbeides med. Flertallet i komiteen peker på at dette arbeidet må følge den opprinnelige fremdriftsplan.

Selv om flertallet mener det er viktig å få økt leteaktivitet og god fremdrift i utvinning av petroleum på vår sokkel, er det helt nødvendig at prosjektene planlegges godt. De siste dagers informasjon om nok en sprekk på flere milliarder kroner på Snøhvit viser med all tydelighet hvor viktig grundig planlegging av slike utfordrende prosjekter er. Det må nå gå et kraftig signal fra denne sal. Slike overskridelser gjør det vanskelig å etablere den entusiasme og goodwill som ofte er nødvendig for å få godkjent prosjekter innenfor stramme tidsfrister.

Komiteens flertall slutter seg for øvrig til hovedtrekkene i den tiltakspakke Regjeringen har foreslått. Den inneholder forslag basert på tidligere vedtak om å åpne for større letearealer, inklusive deler av Barentshavet.

Den inneholder forslag til skatteincentiver, kostnadsreducerende tiltak, satsing på forskning, effektiv bruk av infrastruktur og tiltak for å styrke petroleumsklyngen.

Det er ikke overraskende at flere av opposisjonspartiene mener at disse tiltak ikke er nok, særlig på skattesiden og når det gjelder hvilke områder som frigis for lettevirksomhet. Mer overraskende er det at Arbeiderpartiet ikke kan være med i en merknad der man konstaterer at kostnadsnivået på norsk sokkel er høyt, og at det bør arbeides aktivt for å bringe kostnadsnivået mer på linje med det man har i andre oljeproduserende land i Vesten. Dette går ikke bare på forhold som er avtalt mellom partene i arbeidslivet. Det går også i høy grad på hvilke krav og reguleringer som bransjen omfattes av, og hvordan utlysning av lisenser, kontraktsformer, reguleringstiltak etc. utformes av myndighetene. Og for å unngå misforståelser: Jeg mener ikke med dette at planlegging og kostnadsstyring skal reduseres – tvert imot.

Med en oljepris på rundt USD 40 er det rimelig å tro at de incentiver som er foreslått, og utlysning av spennende letearealer vil sikre stor aktivitet fremover. Likevel er det viktig, ikke minst for statens løpende inntekter fra petroleumsvirksomheten, å erkjenne at oljeprisene raskt kan endre seg. Derfor presiserer et stort flertall i komiteen at situasjonen må følges nøye, slik at eventuelle korrigerende og forsterkede incentiver raskt kan settes inn fra Regjeringens side.

Mangfold på sokkelen er viktig. Hittil har de store norske og internasjonale selskaper i stor grad dominert aktiviteten. Den store interessen fra de aller beste selskaper har utvilsomt vært meget bra, ja, jeg vil si avgjørende, for sokkelens utvikling. Men med den modenhet store deler av sokkelen nå har, er det viktig å utvide antall aktører på sokkelen ved å bringe inn selskaper som både har kompetanse, kapital og en kostnadsstruktur som gjør dem mer interessert i mindre felt og i haleproduksjon for å tømme feltene så langt det er forsvarlig. Noen av skatteforslagene er derfor spesielt rettet inn mot nye aktører. I denne forbindelse peker også komiteens flertall på at Olje- og energidepartementet og Petoro bør vurdere de ulike SDØE-andelene og vurdere om noen av disse mer rasjonelt og lønnsomt kan utvikles av andre selskaper.

Petroleumsutvinning og -bruk medfører miljøutfordringer. Norge har påtatt seg forpliktelser når det gjelder å redusere utslipp av klimagasser. Både myndighetene og selskapene deltar i omfattende forskningsprosjekter for CO₂-rensing og for å utvikle kostnadseffektive metoder for å benytte CO₂ som trykkstøtte med sikte på større utvinning fra feltene på sokkelen. Bare en liten prosentvis økning av utvinningsgraden fra oljefeltene vil gi meget store tilleggsinntekter både til lisenshaverne og til staten. Det er her fristende å bruke analogien fra en kjent reklame for lørdagsgodt: Det er jo tre ting på én gang! Kan vi bli ledende på å skille ut CO₂ både fra gasstrømmer fra feltene, fra eksosgass ved brenning av petroleum og ved å bruke CO₂ lønnsomt i økt oljeutvinning, da ser jeg optimistisk på fremtiden både for oljeselskapene, aktuell leverandørindustri og miljøet. Videre kan slik teknologi åpne for bygging av gasskraftverk med CO₂-håndtering

og på den måten også sikre vår elektrisitetsforsyning. Komiteens flertall støtter derfor opp om Regjeringens forslag om å bevilge nye 1 milliard kr til Forskningsfondet for intensivert forskning og nyskaping i sektoren.

For å sikre raskere vurdering av lønnsomheten i tildelte lisenser peker komiteens flertall i merknadsform på at ved fremtidige lisenser bør det legges inn en tidsbegrensning for oppstart av petroleumsutvinning, og slik at hvis ikke lisenshaverne starter opp innen fristen, tilbakeføres lisensene. I den forbindelse peker komiteen på at det er flere mindre felt som ennå ikke er planlagt utbygd. Komiteens flertall ber Regjeringen om i samarbeid med oljeselskapene å foreta en gjennomgang av slike prosjekter og vurdere tiltak, slik at gjennomføring kan fremskyndes.

Det er naturlig at vi i Norge er opptatt av at våre leverandørbedrifter er konkurransedyktige og kan vinne kontrakter både på norsk og på andre lands sokkel, men samtidig må vi selvsagt akseptere at våre selskaper ikke alltid når opp. Det er imidlertid registrert at enkelte selskaper fra andre land som har vunnet slike kontrakter, i ettertid har blitt etterforsket for å ha mottatt uriktig statsstøtte. Et flertall i komiteen ber derfor om at Regjeringen gjennomgår konkurransesituasjonen på dette området, for å sikre at det er en reell konkurranse om anbudene.

Petroleumsmeldingen har vært en interessant og omfattende sak for komiteen. Jeg er godt fornøyd med de tiltakene som Regjeringen har foreslått, og som et vekslende flertall i komiteen har sluttet seg til. Vi er avhengige av en god og lønnsom utvikling av norsk sokkel. Gjennomføring av de foreslåtte tiltak bør kunne bidra sterkt til dette.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sylvia Brustad (A) [15:48:29]: La meg først få understreke at Arbeiderpartiet er veldig oppmerksom på at kostnadsnivået på sokkelen er høyt, men vi synes ikke Stortinget skal bry seg med den delen av det som dreier seg om avtalen mellom partene i arbeidslivet.

Det er riktig, som Onarheim påpeker, at det er mye i denne innstillinga vi er enige om. Men når det gjelder Barentshavet, sier representanten Onarheim at det her er skapt en usikkerhet – og om representanten ikke sa det direkte, tror jeg han sikter til Arbeiderpartiet. Jeg vil vise til en kronikk som stod på trykk i VG i går, fra fylkesordføreren i Finnmark og fylkesrådslederen i Troms, der det står:

«Vi ser med optimisme på det Oljemeldingen sier om Barentshavet. Det finnes imidlertid én uklarhet, som vi har tatt opp med oljeminister Steensnæs i brevform. I meldingen sier han at regjeringen vil avvente resultatene av de tre meget spennende boringene som starter i november, før den sier ja til leting i nye områder. Vi ønsker ikke nye pauser neste år.»

Hvorfor er ikke Onarheim med på å si at det kan lyses ut blokker allerede i 2005, hvis det ikke er slik at det her er en usikkerhet?

Leif Frode Onarheim (H) [15:49:47]: Jeg er glad for at representanten Brustad i hvert fall aksepterer at det

(Onarheim)

er et høyt kostnadsnivå, og at det bør man helst gjøre noe med.

Jeg forstår ikke helt den usikkerheten som er skapt, og som hun refererer til. I 2005 blir det utlyst blokker, men det tar tid før de kan realiseres. Jeg tillater meg å sitere fra St.meld. 39 for 1999-2000, fra regjeringen Stoltenberg:

«For Barentshavet sør vil behovet for nye konsesjonstildelinger avhenge av utforskningen i de eksisterende utvinningstillatelsene, særlig i det arealet som ble tildelt i Barentshavprosjektet i 1997.»

Det er altså viktig at man får oversikt over eventuelle funn. Det har regjeringen Stoltenberg vært enig i. Det er vi enig i. Det kan bli en jevn aktivitet i Barentshavet, og det blir utlyst blokker, men man kan ikke begynne å lete på dem før man har vært igjennom prosessen med selskapene. Dette er helt vanlig og slik vi har bestemt i Stortinget tidligere.

Øyvind Vaksdal (FrP) [15:50:57]: Et av de viktigste grep for å opprettholde aktivitetsnivået på sokkelen er, ifølge en samlet oljecluster, å ta visse skattegrep. Volumfradrag samt reduksjon av særskatten for nye felt er, igjen ifølge oljebransjen, det viktigste grep for å få dette til. Høyre har, i alle fall før de havnet i regjering, brukt enhver anledning til å markedsføre skattelettelsenes fortreffeligheter, og spesielt framhevet at skattelettelser stimulerer til økt verdiskaping. Dette kunne vært en god anledning til å vise det i praksis.

Kan representanten Onarheim forklare meg hvorfor Høyre totalt har endret skattepolitikk etter at man havnet i regjering og fikk hånd om Finansdepartementet?

Leif Frode Onarheim (H) [15:51:57]: Det er en klar grunn til at representanten Vaksdal og jeg har litt forskjellig syn på dette. Fremskrittspartiet har ikke vært i regjering og ikke hatt finansminister.

Det er klart at det er helt avgjørende for vårt samfunn å få inn skatteinntekter på en ordentlig måte. Jeg tror ikke det norske folk ville forstå at når oljeprisen er 40 dollar pr. fat, så er det som er det aller viktigste nå, å gi skattelette. Det er en del aktiviteter på gang. Det ser ikke så galt ut fremover, hvis vi får letingen opp. Og flertallet i komiteen sier at dette må vi følge godt med på. Hvis vi kommer i en situasjon hvor vi plutselig får en fallende

aktivitet utover det vi nå ser, så må vi gjøre noe – men der er vi ikke nå. Jeg tror ikke det ville blitt forstått verken av det norske folk eller av flertallet i Stortinget.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [15:53:12]: Jeg vil starte med å berømme Høyre og regjeringspartiene, og da spesielt saksordføreren, for det forhandlingsresultatet de fikk i stand, som sikrer at Sameksistensutvalget nå skal utvides med miljøfaglig og juridisk kompetanse. Det betyr at man i det grunnlaget som skal utarbeides i forhold til forvaltningsplanen, også har muligheten til å få inn ikke-kommersielle miljømessige vurderinger, samtidig som man får inn juridiske vurderinger.

Her har altså Høyre sett behovet for en føre var-tilnærming. Men spørsmålet er om Høyre også kan vise et vidsyn på et annet område. 1. januar trådte den såkalte miljøinformasjonsloven i kraft, som sikrer allmennheten rett til innsyn i f.eks. bruk av miljøfarlige kjemikalier. Men denne type informasjon holdes ofte tilbake under dekke av å være forretningshemmeligheter. Mitt spørsmål er derfor: Hvordan kan man kontrollere og verifisere et mål om nullutslipp dersom den type informasjon ikke blir gjort offentlig?

Leif Frode Onarheim (H) [15:54:20]: Vi har klare regler for hvordan oljevirkksomheten skal kontrolleres.

Det er helt riktig, som representanten Vaggen Malvik sa, at vi var enige med SV om å gå for en utvidelse av Sameksistensutvalget. Det er jo slik at det er litt kjøpslåing i denne sal, og det var da spørsmål om å få flertall for noen andre ting, og vi syntes at det var noe man kunne gå med på.

Men når det gjelder hvordan man skal kontrollere dette med nullutslipp, som naturligvis er en vanskelig sak – jeg vil ikke et øyeblikk legge skjul på det – så har vi kontrollinstanser som skal sørge for det. Det som ikke ville være noe særlig heldig etter mitt syn, er at alle miljøorganisasjonene skal sitte der oppe og ta målinger hele tiden. Det tror jeg bare vil forstyrre og skape et helt galt inntrykk av den petroleumsvirksomheten vi har der oppe.

Presidenten: Den endrede reglementsmessige tiden for formiddagens møte er snart omme. Presidenten vil foreslå at møtet nå heves, og at nytt møte settes igjen kl. 18. – Det anses vedtatt.

Møtet hevet kl. 15.55.

Møte mandag den 14. juni kl. 18

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n :

Sakene på dagens kart (nr. 98)

Man fortsatte behandlingen av

s a k n r . 6

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om petroleumsvirksomheten (Innst. S. nr. 249 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 38 (2003-2004))

s a k n r . 7

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Hallgeir H. Langeland, Ingvild Vaggen Malvik, Øystein Djupedal, Inge Ryan og Lena Jensen om en mer aktiv politikk for økt utvinningsgrad og bedre ressursutnyttelse på norsk sokkel samt lavere lokale og globale miljøutslipp (Innst. S. nr. 253 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:39 (2003-2004))

Sylvia Brustad (A) [18:01:56]: Petroleumsnæringa er Norges viktigste næring. Den sysselsetter direkte og indirekte om lag 220 000 mennesker, og ikke minst har den gitt og gir fellesskapet enorme inntekter, som vi også trenger videre for å bygge velferdssamfunnet videre ut.

Jeg vil innledningsvis kommentere overskridelsene på Snøhvit-prosjektet. Det er svært beklagelig at vi nå får ytterligere overskridelser på dette prosjektet, og at de totale overskridelsene kan komme helt opp mot 12 milliarder kr. Som statsråden har redegjort for, blir det pekt på flere grunner til dette. Jeg må si at jeg ser fram til å få en noe fyldigere redegjørelse, slik statsråden har varslet, enn den vi fikk høre så langt i dag.

Jeg stiller meg undrende til at vi nå får flere overskridelser, og jeg vil minne om at statsråden så sent som 6. oktober i fjor skrev i et brev til meg:

«Statoil forventer videre at de øvrige deler av Snøhvit-prosjektet vil ferdigstilles i henhold til planer og kostnadsestimater, slik at utsleping av lekter og oppstart av forpliktete gassleveranser kan gå som planlagt.»

Det vil si at vi for et halvt år siden ble orientert om at alt var under kontroll. Da er det ekstra oppsiktsvekkende at det nå er nye og så store overskridelser som dem vi nå er blitt presentert. Her er det åpenbart at det må være en mye tettere oppfølging av det viktige prosjektet som Snøhvit-utbygginga faktisk er. Derfor må nå alt settes inn for at dette ikke skal skje igjen.

Som vi også har hørt, er det flere forhold som spiller inn, og som er grunnen til at en er der en er.

Det vakte stor oppsikt og mye debatt da Statoil valgte å gi store og viktige kontrakter til det spanske verftet Dragados. Det medførte at situasjonen ved bl.a. Kværner Rosenberg i Stavanger og i Egersund ble alvorlig. Flere

hundre norske industriarbeidsplasser gikk tapt. Det bør nå være klart for de fleste at det kanskje ikke var så lurt å velge et spansk verft, selv om det var billigst der og da. Jeg tror at én lærdom en i hvert fall bør trekke av dette, er at det å tenke mer i retning av helhetlige kontrakter, og hvor også norsk industri kan konkurrere på en bedre måte enn det vi så langt har sett, er bra. Derfor er jeg glad for at det også er bred oppslutning om å tenke i retning av det som komiteen i dag legger fram. Jeg er også glad for forslaget om å be Regjeringen gå igjennom konkurranse situasjonen for våre offshorerettede verft i forhold til andre EØS-land.

Det er knyttet store utfordringer til det å forvalte de gjenværende olje- og gassressursene på sokkelen på en måte som er til det beste for fellesskapet vårt. Da er det mange hensyn vi må ta. Ikke minst må vi greie å ta vare på og utvikle hele petroleums-klyngen.

Det verste som nå kan skje, er at vi setter oss i en situasjon der vi får en dramatisk nedbygging av denne viktige industrien. Da vil vi miste en verdifull og helt nødvendig kompetanse, som vi har brukt årtier på å bygge opp i Norge. For Arbeiderpartiet er akkurat dette svært viktig. Mange av de tiltakene vi peker på i innstillinga, er derfor rettet inn mot det å unngå en dramatisk nedgang i denne sektoren.

I fjor mistet vi om lag 5 000 arbeidsplasser i leverandørindustrien. Nedgangen er bare en begynnelse på en utvikling, dersom vi ikke nå iverksetter aktive tiltak. Selv om sysselsettinga akkurat nå er høy og det ser ganske bra ut, vet vi at den om vel ett år vil avta, når prosjektene som nå er under bygging, går mot ferdigstillelse. Det er slik at etter utbygginga av Ormen Lange, som vi vedtok her i Stortinget for kort tid sia, er det ingen andre store prosjekter som er klare for å bli iverksatt. Derfor er jeg glad for at det er en samlet komite som i dag ber Regjeringa sammen med oljeselskapene gå igjennom en lang rekke prosjekter som ligger noe fram i tid, og vurdere tiltak slik at man om mulig kan gjennomføre og framskynde noen av dem på en forsvarlig måte. Det kan være ett av flere bidrag for å unngå at flere tusen blir permittert og oppsagt om kort tid.

Det letes for lite, og der det letes, gjøres det for få interessante funn. Dette er kanskje det mest urovekkende ved norsk sokkel akkurat nå. Arbeiderpartiet mener derfor det er viktig å få opp leteaktiviteten. Da må det gis tilgang til attraktive arealer å lete på.

Vi er enige om mye i denne innstillinga. Det er bra at Regjeringa nå gjenåpner for leting i Barentshavet, men det er blitt skapt en usikkerhet om den framtidige letinga i Barentshavet. Jeg viser igjen til den kronikken som fylkesordfører Helga Pedersen og fylkesrådslederen i Troms, Paul Dahlø, hadde i gårsdagens VG. At Regjeringa vil avvente resultatene av de tre prøveboringene som de nå har åpnet for, før de vil ta stilling til om det skal lysses ut flere blokker, er sikkert velegnet som indremedisin i Regjeringa, men det er ikke et velegnet virkemiddel for å skape forutsigbarhet for oljenæringa, og heller ikke for den nordlige landsdelen, som nå ivrer etter å holde på den gløden som Snøhvit-utbygginga så langt har skapt.

Arbeiderpartiet mener at myndighetene og oljeselskapene har et felles ansvar for å sørge for at aktiviteten på sokkelen vises igjen i form av arbeidsplasser på land. Jeg har vært innom leverandørindustrien. Men også når plattformene og feltene er i drift, må folk langs kysten i store deler av landet oppleve at oljen gir oss aktiviteter og kjærlomme arbeidsplasser også på land.

Driftsorganisasjonene og forsyningsbasene er helt sentrale og viktige i denne debatten. Mange har stilt seg undrende til at Regjeringa i meldinga legger opp til en mer fleksibel konsesjonspolitikk, og er urolige for at dette kan føre til nedbemanning og mer sentralisering av baseoppgaver. Olje- og energiministeren har i et brev til komiteen avkreftet dette. Jeg er allikevel glad for at et flertall i komiteen i innstillinga sier at konsesjonsvilkårene skal stå ved lag. Vi ønsker ikke noen usikkerhet omkring dette spørsmålet.

Det er bred enighet om at utvinningsgraden må økes. En helt nødvendig forutsetning for dette er at det blir forsket mer. At Regjeringa nå foreslår 1 milliard kr til forskningsfond, er bra, og det er et viktig skritt i riktig retning. Avkastninga vil gi oss ca. 40 mill. kr mer til forskning i året. Det er en bra start. Vi mener imidlertid fra Arbeiderpartiets side at det beløpet bør høynes. Vi vil derfor neste år komme tilbake med forslag om å øke det med 1 milliard kr til, slik at avkastninga blir på 80 mill. kr pr. år.

Jeg er også glad for at det er så bred enighet omkring metoden med injeksjon av CO₂ for å få mer olje ut av reservoarene. Jeg mener det er viktig at vi greier å realisere prosjekter som f.eks. Gullfaks, som kanskje er det prosjektet som har kommet aller lengst. Det er et veldig viktig signal som komiteen og Stortinget senere i kveld kommer til å gi om det spørsmålet.

Vi har hatt petroleumsaktivitet på norsk sokkel i snart 40 år. I alle disse årene har hensynet til miljøet og fiskeressursene stått sentralt i den politiske debatten. Slik er det også nå. Vi har hatt høy miljøstandard i næringa. Jeg mener at vi kan slå fast at petroleumsaktiviteten ikke har gått ut over miljøet og fiskeressursene. Men vi må alltid strebe etter å bli enda bedre. Krav til nullutslipp er et viktig tiltak, for å nevne ett eksempel. Ikke bare i de nordlige områdene, men også på andre deler av sokkelen, må vi stille strenge miljøkrav.

Meldinga vi debatterer i dag, ble presentert samtidig med revidert nasjonalbudsjett, der Regjeringa foreslo mindre endringer i petroleumsskatten. Arbeiderpartiet støtter som kjent disse endringene. Vi er likevel noe usikre på om grepene Regjeringa totalt foreslår for petroleumssektoren, er tilstrekkelige for å opprettholde aktiviteten på et så høyt nivå som vi ønsker, og slik at vi faktisk greier å følge den langsiktige utviklingsbanen. Fra Arbeiderpartiets side mener vi at Regjeringa burde ha foretatt en ny vurdering av f.eks. volumfradrag for haleproduksjon, som kunne ha vært et viktig bidra for å øke utvinningsgraden og for å opprettholde aktiviteten på et høyt nivå. Jeg er allikevel glad for at det er flertall for å be Regjeringen vurdere ytterligere incentivordninger for økt haleproduksjon. Det er i hvert fall ett viktig skritt på veien.

Fra Arbeiderpartiets side mener vi også at det burde vært en gjennomgang av de mindre SDØE-andelene for å se om det også kunne ha vært et bidrag for å få til en mer effektiv drift av enkelte felt. Vi ønsket også å se om det var mulig å finne flere incentiver, slik at vi fikk til mer leting. Dessverre må vi konstatere at det ikke er flertall for disse forslagene. Men næringa trenger forutsigbarhet. Derfor må det fattes vedtak nå, slik at næringa vet hva den har å forholde seg til framover.

Til slutt vil jeg ta opp det forslaget Arbeiderpartiet står alene om, og de forslagene vi fremmer sammen med andre partier. For øvrig anbefaler jeg Arbeiderpartiets gruppe å stemme for innstillinga.

Presidenten: Representanten Sylvia Brustad har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Leif Frode Onarheim (H) [18:12:54]: Representanten Brustad gjentar dette med usikkerhet i Barentshavet. Da har jeg to spørsmål:

Spørsmål 1: Står ikke representanten Brustad lenger på merknadene i innstillingen til St.meld. nr. 39 for 1999-2000 fra regjeringen Stoltenberg om dette, hvor man nettopp sa at man måtte vente og se på hvilke resultater man får?

Spørsmål 2: Når det gjelder den usikkerheten som representanten hele tiden viser til, hvor lang tid er det egentlig mellom hennes merknad om å lyse ut blokker til neste år og Regjeringens forslag om å lyse ut høsten 2005? Hva er egentlig forskjellen?

Sylvia Brustad (A) [18:13:49]: Hvis det var slik at det ikke var noen forskjell mellom det regjeringspartiene står for i innstillinga, som er en støtte til det som Regjeringa har foreslått, og det som Arbeiderpartiet sier i sine merknader, så hadde det vel heller ikke vært noe problem, vil jeg tro, for representanten Onarheim og resten av regjeringspartiene å støtte våre merknader, der det står at det bør lys ut blokker allerede i 2005. Nå er det altså ikke slik at det er jeg, på vegne av mitt parti, som her skaper usikkerhet. Det er en samlet landsdel, hele Nord-Norge, representert ved politikere, Landsorganisasjonen og arbeidsgiverorganisasjoner, som sier at det her er skapt en usikkerhet.

Jeg siterer fra kronikken i VG i går, som jeg viste til i mitt hovedinnlegg, hvor det blir sagt at

«regjeringen vil avvende resultatene av de tre meget spennende boringene som starter i november, før den sier ja til leting i nye områder. Vi ønsker ikke nye pauser neste år. Vi trenger kontinuitet».

Da må det altså være slik at Onarheim mener at det er en samlet landsdel i Nord-Norge som tar feil. Det tror jeg faktisk ikke at de gjør.

Øyvind Korsberg (FrP) [18:05:27]: Jeg er helt enig med representanten Sylvia Brustad i at man må få opp leteaktiviteten. Derfor er det skuffende at Arbeiderpartiet ikke fremmer noen forslag i så måte, men at man i for-

kant av behandlingen av denne meldingen går ut i media og kringkaster som om man har fremmet et forslag når det gjelder å øke aktiviteten, som ikke får flertall på Stortinget.

Jeg vil bare vise til at det var arbeiderpartiregjeringen med daværende statsråd Olav Akselsen som stengte store deler av disse områdene som Arbeiderpartiet nå vil åpne opp. Og bare for å friske på den politiske hukommelsen til Sylvia Brustad vil jeg sitere fra Bergens Tidende 29. november 2003. Der sier stortingsrepresentant Akselsen følgende:

«Stortingsrepresentanten for Arbeiderpartiet frykter det kan bli enda verre, om Steensnæs ikkje mannar seg opp og opnar for boring vest på det såkalla Nordland VI-feltet vest for Lofoten.»

– det samme området (presidenten klubber) som han stengte tidligere.

Spørsmålet til representanten Brustad er (presidenten klubber igjen): Hvorfor fremmer ikke Arbeiderpartiet noen forslag i saken?

Presidenten: Presidenten må be representanten respektere taletiden.

Sylvia Brustad (A) [18:16:38]: Når det gjelder Nordland VI og de øvrige områder, som er veldig omdiskutert, er vi enige med regjeringspartiene i at det nå er fornuftig å avvente forvaltningsplanen. Vi er også helt enige om at det var riktig å utvide Sameksistensutvalget med representanter for miljøside og juridisk side, slik at vi har et godt grunnlag for å vite hva vi skal gjøre der. Det er sårbare områder, slik at vi må vite hvor vi skal trække, og hvilken vei vi skal gå.

Når det så gjelder Barentshavet, skjønner jeg at representanten Korsberg her prøver å gjøre det til en stor debatt om hvorvidt det er fremmet forslag eller merknader omkring gjenåpning av Barentshavet utover det Regjeringa nå går inn for. Jeg har for min del aldri sagt at Arbeiderpartiet har fremmet forslag om å lyse ut blokker i 2005, men jeg har sagt at Arbeiderpartiet går inn for det gjennom merknader, og jeg sier at det er ingen grunn til å ta den pausen – eller forhåpentligvis kunstpausen – som Regjeringa legger opp til, men at vi vil lyse ut allerede i 2005. Det er nettopp for å ivareta forutsigbarheten og kontinuiteten også i dette viktige området.

Hallgeir H. Langeland (SV) [18:17:53]: Arbeiderpartiet og SV er enige om ganske mange punkt når det gjeld oljemeldinga. Det går på HMS, det går på CO₂ når det gjeld Gullfaks, og det går på baseverksemd og flere andre ting.

Men det er eitt poeng som me ikkje er enige om, og det er knytt opp til det som replikkordskiftet her no går ut på, og det er tempo. Arbeiderpartiet går altså i spørsmålet om tempoet på leiteaktiviteten bl.a. saman med Framstegspartiet for å forsøkjå å driva opp tempoet, utan å ta dei omsyna som bl.a. Regjeringa legg opp til i forhold til utgreiinga.

I disse dagar når statsråden her tidlegare orienterte om Snøhvit, at prosjektet var umoge, og at ein no ser at rekninga ballar på seg, er det ikkje då fornuftig å setjå ned tempoet, å tenkja seg litt meir om og ikkje berre kjøra på i høgt tempo, slik Arbeiderpartiet legg opp til? Er det ikkje fornuftig av Arbeiderpartiet òg å tenkja litt på kva som skjer dersom ein køyrer tempoet for høgt opp?

Sylvia Brustad (A) [18:19:15]: Det står veldig klart i innstillinga at vi tenker oss om når det gjelder de mest sårbare områdene, som f.eks. Nordland VI og de som er nærmest kysten, også i forbindelse med Barentshavet. Men vi er også opptatt av at vi må kunne greie å forene miljø- og fiskeriinteresser med en høy aktivitet på dette området.

Når det konkret gjelder Barentshavet – for det er det som gjenstår, skjønner jeg, i forhold til det Langeland her tar opp – er det viktig å kunne gi forutsigbarhet. Vi snakker ikke her om noen uforsvarlig behandling, men om å kunne gi et klart signal: Vil vi lyse ut i 2005, eller vil vi det ikke? Vanskeligere er det egentlig ikke. Det Regjeringa legger opp til, er at så skal vi vurdere om vi skal. Men om vi skal knytte det spørsmålet til debatten om det viktige spørsmålet omkring hele Snøhvit-utbygginga – som SV for øvrig alltid har vært imot, og derved har de også vært imot, skjønner jeg, de arbeidsplasser som nå blir skapt i store deler av Nord-Norge, som er veldig viktige – er liksom en helt annen sak i forhold til det vi her snakker om.

Jeg tror ikke vi skal gjøre denne uenigheten større enn det den faktisk er.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Øyvind Vaksdal (FrP) [18:20:36]: Norsk olje- og gassvirksomhet er i dag landets viktigste næring og framstår helt i verdenstoppen med hensyn til teknologiløsninger. Petroleumsvirksomheten sysselsetter totalt over 200 000 personer dersom en inkluderer leverandørindustrien, og denne virksomheten er helt avgjørende for mange samfunn langs Norskekysten. Oljenæringen er i tillegg svært viktig for vår nasjons økonomiske utvikling, og den norske stat som både direkte og indirekte er den største aktør på sokkelen, har enorme inntekter fra denne virksomheten.

Høye oljepriser i det siste gjør at oljevirkosmheten sannsynligvis vil bidra med nærmere 200 milliarder kr i inneværende år, mot opprinnelig budsjettert 143 milliarder kr, og vi har nå nærmere 1 000 milliarder kr på bok fra denne virksomheten. Men vi har de siste år sett at utviklingen på sokkelen har stagnert. Det letes mindre, og vi ser også at det som blir funnet, er langt mindre enn tidligere. Norsk sokkel er kommet i en moden fase, der man også ser at interessen avtar, og konkurransen fra andre områder er blitt betydelig større de senere år.

De som skal ta investeringsbeslutningene, enten de sitter i Houston eller i Stavanger, velger å la sine investeringer gå dit de kaster mest av seg. Det er derfor viktig at

vi som har ansvaret for rammebetingelsene på norsk sokkel, tar dette innover oss og viser vilje til å foreta de nødvendige justeringer av disse betingelsene. Hvis en ser på prognosene for investeringene på norsk sokkel de nærmeste årene, viser disse en dramatisk nedgang. Dette vil først og fremst ramme leverandørindustrien og offshorervertene og sette tusenvis av arbeidsplasser i fare. I neste omgang rammes både oljeselskaper og offshorerederier, og sist, men ikke minst vil vi få en dramatisk nedgang i statens inntekter fra denne virksomheten. Venter vi til inntektene forsvinner, er det imidlertid altfor sent å gjøre noe. Dette er ikke en virksomhet som kan stoppe opp i dag, og starte opp igjen i morgen. I denne bransjen må man i langt større grad enn i andre tenke langsiktig. Det vil ta mange år fra man investerer til man får avkastning av pengene.

Hva er det som skal til for å opprettholde aktiviteten på sokkelen og sikre verdiskaping og arbeidsplasser? Da Stortinget behandlet den forrige stortingsmeldingen om petroleumsvirksomhet høsten 2002, ble vi invitert til å foreta et valg mellom forvittringsbanen eller den langsiktige utviklingsbanen. Vi fikk også meget klare meldinger fra et samlet oljecluster, fra fagforeninger til oljeselskaper, om hva som skulle til for å nå denne langsiktige utviklingsbanen. Ta nødvendige skattegrep, spesielt med tanke på nisje- og haleproduksjon, var et av tiltakene som var ønsket i bransjen. Gi oss tilgang på prospektive arealer, var et annet ønske, og det var spesielt området Lofoten-Barentshavet som var interessant. Gi oss et større og mer forutsigbart bidrag til petroleumsforskningen, var det tredje ønsket fra bransjen. Til tross for disse klare meldingene fra en samlet bransje, ble hele meldingen vedlagt protokollen uten at noen grep ble foretatt.

Jeg husker godt den debatten da flere stod på denne talerstol og sa at selvfølgelig skulle man sørge for den langsiktige utviklingsbanen, for deretter å stemme imot de tiltakene som var nødvendige for å sikre denne utviklingsbanen. Fremskrittspartiet tok også denne gangen bransjen på alvor og foreslo de nødvendige tiltak, men fikk dessverre ikke støtte fra noe annet parti i denne sal. Denne handlingslammelse har medvirket til at vi allerede nå er langt inne i forvittringsbanen. Men nå har vi muligheten igjen. Igjen kan vi påvirke utviklingen og foreta nødvendige grep. Signalene fra oljebransjen er nøyaktig de samme som sist, men nå er situasjonen forverret, og alvoret i meldingene fra både fagforeninger og selskaper er forsterket. Men hva skjer? Regjeringen har lagt fram en melding som inneholder noen tiltak som skal få fart på næringen, og man har også i revidert foreslått noen mindre endringer i skatteregimet. Det er utrolig at man ennå ikke i regjeringskontorene har forstått hvordan det kan gå med vår viktigste næring hvis vi ikke tar de nødvendige grep.

Regjeringens såkalte tiltak i denne meldingen og i revidert kan ikke karakteriseres som annet enn kosmetiske, og vil bare ha marginal virkning på aktivitetsnivået. Dessverre har Stortingets flertall heller ikke denne gangen vist handlekraft og satt skapet på plass. Fremskrittspartiet står også denne gangen alene om å foreslå de tilta-

kene som er nødvendige, og som et samlet oljecluster står bak.

Vi tar til orde for skattegrep som eksempelvis reduksjon av særskatt på nye felt samt volumfradrag som kan sikre økt levetid og bedre ressursutnyttelsen på oljefeltene – alt dette i samsvar med signalene fra KonKraft. Vi fremmer i tillegg forslag om å åpne for petroleumsvirksomhet i hele området Lofoten-Barentshavet fra og med 1. juli i år. Og sist, men ikke minst foreslår vi også denne gangen å sette av 10 milliarder kr på et petroleumsrettet forskningsfond, der avkastningen av dette skal gå til forskning med hovedvekt på reservoarutnyttelse. Denne type forskning er god butikk også for den norske stat, der staten får størstedelen av den økte verdiskapingen denne forskningen bidrar til.

Så til Snøhvit. Vi har nå nok en gang blitt orientert om store og alvorlige kostnadsoverskridelser på dette prosjektet, og vi har også fått signaler om forsinkelser. Prosjektet skal fortsatt være lønnsomt ifølge statsråden, men disse overskridelser svekker helt klart robustheten i prosjektet. Vi vet alle at Snøhvit-prosjektet innebar store teknologiske utfordringer, og at noe av den teknologi som skulle brukes, til en viss grad var uprøvd tidligere.

Vi vet også at slike pionerprosjekt selvfølgelig innebærer økonomisk usikkerhet og risiko, men at man ofte kan høste teknologiske erfaringer som kan brukes på senere prosjekter. Dette alene kan imidlertid ikke forsvare de alvorlige overskridelsene vi nå ser. Jeg forutsetter derfor at statsråden nå har full fokusering på den videre kostnadsutvikling i prosjektet og sørger for at dette nå bringes under kontroll. Jeg forutsetter også at Stortinget holdes løpende orientert om denne utviklingen.

Jeg vil med dette ta opp Fremskrittspartiets forslag i innstillingen. Jeg vil samtidig be om at voteringen blir lagt opp slik at vi subsidiært får anledning til å støtte forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet, dersom vårt forslag nr. 10 ikke skulle få flertall.

Presidenten: Representanten Øyvind Vaksdal har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Knut Werner Hansen (A) [18:28:33]: Fremskrittspartiet ønsker å framstå i en ny politisk profil. Man ønsker å fri seg fra den populistiske imagen og framstå som ansvarlig. Det kom bl.a. til uttrykk i forrige uke gjennom et intervju i Dagbladet i forbindelse med Bolærne-saken, hvor partiformannen står fram og snakker om Fremskrittspartiets store ansvarlighet.

Med referanse til energi- og miljøkomiteens behandling av denne stortingsmeldingen, var Fremskrittspartiets politikere i miljøkomiteen ute i nordnorsk presse i forrige uke med påstander som ikke har rot i virkeligheten. De er skuffet over at de andre partiene ikke vil støtte Fremskrittspartiets holdninger, og påstår bl.a. at Arbeiderpartiet bløffer.

Fremskrittspartiet skaper gjennom sine utsagn uro og frykt rundt hva Stortinget mener, bl.a. i Harstad-miljøet. Når skal Fremskrittspartiet slutte med å fremme andre

partiers politikk og påstå at den er feil, og når skal de begynne å argumentere for sin egen politikk?

Øyvind Vaksdal (FrP) [18:29:55]: Jeg vil på det mest bestemte avvise påstanden om at Fremskrittspartiet skulle skape usikkerhet rundt utviklingen i nordområdene. Fremskrittspartiet har sågar en merknad om utviklingen i Harstad-miljøet, som representanten påpeker her. Dersom Arbeiderpartiet ønsker å gjøre noe, kunne de slutte seg til denne. Vi har derimot fremmet forslag om å åpne alle de områdene i nord som Arbeiderpartiet gjennom tidligere statsråd Akselsen har stengt.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [18:30:49]: Jeg er glad for at Regjeringen i denne saken, i motsetning til i spørsmål knyttet til norsk vannkraftforvaltning, ikke har valgt å støtte seg ensidig til Fremskrittspartiet.

SV står bak samtlige av romertallsforslagene i innstillingen, og Fremskrittspartiet er gledelig nok med på et par av flertallsforslagene, men ikke på IV. Her ber Stortinget Regjeringen fremme forslag til hensiktsmessige virkemidler for å stimulere til bruk av CO₂ som trykkstøtte for økt utvinning på norsk sokkel. Videre ber Stortinget Regjeringen om å vurdere ytterligere incentiveringer for økt haleproduksjon – noe Fremskrittspartiet bedyrer at de er for.

Mitt spørsmål til Fremskrittspartiet er om det er nyutviklet allergi mot CO₂ som gjør at Fremskrittspartiet ikke støtter forslaget, eller er problemet at CO₂ skal pumpes ned og ikke slippes ut i atmosfæren? Eller kommer Fremskrittspartiet til å støtte dette forslaget subsidiært, slik at det blir et samlet storting som ber Regjeringen om dette?

Øyvind Vaksdal (FrP) [18:31:56]: Fra Fremskrittspartiets side kommer vi ikke til å støtte subsidiært dette forslaget om CO₂-injisering. Som vi har skrevet i våre merknader, har vi selvfølgelig ingenting imot å bruke CO₂-injisering som trykkstøtte eller på annen måte, men vi ønsker at oljeselskapene selv skal finne ut om det er lønnsomt eller ikke. Vi ønsker ikke å bidra til ytterligere kostnader som kan være unødvendige.

Bror Yngve Rahm (KrF) [18:32:41]: Det er bestandig interessant å høre på Vaksdals innlegg, fordi de er forutsigbare. De består i alt vesentlig av tre hovedpoeng: Regjeringen er handlingslammet, Fremskrittspartiet er handlingssterke, Regjeringen sitter stille, Fremskrittspartiet beveger seg, Regjeringen forstår ingenting, Fremskrittspartiet forstår det meste. I de tre hovedpunktene kan vi på sett og vis samle Fremskrittspartiets innlegg i denne salen.

I tilknytning til et spørsmål om noe jeg opplever som en svartmaling av mulighetene for norsk sokkel i forbindelse med tildelingen av 18. konsesjonsrunde og i forhold til de skattetilpasninger Regjeringen har foreslått, skriver Dagens Næringsliv 1. juni 2004 om at britiske investeringsselskaper sier at skattebetingelser som nå kommer, i seg selv er et argument for å satse på norsk sokkel.

I tillegg til at interessen for 18. konsesjonsrunde var betydelig, var overraskende stor, hvordan samsvarer den responsen fra selskapene med den svartmalingen som Øyvind Vaksdal gir uttrykk for?

Øyvind Vaksdal (FrP) [18:34:06]: Representanten Rahm påstod at Fremskrittspartiet i disse sakene er forutsigbare. Det er korrekt. I motsetning til de fleste andre her, har vi en meget stø kurs for å hjelpe denne næringen til fortsatt høy aktivitet på norsk kontinentalsokkel.

Når vi ønsker å bruke skattegrep, er det nettopp for å sørge for at dette aktivitetsnivået fortsatt blir holdt høyt. Det er riktig at siste konsesjonsrunde var stor og bred, men de signalene jeg har fått fra oljeselskapene, er at det er ikke den store tro på at det finnes særlig mye her likevel – men det er mange nye og interessante arealer.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Hallgeir H. Langeland (SV) [18:35:02]: Eit par ord til Snøhvit-saka først: Statsråden har lagt fram ei forklaring på kva som har skjedd, ei mellombels forklaring – ho var ikkje særleg tjukk – men han kjem tilbake med vidare forklaringar utover i veka og til hausten, slik det blei sagt. Det tek SV til etterretning. Me reknar med at statsråden no framover følgjer opp Statoil på ein annan måte enn det kan sjå ut som det har blitt gjort til no.

SV ønskjer ikkje å ta frå Statoil eit ansvar i denne saka, men me ønskjer å peika på at SV fekk rett i dette med at tempoet som denne saka blei kjørt i, var altfor høgt. Det blei også illustrert i dag.

Statoil ville eigentleg ikkje byggja ut Snøhvit. Dei trudde ikkje det lønte seg. Men ved hjelp av ein del skattemessige grep som blei tekne i valkampen, blei det meir ønskeleg å setja i gang med utbygging. Ein fekk til skattelette, slik at Statoil sa: Ja, ja, viss politikarane plent vil byggja ut, så skal me gjera det likevel, for me kjem sikkert til å tena pengar på det. Derfor er det viktig å halda fast på at dette ikkje berre er Statoil sitt ansvar, det er det politiske miljøet i denne sal, saman med Regjeringa, som til kvar tid har det ansvaret. Det var eit sterkt ønske i denne salen om å driva opp tempoet og opna Barentshavet som var drivkrafta bak dette. Det var ikkje fyrst og fremst Statoil som dreiv dette fram, det var denne salen. Det skal me ikkje gløyma i dag, når alle, unnateke det partiet eg representerer, sit i glashus og klagar på overskrindingar i ei sak som dei sjølve dreiv opp tempoet på.

Kva rekninga blir til slutt, blir spennande å sjå. Det er umogleg å stoppa dette prosjektet no. SV forsøkte seg rett etter at det var sett i gang, med eit Dokument nr. 8-forslag, men det fekk ikkje gehør. No må ein på ein måte takka seg sjølv i forhold til den rekninga som dukkar opp, og i forhold til kor stor ho blir til slutt.

Senterpartiet har eit forslag om å få ein ny PUD. SV kjem i utgangspunktet ikkje til å støtta det. Me skal ha ei drøfting utover kvelden. Sannsynlegvis vil me ikkje støtta ein slik plan, på grunn av at me heile tida har vore imot realiteten i dette prosjektet. Då må resten av Stortinget

eventuelt ta ansvaret for å skaffa fram ein ny PUD – ikkje me som var imot Snøhvit.

Så til den andre saka, petroleumsmeldinga: Lat meg starta med å ta opp dei forslaga som SV er med på eller står inne for, og så takka saksordføraren for arbeidet hans. Eg meiner etter kvart at ganske mykje av det som SV har fått til i samarbeid med Regjeringa, Arbeidarpartiet og andre, og som blir vedteke her i dag, er det grunn til å vera litt fornøgd med. Ikkje minst har me komme eit skritt vidare i forhold til å bruka CO₂-injeksjon for å driva ut meir olje av eksisterande brønner. Dette er for SV ein strategi for å auka aktiviteten der me allereie er, ikkje pressa på, slik som Framstegspartiet og Arbeidarpartiet gjer, for å auka leiteaktiviteten i sårbare nordområde, økologisk viktige nordområde, der me finn Europas matfat.

Me har fleire gonger tidlegare klart å få fleirtal i Stortinget for å få utgreidd dette med CO₂-injeksjon, men lite har skjedd frå Regjeringa si side. Derfor fann SV det nødvendig å utarbeida eit relativt omfattande Dokument nr. 8-forslag når det gjeld auka utvinningsgrad og reduserte klimaproblem. Det forslaget har me no òg til behandling i denne salen, og det meiner SV har bidrege til at ein no kjem eit skritt vidare når det gjeld CO₂-injeksjon. Det er bra, for dette kan føra til løysing med tanke på mange problemstillingar, ikkje berre auka utvinningsgrad. Det kan sjølvsagt òg bidra til å redusera klimaproblemet og til at Noreg held seg i forkant når det gjeld teknologiutvikling. Det er bra. No vil me berre skunda på statsråden, så dette kjem så raskt som mogleg. Det treng ikkje vera i 2006, det kan vera mykje før, dersom han berre set inn ressursane på dette. Det vil SV innstendig be om, for eg ser jo no at statsråden har inngått avtalar med enkelte EU-land nettopp for å bidra til å redusera deira klimaproblem, ved å importera CO₂ for å bruka det som trykkstøtte på norsk sokkel. Det er eit offensivt grep, som eg meiner er positivt frå statsråden si side.

Lat oss òg minna om at dersom Noreg ikkje hadde hatt ei så høg CO₂-avgift som me har, og som mange parti fleire gonger har forsøkt å redusera – nokre gonger med hell, andre gonger ikkje – hadde me ikkje hatt den begynnande teknologiutviklinga me har, når det gjeld den CO₂-separasjonen som me no bruker på Sleipner. Dette bekrefta tidlegare direktør Olav Fjell i eit intervju med meg i fjor sommar før han gjekk av. CO₂-avgifta har bidrege til å utvikla viktig miljøteknologi som kan bli ein eksportartikkel. For nokre få veker sidan hørde me at Statoil er i ferd med å eksportera denne teknologien til Nederland. Snart opnar andre marknader seg. Miljø svarer seg. Strengt krav til utslepp svarer seg. Det illustrerer dette.

I forhold til Snøhvit-saka forundrar det oss litt at regjeringspartia er litt tilbakehaldne når det gjeld å vera med på ein strategi for å bruka utsleppa frå gasskraftverket på Snøhvit offensivt f.eks. på Gullfaks-feltet. Dersom Regjeringa hadde gjort nettopp det, kunne ho ha fått tilbake noko av miljøtruverdet. Bondevik I gjekk jo av på gasskraftverk. No byggjer Bondevik II gasskraftverk. No har dei sjansen i forhold til CO₂-separasjon eller andre

løysingar til å bruka utsleppa på Snøhvit til å injisera i Gullfaks og faktisk tena pengar på det. Eg ventar at ein går hardare til verks for å få dette til. SV sin profil i olje- og gasspolitikken er lågare tempo, forsvarleg tempo, tempo i samsvar med miljø og økologi. Den grensa klarer me ikkje å halda. Det er for høgt press for å driva opp tempoet i denne saka. Likevel er me glade for at me har klart å balansera på eit par punkt saman med regjeringspartia.

SV er glad for at Sameksistensutvalet no blir utvida med juridisk og miljøfagleg kompetanse. Dette er noko som me har mangla. Dersom me f.eks. skal få litt fart på arbeidet med petroleumsfrie soner, har me no miljøfagleg kompetanse i dette sameksistensutvalet som kan bidra til dette. Dette er viktig. Arbeidarpartiet fatta vedtak knytte opp til petroleumsfrie soner på Landsmøtet i 2002, og Sem-erklæringa har det i sine forpliktingar, så me håper at dette no blir følgt opp av Regjeringa og utvalet.

SV er òg glad for at me får fleirtal for ein merknad som skal gripa fatt i dei konkurransevilkåra som norsk sokkel har blitt utsett for gjennom at ein faktisk har blitt bøtelagt i andre land i samband med kontraktar som ein har fått. Det som skjedde med Snøhvit, var at fagrørsla i Noreg, spesielt i verftsindustrien, kjempa for at Snøhvit skulle bli bygt ut. Seinare såg ein altså at kontraktane segla forbi heile verftsindustrien i Noreg til eit anna land. Og no viser det seg at i fregattsaka har ein drive med juks på dette verftet i forhold til dei anbodsvilkåra som har gått ut.

Då er det viktig at ein frå Regjeringa si side nok ein gong grip fatt i dette, ser på konkurransevilkåra, sørgjer for å dela opp eventuelle kontraktar slik at norsk verftsindustri får arbeid. Det fortener dei etter det tapet dei hadde med Snøhvit, der bl.a. Rosenberg blei ramma, Ålesund blei ramma, og der mange arbeidsplassar forsvann fordi norsk industri ikkje blei prioritert, slik som SV ønskte.

SV er òg glad for at eit fleirtal slår fast at konsesjonsvilkåra i forhold til basepolitikken ligg fast. Ein skal ikkje ha den fleksibiliteten som Regjeringa eigentleg la opp til. Ein skal sørgja for at det er arbeidsplassar på land. Det er fornuftig, det er fint.

Det som er viktig i tillegg, er dette med nullutsleppsfilosofien. Det seiest at me skal ha nullutslepp. Men når ein går inn på det konkrete, klarer ein ikkje å seia kva nullutslepp betyr. Her er det utfordringar i kø. SV har ein nyansert og ein balansert politikk som fyrst og fremst tek omsyn til miljøet, men også til arbeidsplassane.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Halleraker (H) [18:45:12]: Det er jo interessant å høre Langeland resonnerer rundt overskridelsene på Snøhvit og hva sa vi-holdningen, men det er vel så enkelt som at SV aldri har ønsket å bygge ut Snøhvit, like lite som de har ønsket de fleste andre utbygginger på norsk sokkel. Jeg skal gi Langeland rett i at hvis vi andre også hadde gått imot, så hadde vi ikke fått overskridelser. For min egen del må jeg nok få legge til at tilliten til de-

ler av bransjen nok er rimelig tynnslitt for tiden. Det skal jeg få komme tilbake til i mitt innlegg senere.

Men tross alt: Synes Langeland og SV, med den ulykksalige situasjonen Statoil og partnerne har satt seg i på Snøhvit, at dette er tiden for å vri kniven rundt i såret, så å si, ved å trekke tilbake utslippstillatelsen for energianlegget? Kan Langeland tallfeste de økonomiske konsekvensene som ytterligere vil ramme lisenspartnerne hvis SVs forslag skulle få flertall?

Hallgeir H. Langeland (SV) [18:46:40]: Den kniven SV vrir rundt, vrir me vel så mykje rundt på Halleraker og stortingsfleirtalet som på Statoil, nettopp fordi ein var så uansvarleg å driva opp tempoet med ulike tiltak for at dette prosjektet skulle bli realisert. Når no rekninga kjem, må stortingsfleirtalet vera så ærleg at det tek sin del av ansvaret. Det er det SV ber om, ikkje noko meir enn det.

Det er heilt riktig at SV har gått imot Snøhvit heile vegen. Det sa eg òg i innlegget mitt. Me har ikkje gått imot alle utbyggingar. Det me har gjort, og det som no viser seg å vera ein suksessfaktor, er at me stiller ein del miljøvilkår til prosjekta: Det gjeld f.eks. Kristin og kravet om CO₂-fritt gasskraftverk, det same med Grane, og Ormen stemte me for til slutt. Altså: Me fører ein politikk som verkeleg viser at det er mogleg å ha andre løysingar enn det fleirtalet her bestemmer seg for. Fleirtalet er fyrst og fremst oppteke av å få i gang utbygging. SV er oppteke av: greitt med utbygging, men me stiller ein del vilkår for at miljøet ikkje skal bli ramma.

Presidenten: Presidenten er jo glad for at det er forbudt å bære kniv!

Øyvind Vaksdal (FrP) [18:47:53]: Sosialistisk Venstreparti har i det siste hatt fokus på haleproduksjonen, og de hevder at de nå er tilhengere av å få mer ut av de oljefeltene de tidligere har stemt imot at vi skal utbygge. De skriver side opp og side ned om hvor viktig dette er.

Men når Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet fremmer konkrete forslag om skatteincentiver, hopper de av. Det samme gjelder vårt forslag om økt forskningsinnsats, med fokus på ressursutnyttelse. Dette viser jo at partiets fokus på dette egentlig bare er tom retorikk. Og så har de nå gått sammen med regjeringspartiene om å bygge et nytt luftslott, som denne gangen er basert på CO₂ som trykkstøtte på sokkelen – koste hva det koste vil.

Er ikke dette nok et eksempel på at man vil pålegge aktørene på sokkelen nye kostnader, som igjen vil sette hele virksomheten i fare? Da får jo SV det som de egentlig vil, nemlig å nedlegge hele petroleumsvirksomheten.

Hallgeir H. Langeland (SV) [18:49:03]: Lat meg i denne replikken òg svara på representanten Halleraker sitt spørsmål om CO₂ frå Snøhvit. Det er ein anke når det gjeld det gasskraftanlegget, som Miljøverndepartementet behandla, og no har ein altså moglegheit til å gå inn og sjå om det går an å gjera noko med vilkåra, sånn at ein kan ta CO₂ i bruk. Kostnadene ved dette er eit komplisert

reknestykke, for det blir òg ei plusside. Statoil seier at det kjem til å kosta 6 milliardar kr å setja i gang CO₂-injeksjon på Gullfaks, men Petoro og Regjeringa, og i dag stortingsfleirtalet, ønskjer å gå vidare på den linja. Då er altså gasskraftverket på Snøhvit eit gylle høve.

Så til Framstegspartiet og «tom retorikk», og alt som SV er imot. Eg trur eg kan seia det sånn at om Framstegspartiet sin politikk på norsk sokkel hadde vore gjeldande, hadde me ikkje vore i front på miljøteknologi, me hadde ikkje gjort det me gjorde på Sleipner, for det hadde ikkje vore nokon CO₂-avgifter. Alt skal jo vera gratis for oljeselskapa med Framstegspartiet sin politikk. SV vel å seia at miljø kostar. Det illustrerer me i dag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Ingmar Ljones (KrF) [18:50:50]: Framsynte politiskarar tok på 1970-talet viktige avgjerder for å sikra at inntektene frå petroleumsutvinninga skulle komma heile samfunnet til gode. Dette er også ein viktig premiss i St.meld. nr. 38, som viser veg for framtidretta petroleumspolitik, tilpassa dagens utfordringar. I meldinga er det vidare m.a. lagt viktige føringar for

- auka utvinning frå eksisterande felt
- auka leiteaktivitet
- å redusera kostnadsnivået på norsk kontinentalsokkel
- å vidareutvikla kompetansen i den norske petroleumsklyngja
- å ha fokus på helse, miljø og tryggleik

Den langsiktige utviklingsbanen skal leggjast til grunn for petroleumspolitikken, infrastrukturen skal utnyttast effektivt, og forskningsinnsatsen skal styrkjast.

Målet om at utvinninga av olje og gass skal ta omsyn til natur og miljø, har vore ein viktig premiss for styresmaktene sin politikk i høve til petroleumsverksemda på norsk kontinentalsokkel. Den sterke fokuseringa på miljø har ført til at ein i dag kan visa til ein generelt positiv trend når det gjeld å ta miljømnsyn i norsk petroleumsverksemd. Mellom anna har målsetjinga om nullutslepp gjort at petroleumsindustrien har implementert ei lang rekke tiltak for å redusera utsleppa til sjø, og CO₂-utsleppa pr. produsert eining blei reduserte med 2 pst. frå 2001 til 2002.

Eg er glad for at eit fleirtal i dag tydeleg gir Regjeringa tilskunding til å vurdere ulike verkemiddel for å bruka CO₂-injiserings for å auka utvinninga på norsk sokkel. CO₂-injiserings kan hjelpa til å nå måla for klimapolitikken, samstundes som det gjennom auka gasstrykk kan hentast opp meir hydrokarbonar frå eksisterande oljebørnner. Det er likevel ikkje til å stikka under stol at det er betydelege økonomiske og teknologiske utfordringar knytte til denne teknologien. Desse utfordringane kan likevel ikkje brukast som orsaking for ikkje å prøva alle moglege utveggar for å nytta denne teknologien for å få ut meir olje.

Når det blir opna for vidare leiteboring i dei minst sårbare områda i Barentshavet, er det med utgangspunkt i konsekvensutgreiinga for Lofoten og Barentshavet og sameksistensrapporten mellom fiskeria og petroleum-

næringa, som klårt syner at fiskeri og petroleumsverksemd kan kombinerast i desse områda. Verksemda i Barentshavet vil likevel vera underlagd strengare krav enn selskapa elles på sokkelen. Det skal ikkje vera utslépp til sjø under normal drift.

Kristeleg Folkeparti er i dag svært glad for at avgjerda om å venta med prøveboring utanfor Lofoten til ein heilskapleg forvaltningsplan for Lofoten og Barentshavet ligg føre, blir støtta av eit breitt fleirtal i Stortinget. Dei samla verdiane som ligg i dette området, er så store at vi må vera heilt sikre på følgjene før vi eventuelt startar med vidare aktivitet her.

Vi har i den siste tida sett teikn på at norsk sokkel har blitt mindre attraktiv for selskapa å leita på. Søknadene til 18. leitekonsesjonsrunde synte at det trass i dette er stor interesse for dei leiteblokkene som blei lyste ut, og tildelinga er stort sett blitt godt motteken.

Eg er glad for at Regjeringa får fleirtal for alle tiltaka som er lagde fram i meldinga, med unntak av einskilde element når det gjeld kostnadsbiletet. Tiltak innanfor arealforvaltninga, ønske om eit breiare aktørbilete, rammevilkår, kostnadsreduksjonar, effektiv regulering og forskning og utvikling er tiltak som vil ha effekt både på kort og lang sikt for eksisterande og nye oljeselskap, leverandørbedrifter og industrien på land.

Dei store oljeselskapa representerer ein kompetanse og ei berekraft som er heilt avgjerande for utviklinga vidare på norsk sokkel. Samstundes er det viktig at nye og mindre selskap kan komma inn på norsk sokkel som viktige medaktørar. Desse selskapa kan gi nye impulsar m.a. til haleproduksjon. Auka utvinning frå eksisterande felt med nokre få prosentpoeng vil gi store verdiar til selskapa og til det norske samfunnet. Eg er glad for at det er så stor tilslutnad til denne politikken.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [18:55:52]: Hvis jeg forstod representanten Onarheim riktig i et replikkordskifte i sted, vil regjeringspartiene ha kontinuitet i Barentshavet, men de vil evaluere leterresultatene først. Da kan det ikke være prinsipiell miljømessig motstand som er et hinder for boring i 2005.

Jeg forstod det heller ikke som om representanten Ljones hadde en slik prinsipiell motstand.

All petroleumsvirksomhet er avhengig av kontinuitet, også i nord. I Nord-Norge er en i tillegg avhengig av aktivitet. Hvorfor da ikke legge til rette for nye boringer i 2005, slik Arbeiderpartiet foreslår, slik at vi kan få kartlagt mulighetene raskere?

Ingmar Ljones (KrF) [18:56:58]: Det er planlagt å gjennomføre boring i tre leitebrønner i løpet av hausten 2004 og sommaren 2005 – altså *sommaren* 2005. Resultata frå boringane her vil ha stor betydning for den vidare interessa i området, og det vil vera viktig å utforma ein

ny konsesjonsrunde med utgangspunkt i det. Det er god petroleumsforvaltning. Det er faktisk ein lang tradisjon for å vurdere all tilgjengeleg informasjon om omfang og innretning før ein konsesjonsrunde blir fastsett. Før denne runden vil selskapa få høve til å peika ut område som dei finn interessante. Deretter skal styresmaktene ta endeleg avgjerd.

Hadde vi prinsipielt vore motstandarar av aktivitet i Barentshavet, hadde vi ikkje vore med på vedtaka til no, men vi må vera trygge på at det vi gjer, kan vera utan skade for natur, for miljø og for det rike livet som er i havet. Difor vil vi først ha alle resultat på bordet og vita nok, og så skal vi ta stilling til eventuell auka aktivitet. Alle vil vera tente med det.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [18:58:25]: Jeg må innrømme at Kristelig Folkeparti er et parti som stadig overrasker meg. Jeg har tidligere i dag stilt spørsmål om hva Kristelig Folkeparti vil med norsk vannkraftforsyning. I denne saken er det grunn til å spørre om hva det er Kristelig Folkeparti egentlig vil med norske petroleumsressurser.

Det høres vakkert ut når de fra Kristelig Folkeparti snakker om betydningen av bærekraftig utvikling. Realiteten i norsk petroleumspolitik er fortsatt at den siste oljen skal pumpes opp så raskt som mulig. Gassen vil nok ta litt lengre tid, men også her har hastverk vist seg å være en uklok strategi. Med hensyn til Snøhvit kunne det være fristende å si: Hva var det vi sa? Men det hjelper vel lite i forhold til framtidige prosjekter. Kanskje gir gigantoverskridelsene grunn til ettertanke, i tillegg til en bønn om at de ikke blir større?

Ingmar Ljones (KrF) [18:59:30]: Dette spørsmålet undrar meg litt. I svaret mitt i stad nemnde eg nettopp at Kristeleg Folkeparti vil venta til forvaltningsplanen ligg føre, før vi kan ta stilling til eventuell vidare utbygging, drift og aktivitet i området utanfor Lofoten.

Alle naturressursane som vi forvaltar, må nemleg sjåast i ein samanheng og i ljøs av ei berekraftig utvikling. Det betyr t.d. at Kristeleg Folkeparti ikkje vil gå inn for å opna for petroleumsaktivitet utanfor Lofoten før det er rimeleg trygt at det kan skje på ein forsvarleg måte, og i høve til fiskeriressursane i dette området. Det er ikkje god politikk å riva grunnlaget bort frå det ressursgrunnlaget som fiskeria representerer. Fisk er nemleg ein ressurs som skal vara i mange år – oljeverksemda kanskje berre i 40–50 år til.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Inger S. Enger (Sp) [19:00:38]: Siden oppstarten for snart 40 år siden har oljenæringa vært prega av vekst og økende produksjon. Men nå har oljeproduksjonen begynt å falle, mens gassproduksjonen fremdeles vokser. Nye funn utgjør nå bare ca. 25 pst. av det som blir produsert årlig. Det er forventet et høyt investeringsnivå i næringa i de nærmeste åra. Men fra 2010 antas det at investeringsnivået kan ha falt til om lag halvparten av dagens nivå.

Dessuten: Ordretørke for leverandørbedriftene oppstår jo lenge før det blir fall i petroleumsproduksjonen, og dette kan få dramatiske sysselsettingseffekter. Det er foreslått flere tiltak for å holde aktiviteten oppe, og mange av dem er det i dag solide flertall for. Blant annet legges det opp til at når selskapene får tildelt et areal, skal de arbeide aktivt med å utforske og bygge ut arealet.

I denne innstillinga har en blitt gledelig mer opptatt av miljøet enn det lå an til i utgangspunktet. Jeg vil nevne forslaget om å bruke CO₂ som trykkstøtte for økt utvinning av olje. Det er ikke ofte en kan regne med å få i både pose og sekk, men det gjør vi her. Ved å bruke CO₂ kvitter vi oss med et stort miljøproblem og får som tilleggseffekt at vi kan utvinne mer olje og få merinntekter.

Sameksistensutvalget skulle se på sameksistens mellom fisk og olje, for å si det litt enkelt. Flertallet i komiteen går inn for at dette utvalget skal utvides til å omfatte personer som har juridisk og miljøfaglig kompetanse. Dette lover bra, slik at vi får et nyansert og riktig resultat fra dette utvalget.

En helhetlig forvaltningsplan for Lofoten-Barentshavet er venta våren 2006. En nærmere vurdering av de unntatte områdene, og også om det skal opprettes petroleumsfrie fiskerisoner, vil bli gjort når denne foreligger. Senterpartiet mener, som SV, at det er viktig at vi allerede nå starter arbeidet med dette.

Når det gjelder kostnadsreduksjoner, har vi forståelse for at det er nødvendig. Modne felt preges av fallende produksjon, men har fortsatt høye driftskostnader. Regjeringa har flere gode forslag som støttes. Men omtalen av basestrukturen på land har et for vagt innhold i meldinga. Flertallet presiserer at konsesjonsvilkårene som stiller krav til baser langs kysten, skal stå fast.

De siste åra har oljeselskapene blitt mer kortsiktige i sine prioriteringer innenfor forskning og utvikling, og det er derfor mer krevende å sikre den nødvendige teknologiutviklinga. Særlig er forskning som kan sikre økt utvinningsgrad, tidskritisk. Det er flertall for å styrke fondet for forskning og nyskaping med 1 milliard kr, men vi ble til slutt aleine om å øke dette til 2 milliarder kr. Jeg trur at vi hadde trengt disse pengene til forskning, nyskaping og utvikling.

Så til Snøhvit. Senterpartiet har sett det som nødvendig å fremme det forslaget som er utdelt på representantenes pulter. I redegjørelsen sin sa statsråd Steensnæs tidligere i dag at det var et ufullstendig bilde av situasjonen, og at robustheten i prosjektet var svekka. Det viser at det som nå har skjedd, gir så store endringer i prosjektet at det er mest hensiktsmessig å be om at det blir utarbeida en ny plan for utbygging og drift av felta. Vi må få bedre innsikt i hvorfor prosjektet sprekker. La oss få – vi kan gjerne kalle det – en revidert PUD, så Stortinget kan ta stilling til det nye omfanget av prosjektet og de nye kostnadene. Hensikten er ikke å stoppe utbygginga. Senterpartiet ønsker ikke omkamp, men vi ønsker å få et mer realistisk bilde av prosjektet. Statsråden sa i dag at han vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte til høsten. En egnet måte kunne f.eks. være i form av en revidert PUD.

Jeg vil ta opp de forslaga som Senterpartiet står aleine om i denne saka.

Presidenten: Representanten Inger S. Enger har tatt opp de forslagene hun refererte til. Det blir replikkordskifte.

Siri A. Meling (H) [19:05:17]: Jeg registrerer med glede at representanten Enger fra Senterpartiet mener at det er viktig å opprettholde aktivitet innenfor denne sektoren. Men jeg synes det er underlig at Senterpartiet ønsker å framstå som distriktenes beste venn, samtidig som de er imot det største prosjektet noensinne i forhold til å skape lønnsomme arbeidsplasser i næringssvake områder av landet vårt, nemlig i Nord-Troms og Finnmark.

Senterpartiet stemte imot Snøhvit-utbyggingen og vil heller ikke åpne for helårig petroleumsvirksomhet nå, men vil avvente forvaltningsplanen. I tillegg vil Senterpartiet ha permanente petroleumsfrie områder utenfor kysten av Nord-Norge. Spørsmålet er om Senterpartiet kun er for subsidier til vår nordligste landsdel, men mot aktiviteter som kan gi verdiskaping. Hva mener Senterpartiet at en skal leve av i Nord-Norge?

Inger S. Enger (Sp) [19:06:28]: Det var interessant å få så mange ulike vinklinger på dette.

Når det gjelder dette med distriktspolitikk, er vi helt klare der, men vi mener at vi må ha en generell distriktspolitikk og styrke den på mange områder, slik at vi ikke blir så sårbare. Dessuten føler vi at vi er avhengige av å se på flere sider når det gjelder oljevirkosomheten.

Vi er for at man skal få mer ut av de oljefeltene som allerede eksisterer. Vi er for CO₂-trykkstøtte, som heldigvis et flertall gikk inn for i den sammenhengen. Vi er enige med Regjeringa i svært mange ting, men vi er skeptiske til oljeutvinning ved Lofoten, og vi mener at når det gjelder Barentshavet, må vi avvente en helhetlig forvaltningsplan. Det trur vi er klokt, slik at vi klarer å se en bærekraftig politikk i sammenheng. Der skal en se på økologi, økonomi og sosiale forhold. Vi må passe på at vi har en helhet i dette.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [19:08:12]: SV og Senterpartiet står sammen om veldig mye i denne innstillingen. Men på ett punkt skiller vi lag, og det dreier seg om Fondet for forskning og nyskaping. Her vil Senterpartiet hive på 1 milliard kr ekstra uten å stille klare betingelser til hva disse pengene skal brukes til. SV på sin side er tydelig på at den økte avkastningen fra fondet skal nyttes til langsiktig og grunnleggende forskning rettet mot petroleumssektoren, hvor det i hovedsak skal prioriteres til skjæringsfeltet mellom energi og miljø og forskningsbasert nyskaping/demonstrasjon av deponeringsløsninger for CO₂ og med fokus spesielt på langtidsvirkninger av utslipp til sjø.

Mitt spørsmål er derfor: Er Senterpartiet uenig i en slik strategi og prioritering?

Inger S. Enger (Sp) [19:09:09]: Det er korrekt som Vaggen Malvik sier, at Senterpartiet og SV står sammen om veldig mange av forslaga. Dette er kanskje et av de forslaga vi burde ha snakka mer om. Jeg vil si at begge forslaga er veldig gode, og egentlig tror jeg vi er ganske enige.

Forslaget til SV er mer innretta mot miljø enn vårt, faktisk også mer enn flertallets forslag er. Vårt forslag må betraktes som breiere enn SVs forslag er. En skal ikke se bort fra at svært mye forskning og nyskapning innen dette feltet også vektlegger miljøforbedringer, som altså SV er svært opptatt av. Det er jo også mye av målet for forskninga, og jeg vil da nevne av CO₂-avgifta f.eks. virker i riktig retning. Vårt forslag vil gi dobbelt så stor avkastning som SVs fond, og det er jo en fordel som vi heller ikke skal stikke under stol i denne sammenhengen.

Bror Yngve Rahm (KrF) [19:10:32]: Representanten Enger var i sitt innlegg opptatt av basepolitikken knyttet til olje- og gassvirksomheten. Der tror jeg vi i og for seg deler oppfatningen av at det er viktig med konsekvensbetingelser som sikrer at vi får landbaserte effekter av aktiviteten utenfor kysten.

Imidlertid viser det seg jo at når vi drøfter basepolitikken, blir det et skred av protester rundt omkring i landet, fordi man på en måte ikke er villig til å tillempa basepolitikken etter situasjonen og utviklingen i oljebransjen generelt.

Mitt spørsmål blir: Oppfatter Inger Enger at basene slik som de ligger i dag, er en slags fastlagt struktur som ikke skal endres på, eller i hvilken grad vil også Senterpartiet være med og både drøfte og la selskapene få vurdere på hvilken måte man mener det er naturlig å bygge opp framtidige baser i forhold til der hvor aktiviteten faktisk finner sted?

Inger S. Enger (Sp) [19:11:50]: Det er helt riktig at et flertall var svært opptatt av basepolitikken, altså hvordan fastlandsbiten av oljeutvinninga skal skje. Et flertall går inn for at de som har konsesjon, skal fortsette, og det må opprettholdes på samme måte. Regjeringa var i meldinga litt vag på at man kunne se på nye ting, for å si det litt sånn løselig.

Vi syns det er viktig å holde på konsesjonskravene, for dette vil gi ringvirkninger for lokalsamfunnene. Det er ikke bare, bare å si at det passer ikke for oss nå, vi flytter litt på det. Det er svært mange arbeidsplasser i distriktene vi her snakker om. I f.eks. Sogn og Fjordane må de ha en sikkerhet for at så lenge det er oljeutvinning utenfor kysten der, må de baseområdene ligge fast.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

May Britt Vihovde (V) [19:13:05]: Venstre er godt nøgd med at Regjeringa sitt syn på tildeling av konsesjonar i Lofoten og i Barentshavet ved behandlinga av denne saka no har eit breitt fleirtal i Stortinget bak seg.

Venstre skal framleis vera ein pådrivar i arbeidet med å leggja avgjerande vekt på miljøaspekta når ramma for petroleumsaktiviteten blir lagd. Det er vel kjent at Venstre har arbeidd mot opning av petroleumsverksemd utanfor Lofoten og i Barentshavet. Regjeringa sitt vedtak byggjer på eit kompromiss der det blei nei til aktivitet i Lofoten, men ja til gjenopning for prøveboring i delar av Barentshavet.

Venstre er tydeleg på at oljevernberedskapen skal styrkjast generelt og i nordområda spesielt, slik at vi blir betre rusta til å kunna handtera eventuelle uhell knytte til transport og verksemd. Dette er høgst nødvendig uavhengig av i kor stor grad det på norsk side av grensa blir opna for oljeutvinning. Det er venta at Russland vil bygga ut betydeleg for oljeutvinning i Barentshavet, og dette medfører stor auke av transport langs kysten vår.

Venstre er nøgd med dei endringane i petroleumsskatten som Regjeringa varslar i revidert nasjonalbudsjett. Denne skattepakka vil etter vårt syn føra til auka satsing på haleproduksjon og utvinning frå marginale felt og få fleire mindre selskap med i aktiviteten på sokkelen.

Eg er noko forundra over dei store skattelettekrava frå oljebransjen. Krava kjem samstundes med at bransjen har solid lønnsemd. Kostnadsnivået på norsk sokkel er vesentleg høgare enn i andre land og må ned. Dette er først og fremst bedriftene sitt ansvar. Når ein no igjen ser store kostnadsoverskridingar på utbyggingsprosjekt, vitnar dette om at selskapa har ein jobb å gjera når det gjeld kostnadskontroll. Å gi store skattelettar i ein situasjon der bedriftene har god lønnsemd og store kostnadsoverskridingar, vil etter Venstre sitt syn ikkje gi incentiv til å gripa fatt i dei utfordringane som bransjen sjølv må ordna opp i når det gjeld kostnadsreduksjon. Ser ein eine og åleine på skattesatsane til desse selskapa, er dei høge. Men lat oss ikkje gløyma at dette er betaling til fellesskapet for bruk av ein ressurs. Det er tilgangen til denne ressursen som gir oljeselskapa god lønnsemd. Rekneskapen deira avslører at dei er blant dei mest lønnsame i Noreg.

Når eg er i utlandet, eller når vi har besøk frå andre land, spør dei meg ofte om korleis Noreg gjekk frå å vera eit av Europas fattigaste land til å bli eit av verdas rikaste land på 100 år. Svaret er enkelt: Skattlegging av vasskraft og skattlegging av petroleumsverksemd som prisar at ein bruker fellesskapet sine ressursar.

Venstre tek forpliktingane frå Kyoto-avtalen på alvor, og Venstre har stor tru på CO₂-injeksjon som trykkstøtte på norsk sokkel. CO₂-injeksjon har klare miljøfordelar gjennom å redusera utsleppa av klimagass, samstundes som det vil føra til auka utvinningsgrad. Venstre er difor særers tilfreds med at fleirtalet her i denne salen ønskjer å vera med på ein diskusjon om kva verkemiddel som vil vera føremålstenlege for å stimulera til auka bruk av CO₂ som trykkstøtte.

Norske selskap kjem godt ut i internasjonale kartleggingar av olje- og gasselskapa sine miljøstandardar, og kreative, teknologiske miljøløysingar kjenneteiknar på mange måtar verksemda på den norske kontinentalsokkelen. Kombinasjonen av sterke fagmiljø og strengare miljøkrav kan gjera Noreg til eit føregangsland innan

miljøvennleg petroleumsvirksomhet. Å ha utanlandske verksemdar i Noreg sikrar oss mangfald og konkurranse, samstundes som det sikrar norsk leverandørindustri viktige og gode moglegheiter til å marknadsføre seg sjølv overfor internasjonale aktørar. Våre teknologimiljø og vår teknologikunnskap innan denne industrien og innan leverandørindustrien er ressursar som vi må ta vare på og vidareutvikla.

Det er særleg gledeleg for Venstre at eit fleirtal i Stortinget no går inn for å utvida sameksistensgruppa med representantar med miljøfagleg og juridisk kompetanse. Eg trur sameksistensgruppa får styrkt integritet ved òg å inkludera miljøet sine interesser, ikkje berre fiskeri- og petroleumsnæringa sine interesser.

Eg kan forsikra om at miljøørsla skal få Venstre som alliansepartnar i arbeidet med å oppretta petroleumsfrie soner der omsynet til miljøinteressene tilseier det. Lat det ikkje herska nokon tvil: Venstre vil arbeida hardt for at det skal vera petroleumsfrie soner i forvaltningsplanen som kjem i 2006. Venstre vil ha eit varig vern av Lofoten mot petroleumsutvikling.

Knut Werner Hansen (A) [19:18:32]: Jeg skal i mitt innlegg fokusere på den nordlige delen av landet vårt, med de utfordringer og de muligheter som ligger der, utfordringer og muligheter som ligger i å etablere en ny næring, petroleumsnæringen, samtidig som vi skal ta vare på det vi har. Da vet alle at vi snakker om forholdet til den tradisjonelle fiskerinæringen og oppdrettsnæringen.

Utgangspunktet i nord er at vi har store områder og store naturressurser. I forhold til petroleumssressursene er det liten grunn til å tro annet enn at mye ennå er ukjent. Så er det altså slik at litt for mange piler i nord peker i feil retning. Nedlegging av fiskeindustri, innstramminger og fraflytting er problemstillinger som vi altfor ofte møter i vår virkelighet. Dette er en trend som vi må stoppe. Det må være et nasjonalt ansvar å sørge for å snu den trenden.

Vi har ressursene, og det er viktig for oss at vi får lov til å ta dem i bruk. Selv om en del i nord er usikre på hvordan denne nye petroleumsnæringen vil påvirke framtiden vår, bør det ikke være tvil om at man har store forventninger til hva som skal skje i Barentshavet. Vi ser helt klart at fiskerinæringen, som så langt har vært bærebjelken i bosettingen på kysten vår, ikke greier å ta dette ansvaret alene.

Det må være et overordnet mål at Barentshavet skal bli et av de framtidige tyngdepunktene i norsk petroleumsnæring. Det krever forutsigbarhet og kontinuitet for oljenæringen, for lokalt næringsliv og for lokale og regionale politikere.

La det likevel være helt klart: I nord ønsker man ikke petroleumaktivitet for aktivitetens skyld. Aktiviteten må gi verdiskaping og ringvirkninger for lokalt og regionalt næringsliv. Man vil ikke akseptere en situasjon der man blir en kaikant hvor man skal sitte og se på at ressursene fraktes bort. Fra nord krever man en aktiv politikk med ilandføring, med lokalisering av base- og forsyningsste-

der og med forpliktelser for oljeselskapene til å bruke lokale og regionale bedrifter.

I nord er man veldig klar på at man ikke vil ødelegge de næringene vi har, næringer som har gjort at det i det hele tatt bor folk der oppe. Det innebærer en sterk og avgjørende fokusering på sameksistens og på å finne bærekraftige miljømessige løsninger. Man vil at det skal utvikles en egen miljøstandard for Barentshavet, som innebærer nullutslipp, ilandføring av og behandling av borekaks, bruk av høyeste teknologiske standard, overvåkning og oljevernberedskap som er best i verden, og sist, men ikke minst, sameksistens med fiskeri og oppdrett.

Harstad har hatt status som oljebyen i nord. Det har på ulike måter i den senere tid skjedd ting som har gjort at man lokalt og regionalt føler uro for denne statusen. Statoil har tatt sitt ansvar alvorlig, mens det er all grunn til å være kritisk til hvordan Hydro har opptrådt. Oljedirektoratets tilstedeværelse er også noe det er fokus på. Jeg mener det er viktig å være klar på og enige om at Harstad med sitt veletablerte oljemiljø må videreutvikles som et nordnorsk kompetansesenter innenfor olje og gass.

Sameksistens er et avgjørende stikkord for at vi skal få oppfylt visjonen vår om en landsdel som blomstrer i framtiden. Meldingen omtaler dette og har bl.a. i den sammenheng vist til en rapport fra den såkalte sameksistensgruppen. Komiteen har i brev til Olje- og energidepartementet bedt om departementets syn på et innspill fra Norges Fiskarlag om at det som er referert til i stortingsmeldingen fra denne rapportens konklusjoner, er næringens subsidiære standpunkt. Olje- og energidepartementet har besvart komiteens brev og avviser ikke vinklingen fra Norges Fiskarlag. Jeg skal ikke gå nærmere inn i den materien, det vil føre for langt. Jeg vil allikevel være klar på at sameksistens må bygge på respekt for hverandres syn. Olje- og energidepartementets framstilling i meldingen kan se ut som et forsøk på å tåkelegge næringens holdning.

Jeg er for øvrig veldig glad for forslaget om å utvide sameksistensutvalget, og regner med at utvalget får en fornuftig agenda.

Til slutt: Avisen Nordlys hadde 2. juni en lederartikkel med tittelen «I oljerus». Lederen var en ganske krass kommentar til et konkret utspill i forhold til Stortingets behandling av oljemeldingen. Det utspillet ble av forfatteren av lederen oppfattet slik at ingen begrensninger må legges på framtidig petroleumsvirksomhet i Nord-Norge og i nordområdene. Lederens retorikk får stå for seg selv. For meg er det likevel ingen tvil om at skal vi få til sameksistens – og det må vi – må alle bidra. Fiskeri- og oppdrettsnæringen vil ikke akseptere å bli overkjørt. Jeg tror heller ikke *det* vil være verken politisk tjenlig eller mulig.

Øyvind Halleraker (H) [19:23:56]: Fra enkelte hold, også i denne sal, kan en få inntrykk av at staten gjennom sitt engasjement kan bidra til at dagens utvinningsnivå på sokkelen fortsetter inn i evigheten hvis bare vi som politikere viser handlekraft. Nei, det er nok ikke slik. Vi må nok alle ta innover oss erkjennelsen av at

norsk sokkel er inne i en mer moden fase, og at dette stiller hele nasjonen overfor nye utfordringer. Derfor er det gledelig at Regjeringen er seg dette bevisst og legger fram en stortingsmelding som peker på en rekke tiltak som kan sikre langsiktig verdiskaping. Det er også gledelig å konstatere at meldingen og de tiltak som foreslås, er tatt godt imot i næringen.

18. konsesjonsrunde er tidenes mest omfattende utlysning av blokker, som også ble imøtekommet med stor interesse. I alt 16 selskaper fikk 16 nye utvinningstillatelser på til sammen 46 blokker. Her er det en interessant blanding av små og store selskaper og også selskaper som er nye på norsk sokkel.

Lisenspolitikken, herunder reglene for tilbakelevering, endres også for å sikre en rask og effektiv utforsking av de enkelte tildelte områder.

Regjeringen tar sikte på å gjennomføre årlige konsesjonsrunder som omfatter alt modent areal på norsk sokkel, samt å arrangere konsesjonsrunder i umodne områder med et omfang og en hyppighet som ivaretar behovet for ressurstilvekst. Regjeringen innfrir dermed målsettingen om økt arealtilgang og bidrar med dette til økt leteaktivitet.

Regjeringen legger i petroleumsmeldingen også opp til begunstigelser i skattesystemet som innebærer at friinntekten på 30 pst. fordeles over kun fire år, med 7,5 pst. pr. år. Friinntekten kommer som kjent til fradrag etter beregnet selskapskatt på normalavkastning og etter fradrag for drifts- og finanskostnader og investeringsavskrivninger over kun seks år, eller 16 2/3 pst. pr. år.

Sett i forhold til annen næringsvirksomhet har derfor petroleumsvirksomheten på norsk sokkel gode skattebetingelser på normalavkastning. Bransjen har likevel ønsket en halvering av særskatten på 25 pst., som altså slår inn etter at kostnader, avskrivning og friinntekt er trukket fra.

Mye av debatten før og etter framleggelse av meldingen har vært rettet mot dette ene, nemlig halvering av særskatten. Jeg mener dette har trukket fokus bort fra mange andre positive elementer som ligger i den meldingen vi behandler i dag. Selv om fastsettelse av særskattnivået tillegges finanskomiteen, er problemstillingen i høyeste grad relevant for meldingen vi debatterer i dag.

KonKraft-utvalget la i vinter fram en rapport som anslo at halvering av særskatten vil gi økt verdiskaping og nettobidrag til bruttoskatteproveny på anslagsvis 8 milliarder kr pr. år, noe som i et nåverdiperspektiv på 30 år skulle gi en betydelig meravkastning til gode formål for nasjonen.

Vi var mange, også i Høyre, som var fascinert av en slik dynamisk effekt innenfor petroleumsvirksomheten. I revidert nasjonalbudsjett er denne problemstillingen viet stor plass, ja faktisk hele 30 sider er viet dette temaet. Her slås det uttrykkelig fast at KonKraft-utvalgets forutsetninger er gale, eller i beste fall basert på en helt annen virkelighetsforståelse. KonKraft-utvalgets skatteprovenyberegninger tok utgangspunkt i en oljepris på 15 dollar fatet, noe som er svært lavt. Som kjent har vi hatt en vedvarende høy oljepris de senere år, og en oljepris på gjen-

snomsnittsnivået siste år, i overkant av 30 dollar fatet, vil faktisk gitt et provenyutap på 18 milliarder kr i året og 10 milliarder kr med 24 dollar fatet.

Uenigheten i denne virkelighetsoppfatningen gir altså et provenyutslag på 26 milliarder kr pr. år basert på dagens oljepris. I et 30-årsperspektiv er dette enorme summer. En slik uenighet om virkelighet og prognoser mellom myndigheter og bransje kan ikke fortsette. Som lovgivende og bevilgende myndighet må Stortinget kunne forvente at den historiske forståelse vi har hatt om forutsetningene for fiskale og andre rammebetingelser, er noenlunde på linje.

Olje- og gassnæringen er ikke en hvilken som helst næring. Petroleumsressursene er det norske folks eiendom, en ikke fornybar realkapital, og det er derfor viktig at vi forvalter denne på en måte som gir maksimal verdiskaping tilbake.

Øyvind Korsberg (FrP) [19:29:17]: Som Regjeringen sier i meldingen, står den norske petroleumsvirksomheten ved et veiskille, hvor det er svært viktig at et forventet sterkt fall i aktivitetsnivået dempes, og at konsekvensene av dette reduseres. Med en bakgrunn i lav letevirksomhet over mange år er det mangel på store, nye funn. For å sikre arbeidsplassene og ikke minst den kompetansen som er bygd opp over mange år, er en avhengig av en opptrapping av letevirksomheten, samtidig som man er avhengig av å gjøre nye, store funn.

Regjeringen slår i oljemeldingen fast at nye store funn bare kan gjøres i området Lofoten–Barentshavet. Jeg hadde forventet at Regjeringen la opp til en offensiv i utviklingen av petroleumssektoren i nord, men dessverre: Regjeringen tar ikke konsekvensene av sin egen analyse, og makter ikke å fatte beslutninger i samsvar med dette.

Det legges nok en gang opp til pause i boringen etter at høstens og vinterens leteaktivitet i Barentshavet er gjennomført. Leteboring i nord startet i Barentshavet i 1980, med en foreløpig topp i leteaktiviteten så tidlig som i 1985. Etter denne perioden har man ikke maktet å få til en kontinuerlig og planlagt letevirksomhet i havområdene. Kontinuitet, forutsigbarhet og tilgang til interessante arealer er nødvendige forutsetninger for å utvikle en næring med basis i olje- og gassvirksomheten i Nord-Norge.

Derfor blir neste høsts stortingsvalg viktig, også for olje- og gassnæringen. Hva blir konsekvensen etter neste års valg dersom Senterpartiet, SV og Arbeiderpartiet får flertall og danner regjering? SV og Senterpartiet er ærlige og er ganske klare: De sier nei. Da Arbeiderpartiet var i posisjon, stengte de, ved statsråd Olav Akselsen, av områdene. Når så den samme Akselsen kommer i opposisjon og er stortingsrepresentant, vil han åpne de samme områdene han selv stengte.

Representanten Brustad sier at man vil åpne Barentshavet og åpne områder for å få i gang aktiviteten, men fremmer ikke forslag om dette. Når den samme representanten Brustad skryter av sine partifeller i nord, fylkesråd Paul Dahlø og fylkesordfører Helga Pedersen, som i en kronikk i gårsdagens VG ønsker å få inn mer aktivitet,

henger ikke det sammen, for Arbeiderpartiet fremmer altså ikke forslag om dette.

Man kommer ingen vei i denne sal uten at man fremmer forslag og faktisk får votert over dem. Så hvis det er noen som sprer usikkerhet og er uklare på dette området, er det i høyeste grad Arbeiderpartiet og ingen andre – i alle fall ikke Fremskrittspartiet. Vi har hatt den klare linje hele tiden at vi ønsker å åpne disse områdene. Det kan være litt interessant senere i debatten å høre hva Arbeiderpartiet egentlig mener om det. Jeg forventer også at representanten Olav Akselsen redegjør for hvorfor han stadig vekk har endret standpunkt i denne saken.

Petroleumsvirksomheten er så vidt kommet i gang i Nord-Norge med Snøhvit-utbyggingen. Før utbyggingen startet, var det beregnet at nordnorsk næringsliv ville levere varer og tjenester for ca. 600 mill. kr til denne utbyggingen. Allerede nå, to år før utbyggingen er ferdig – etter planen, i alle fall – har nordnorske bedrifter levert for ca. 1,8 milliarder kr til det første store prosjektet i nord.

Petroleumsvirksomheten i nord vil være underlagt verdens strengeste miljøkrav. Disse kravene er videreutviklet med basis i 35 års vellykket petroleumsvirksomhet i Nordsjøen, en virksomhet som for øvrig har foregått uten miljøvirkninger av betydning for havmiljøet. Det er altså boret omtrent 60 brønner i Barentshavet uten at dette har gitt noen negative miljøvirkninger. Derfor bør det være fullt mulig å få fortgang i aktiviteten i nordområdene og få åpnet opp for ytterligere leteaktivitet, slik Fremskrittspartiet har foreslått i denne saken.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [19:34:37]: Petroleumssektoren står for 28 pst. av de totale CO₂-utslippene i Norge. Vårt mål i forhold til Kyotoprotokollen er at utslippene i perioden 2008–2012 ikke skal være mer enn 1 pst. høyere enn i 1990. Utslippene fra denne sektoren er anslått til å øke med 2,9 millioner tonn CO₂ fra 2002 og fram til 2006.

Fra 1991 og fram til 2001 økte utslippene i sektoren med hele 63 pst. For å redusere norske CO₂-utslipp er det nødvendig med omfattende tiltak i petroleumssektoren. For å oppnå den nødvendige styringen med utslippene fra norsk sokkel er begrensninger i utvinningstempo helt nødvendig, parallelt med en økt innsats for reduksjon i utslippintensiteten. SV ønsker derfor at Stortinget ber Regjeringen om å pålegge oljeselskapene å utarbeide handlingsplaner for å redusere CO₂-utslippene på sokkel.

Etter vår mening er det uansvarlig å følge den langsiktige utviklingsbanen, slik Regjeringen legger opp til. Den langsiktige utviklingsbanen vil føre til enorme klimagassutslipp. Dette kan derfor ikke være grunnlaget for framtidig petroleumpolitikk.

I tillegg er det verdt å minne om at departementet i forbindelse med behandlingen av den forrige oljemeldingen bekreftet at den såkalte langsiktige utviklingsbanen forutsatte en åpning av de sårbare nordområdene.

Vår petroleumpolitikk må ta utgangspunkt i at olje og gass er ikke-fornybare ressurser som må forvaltes i et langsiktig perspektiv. Investerings- og utvinningsnivået må ta hensyn til miljøet og ansvaret for kommende generasjoner. Et redusert olje- og gassutvinningstempo vil føre til at ringvirkningene av olje- og gassvirksomheten blir spredd over en mye lengre tidsperiode.

Det er derfor langt mer fornuftig å satse på utbygging av satellittfelt rundt eksisterende installasjoner og haleproduksjon før man går løs på utbygging av nye frittstående felt. Det er dette som har vært SVs mål, å flytte fokuseringen fra de sårbare nordområdene til de oljefeltene som allerede er i drift i Nordsjøen i dag. Vi vil ha en slutt på at oljeselskapene mesker seg med den lukrative indrefiletten, mens de lar resten av ressursene ligge igjen når de kaster blikket mot nye, urørte områder.

Det er nødvendig med politiske styring av aktiviteten på norsk kontinentalsokkel, og at olje- og gassproduksjonsraten reduseres av hensyn til nasjonens verdiskaping, rettferdig fordeling og naturressursuttaket og miljøet. SV vil derfor redusere tempoet i leting etter olje og utbygging av olje- og gassfelt, samtidig som vi ønsker å øke investeringene i nye fornybare energikilder, forskning og utdanning. På denne måten kan vi legge grunnlaget for en vridning vekk fra en økonomi basert på fossile energikilder og over til en framtidrettet grønn økonomi med fokus på kunnskapsbasert næringsliv.

Framtidens energikilder er fornybare. Det er grunn til å gjøre oppmerksom på at flere av de største oljeselskapene i verden definerer seg selv som energiselskap og har utviklingsscenarioer som står i sterk kontrast til det Regjeringen presenterer for olje- og gassvirksomheten. Norge bør øke satsingen på nye fornybare energikilder som vindkraft, bioenergi, solvarme og bølgekraft og aktivt bruke sine eierandeler i de norske olje- og gasselskapene til å legge om sine strategier tilsvarende. Nye fornybare energikilder kjennetegnes ved at de ikke fører til utslipp av klimagasser og innbærer en mindre belastning for miljøet enn andre energikilder.

SV går imot å åpne de sårbare nordområdene for petroleumsvirksomhet, spesielt ut fra hensynet til fiskerier næringen, miljø sikkerheten langs norskekysten og økologien i Barentshavet.

Det er betenkelig at Samarbeidsregjeringen, som i Sem-erklæringen lover å «styrke miljøforskning, deriblant øke kompetansen knyttet til utfordringer som ligger i skjæringspunktet mellom petroleumsaktivitet, fiskeri og miljø», ikke venter med å konkludere når det gjelder åpningen av Barentshavet for petroleumsaktivitet før kunnskapsgrunnlaget om miljøkonsekvensene er godt nok.

Det er åpenbart behov for mer miljøforskning for å ivareta føre var-prinsippet i forbindelse med konsekvensutredningen av helårig petroleumsaktivitet i de nordlige havområder fra Lofoten og nordover, den helhetlige forvaltningsplanen for Barentshavet og for å realisere målet om nullutslipp til havs. Hele Sem-erklæringen settes i et grelt lys når de samme områdene prematurt åpnes for petroleumsvirksomhet, og det er etter min mening nok en

gang betimelig å sette spørsmålstegn ved Kristelig Folkepartis miljøprofil.

Statsråd Einar Steensnæs [19:40:00]: Det er store utfordringer knyttet til å sikre langsiktig verdiskaping på norsk kontinentalsokkel. I stortingsmeldingen foreslår Regjeringen tiltak for å møte disse utfordringene. Jeg har med glede registrert at det er bred enighet om behovet for å satse på å videreutvikle petroleumsnæringen. Jeg er også tilfreds med at komiteens flertall gir bred tilslutning til Regjeringens analyse av utfordringene for næringen og til Regjeringens politikk. Vi har en god tradisjon for å finne omforente løsninger innenfor olje- og gasspolitikken. Det er gledelig at vi evner å videreføre dette nå.

I en situasjon der mange av våre produserende oljefelt er inne i en fase med fallende produksjon og har betydelige utfordringer på kostnadssiden for å opprettholde og forlenge levetiden, må alle steiner snus. Jeg registrerer flertallets syn når det gjelder basepolitikken og aktiviteten på land. Regjeringens forsiktige forslag om tilpasninger i landbasert base- og driftsvirksomhet tar utgangspunkt i at forholdene ute på sokkelen endres. Ikke minst positivt er det at ny teknologi gjør det mulig med under vannsløsninger og fjernstyring fra land. Det innebærer bedre miljøløsninger og trygge arbeidsplasser på sokkelen. Det er dette Regjeringen påpeker og ønsker å møte offensivt. Ormen Lange-prosjektet viser vei. Jeg vil understreke at Regjeringens forslag ikke innebærer utflytting eller nedleggelse av arbeidsplasser. Det innebærer heller ingen endringer i de konsesjonsvilkår som er gitt av Stortinget. Det innebærer kun en mulighet for selskapene til å utnytte de landbaserte virksomhetene mer effektivt gjennom tilpasning av faglige oppgaver og funksjoner når nye teknologiske løsninger introduseres og driften av feltene på sokkelen endrer karakter. Dette burde det være bred enighet om ut fra ønsket om å beholde de gamle, etablerte feltene i drift lengst mulig.

Regjeringen og flertallet i komiteen deler visjonen om å injisere CO₂ fra utslippskilder på land for å øke oljeutvinningen. Jeg legger betydelig vekt på å nå denne visjonen, men jeg vil likevel påpeke at det er svært krevende å realisere prosjekter med fangst, transport og injeksjon av CO₂ for økt oljeutvinning. Statoil har utredet lønnsomheten i injeksjon av CO₂, men har så langt ikke funnet dette prosjektet verken bedriftsøkonomisk eller samfunnsøkonomisk lønnsomt. Jeg mener likevel det er viktig å fastholde målsettingene som Norge er forpliktet på etter Kyoto-protokollen, og arbeide mot å realisere et samarbeid i Nordsjøbassenget for å utnytte CO₂ til å øke utbyttet i oljebrønnen samtidig som vi blir kvitt klimagassen CO₂.

Regjeringen har holdt skarpt øye med leteaktiviteten på norsk sokkel, gjennomført store og hyppige konsesjonsrunder og gjort omfattende endringer i tildelings-systemet og konsesjonsvilkårene. Endringene har ført til at industrien nå har tilgang til alle modne områder på sokkelen. Gjennom 18. konsesjonsrunde har Regjeringen lagt grunnlaget for en omfattende og effektiv utforskning av store deler av de umodne områdene i Nordsjøen og Norskehavet. Den meget omfattende interessen og tilde-

lingen i 18. runde har vist at pessimismen og det tilløp til svartmaling som har vært, har vært ubegrunnet.

Regjeringen har i meldingen redegjort for sin beslutning om å åpne for petroleumsvirksomhet i allerede åpne områder i Barentshavet syd, med unntak av noen særlig verdifulle områder. Tre letebrønner planlegges nå gjennomført i løpet av høsten 2004–våren 2005. Resultatene fra disse boringene vil ha stor betydning for den videre interessen for området og være viktig for utformingen av en ny konsesjonsrunde.

Når det gjelder mulighetene for å forsere prosjekter som i dag er under vurdering av selskapene, er dette en utfordring som Regjeringen er opptatt av. Jeg vil likevel ikke unnlate å minne om at prosjekter på sokkelen må modnes og kvalitetssikres nøye. Dersom vi ikke gir selskapene tilstrekkelig tid til å gjøre dette, risikerer vi kostnadsoverskridelser og at ressursene er utilstrekkelige til å gi feltet tilfredsstillende økonomi. Vi skal derfor se på mulighetene for framskynding, men også ta hensyn til de momenter som er nevnt.

Avslutningsvis vil jeg vise til at innstillingen er preget av et stort antall merknader fra ulike konstellasjoner på Stortinget. Til dels er merknadene i realiteten en gjentakelse av Regjeringens opplegg i meldingen – og en god ting kan jo ikke gjentas for ofte. I andre sammenhenger bes det om tilbakemeldinger på spesielle spørsmål, med ganske korte tidsfrister. Vi må etter min mening ha respekt for at denne virksomheten er stor, og at den arbeider langsiktig. Jeg legger derfor til grunn at det i hovedsak legges opp til en rapportering om virksomheten og oppfølgingen av Stortingets vedtak i neste oljemelding, våren 2006.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sylvia Brustad (A) [19:45:19]: Siden dette er den muligheten vi på det nåværende tidspunkt har til å stille spørsmål om Snøhvit, må jeg gjøre det nå.

Jeg forstår det dit hen at statsråden vil komme med en mer fyldig redegjørelse i et brev i løpet av ikke så lang tid forhåpentligvis. Det er særdeles viktig at Stortinget blir holdt løpende orientert, for det er mange ubesvarte spørsmål. Det er klart en kan undre seg over at statsråden i oktober orienterte om at alt var under kontroll, så går det ni måneder, og så er det altså en sprekk som vi alle nå kjenner til, både når det gjelder kostnader og forsinkelse av prosjektet. Derfor er det særdeles viktig at det som kan gjøres, nå gjøres for å sikre at vi ikke får flere overraskelser.

Mitt spørsmål er: Vil statsråden nå sørge for at det blir en tett oppfølging? Og hva er det som har skjedd i og med at han plutselig for en uke siden ble orientert om at det var så store overskridelser? Hvilke tiltak vil statsråden nå iverksette?

Statsråd Einar Steensnæs [19:46:28]: I min orientering i formiddagsmøtet gjorde jeg rede for hvordan Snøhvit-prosjektet nå lå an kostnadmessig og tidsmessig, og også for en del av de årsakene som Statoil selv har angitt

som begrunnelse for at de nå har problemer med hensyn til både framdrift og økonomi.

Jeg vil for det første si at når dette har skjedd fra jeg sendte dette brevet til Arbeiderpartiets stortingsgruppe 6. oktober i fjor og fram til i dag, er det bl.a. fordi en rekke viktige operasjoner har blitt utført i dette tidsrommet. Det er ingen tvil om at Snøhvit-prosjektet er meget kompleks og sammensatt, og med mange aktører inne i bildet, som alle måtte samordne sine aktiviteter for at dette skulle gå bra. Det har vist seg at koordineringen av ulike grunner ikke har vært god nok. Statoil har tatt tak i dette og har bl.a. ønsket å holde flere av dette prosjektets enkeltdele i sin egen portefølje. Det er jeg glad for. Jeg vil følge dette opp akkurat slik som jeg nå har gjort, tett opp til Statoil, slik at både jeg og Stortinget får den nødvendige informasjon, hvis det skulle foreligge avvikende forhold.

Øyvind Vaksdal (FrP) [19:47:59]: Leverandøriindustrien, og spesielt offshoreverftene, er de som først blir rammet av den nedgangen vi nå vil få i aktivitetsnivået på sokkelen, etter at Stortinget i dag dessverre ikke foretar de grep som er nødvendige.

Ikke nok med at offshoreverftene de siste årene har tapt flere oppdrag til utenlandske verft, som vi så på Snøhvit-prosjektet, nå blir det enda færre oppdrag å konkurrere om. Resultatet av dette blir oppsplitting av kompetansmiljøer det har tatt flere tiår å bygge opp, og tusenvis av verftsarbeidere blir satt på porten. Hvorfor tar ikke statsråden og Regjeringen innover seg de klinkende klare signalene som er kommet fra oljebransjen, slik at vi kan unngå denne omfattende nedbyggingen av norsk oljeindustri som vi nå ser starten på?

Statsråd Einar Steensnæs [19:49:05]: Det er først og fremst leverandøriindustrien og riggaktiviteten som vil bli berørt når aktiviteten går ned på norsk sokkel. Det har vært tilfellet flere ganger, og vi kjenner til hvordan det berører arbeidsplasser og aktiviteter, ikke minst langs kysten, hvor en er avhengig av oljevirksomheten vår. Det er derfor Regjeringen har vært aktiv på dette. Det er derfor Regjeringen gjennom omfattende konsesjonsrunder, både i de forhåndstildelte områdene, og i de modne områdene så vel som i de umodne områdene, ikke minst i 18. konsesjonsrunde, har lagt om politikken, gjort det enklere for selskapene å planlegge, og har utlyst de mest omfattende rundene som noen regjering har framlagt. Bare første konsesjonsrunde var mer omfattende enn denne. Vi har også gjennom skattegrep og kostnadsreduksjoner bidratt til dette. Hvis Stortinget i dag slutter seg til Regjeringens forslag når det gjelder ulike tiltak både for å redusere kostnader, øke forskningen og lyse ut arealer, vil vi kunne motvirke det som representanten Vaksdal og jeg er enige om vil være uheldig.

Hallgeir H. Langeland (SV) [19:50:30]: På slutten av innlegget sitt sa statsråden at han ikkje kunne oppfylle ein del fristar som fleirtalet stod for, slik eg forstod han. Dette må eg be om ei forklaring på kva betyr. Det er klart

at eit fleirtal i komiteen meiner det som står der. Når eit fleirtal seier at ein seinast i samband med statsbudsjettet for 2006 må komma tilbake med ei sak knytt til CO₂-injeksjonen, meiner dei det. Då reknar eg med at statsråden på det punktet oppfyller dei fristar som eit fleirtal til kvar tid pålegg. Der må me få ei klargjering.

Så i forhold til Snøhvit-saka. Det har jo komme fram frå Statoil at det var eit umode prosjekt ein hadde. No veit vi ikkje kva prislappen blir, han starta på 40, no er han oppe i 50, eller kanskje han blir på 60 milliardar kr. Kven veit? Er det slik å forstå at statsråden meiner at det var ei umoden sak som blei lagd fram for Stortinget til behandling når det gjaldt Snøhvit?

Statsråd Einar Steensnæs [19:51:41]: Årsaken til både forsinkelse og kostnadsoverskridelse er sammensatt, men jeg betrakter det Statoil selv sier som den viktigste forklaringen: Dette var et umodent prosjekt. Det vil si at det ikke var tilstrekkelig gjennomarbeidet, verken med hensyn til teknologiske løsninger eller med hensyn til økonomi. Det er en alvorlig sak, og det har Statoil selv erkjent. Jeg kommer tilbake med ytterligere opplysninger og analyser av dette når det foreligger en mer utførlig rapport fra Statoil.

Så vil jeg bare vise til at Stortinget selv har etablert et system med oljemeldinger annethvert år. Det er for å kunne muliggjøre en helhetlig og grundig oppfølging av det som er Stortingets krav. Hvis det i sterkere grad legges opp til adhocløsninger og departementet blir bedt om å komme med løsninger innimellom disse oljemeldingene, risikerer vi å miste det helhetlige perspektivet vi skal ha på oljemeldingen. Det skaper også usikkerhet for dem som jobber med ulike oljerelaterte problemer. Det er derfor jeg i hovedsak legger til grunn at det er oljemeldingen som skal trekke opp politikken fra Stortingets side.

Inger S. Enger (Sp) [19:53:10]: I dag har vi hørt statsrådens orientering om Snøhvit, og det var jo ikke lystelig for noen. I tillegg har Statoil forklart at Snøhvit kan bli opp til 12 milliarder kr dyrere enn budsjettet, fordi det var dårlig planlagt. Som nevnt tidligere: Det var ikke modent, det var altså ikke godt nok gjennomarbeidd. Nå skal ikke jeg bruke tid på å si at vi var veldig imot det, for vi forholder oss til realitetene, og flertallet ønska utbygging. Men nå gjelder det å gjøre det beste ut av den situasjonen som er oppstått, og Senterpartiet mener altså at det bør utarbeides en revidert PUD mens arbeidet på Snøhvit går videre. Det vil bidra til at oljeselskapene skjerper seg, ved at det faktisk går an å bruke denne sovende paragrafen, og det vil gi Stortinget den nødvendige innsikt. Statsråden har tidligere i dag sagt at han vil komme tilbake til Stortinget «på egnet måte». Jeg kunne være interessert i å høre om statsråden f.eks. mener at det er en PUD.

Statsråd Einar Steensnæs [19:54:29]: Nei, jeg mener ikke at en hensiktsmessig tilbakemelding er en PUD. Det er riktig nok at petroleumsloven inneholder en paragraf når det gjelder ny eller endret PUD. Det er en para-

(Statsråd Steensnæs)

graf som først og fremst forholder seg til endringer i utbyggingsløsninger, og det utløser klart en PUD, fordi det teknisk introduserer nye elementer som departementet ikke er kjent med. Men i dette tilfellet har ikke departementet forståelse av annet enn at Statoil har til hensikt å gjennomføre prosjektet i tråd med den opprinnelige utbyggingsløsningen, som allerede er godkjent. Det som Senterpartiet er opptatt av, er også jeg opptatt av, at vi får på bordet de nødvendige dokumentasjoner i forhold til at vi har kommet opp i en slik situasjon. Det kan være til lærdom både for Statoil og for myndighetene, slik at vi unngår tilsvarende situasjoner i framtiden. Den orienteringen vil Stortinget få, og da jeg hørte at representanten Inger S. Enger mente at vi kunne få fram en PUD allerede til budsjettet til høsten, skjønner jeg at vi mener det samme, men ikke en PUD.

Sylvia Brustad (A) [19:55:49]: La meg først gi min fulle støtte til representanten Langeland om at de frister som flertallet her i kveld kommer til å gå inn for, bør holdes.

Så har jeg noen spørsmål knyttet til basepolitikken, fordi Regjeringa ville som kjent ha fleksibilitet, men et flertall i Stortinget ønsker ikke å gi rom for den fleksibiliteten Regjeringa ønsker. Det handler bl.a. om at vi er opptatt av at aktivitet må synes på land, og det er derfor vi også sier at konsesjonsvilkårene må stå ved lag, og vi er urolig for at det skal forsvinne enda flere arbeidsplasser langs kysten.

Jeg hørte representanten Rahm her bruke ordet «tillempe» i forbindelse med Regjeringas forslag til fleksibilitet. Mitt spørsmål er: Hvilken tillempling eller fleksibilitet er det Regjeringa ønsker, hvis det verken er snakk om nedbemanning eller sentralisering?

Statsråd Einar Steensnæs [19:56:51]: Ja, det er nødvendig med fleksibilitet. Ja, det er nødvendig med tillemplinger. Vi vet at denne aktiviteten vil endre karakter, vi vet at det som foregår ute på sokkelen, vil endres. Det ville da være besynderlig om ikke også aktiviteten i land ville være berørt av dette. Særlig hvis vi går over til undervannsinstallasjoner og fjernstyring, skjønner jo alle at vi kan ikke holde på å fly fram og tilbake med helikoptre eller bygge opp svære arbeidsstyrker som skal pendle ut og inn i Nordsjøen. Dette vil endres. Men det jeg kan forsikre om, er at vi ikke kommer til å legge ned aktiviteten i Florø, for å være helt presis på det, for det er der denne bekymringen utløses. Det skal være aktivitet i Florø, men det kan bli andre typer aktiviteter. For å opprettholde og gi liv til disse oljefeltene som Florø som base er avhengig av, må en også omgruppere, omstille seg og få fleksibilitet i nye typer arbeidsoppgaver. Det er det det handler om. Så til denne redselen for at en omstilling betyr nedleggelse av arbeidsplasser: Det er ganske omvendt.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Tore Nordtun (A) [19:58:24]: Norge er et land som er utstyrt med store muligheter sett fra naturens side. Olje- og gassindustrien har gitt oss kunnskap og inntekter de fleste andre land bare kan drømme om, og de misunner oss sikkert det.

Det går heller ikke an å overse den betydningen denne industrien har hatt og vil få for det norske samfunnet i tiden framover, for næringslivet og ikke minst for vår velferdsbygging. Vi kan se hvordan inntektene til den norske stat er: Vi har greid å bygge opp et oljefond på nesten 1 000 milliarder kr. Vi smører våre budsjetter med nær 60 milliarder kr i året fra denne industrien. Det er unike ting som skjer i forbindelse med denne industrien, som bygger opp vårt velferdssamfunn.

Den meldingen vi behandler i dag, skal trekke opp linjene litt framover. Men jeg må si, etter å ha lyttet til debatten i dag, at man snakker veldig mye om problemer, problemer og problemer. Jeg hadde kanskje ønsket at debatten tok mer dreining i retning av å se på mulighetene og være med og videreutvikle disse enorme ressursene vi har. Jeg tenker også at jeg, hvis jeg hadde vært en av dem som skulle gå inn i denne industrien i framtiden, hadde blitt litt betenkt over all pessimismen som er ute og går. Det jeg kanskje savner i denne innstillingen, er at vi tar mer fatt i rekruttering og utvikling av næringens arbeidspotensial, altså arbeidskraften innen næringen. Det tror jeg er viktig.

Vi vet at det i dag er ansatt ca. 225 000 mennesker i petroleumsindustrien, inklusiv leverandøriindustrien, og 44 pst. av vår eksport er knyttet til olje og gass. Det er store framtidsmuligheter, og da må vi også bygge opp en optimisme, ikke bare ha pessimisme. Vi må se mulighetene, og vi må være sammen med selskapene om å gjøre det, slik at også disse føler seg velkommen.

Når det så gjelder en del av rammevilkårene, er også det behandlet i finansinnstillingen, og Arbeiderpartiet slutter seg fullt ut til de endringene som nå gjøres når det gjelder petroleums skatten. Men jeg er skuffet over at et flertall ikke slutter seg til det forslaget som Arbeiderpartiet har, om å gå videre på det området for å se om vi ytterligere kan gjøre rammevilkårene bedre sett i den totale sammenheng. Jeg tror at vi framover er nødt til å komme tilbake til det spørsmålet for å se om vi ikke må forsterke tilpasningen.

Det som jeg imidlertid er veldig glad for, er det siste punktet i innstillingen, nemlig at vi må se på det som har skjedd når det gjelder kontrakter, utsetting og oppdrag fra Norge. Det går ikke an at vi skal ha så store industrielle kontrakter, og slåss med land og industrigrupperinger som ikke stiller opp på samme måte, og som ikke slåss med blanke sverd. Jeg mener at Regjeringa har et alvorlig ansvar for å se til at vår industri ikke bygges ned, når vi ser på hvilke konkurransevilkår som ellers er ute. Vi blir satt i en helt annen kategori bare fordi det som reelt sett skal komme opp til overflaten, ikke kommer opp til overflaten. Dette må Regjeringa og statsråden ta alvorlig. Dette må han gå i dialog med selskapene om når store utbygginger skjer, slik at vi ikke får det på den må-

ten at vi står ribbet igjen for industri når de store løftene kommer framover.

Når det gjelder overskridelsen som er skjedd i forbindelse med den PUD-en som vi hadde til behandling i Stortinget, er skjedd så mange overskridelser i ettertid, og jeg minnes meget godt statsrådets forsikringer i denne sal og brev til Sylvia Brustad om at her var alt som det skulle være. Men jeg tror likevel ikke at vi skal sette slike ting i revers. Jeg tror at Snøhvit vil bli en gigantisk og flott inspirasjon for hele Nord-Norge og ikke minst en spydspiss i hele Barentshav-regionen. Vi er først på banen innenfor miljø, utvikling og teknologi og kan sette en standard i dette området og utvikle hele regionen, og ikke minst være med og utvikle standarden i Barentshavet. Så det siste ordet er nok ikke sagt der. Men jeg tror at det her ligger et stort potensial, og, som sagt, vi må videreutvikle.

Jeg må også si at når vi nå ser hva som skjer i Barentshavet, i Norskehavet og i Nordsjøen, har jo nettopp denne industrien kunnet arbeide på linje med den øvrige industrien, og også i forhold til fiskeri- og fangstmulighetene. Det har vært et pluss for alle parter. Det synes jeg også er viktig, men vi skal sette rammevilkårene på en god og skikkelig måte.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Siri A. Meling (H) [20:03:58]: I forhold til sokkelens modenhetsgrad er økt utnyttelse av eksisterende felt en av hovedutfordringene, i tillegg til utvinning fra marginale felt. Små felt og lav produksjon øker enhetskostnadene. Det er derfor positivt at Regjeringen bidrar til å sette fokus på kostnadsbildet både for offshore- og landaktivitet. Videre er det et viktig signal at Regjeringen også varsler en gjennomgang av de myndighetsregulerte bestemmelsene.

Jeg synes i denne sammenheng at det er noe underlig at flere partier stiller seg avvisende til Regjeringens fokus på kostnadsreducerende tiltak. Vi er alle enige om at vi ønsker både økt utvinningsgrad og produksjon i mindre felt, og da er det viktig å gripe fatt i forhold som betyr noe for å få til denne utviklingen.

Det kan her dreie seg om tiltak som reduksjon av arbeidsoppgaver og bemanning offshore. Det kan være økte krav til den enkelte ansatte om større fleksibilitet. Det kan være reduksjon av fast stasjonert vedlikeholdspersonell offshore. Det kan være overføring av arbeidsoppgaver og personell til land gjennom bruk av e-drift. Og det kan være bedre utnyttelse av forsyningsfartøy og baser.

Mange av disse elementene er et resultat av forhandlinger mellom partene i arbeidslivet. Det er selvfølgelig fristende å gjøre som Arbeiderpartiet, å lene seg tilbake med en kommentar om at dette må det være opp til partene å diskutere. Men det er ikke så enkelt. Petroleumsnæringens betydning for norsk økonomi både finansielt og industrimessig tilsier at vi må ha et fokus på alle elemen-

tene som truer attraktiviteten på norsk sokkel. Og det høye kostnadsnivået er ett av disse.

Det er positivt at staten selv tar ansvar for en gjennomgang av de myndighetsregulerte rammebetingelsene. Meldingen omtaler et illustrerende prosjekt, nemlig Statfjord senfase, hvor Statoil som operatør mener det er mulig med både økt produksjon og forlenget levetid. Økonomien i prosjektet vil bl.a. være avhengig av fleksibilitet i forhold til gjeldende arbeidsvilkår knyttet til samsoving og nattarbeid samt forutsigbarhet med hensyn til miljø- og avgiftspolitikker.

Ethvert tiltak må gjennomføres innenfor rammen av et forsvarlig HMS-nivå, men det er viktig at myndighetene legger gode helhetsvurderinger til grunn i forhold til kostnadseffektive løsninger som vil være gode nok til å ivareta HMS-aspektet, men også selskapenes og samfunnets interesser i forhold til faktisk å oppnå økt utvinningsgrad.

Det er positivt at det i Regjeringens forslag til tiltak er mye fokus på å stimulere til økt mangfold og konkurranse på sokkelen. Utfordringen i forhold til haleproduksjon og marginale felt tilsier behov for nye aktører og større grad av konkurranse. Regjeringens foreslåtte endringer i petroleumsskatt i revidert nasjonalbudsjett bygger også opp under denne målsettingen. Nye, mindre aktører vil kunne representere et større mangfold for norsk leverandørindustri. Særlig de mindre selskapene vil kunne ha en større tendens til å handle varer og tjenester fra underleverandører enn de store selskapene, som håndterer alle sider ved driften ved hjelp av egne krefter.

Samtidig er det slik at de store, etablerte, globale selskapene på norsk sokkel har gitt og gir verdifulle bidrag i kraft av sin kompetanse, finansielle styrke og globale karakter. Krevende lete-, utbyggings- og driftsoppgaver kan vanskelig tas av mindre aktører. Deres tilstedeværelse tjener våre forskningsmiljøer, vår leverandørindustri og hele samfunnet på. Flere eksempler viser hvordan disse bl.a. har bidratt til internasjonalisering av norske bedrifter. Norsk sokkel må forbli attraktiv også hos deres investorer. Derfor er det viktig å sørge for tilgang på attraktive leteområder, og jeg tenker spesielt på at framdriften holdes i nord, samt at vi følger utviklingen i denne kategori selskaper nøye i tiden framover.

Ca. 220 000 mennesker arbeider i clusteret rundt petroleumsnæringen. Dette er et stort antall i seg selv, og spesielt sett i forhold til landets befolkning i arbeidsdyktig alder. I dette tallet ligger mye kompetanse. Faktisk er det slik at denne kompetansen innenfor enkelte områder er verdensledende. Kompetanse gir industriell utvikling. Et høykostland som Norge trenger en kunnskapsbasert industriutvikling. Her er vår mulighet til å konkurrere, her er vår mulighet til økt verdiskaping i et langsiktig perspektiv.

Det handler om uttak av en ikke fornybar ressurs, slik at uansett tempoplan for utnyttelsen av denne vil internasjonalisering av leverandørindustrien være viktig for den framtidige industri- og tjenesteutviklingen i bransjen.

Organisasjoner som Intsok og Petrad gjør en god og viktig jobb i denne sammenheng, og det er positivt at Re-

gjeringen signaliserer støtte til en videreutvikling av disse organisasjonene. Styrking av forskningsmidler er også et positivt tiltak foreslått av Regjeringen.

Mette Gundersen (A) [20:09:17]: «Vi vil få noe som Nord-Norge for ofte har manglet: vekst, investeringer og optimisme!»

Dette skriver fylkesordfører i Finnmark Helga Pedersen og fylkesråd i Troms Paul Dahlø i en kronikk om petroleumsmeldingen i VG i går. Det er grunn til å lytte til ønskene til befolkningen oppe i nord i denne saken.

Akkurat som folket på sørvestkysten har bygd sine lokale samfunn og nærmiljøer på oljeutvinning, trenger store deler av Kyst-Norge, og særlig de nordligste delene av landet, nå forutsigbarhet og et optimistisk syn på framtiden. Det kan Stortinget langt på vei gi dem i dag.

Norge er en heldig nasjon med alle sine naturressurser. Vi må ta dem i bruk. Vi må sikre teknologi og ny tenkning, at kunnskapsbedrifter og tradisjonell industri får rammer å jobbe innenfor som sikrer egen næring og miljøet, men som også sikrer utviklingen av landet vårt.

Vi skal ta stilling til oljemeldingen her i dag. Men vi skal også gi signaler til tusenvis av ansatte innenfor petroleumsindustrien som er usikre på hvilken framtid de går i møte, og om de vil ha en jobb å gå til i løpet av de neste årene. Dette er en stor påkjenning for dem det gjelder. Arbeiderpartiet hadde derfor sett at meldingen hadde vært tydeligere på at ulike prosjekter på norsk sokkel må settes i gang så fort som mulig. Vi er glade for komiteens støtte til forslaget vi har lagt fram, om at ulike nevnte prosjekter på sokkelen framskyndes.

Få nye funn er blitt gjort de senere årene. Ormen Lange har gitt store og gode resultater. Norge er avhengig av at nye funn blir gjort, og vi er avhengig av at store selskaper ønsker å investere på norsk sokkel. Det er disse som innehar kompetansen og bærekraften som skal til for at sokkelen skal kunne utvikles videre.

Bærekraft er også stikkordet for hva som må rå innenfor norsk oljeutvinning og norsk industri. Vi er en nasjon som ligger i tet på miljøvennlig industri. Det skal vi være stolte av, og det skal vi fortsette med. Men miljøvennlig industri kan ikke utvikle seg hvis man ikke samtidig bygger ut og leter videre etter råstoffer som industrien base-res på. Det fine med norsk industri er at utvikling, produksjon og miljø går hånd i hånd.

Se på Falconbridge i Kristiansand, for ikke å snakke om Elkem på Lista! Det er to bedrifter i konstant utvikling, men med miljø og bærekraft som mål, parallelt med produksjon. Som representant for Vest-Agder er det selvsagt mitt ønske å se spennende funn bli gjort i Farsunds-bassenget, slik at industrien hjemme vil kunne ta i bruk verdier som nå befinner seg på havets bunn. Kun tiden vil vise om dette vil kunne skje.

Helt til slutt vil jeg igjen få understreke at utvikling kun kan skje når funn gjøres, og når forskningsmiljøene settes i stand til å drive med innovasjon og nytenkning.

Ambisjonen vår må være fortsatt å drive bærekraftig innenfor petroleumsindustrien, men samtidig være at-

traktive nok til at store selskaper vil bruke investeringsmidler på norsk sokkel.

«Vi ønsker å bli kvitt det subsidiestempelet vi har fått, men da må vi få lov til å ta i bruk de ressursene som ligger rett utenfor stuedøra vår.»

Slik avslutter Pedersen og Dahlø sin kronikk i VG i går.

La oss håpe vedtakene i dag vil spre noe optimisme om vekst i Nord-Norge, som befolkningen der oppe så lenge har etterspurt, selv om vi nok kunne vært enda mer forpliktende i planene for Barentshavet.

La oss også håpe at nye funn blir gjort snarlig, slik at optimisme igjen vil råde for norsk industri og aktører på norsk sokkel.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Bror Yngve Rahm (KrF) [20:14:17]: Etter at jeg har fulgt en debatt som begynner å bli ganske lang og uttømt, kan jeg iallfall registrere at det er ganske stor enighet om hovedlinjene i olje- og gasspolitikken. De fleste utfordringer som vi ser foran oss, har vi et slags felles virkelighetsbilde av. Jeg tror også at de fleste kan se tilbake på snart 40 års virke på norsk sokkel med betydelig glede, og ikke minst vil kunne konstatere at norsk sokkel har utviklet seg gjennom disse 40 årene til å bli den kanskje mest miljøvennlige – hvis vi kan bruke det uttrykket – eller miljøriktige sokkel i verden. Det har mange årsaker, men jeg tror at både avgiftsinnretningen og andre virkemidler som kan stimulere industrien til å iverksette tiltak, har bidratt til å sette norsk sokkel i en særstilling.

Jeg registrerer at det er stor enighet om økt bruk av CO₂ knyttet opp til økt oljeutvinning. Det er vi enige om. Det vil være økonomisk riktig, det vil kunne være et forretningskonsept, og det vil samtidig bidra til miljøforbedringer knyttet til hvordan vi håndterer CO₂.

Vi er privilegert som bor i et land med så mye naturressurser, og vi er i stand til å kunne planlegge og disponere over rikdommene våre i et langt tidsperspektiv – for olje kanskje 50 år og for gass opp mot 100 år. Det er et stort privilegium som veldig mange land misunner oss, men det krever stor oppmerksomhet på hvordan vi faktisk forvalter dette, ikke bare i forhold til nåtiden, men også for kommende generasjoner, og hvilke utfordringer vi har i forhold til de miljømessige sidene ved olje- og gassvirksomheten.

Vi vet at situasjonen for olje- og gassindustrien i Norge for øyeblikket er vanskelig. Men den er ikke helsvart, slik enkelte prøver å framstille det. Inntrykket av en solgangsnæring må ikke få feste seg. Det krever politisk vilje til å legge forholdene til rette for en fortsatt livskraftig og lønnsom næring. Jeg synes at St.meld. nr. 38, som Regjeringen i det alt vesentlige får flertall for i salen i dag, tar de grep som er nødvendig for å sikre nettopp denne næringens framtid i Norge.

La meg avslutningsvis si i forhold til overskridelsene på Snøhvit at det er veldig viktig at Stortinget sender – for å bruke Onarheims uttrykk – kraftige signaler om at

vi ser på det som helt uakseptabelt. Det er viktig å sende et signal til selskapet om at vi har forventninger til at selskapet i framtiden gjør det som er mulig for å holde seg innenfor de rammene for kostnader som de selv setter. Dette har noe med Stortingets måte å tilnærme seg prosjektene på, og det har ikke minst også med troverdigheten til Statoil selv å gjøre. Det er viktig at dette signalet er tydelig fra Stortingets talerstol i dag, at vi har større forventninger enn det som til nå er innfridd.

Ingmar Ljones (KrF) [20:17:43]: Det var spørsmålet frå representanten Ingvild Vaggen Malvik som gjorde at eg måtte be om ordet igjen. Ho etterlyste Kristeleg Folkeparti sin petroleumpolitikk, og det kunne oppfattast slik at Kristeleg Folkeparti gjekk inn for forsert petroleumsutvinning. Eg fekk ikkje fullført resonnementet mitt i svaret innanfor tidsramma på eitt minutt, og difor må eg utdjupa litt.

Vedtaket om å vidareføra aktivitetane i Barentshavet no er viktig for at oljeindustrien kan bora leitebrønner i konsesjonsbelagde område. Dette vil gje verdfull informasjon om området, og det kan gje ein positiv effekt for aktivitetsnivået på sokkelen. Dette er ikkje forsert petroleumsutvinning, men kunnskaps- og informasjonsinnhenting.

Når det gjeld eventuell petroleumsutvinning på felta Nordland VI, Nordland VII og Tromsøflaket, er det lagt til side i påvente av ein heilskapleg forvaltingsplan. Dei mest sårbare områda i Barentshavet vart tekne ut av 18. konsesjonsrunde, og det er lagt verdas strengaste miljøkrav på den verksemda som skal skje i nordområda. Det er fleirtal i Stortinget for denne politikken, og SV er ein del av dette fleirtalet.

Heidi Grande Røys (SV) [20:19:16]: SV meiner at petroleumsaktiviteten skal vere med og leggje grunnlag for regional utvikling. Det har då også eit breitt fleirtal her på Stortinget meint tidlegare.

I mitt parti og i mitt heimfylke vart vi difor urolege då vi las i meldinga som vi behandlar i dag, det vi oppfattar som nye signal frå Regjeringas side kva gjeld driftsorganisasjonar, nemleg at operatørane skal ha fridom til å organisere verksemda på ein meir effektiv måte enn i dag. Vi kan vanskeleg sjå at det er noko anna enn at Regjeringa ynskjer å slakke på konsesjonsvilkåra som Stortinget har sett. Her har Regjeringa gått selskapa sine ærend. Dei store oljeselskapa har lenge klagt over kor lite effektivt det er å måtte halde seg til dei små basane langs kysten, og har ytra eit ynske om såkalla normaliserte konsesjonsvilkår for alle felt. Ei slik normalisering har allereie funne stad i mitt fylke i form av tap av årsverk og tap av funksjonar. Det er svært ille for eit fylke som Sogn og Fjordane, som har rundt 30 pst. av oljeproduksjonen utanfor kysten, men som har berre 1 pst. av den landbaserte sysselsetjinga. Det er altså ikkje slik som enkelte prøver å framstille det i dag, at vi på død og liv skal halde oppe baseaktivitet utan at det finst oljeaktivitet utanfor. Her er det ein samanheng. Det er framleis stor oljeaktivi-

tet utanfor kysten, mens ein altså begynner med ei nedbygging av dei minste basane. Det er litt spesielt at den fleksibiliteten som Regjeringa legg opp til og ynskjer, nettopp skal gjelde dei små basane fyrst. Eg er difor glad for at fleirtalet avviser Regjeringa sitt forslag om større fleksibilitet i konsesjonsvilkåra. Dei konsesjonsvilkåra som er fastsette for dei enkelte felt, skal respekterast. Det slår fleirtalet i dag fast. Det må Regjeringa halde seg til, og det må oljeselskapa halde seg til.

Så kort til Snøhvit. Eg var med og behandla spørsmålet om skattelette på 2 milliardar kr til prosjektet for eit par år sidan – det som skulle til for å få prosjektet i gang. SV røysta imot, og vi åtvare den gongen mot å gjere ulønsame prosjekt lønsame ved slike skattegrep. Når statsråden og fleire representantar i dag framleis omtaler prosjektet som lønsamt, så kan ein jo stille spørsmål ved det. Fyrst fortalde selskapets leiting at Snøhvit-prosjektet ikkje var interessant utan skattelette, så fekk selskapet skattelette og gjekk i gang. Så kom siste sprekk. Olav Fjell uttalte den gongen at prosjektet ikkje hadde vorte sett i gang om dei hadde visst det dei visste då. No er overskridingane komne opp i 10–12 milliardar kr, men då er det plutsleg lønsamt likevel. Fyrst er prosjektet så vidt lønsamt, så ville ikkje selskapet ha satt det i gang, og så er kravet om lønsemd framleis oppfylt – forstå det den som kan. Dei som gav skattelette den gongen, har all grunn til å angre. Enten burde ikkje prosjektet ha vore igangsett, eller så var det fullstendig unødvendig med 2 milliardar kr i skattelette.

Raymond Robertsen (H) [20:22:42]: Det har flere ganger i debatten blitt antydnet hva folk i nord mener om utvinning i Barentshavet, og da følte jeg det kanskje var passende å ta ordet i denne saken.

Det er stor enighet i denne sal om at petroleumsressursene i Barentshavet skal utvinnes. Arbeidet er allerede i gang gjennom Snøhvit-utbyggingen, som av andre grunner er nevnt tidligere i debatten.

Utvinningen som skal skje i Barentshavet, er et resultat av grundige debatter der miljøaspektet har vært toneangivende, og der sikkerhet for miljøet har vært det viktigste før man har gitt tillatelse for virksomhet i dette området.

De fossile ressursene som er i Barentshavet, er viktige både for Norge og for landsdelen. Ny industri og kompetansearbeidsplasser er viktig for utviklingen i Nord-Norge, og alle som bidrar til petroleumsaktivitet i nord, bør være stolte av det de gjør for Norge og Nord-Norge.

Jeg registrerer av debatten at Arbeiderpartiet ved representanten Brustad prøver å så tvil om hva regjeringspartiene vil i Barentshavet. Alle som er lesekundige, og som kan sin historie, klarer ikke helt å se hva hun egentlig sikter til. Hun har flere ganger i debatten sitert fra en kronikk som stod i VG i går, skrevet av fylkesråden i Troms og fylkesordføreren i Finnmark, begge fra Arbeiderpartiet. Jeg har derfor funnet frem den artikkelen, og leser den ikke på samme måte som Arbeiderpartiets representanter gjør i Stortinget. La meg få sitere litt fra artikkelen:

«Og det er her Oljemeldingen inneholder de virkelige oppløftende perspektivene for Nord-Norge.»

Det siktes til beskrivelsene av det man vet om forekomstene i bl.a. Barentshavet. Videre skriver fylkesordføreren i Finnmark og fylkesråden i Troms om meldingen:

«Det er befriende klar tale for alle som har troen på at olje og gass skal bli en viktig tilleggsnæring for landsdelen.»

I tillegg har jeg snakket med fylkesordføreren i Finnmark, Helga Pedersen, i dag. Artikkelen som Brustad referer til, er over en måned gammel, og Pedersen kunne opplyse om at Finnmark fylkeskommune er svært fornøyd med innstillingen som vi behandler i Stortinget i dag.

Det er veldig få, kanskje ikke noen, som er enig i representanten Brustads skremselsanalyser av hva som skal skje i Barentshavet som følge av petroleumsmeldingen og behandlingen i dag. Styrelederen i Snøhvit Næringsforening, hennes partikollega Arvid Jensen, omtaler innstillingen slik: «Godt for nordnorsk næringsliv».

Det er derfor ingen som skjønner hva Arbeiderpartiet prøver å formidle i denne saken. Det er nå etter hvert stor konsensus om hvilken aktivitet man ønsker i Barentshavet. At dette ergrer Brustad, må stå for hennes egen regning.

Jeg og Høyre, sammen med landsdelen, ser i hvert fall optimistisk på fremtiden for petroleumsaktivitet i Barentshavet.

Marit Arnstad (Sp) [20:25:52]: I 1999 ble konklusjonene fra et utvalg ledet av professor Knut Kaasen offentliggjort. Utvalget gjennomgikk en del av de overskridelsene som har vært på norske investeringsprosjekter i oljesektoren. Konklusjonene fra utvalgets innstilling samsvarer i stor grad med det Statoil i dag sier om overskridelsene på Snøhvit, i den forstand at det også fra Kaasen-utvalgets side sies at en starter før planleggingen har kommet langt nok, altså en starter mens prosjektet ikke er modent nok. Det tror jeg er en viktig konklusjon, ikke bare når det gjelder Snøhvit, men antakelig for mange av de prosjektene vi har vedtatt i Stortinget de siste ti årene, og antakelig også for mange av de prosjektene som kommer til å komme til behandling i årene framover, dersom vi beholder det beslutningssystemet som vi i dag har.

Senterpartiets forslag i dag har bakgrunn i at petroleumsloven sjøl åpner for at man kan legge fram en endret eller ny plan for utbygging og drift. Det kreves ikke at det skal være betydelige endringer i prosjektet, som statsråden sier. Det står rett og slett i loven at departementet kan be om en endret eller ny plan for utbygging og drift. Og når Senterpartiet fremmer dette forslaget, er det ikke noe forsøk på omkamp omkring vedtaket i Snøhvit-utbyggingen. Vi har respekt for det vedtaket som er gjort, og at utbyggingen har startet. Men vi mener faktisk at Stortinget som det besluttende organ når det gjelder denne type saker, fortjener den respekt at det også får til behandling en revidert plan for utbygging og drift når et

prosjekt har blitt så endret i forhold til de økonomiske forutsetningene som Snøhvit nå har blitt.

Jeg er helt enig med Bror Yngve Rahm når han nå sier at det er viktig at det kommer kraftige signaler fra Stortinget om Snøhvit-utbyggingen, men jeg syns også det er viktig at det kommer noen forpliktende signaler. Det er viktig at det kommer noen forpliktende signaler som ikke bare handler om Snøhvit, men som er et tydelig signal til andre oljeselskap om at en i årene framover ikke kommer til å godta denne type overskridelser uten at Stortinget på ny får en behandling av prosjektets videre utvikling.

En gjennomgang av en ny PUD trenger slett ikke å bremse prosjektet, og det trenger slett ikke være en helt ny PUD heller. Det er klart at mye av grunnlagsmaterialet knyttet til PUD-en ligger der allerede. Det Stortinget nå burde få på bordet, er de endrede forutsetningene og de økte kostnadene.

La meg også på den korte tiden jeg har, få lov til å si to ord om drifts- og basestrukturen. Jeg tror det var svært fornuftig av storting og regjering at vi la en struktur for base- og driftsorganisasjoner for noen år siden. Hvis vi ikke hadde gjort det, tror jeg at det norske oljemiljøet i dag hadde vært langt mer London-basert enn det faktisk er. I den grad en skal tillate lempinger i årene framover knyttet til den eksisterende strukturen, så burde de handle om å flytte arbeidsplasser og virksomhet fra Stavanger og Bergen og videre nordover til Kristiansund, Stjørdal og Harstad.

Leif Frode Onarheim (H) [20:29:11]: Egentlig hadde det vært fristende å gå inn i en ny dialog med bl.a. representanten Brustad og fått svar på de spørsmålene som jeg ikke fikk svar på i replikkordskiftet. Men jeg føler på den annen side at vi på mange måter har utdebatterert denne saken.

Jeg hadde lyst til å henge meg mer på hva Tore Nordtun sier. La oss nå sørge for litt optimisme. La oss nå sørge for at vi virkelig bruker denne anledningen til å stimulere, slik at vi får de resultatene vi skal ha fra denne sektoren.

Vi er enige om ganske mye i denne saken. Vi skal stimulere til flere aktører. Vi skal åpne nye leteområder. Vi skal sjekke konkurranseforholdene for industrien. La oss ikke skape unødige usikkerhet. Dette er en spennende og viktig virksomhet for fedrelandet. Vi skal jobbe for å holde et høyt aktivitetsnivå, vi skal jobbe for å se på mulighetene, og vi skal jobbe for at det skal bli en jevn og god utvikling.

Hvis vi nå kan fokusere på de positive tingene og mer på det vi er enige om, enn langt utover natten å fokusere på det lille vi er uenige om, tror jeg at det her ligger mange muligheter til å få et ganske bredt flertall i denne sal om disse spørsmålene. Jeg er glad for at det til denne meldingen foreligger en innstilling som samler mange av partiene.

Statsråd Einar Steensnæs [20:30:46]: I tilknytning til det som siste taler sa, tror jeg det passer å gratulere Nord-Norge spesielt med denne oljemeldingen og de

vedtak som Stortinget nå kommer til å fatte. Det er åpenbart at mange av de signaler som nå gis, har stor betydning for videre oljeaktivitet i nord.

Jeg vil også gratulere Harstad som oljeby. Denne 18. konsesjonsrunde og det vi legger opp til videre når det gjelder Barentshavet, vil få betydning for senteret for nordnorsk oljeaktivitet, nemlig Harstad. Det betyr selvfølgelig at en i tillegg til Harstad vil få driftsorganisasjoner og landbasert virksomhet, ikke minst i Finnmark – fra Hammerfest og østover mot Vardø, Vadsø, Kirkenes og andre steder som vil kunne få viktig aktivitet framover.

Kontinuitet og forutsigbarhet er Regjeringens overskrift for det vi ønsker å få til. Derfor legger vi så stor vekt på at kunnskap om de prøveboringer som nå skal foretas, må legge grunnlaget for nye konsesjonsrunder. Det er altså ikke betenkeligheter med den politikken vi utøver i Nord-Norge, som gjør at vi ønsker å ha en betenkning før neste konsesjonsrunde kommer. Det er for nettopp å skape forutsigbarhet, for ikke å bidra til å lyse ut områder hvor selskapene inviteres til å bore uten å vite hva de egentlig kan finne. Vi ønsker at selskapene skal ha den nødvendige kunnskap for å øke muligheten for at de skal finne noe.

Så vil jeg også si at det ikke er aktuelt for noen operatør å kunne «slakke på» konsesjonsvilkårene som Stortinget har fastsatt, slik representanten Grande Røys uttrykte det. Det er Stortinget som har fastsatt dette, og det er ikke aktuelt for Regjeringen å endre noe på disse konsesjonsvilkårene. All den fleksibilitet og tilpasning jeg har snakket om, skal være innenfor de gitte konsesjonene. Det kunne virke som om Grande Røys fra SV er imot norsk oljeaktivitet, men for alt som foregår i Sogn og Fjordane. Jeg tror for min del at det er bedre å legge vekt på kommunikasjon mellom operatør, kommune og fylke. Og jeg tror dessverre det er riktig å erkjenne at kommunikasjonen i forhold til operatøren ikke har vært god nok når det gjelder oljemiljøet i Florø.

Jeg er enig i det som Marit Arnstad sa, om å flytte arbeidsplasser. Det som ligger i fleksibilitet og tilpasning, er ikke minst muligheten til å flytte ut aktivitet til kysten, der det nå skal foregå ny oljeaktivitet. Flertallets formulering om at ingenting skal endres, kan lett bli et argument for at en ikke får til denne utflyttingen, for at en ikke får bygd opp den aktiviteten som en ønsker, ikke minst i Nord-Norge.

Presidenten: Neste taler er Sylvia Brustad – deretter Hallgeir H. Langeland.

Presidenten finner det opportunt å gjøre greie for at vi fremdeles har lang vei å gå. Den tiden som nå brukes, er selvsagt viktig, men den går også på bekostning av behandlingen av andre saker senere i kveld.

Sylvia Brustad (A) [20:34:02]: Jeg skal være kort.

Jeg har behov for å svare på det representanten Robertsen tok opp i forhold til Nord-Norge. Som det er sagt her, er det bred enighet om store deler av meldinga, men litt uenighet om gjenåpninga av Barentshavet og hvor

fort det skal gå. Siden fylkesordføreren i Finnmark og hva hun tidligere har sagt, er brakt inn her, vil jeg si at slik representanten Robertsen framstilte den siste meldinga fra fylkesordføreren, er nok det trukket litt for langt i forhold til hva hun mener.

Det bør være klart at vi ønsker å lyse ut blokker i 2005. Jeg konstaterer at Regjeringa ikke ønsker å si det så klart på dette tidspunktet.

Hallgeir H. Langeland (SV) [20:34:48]: Veldig kort og frå SV: Eg vil berre minna statsråden om at han sit i ei mindretalsregjering, og når eit fleirtal på Stortinget presiserer at basepolitikken ligg fast, så er det det stortingsfleirtalet meiner.

Elles vil eg òg åtvare statsråden i høve til det han sa tidlegare om fristar som ulike fleirtal inneber i meldinga. Eit fleirtal er altså eit fleirtal. Når me seier at ei sak om CO₂-injeksjon seinast skal komma innan budsjettforslaget for 2006, meiner me det. Nettopp dette med CO₂-injeksjon er ei av dei sakene som er viktige for SV å presisera, og der me no faktisk får ho i rett retning.

Så gratulerer eg med at me har fått ein del nytt inn i behandlinga her i Stortinget, ikkje minst knytt til miljø. CO₂-injeksjon er eitt. Det at òg det miljøfaglege no blir trekt inn i Sameksistensutvalet, er positivt. Så her skjer det positive ting – òg sett med SVs auge.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 6 og 7.

((Votering, se side 3257 og 3260))

S a k n r . 8

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Vaksdal, Øyvind Korsberg og Per Sandberg om en tiltaksplan for bygging av gasskraftverk i Norge med samme krav til CO₂-håndtering som i EU (Innst. S. nr. 256 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:62 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til saksordføreren, 5 minutter til Arbeiderpartiet, 5 minutter til forslagsstillerne og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Øyvind Halleraker (H) [20:37:08] (ordfører for saken): Forslagsstillerne ber her om en tiltaksplan for bygging av gasskraftverk, og de redegjør i detalj for relativt kjente problemstillinger knyttet til bygging av gasskraftverk i Norge.

I innstillingen er merknadene fra forslagsstillerne relativt omfattende og krydret med gode sitater – om jeg så får si – fra Høyre-politikere og også sittende statsråd. Og

la det være helt klart: Høyre mener fortsatt at gasskraft er renere enn kullkraft.

Dette forslaget bygger på en forestilling om at hadde vi bare vært mer positive – ja, blidere, så å si – ville nok konsesjonshaverne for de tre gasskraftverkene bygd ut. Jeg tror vi må se realiteten i et annet perspektiv. Dette dreier seg om selskapenes forretningsidé, det dreier seg om krav til avkastning, og det dreier seg om gasspris.

Som det går fram av brevet fra statsråden som følger saken, står denne regjeringen fast på formuleringen i Sem-erklæringen om at man åpner for bygging av de tre gasskraftverkene som har fått konsesjon.

Forslaget reiser også spørsmålet om flytting av konsesjon. Ja, vi er flere som har deltatt på mange møter med selskaper og fått høre fornuftige argumenter for annen geografisk plassering og gjerne med bedre utnyttelse og også miljømessig bedre prosjekter. Dette dreier seg spesielt om flytting fra Skogn til Tjeldbergodden, fra Kollsnes til Mongstad og fra Kårstø til Risavika. Men noen konkret søknad om noen av disse prosjektene har verken departementet eller Stortinget sett ennå. Derfor er det galt å ta stilling til dette nå. Hvis så skulle skje, må vi se hvordan dette blir framstilt i henhold til det lovverk, de konsesjonsbetingelser og de utslippstillatelser som er knyttet til de konsesjonene som er gitt.

Med bakgrunn i det jeg nå har sagt, er det etter flertallets mening riktig å vedlegge dette forslaget protokollen.

Sylvia Brustad (A) [20:40:29]: Vi tilhører flertallet som er enig om å vedlegge forslaget protokollen, men har litt andre føringer for konklusjonen.

Det blir brukt veldig mye i debatten, senest av representanten Halleraker, at det ikke er søkt om å bygge gasskraftverk. Jeg håper inderlig at enten noen av dem som har konsesjon, eller andre som har lyst til å bygge, snarest mulig søker om konsesjon for å bygge, for vi trenger gasskraftverk i tillegg til andre ting for å få gjort noe med kraftunderskuddet. Det er også en kjent sak at vi fra Arbeiderpartiets side mener at hvis de som har konsesjon, nå velger ikke å søke om å bygge gasskraftverk, bør ikke konsesjonene forlenges. Da kan de etter vår mening tildeles andre, eller en kan bruke andre eller nye konsesjoner. Det viktige er å få det i gang.

Øyvind Vaksdal (FrP) [20:41:36]: Det hersker i dag stor enighet i alle fagmiljøer utenfor dette hus om at kraftproduksjon basert på gass i tillegg til noe vannkraft er det eneste som vil gi bidrag som monner, og som kan skape balanse mellom tilbud og etterspørsel i det norske og nordiske kraftmarkedet. Det er imidlertid skapt både politisk og økonomisk usikkerhet om gasskraft i Norge, noe den sittende regjering må ta hovedansvaret for.

Allerede i 1996–1997 vedtok et bredt flertall i Stortinget, bestående av Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet, at man skulle legge til rette for kraftproduksjon basert på gass. Men det hele stoppet opp da Jagland-regjeringen fant på at CO₂-utslipp skulle behandles etter forurensningsloven. Først våren 2000 vedtok et flertall, bestående av de samme partier, at gasskraftverk i Norge

skulle ha de samme rammebetingelser som andre innen EØS-området.

Ingen av de aktører som innehar konsesjon, har tatt sjansen på å investere så langt, grunnet usikkerhet om framtidige utslippskrav og kostnader forbundet med dette. Jeg har gjentatte ganger utfordret statsråden, både i spørretimen og på annen måte, for å få ryddet bort denne usikkerheten, uten at statsråden har villet ta noen grep. Han har hele tiden hevdet at de aktører som har konsesjon, ikke finner det lønnsomt ut fra gasspris og strømpris. Regjeringen har etter statsrådets mening intet ansvar for noen usikkerhet i så henseende, ifølge ham.

Statsråden har også gjentatte ganger hevdet at han har kontakt med konsesjonshaverne, og at ingen av disse har noe å klage over med hensyn til usikkerhet – dette til tross for Hydros generaldirektør Eivind Reitens uttalelser i Teknisk Ukeblad nr. 12 i år, hvor han hevder at «usikkerheten knyttet til CO₂-spørsmålet er for stor til at noen tør å satse på å utnytte gassen i Norge», og at «Norge har rotet seg inn i en CO₂-psykose». Lignende uttalelser kom også fra Elkem-direktør Svein Sundsbø på en energikonferanse i NHO-regi før påske, der både statsråden og undertegnede var til stede.

Vi sitter nå i Norge og pumper våre gassressurser ut av landet. Hele Europa ser på bruk av gass som god miljøpolitikk, mens man i Norge ser på gass bare som forurensning. Denne håpløse og direkte feilaktige miljøpolitikken virker stikk i strid med hensikten og medfører at vi må innføre store mengder kraft fra sterkt forurensende kullkraftverk og kjernekraftverk. Norsk symbolpolitikk medvirker direkte til økte utslipp totalt sett, og det er vel snart på tide at dette også går opp for miljøbevegelsen i Norge. Nå ser vi også at vårt naboland Sverige, hvor de ikke har gass selv, planlegger gasskraftverk for å sikre kraftforsyningen.

Regjeringens bidrag til den politiske og økonomiske usikkerheten forsterkes også av Sem-erklæringen. Der står det bl.a. at «det ikke skal stilles strengere utslippskrav for klimagasser enn det som er vanlig for gasskraftprodusenter i andre EØS-land».

Man kan også lese:

«Inntil det er etablert et kvotesystem for omsettelige utslippskvoter i tråd med Kyoto-protokollen forutsettes det at ytterligere konsesjons- og utslippstillatelser kun gis til gasskraftanlegg basert på CO₂-fri teknologi.»

Dette er klart motstridene og henger kort og godt ikke sammen. Jeg håper derfor statsråden kan gi oss en forklaring på hva Regjeringen her egentlig mener.

Det er dessverre et faktum at Regjeringen og flertallet i Stortinget har rotet seg inn på et blindspor i spørsmålet om gasskraft. Man skal nå satse milliardbeløp på gasskraft med CO₂-håndtering, til tross for at all ekspertise på området sier at det tar mellom 8 og 13 år før man har på plass den teknologi som gjør dette økonomisk forsvarlig. Det hadde vært bedre om man sa direkte at gasskraft var uønsket, i stedet for å rote bort milliardbeløp for å kjøpe seg tid. I mellomtiden øker avstanden mellom tilbud og etterspørsel etter kraft, og som følge av dette sti-

ger prisene. Vi hadde håpet at vi gjennom dette forslaget skulle få ryddet bort usikkerheten, men vi må bare konstatere at vi også denne gangen står helt alene. De fine festtalene i Arbeiderpartiet og Høyre betyr ingen ting når det kommer til stykket. Disse to partier som stod sammen med oss våren 2000, har nå sviktet og også rotet seg inn i CO₂-psykosen.

Med dette tar jeg opp Fremskrittspartiets forslag i innstillingen.

Presidenten: Representanten Øyvind Vaksdal har tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Einar Steensnæs [20:46:49]: Regjeringen har i flere sammenhenger gjort det klart at satsing på miljøvennlig gasskraft er et hovedelement i Regjeringens energipolitikk. Realiseringen av slike gasskraftverk vil kunne styrke energiforsyningen på en måte som gjør det mulig å nå de norske klimaforpliktelsene. Politikken på området er rett omtalt i Sem-erklæringen, og videre fulgt opp både i gassmeldingen og i meldingen om forsynings-sikkerheten for strøm.

Stortingsflertallet har ved gjentatte anledninger gitt sin tilslutning til Regjeringens gasskraftpolitikk. Stortingsflertallets ønsker knyttet til gasskraftverk har på denne bakgrunn ikke vært til å misforstå. Jeg er tilfreds med at flertallet i energi- og miljøkomiteen nok en gang understreker dette i behandlingen av dette Dokument nr. 8-forslaget.

Nå sier representanten Øyvind Vaksdal at dette var en anledning til å rydde unna usikkerhet og få bort såkalte inkonsekvenser i Sem-erklæringen. Jeg konstaterer at Regjeringen lever veldig godt med Sem-erklæringen og ser på den som et entydig godt styringsinstrument, og vi kan konstatere at stortingsflertallet på ingen måte har noen vanskeligheter med å tolke hva som ligger i de ulike begrepene. Så dette må være et problem for Fremskrittspartiet. Det kan jo være at Fremskrittspartiet må se på sin egen forståelse og sin egen tolkning når alle andre definerer virkeligheten som klar og grei å forholde seg til.

Jeg mener det heller ikke er tvil om hva stortingsflertallet mener om de miljøpolitiske rammebetingelsene for gasskraftverkene, som i sin tid fikk konsesjon av regjeringen Stoltenberg. Stortingets vedtak om at det ikke skal stilles strengere utslippskrav for klimagasser fra disse gasskraftanleggene enn det som er vanlig i andre EØS-land, ligger fortsatt til grunn. Ved eventuelt nye søknader om bygging av gasskraftverk kreves konsesjonsbehandling etter lovverket, og det er ikke adgang til å overføre gitte konsesjoner til nye prosjekter andre steder i landet. Dette har med konsesjonsbetingelsene å gjøre.

I revidert nasjonalbudsjett foreslår Regjeringen at satsing på gasskraftverk med CO₂-håndtering styrkes ytterligere gjennom etableringen av et fond på 2 milliarder kr fra 1. juli til å støtte pilot- og demonstrasjonsprosjekter. Dette vil gjøre det mulig å sikre tilstrekkelig finansiering av aktuelle pilotprosjekter og vil i tillegg til eventuelle

fullmakter og bevilgningsbehov utover avkastningen av fondet kunne gi muligheter for nye pilotanlegg.

Jeg mener at det skulle være hevet over enhver tvil hva som er stortingsflertallets prioriteringer når det gjelder gasskraftverk i den norske energiforsyningen. Den økte fokuseringen og den raskest mulige realiseringen av gasskraftverk med CO₂-håndtering både nasjonalt og internasjonalt gjør at vi har stor tro på at vi skal lykkes med å få dette til.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8. (Votering, se side 3260)

S a k n r . 9

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Vaksdal og Øyvind Korsberg om å lage en samlet plan for eventuell bygging av vindkraftanlegg i Norge (Innst. S. nr. 257 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:70 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til sakens ordfører, 5 minutter til forslagsstillerne og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ingvild Vaggen Malvik (SV) [20:50:56] (ordfører for saken): Vi har i dag til behandling Dokument nr. 8:70, forslag fra representantene Øyvind Vaksdal og Øyvind Korsberg om å lage en samlet plan for eventuell bygging av vindkraftanlegg i Norge.

Overskriften på dokumentet kan gi inntrykk av at Fremskrittspartiet har lagt seg på en ny linje i forhold til utbygging av vindkraft. Dessverre lever ikke resten av dokumentet opp til dette inntrykket.

La meg slå fast at hadde dette vært et forslag som tok utgangspunkt i at vindkraft er et nytt og spennende område som man ønsker å tilrettelegge for utbygging på, hadde SV stått klar til å støtte forslaget.

Jeg vil minne om at SV i forbindelse med Stortingets behandling av forsynings-sikkerhetsmeldingen for strøm fremmet forslag om at det burde lages en helhetlig plan for vindkraft. SV mener nemlig at Norge bør sette seg et mål om å produsere minst 5 TWh vindkraft årlig innen 2010. Det er på høyde med andelen vindkraft Danmark har av sin totalproduksjon i dag, og vindforholdene i Norge er faktisk enda bedre. NVE har gitt konsesjon til vindkraftanlegg med en samlet produksjonskapasitet på ca. 1,8 TWh pr. år, og det er forhåndsmeldt prosjekter med en samlet produksjonskapasitet på over 5 TWh pr. år.

Norge er et langstrakt land med mye vind. I Norge har vi bygd ut godt under 1 TWh vindkraft i dag, og Regjeringens målsetting er å bygge ut 3 TWh innen 2010. Vi

mener derfor at i forhold til søknadsmassen, behovet og ikke minst potensialet er Regjeringens målsetting altfor lav. Det teknisk-teoretiske potensialet i Norge er på utrolige 1 400 TWh pr. år, mens et realistisk utbyggingsnivå vil kunne bety at vi de neste tiårene kan bygge ut flere titalls TWh, når man har tatt de nødvendige hensyn til miljø, infrastruktur, lokale kraftbehov og nett- og anleggskostnader.

SVs forslag i forsyningsikkerhetsmeldingen var begrunnet i at flaskehalsen i overføringsnettet kan bli en utfordring i forhold til utbygging av vindkraft i Norge. I Finnmark finnes det i dag kun overføringskapasitet for to-tre vindkraftparker. I tillegg har det også vist seg at flere vindkraftutbygginger er kontroversielle, med innsigelser fra Direktoratet for naturforvaltning, Forsvaret og Riksantikvaren samt protester fra naturvernorganisasjonene. Vi mente at dette viser behovet for en helhetlig plan for utbygging av vindkraft i Norge, som skulle ha til formål å legge føringer bl.a. på videre forsterkning av sentralnettet. Men samtidig var vi veldig tydelig på både den ambisiøse målsettingen i forslaget og at denne planprosessen ikke skulle være til hinder for fortløpende behandling av enkeltkonsesjoner.

Med andre ord, vi hadde en helt annen tilnærming til denne saken enn Fremskrittspartiet i dag har i sitt forslag. I stedet for en planprosess som legger til rette for en raske utbygging av vindkraft, er tilnærmingen til Fremskrittspartiet det stikk motsatte.

På denne bakgrunn anbefaler jeg Stortinget å avvise forslaget.

Øyvind Korsberg (FrP) [20:54:24]: Jeg skal være ganske kort, fordi det Dokument nr. 8-forslaget vi har framsatt, og de merknadene vi har skrevet i innstillingen, på en god måte beskriver det synet vi har i denne saken. Det kan bli et langt møte i kveld, og det er vel noen som skal være i Odelstinget også, så vi får håpe at det blir et langt og godt møte der.

Jeg vil bare knytte noen få kommentarer til hvorfor vi har fremmet dette forslaget. Det har vi gjort med bakgrunn i at vi synes det er på tide at man får en samlet plan, og at vi får en helhetlig vurdering av de planene som foreligger når det gjelder bygging av vindkraft. Om man liker det eller ikke, så medfører det store naturinngrep, naturinngrep som er svært synlige. Man kan diskutere om det er pent eller ikke, og det er delte meninger i forhold til det.

Man konsekvensutredde på mange områder. Vi har tidligere i dag snakket om Barentshavet. Vi har i dag fått en melding til Stortinget om supplerende av Samlet plan for vannkraft som tar for seg naturinngrep. Vi synes det er litt merkelig at stortingsflertallet ikke vil være med på å vurdere helheten, når det gjelder de store inngrepene som her planlegges ved bygging av vindkraft. Vi sitter igjen med en følelse av at det man gjør her i Stortinget, er å behandle vindkraft som noe som er politisk korrekt, uten å ta for seg det som er realitetene.

Man ser at det er en del som nå begynner å demonstrere mot dette. Reiselivsnæringen har betenkeligheter, og

en del miljøvernorganisasjoner begynner også å få store betenkeligheter. I f.eks. Tyskland er det blitt en formidabel protest mot alle de planene som der foreligger. I tillegg kommer det også store nettkostnader, opp mot 5 milliarder kr.

Med dette tar jeg opp Fremskrittspartiets forslag i innstillingen.

Presidenten: Representanten Øyvind Korsberg har tatt opp det forslag han refererte til.

Statsråd Einar Steensnæs [20:56:49]: Jeg kan ikke se at det er behov for en slik helhetlig plan for vindkraft som grunnlag for å behandle konsesjonsøknadene. Potensialet for lokaliteter for vindkraftutbygging langs vår kyst er tilnærmet ubegrenset. Skulle en slik samlet plan for vindkraftutbygging ha noen verdi, måtte det foretas grundige vindmålinger i terrenget, med oppsetting av et svært stort antall vindmålemaster langs kysten. I tillegg til all tidsbruken ville også kostnadene ved slike vindmålinger være omfattende. Det trodde jeg faktisk Fremskrittspartiet var opptatt av, i hvert fall hvis de ønsker vindkraft, men hvis det er det motsatte de ønsker – hvilket mye kan tyde på – skjønner jeg mer av resonnetet.

I tillegg til å sikre vinddata må kapasitet og kostnad for kraftoverføring fra anleggene beregnes, og det må foretas vurderinger av infrastruktur som veier og kaianlegg. Planprosessen og konsesjonsbehandlingen etter dagens regler gir den nødvendige helhet og oversikt når det skal tas standpunkt til de enkelte prosjektene. Jeg har tiltro til at denne grundige behandlingsformen sikrer at vindkraftutbyggingen vil skje innenfor miljømessig akseptable rammer. Jeg er derfor glad for at komiteen, med unntak av Fremskrittspartiet, slutter seg til mitt syn og ikke finner det hensiktsmessig å utarbeide en samlet plan for bygging av vindkraft.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9.

(Votering, se side 3260)

S a k n r . 1 0

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Inger S. Enger, Eli Sollied Øveraas og Morten Lund om at utgiftene til flomforbygning og opprydning etter flommen i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal i august 2003, og lignende flommer, dekkes fullt ut av staten (Innst. S. nr. 252 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:34 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til sakens ordfører, 5 minutter til forslagsstillerne og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke vil bli gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de

som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Øyvind Vaksdal (FrP) [20:59:16] (ordfører for saken): Flommen som rammet Nordvestlandet og sørlige deler av Trøndelag i august 2003, medførte betydelig skade, og seks kommuner ble særlig hardt rammet.

Forslagsstillerne påpeker at kostnadene med distriktsandelen på 20 pst. av de resterende flomsikringsarbeidene er en tung byrde for de berørte kommuner. De mener at dette kan virke som forskjellsbehandling på grunn av at staten dekket 100 pst. av kostnadene etter flommene i 1995 og 1997. Det påpekes også fra forslagsstillerne at berørte parter trenger en avklaring rundt finansieringen, før det tas stilling til hvilke sikringsarbeider som skal gjennomføres.

Forslagsstillerne mener man må innføre en generell regel om at staten dekker flomsikringskostnadene fullt ut, og at sikringsarbeidet etter flomkatastrofer bør behandles likt, og de påpeker det urimelige i at lokalsamfunn i enkelte tilfeller sitter igjen med betydelige kostnader.

Forslaget har vært forelagt Olje- og energidepartementet ved statsråden. I brevet fra statsråden viser han til at NVE kan frafalle kravet om distriktsandel i enkelte tilfeller. Han viser videre til at Stortinget drøftet distriktsandelen i 1997, og at den da ble videreført, men satt ned fra 25 pst. til 20 pst. Statsråden hevder at han ikke kan se at forutsetningene er endret siden sist dette ble behandlet, og konkluderer med at han ikke vil frafalle kravet om distriktsandel etter flommen i august 2003.

Under behandlingen i komiteen har regjeringspartiene og Arbeiderpartiet sluttet seg til statsrådets holdning og sikrer flertall for at forslaget ikke bifalles.

Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak forslaget i innstillingen om frafall av kravet samt gjennomgang og endring av regelverket. Med dette tar jeg opp forslagene nr. 1 og 2 i innstillingen.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Øyvind Vaksdal har tatt opp de forslagene han refererte til.

Inger S. Enger (Sp) [21:01:44]: Først vil jeg takke saksordfører for en god jobb. Det sier jeg ikke bare fordi vi er enige, men fordi han har belyst de ulike sidene i saken på en grei måte. Men det er synd at det ikke er flertall for forslaget om at staten skal dekke kostnadene når det gjelder flomforbygning og opprydding etter en flom fullt ut. Det er jo merkelig at en forskjellsbehandling av ulike deler av landet vårt godtas.

For å være nøyaktig er forslaget fra mindretallet todelte. Første del er av generell karakter. Det bes om at Regjeringa må

«gjennomgå regelverk og praksis med hensyn til distriktsandel på nytt, for å gjøre dette mer treffsikkert og

rettferdig, slik at flomforbygning og opprydding etter flom, dekkes av staten fullt ut».

Den andre delen av forslaget går spesielt på flommen i 2003, hvor det bes om at distriktsandelen frafalles. Flertallet går dessverre mot begge disse forslagene.

Senterpartiet mener det er beklagelig at regjeringspartiene og Arbeiderpartiet ikke vil støtte forslaget om å frafalle de distriktsandelene som har blitt krevd etter flommen i Sør-Trøndelag og på Nordvestlandet i 2003. Det er altså Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti som står bak forslaget, sammen med Senterpartiet.

I 1995 ble Østlandet ramma av en voldsom flom. Mange av oss opplevde dette på nært hold. Vi opplevde at hus og hjem ble tatt av vannet og feid av gårde, veier gikk i oppløsning, og bruer ble flytta av kraftige vannmengder. Det var uten tvil en voldsom affære, og det var både dyrt og tidkrevende å ordne opp etter flommen. Men heldigvis betalte staten 100 pst. Det var både rett og riktig, og det er det som er sakens kjerne. Vi kan ikke ha et regelverk som ikke likebehandler naturkatastrofer i forskjellige deler av landet.

Denne saken er dessverre et eksempel på det motsatte. Den viser at det virkelig er forskjellsbehandling. I 1995 og 1997 gikk staten inn og dekket 100 pst. av kostnadene etter flommene gjennom egne stortingsvedtak. Dette omfatta også permanente sikringstiltak. Men når det gjelder den siste flommen i 2003 i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal, mener flertallet at det er rimelig at berørte kommuner og grunneiere skal dekke 20 pst. av de arbeidene som ikke er direkte hastetiltak. Dette utgjør ca. 3 mill. kr og oppleves som en tung byrde for de berørte.

I olje- og energiministerens brev til komiteen den 26. april 2004 henvises det til en stortingsdebatt den 10. juni 1997. Da ble distriktsandelen drøfta, og den ble da satt ned fra 25 pst. til 20 pst. Samtidig gir statsråden uttrykk for at NVE kan gi fritak for distriktsandel.

I brevet fra statsråden skrives det også at 100 pst. statlig støtte til flomforbygning kan føre til mindre oppmerksomhet på faren ved utbygging i flomutsatte områder. Det tenkes her på kommunene. Jeg må nok si at den type uttalelser er å trekke saken svært langt. Det er nok heller slik at kommunene er svært bekymra for å komme i en slik situasjon, hvor hjem, liv og helse, ja, hele infrastrukturen settes i fare.

Men så til konklusjonen: For oss – mindretallet i denne saken – virker det både tilfeldig og urettferdig at enkelte slipper distriktsandelen, mens andre må betale. Det kan dessverre se ut som om klimautviklinga gir oss mer flom og uvær. Flommer vil vi neppe unngå. Nå legges det opp til en høy kostnad for mange lokalsamfunn. Det ville være nyttig for den videre praktisering av Regjeringa hadde gjennomgått regelverket for å komme fram til en mer rettferdig ordning. Det kunne gi trygghet for at lokalsamfunn skal slippe plutselige utgifter når naturkreftene vilkårlig og brutalt endrer landskapet.

Statsråd Einar Steensnæs [21:06:11]: Flommen i Sør-Trøndelag og på Nordvestlandet sensommeren 2003

var dramatisk, ikke minst for dem som ble direkte berørt av skade på egen eiendom.

Det er likevel viktig at spørsmålet om fordeling av kostnader ved flomforbygning ikke avgjøres ut fra slike enkelthendelser, men ses i en større sammenheng. Fordelingen av kostnader mellom staten og distriktet begrenser seg til gjennomføring av permanente sikringstiltak i vassdrag. Permanente sikringstiltak må en skille fra krisetiltak som gjennomføres for å avverge overhengende fare for menneskeliv eller skader på større verdier umiddelbart før, under og etter en flom. Slike krisetiltak finansieres fullt ut av staten, og dette er også gjort når det gjelder flommen i Sør-Trøndelag og på Nordvestlandet.

Sist gang Stortinget drøftet spørsmålet om distriktsandelen, var, som også representanten Enger viste til, i forbindelse med behandlingen av flomtiltaksmeldingen i juni 1997. Ordningen ble da videreført, bl.a. under henvisning til at de lokale interesser som oppnår varige fordeler av tiltakene, også bør bidra i finansieringen. Distriktsandelen ble samtidig satt ned fra 25 pst. til 20 pst. Selv om utgangspunktet er at det skal betales distriktsandel, innebærer dagens ordning ingen fleksibel løsning. Tiltak av stor samfunnsmessig betydning kan finansieres fullt ut av staten. Stortinget har fastsatt at NVE kan redusere eller frafalle kravet om betaling av distriktsandel når det er tale om sikringstiltak som reduserer faren for tap av menneskeliv og større materielle verdier, f.eks. som følge av kvikkleireskred, og der tiltakene primært er begrunnet med allmenne hensyn, f.eks. å hindre forurensning eller å bedre forholdene for fisk i vassdrag.

Jeg kan ikke se at forutsetningen for dekning av distriktsandelen har endret seg siden Stortinget sist behandlet dette spørsmålet. Distriktsandelen innebærer at lokale interesser deltar i prioriteringen av sikringstiltak, og sikrer at det er velfunderte behov som ligger til grunn for søknader om statlig støtte.

Distriktsandelen bidrar også til lokalt ansvar og til eierskap til ressursene. Det er kommunene som er ansvarlige for arealutnyttelsen. Dersom staten skal dekke kostnadene ved forbygning etter flom fullt ut, kan dette føre til mindre oppmerksomhet på faren ved utbygging i flomutsatte områder.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, SV og Senterpartiet har påpekt at de anser dette som en urimelighet, ettersom tiltakene som ble utført etter flommene på Østlandet i 1995 og 1997, ble dekket fullt ut av staten. Jeg har forståelse for at de berørte kommunene i Trøndelag og i Møre og Romsdal kan synes at det er lite rimelig at ikke også tiltakene i disse kommunene skal dekkes fullt ut av staten. Men dette skjedd gjennom ekstraordinære bevilgninger fra Stortingets side og ikke gjennom tildeling fra NVEs ordinære budsjetter.

En full statlig finansiering av alle tiltak etter store flommer vil også være en forskjellsbehandling, nemlig i forhold til de mange kommuner og grunneiere som har deltatt, og deltar, i finansieringen av slike sikringstiltak. I denne forbindelse er det grunn til å peke på at det ofte er lokale flomsituasjoner som normalt avdekker sikringsbehov, også i de vanlige sakene. Men disse får ofte ikke

den samme fokus utad som de større mediedekte flommene får.

Jeg er derfor alt i alt tilfreds med at Stortinget vil opprettholde dagens ordning med distriktsandel, som i det store og hele må regnes som både treffsikker og rettferdig.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Eli Sollied Øveraas (Sp) [21:10:11]: Eg konstaterer med stort vonbrot at fleirtalet ifølgje innstillinga ikkje ønskjer å likebehandle landet når det gjeld erstatning etter naturødeleggingar.

Det har her frå denne talarstolen vore snakka om seks kommunar i Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag som vart spesielt hardt ramma under flaumen i august 2003. Det vert vist til at etter flaumane i 1995 og i 1997 vedtok Stortinget at staten skulle dekkje kostnadene 100 pst. etter dei øydeleggingane. For meg ville då det naturlege vere at Stortinget sa ja også til å dekkje 100 pst. etter skadane på Nordvestlandet i 2003, likeins å få ein gjennomgang av regelverket og praksisen med tanke på å gjere dette meir treffsikkert og rettferdig.

For dei kommunane og dei grunneigarane dette gjeld, opplevst det som sterkt urettvist, og det gjer at dei stiller spørsmål om det ikkje skal vere likskap for lova i dette landet. Nokon må betale distriktsandelen på 20 pst., medan andre ikkje må. Det har naturleg nok vekt sterk oppsikt i heimfylket mitt – Møre og Romsdal – og dei stiller seg spørsmålet: Kvifor? Eg synest ikkje fleirtalet grunngir dette på ein god måte i innstillinga, og statsråden sin argumentasjon for forskjellsbehandlinga mellom Nordvestlandet og Austlandet synest eg heller ikkje er god. Eg trur ikkje at kommunane og kommuneleiingane på Austlandet, som var utsette for dei store øydeleggingane på 1990-talet, føler mindre ansvar i dag, i 2004, sjølv om dei fekk dekt 100 pst. frå staten. Det hadde vore naturleg om fleirtalet sa ja til å innføre ein generell regel om at staten skal dekkje kostnadene.

Eg er sterkt usamd med statsråden i vurderingane hans. Det er urimeleg at enkelte lokalsamfunn sit att som dei store taparane, med store ekstra kostnader. Dette bør vere storsamfunnet sitt ansvar, og dagens praksis gir grunn til uro for mange kommunar i åra framover.

Eg vil så sterkt eg kan, oppfordre Stortinget til å stemme for mindretalsframlegget frå Senterpartiet, Framstegspartiet og SV.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10.

(Votering, se side 3260)

S a k n r . 1 1

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Signe Øye, Svein Roald Hansen og Sylvia Brustad om å etablere skjærgårdspark i Østfold (Innst. S. nr. 251 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:23 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til sakens ordfører, 5 minutter til forslagsstillerne og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Øyvind Korsberg (FrP) [21:13:57] (ordfører for saken): Jeg skal være ganske kort. I innstillingen fremmes det forslag om at Stortinget ber Regjeringen opprette en skjærgårdspark i Østfold fra fylkesgrensen mot Akershus til og med Iddefjorden.

Flertallet i komiteen ønsker og har fremmet forslag om å avvise forslaget, og i den forbindelse viser jeg til de merknadene som står i innstillingen, ikke minst til de to brevene som er kommet fra statsråd Brende i denne saken. Jeg antar at mindretallet vil redegjøre for sitt syn i denne saken.

Jeg vil bare for egen regning få knytte noen få kommentarer til forslaget, og det går på Fremskrittspartiets prinsipp om eiendomsrett. Den private eiendomsretten blir viktig for oss når vi skal ta stilling til dette forslaget. Vi ser at en rekke privatpersoner med eiendomsrett kan komme i konflikt med staten hvis et slikt forslag hadde blitt realisert. I tillegg reises det en del problemstillinger knyttet til hva som kan skje i de tilfeller private eiendomsbesittere ikke ønsker å bli innlemmet i skjærgårdsparken. Tvang kan bli aktuelt for å gjennomføre et vedtak om skjærgårdspark, selv om det ikke er nevnt i forslaget, og det er noe vi i Fremskrittspartiet mener man bør være varsom med å gi sin tilslutning til.

Kostnadene i tilknytning til etablering av skjærgårdspark er heller ikke belyst, og da med tanke på overtakelse eller inngåelse av avtaler med private eiendomsbesittere. Det er en rekke slike tilfeller som er viktig for oss i denne saken. Slik vi vurderer det, er brukernes rettigheter allerede ivaretatt gjennom friluftsløven og retten til fri ferdsel. Det er viktige argumenter for oss.

Signe Øye (A) [21:16:30]: Østfold har en unik skjærgård som gir trivsel, opplevelser og rekreasjon. For mange østfoldinger og, ikke minst, for Oslo-folk er den med på å øke livskvaliteten.

Som en av forslagsstillerne til å etablere skjærgårdspark i Østfold, vil jeg beklage at forslaget ikke får flertall i Stortinget. Det er beklagelig ikke minst for alle de menneskene som bruker skjærgården i Østfold, og som opplever at det blir vanskeligere og vanskeligere å finne områder der allmennheten kan gå i land og bruke skjærgården, fordi den er blitt mer og mer nedbygd og privatisert.

Forslaget var et grep for å få stanset denne uheldige utviklingen. Dersom det ikke skjer, vil det neppe være gjenopprettelig.

Det er skuffende at miljøvernministeren er så negativ til forslaget og avviser det fullstendig. Det virker som om

forslaget er noe helt nytt, men det er opprettet skjærgårdsparker både i Agder og i Telemark tidligere. Statsråd Brende velger imidlertid å tolke forslaget som om alt skulle gjennomføres straks, og så avstå fordi det blir for mye på en gang. Men det er grunn til å spørre om han helt har forstått behovet for et samlet grep om forvaltningen av strandsonen og skjærgården i landets mest benyttede sjøområde.

Arbeiderpartiet er skuffet og oppgitt over en slik holdning. Vi mener at dette er en så viktig sak at den ikke kan legges bort selv om forslaget blir nedstemt i denne runden. Det kan komme flere anledninger til å ta dette opp igjen. I mellomtiden vil Østfold Arbeiderparti, de berørte kommunene og fylkeskommunen arbeide for å følge opp intensjonene bak forslaget.

Arbeiderpartiet ser på Østfold-kysten som ett av de viktigste kystavsnittene i Norge, med unike kvaliteter. Vi har utløpet av Nordens største elv og en usedvanlig rik flora og fauna. Svært mange mennesker benytter dette området til rekreasjon, og det er derfor stor slitasje og stort press på områdene. Det gjør at det haster med at ubebygde arealer vernes, og at vi kan få et grep om disponeringen av kystsonen som sikrer både en fornuftig bruk og et tilstrekkelig vern. Med et slikt grunnlag kunne opplevelser knyttet til kystsonen blitt ett av de viktigste bidragene til en positiv utvikling av Østfold framover. Men det vil ikke flertallet, regjeringspartiene og Fremskrittspartiet, være med på.

Det er også grunn til å minne om en annen sak som har vært toppaktuell i Stortinget de siste ukene, og det er salget av Østre Bolærne til private i Vestfold – rett over fjorden for Østfold.

Også i Østfold finnes det verdifulle kystområder som i dag tilhører Forsvaret, og som nå skal avhendes. Disse områdene er blant fylkets flotteste, og bør selvfølgelig gjøres tilgjengelige for allmennheten.

Jeg regner med at Regjeringen ikke kommer i samme situasjon én gang til, men sørger for at disse områdene i hvert fall ikke blir solgt til private.

Jeg tar opp forslaget fra Arbeiderpartiet og SV i innstillingen.

Presidenten: Representanten Signe Øye har tatt opp det forslag hun refererte til.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Carsten Dybevig (H) [21:20:11]: Jeg deler forslagsstillerens beskrivelse av at Østfold-kysten har stor verdi som rekreasjonsområde. I Østfold er det i dag allerede 280 friluftsområder eller 25 000 dekar, sikret gjennom erverv og servituttavtaler med grunneiere.

I Østfold har vi foreløpig ingen nasjonalparker, men pr. 2000 er det fredet fire landskapsvernområder og 69 naturreservater, eller ca. 2 pst. av fylkets totale areal.

Norge har en unik kyststripe helt fra svenskegrensen til Grense-Jakobselv. Norske verneplaner har konsentrert seg om fjell, skog og vassdrag i innlandet. Store deler av befolkningen bor og virker langs kysten. Forminner vit-

ner om bærekraftige kystsammfunn flere tusen år tilbake. Det rike sjø-, plante- og dyrelivet langs kysten trenger et bedre vern enn i dag. En utvidelse og samling av de viktige kystområdene i Østfold vil sikre viktige rekreasjonsområder for fremtidige generasjoner.

Det enestående ville være om både norske og svenske myndigheter gikk sammen og dannet en felles kystnasjonalpark i Østfold og nordre Bohuslän. I forbindelse med opprettelsen av en nasjonalpark vil etableringen av et nasjonalparksenter være naturlig, særlig ut fra at dette kan bli den første nasjonalparken som berører vår kyst.

Allerede på 1990-tallet startet fylkesmannen opp arbeidet, og det ble avholdt flere møter bl.a. med Hvaler kommune, fiskeriforvaltningen og yrkesfiskerne i området, som bl.a. er avklart i St.meld. nr. 43 for 1998-99, Vern og bruk i kystsona.

Fylkesmannen har fått i oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning å utarbeide et konkret forslag til nasjonalpark. Det er i de siste årene gjort mye forberedende arbeid hos fylkesmannen, herunder sammenstilling av relevant faglig materiale og orienteringer/diskusjoner med Hvaler kommune, fiskerisiden, grunneiersiden, Kystverket og fylkeskommunen.

Planområdet innehar store verneverdier knyttet til flora, fauna, strand, kysttyper, kystbarskog, lyngheier og det intakte storslagne kystlandskapet. Dertil er det store marine verneverdier i området. Tjernø Marinbiologiske Laboratorium har gjennom flere år utført marinbiologiske undersøkelser i området på oppdrag for fylkesmannen. I 2002 ble det funnet et stort korallrev ved Tisler som er mer enn 1 200 meter langt. Dette er det største kjente innenskjærs korallrev i verden! Det finnes også en meget variert undersjøisk bunntopografi.

Dagens lovverk setter strenge krav til ferdsel og bebyggelse i naturreservater og verneområder. Det er viktig i planleggingen av en nasjonalpark at hensynet til grunneiere og næringslivet ivaretas slik at kystens ressurser også i fremtiden kan høstes.

Avslutningsvis vil jeg ta med et utdrag av Børge Brendes svar i spørretimen på undertegnede spørsmål:

«Får vi til dette, kan vi om noen få år vedta opprettelsen av vår første nasjonalpark som dekker både landområder og marine områder. Det vil bli et verdifullt tilskudd i arbeidet med å sikre kystlandskapet i Norge generelt og det særegne skjærgårdslandskapet på Hvaler spesielt.»

Jeg er enig i miljøvernministerens uttalelse.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11.

(Votering, se side 3261)

S a k n r . 1 2

Innstilling fra sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Olav Gunnar Ballo og Sigbjørn Molvik om sosial- og helsefaglig bemanning i sprøyterom (Innst. S. nr. 244 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:18 (2003-2004))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3261)

S a k n r . 1 3

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2004 (jf. Innst. O. nr. 85):

«Stortinget ber Regjeringen om å utarbeide ny lov om xenotransplantasjon, basert på Europarådets retningslinjer av 19. juni 2003, ut fra målsettingen om at loven skal tre i kraft fra 1. januar 2007.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3261)

S a k n r . 1 4

Forslag fra stortingsrepresentant Olav Gunnar Ballo på vegne av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2004 (jf. Innst. O. nr. 85):

«Stortinget ber Regjeringen om å vurdere opprettelse av et organdonorregister eller andre tiltak som ledd i å oppnå økt organdonasjon, og legge fram saken for Stortinget i løpet av våren 2005.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3261)

S a k n r . 1 5

Forslag fra stortingsrepresentant Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2004 (jf. Innst. O. nr. 81):

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2005 vurdere om tilretteleggingstilskuddets størrelse er tilstrekkelig for å kunne motvirke den negative utviklingen en ser når det gjelder ansettelser og oppfølging av personer med nedsatt funksjons-evne.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3261)

S a k n r . 1 6

Forslag fra stortingsrepresentant Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2004 (jf. Innst. O. nr. 81):

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at også bedrifter som ikke er IA-virksomhet, skal kunne motta tilretteleggingstilskudd på lik linje med IA-virksomhetene.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3262)

S a k n r . 1 7

Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Jan Arild Ellingsen, André Kvakkestad, Carl I. Hagen og Siv Jensen om en målrettet og helhetlig kriminalitetsbekjempelse (Innst. S. nr. 241 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:54 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Linda Cathrine Hofstad (H) [21:28:08] (ordfører for saken): Det er en avgjørende samfunnsoppgave å sikre trygghet og sikkerhet for den enkelte innbygger. En samlet justiskomite har i de generelle merknadene til justisbudsjettet for 2004 vektlagt en helhetlig tilnærming til justispolitikken.

Etter Høyres oppfatning er det helt nødvendig å se helheten for også å kunne bekjempe årsakene til kriminalitet. Jeg er derfor fornøyd med at de fleste partiene i Stortinget er enige om dette, og mener at dagens kriminalpolitiske utfordringer ikke løses med enkle grep og ensidig vektlegging av straff.

Det er helt nødvendig at man må ha en dybdeforståelse av årsakene til kriminalitet, og utforme effektive virkemidler i tråd med dette.

Slike tiltak gjør noe med årsakene til kriminalitet, og bidrar dermed til et tryggere samfunn for alle. Politiet skal forebygge og bekjempe kriminalitet, noe som er avgjørende for folks trygghetsfølelse.

Effektive domstoler skal sikre rask og riktig reaksjon overfor dem som bryter loven. Balanse i kjeden mellom politi, påtalemyndighet, domstol og kriminalomsorg øker straffens preventive virkning, samt at den letter situasjonen for tiltalte og ofre som venter på en avklaring. Jeg vil sterkt understreke at kriminalpolitikken må settes inn både ved forebygging og ved håndhevelse av samfunnets regler. Det er det som er en helhetlig og målrettet kriminalpolitikk.

Flertallet i justiskomiteen synes ikke de 18 forslagene fra stortingsrepresentantene Jan Arild Ellingsen, André Kvakkestad, Carl I. Hagen og Siv Jensen fremmer en slik helhetlig kriminalitetsbekjempelse.

Flere av forslagene har gode intensjoner, men det blir for lett av Fremskrittspartiet å fremme et forslag om helhetlig bekjempelse av kriminalitet der hovedfokus er straffer og mer ressurser til politiet.

Jeg er enig i at straffens lengde og virkning er viktig i den justispolitiske debatten. Det er også politiets arbeid, men en helhetlig bekjempelse av kriminalitet dreier seg om mye mer enn det.

Jeg vil også vise til svaret fra Justisdepartementet. Flere av de forslagene som Fremskrittspartiet fremmer, er allerede under utarbeidelse, på høring eller allerede iverksatt.

Videre vil jeg henlede oppmerksomheten på første setning i dokumentet. Dokument nr. 8:54 innleder med følgende:

«Forslagsstillerne er meget bekymret for den stadig økende kriminaliteten i samfunnet.»

Her må jeg legge til at den bekymringen heldigvis er en smule overdrevet. Antall anmeldte forbrytelser ble i 2003 redusert med 10,1 pst. i forhold til 2002, ifølge tall fra STRASAK. Anmeldelsestallene er i seg selv ikke nok til å analysere alle sider ved kriminalitetsutviklingen i samfunnet, men tallene for 2003 viser at det ikke er grunnlag for det Fremskrittspartiet gjør, nemlig å hevde at kriminaliteten i Norge øker kraftig, eller at situasjonen er forverret. Tvert imot er tallene en indikasjon på at kriminaliteten er noe redusert på noen viktige områder som også bl.a. politiet har prioritert.

Regjeringen har allerede iverksatt en rekke tiltak de siste årene for å forebygge kriminalitet, utvikle etterforskning og irtteføring, samt å styrke kompetansen til politiet og annet personell som skal bekjempe kriminalitet.

Vi får helt sikkert høre representanten Ellingsen fra denne talerstolen hevde at man ikke kan stole på Høyre, og spørre hvorfor Høyre ikke kan støtte disse forslagene. La meg gjøre det helt klart: Høyre kan ikke uten videre gå inn for slike forslag. Vi vil vente med å ta stilling til disse forslagene til de har fått den gjennomgangen og behandlingen de trenger.

Jeg synes imidlertid det er synd at ikke Fremskrittspartiet gjennom et godt forebyggende arbeid blant barn og unge er villig til å se på hva som er årsakene til kriminalitet, og på hva som skal til for å hjelpe dem som allerede har kommet inn på en kriminell løpebane.

Dette forslaget er nok et eksempel på Fremskrittspartiets enfoldige tilnærming til kriminalitetsbekjempelse, med høyere straffer og mer politi. Skal vi være i stand til å gjøre noe med kriminaliteten i et samfunn, må vi kunne evne å gå dypere inn i problematikken enn det Fremskrittspartiet gjør i sin begrunnelse for forslagene.

Anne Helen Rui (A) [21:33:40]: Dette forslaget fra Fremskrittspartiet ser ut til å være hele Fremskrittspartiets program for denne fireårsperioden innen feltet lov og orden. Det kan selvfølgelig være rasjonelt å fremme partiprogrammet i helhetlige forslag, men å kalle dette en målrettet og helhetlig kriminalitetsbekjempelse må bero på en gedigen koblingsfeil i Fremskrittspartiet.

Alle vet at alle menneskebarn kan vokse opp til å bli lovlidige voksne skattebetalere hvis det investeres nok i samfunnet rundt dem. Helhetlige strategier for å bekjempe kriminalitet starter med å legge forholdene til rette for barna og deres foreldre. Kriminalitetsbekjempelse starter med forebygging, og det har vært Arbeiderpartiets ledersnor hele tida. Det er derfor vi har gode kontrollrutiner

for barna allerede i mors mage, gratis. Vi har bygd opp helsestasjoner der barns helse kontrolleres, gratis. Det er gratis lege for barn under 7 år. Arbeiderpartiet har helt siden barnehagene ble et faktum også i Norge, vært opptatt av at alle barn skulle få en barnehageplass billigst mulig. Vi har vært opptatt av at alle barn har rett til skolegang, og at skolen skulle lære alle barn å utvikle sine egne evner og sin selvtillit. Vi har vært opptatt av å ha et velfungerende barnevern, som skal hjelpe foreldre som trenger hjelp til å klare det å være foreldre, og hjelpe barna ut av familien hvis det er nødvendig.

Vi har lagt forholdene til rette for frivillige organisasjoner innenfor musikk, sang, dans, drama, idrett og gratis ungdomsklubber for ungdom. Alt dette er bygd opp for å utvikle vår oppvoksende slekt best mulig og gi dem alle muligheter til å bruke all sin kreativitet på positive – og ikke kriminelle – måter, og for å fange opp hjem med foreldre som trenger annen voksenhjelp ved sin side for å kunne gi sine barn det beste utgangspunktet for et lovlydig voksenliv. Dette er mange av de forebyggende faktorene som vi i Arbeiderpartiet mener er den aller viktigste årsaken til at det norske folk generelt er et lovlydig folk. Det er dette vi trenger å bygge videre ut: flere barnehageplasser, flere ungdomsklubber og ikke færre, som vi nå ser over det ganske land. Da snakker vi om helhetlig kriminalitetsbekjempelse.

Til slutt kan vi f.eks. ta med at hadde alle barn som er ADHD-barn, blitt diagnostisert tidlig og fått den behandlingen de så sårt trenger, tidlig, så hadde vi også hatt færre kriminelle. Og hadde alle de over 200 000 barna fra rusbelastede hjem blitt oppdaget tidlig nok og gitt den hjelp og de tilbud de har behov for, hadde vårt samfunn hatt mange færre alkoholikere og narkomane, som også utgjør en ikke uvesentlig del av det kriminelle Norge.

Men da må alle partier, også Fremskrittspartiet, være med på betydelige økninger til kommunene i Norge, slik at de klarer å forebygge kriminalitet skikkelig. Det er etter vår mening kommuneøkonomien som er den viktigste forebyggende faktoren for det gode, kriminalitetsfrie livet, og som bygger opp lovlydige voksne som bryr seg om den oppvoksende generasjon. Da snakker vi om helhetlig kriminalitetsbekjempelse.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [21:37:06]: Når et parti og enkeltmedlemmer fremmer forslag til debatt i salen, er det bestandig interessant å se responsen fra de andre politiske partiene. Har man en positiv holdning, ser man mulighetene i dem, eller handler det om å la være å ta innover seg de innspillene som kommer? Tidvis er svaret variabelt. For Fremskrittspartiets del er det slik at det er innholdet i de respektive sakene som skal være grunnlaget for hvordan man behandler dem. Når jeg registrerer hvordan flertallet har behandlet denne saken, er jeg sannelig i tvil om hvordan tilnærmingen har vært.

Jeg må si at jeg lar meg fascinere når saksordføreren sier at Fremskrittspartiet kun er opptatt av mer straff og mer til politiet. Det siste er iallfall korrekt, for det politiet vi har i dag, kan umulig stole på denne regjeringen, man trenger i så fall drahjelp fra Fremskrittspartiet. Saksord-

føreren kom også med påstand om nedgang i anmeldelser. Det er muligens korrekt, men da burde kanskje saksordføreren ta innover seg signalene fra politiet og andre, tilbakemeldinger om at folk etter hvert til dels lar være å anmelde, fordi man ikke får respons fra det politiet som Høyre satser på.

I tillegg synes jeg det blir usaklig når man sier at vi ikke gjør noe for andre. Fremskrittspartiet var det partiet som i revidert nasjonalbudsjett for to år siden fikk gjennomslag for den første støtten til livet etter soning. Vi har altså overhodet ikke dårlig samvittighet.

Når de to foregående talerne sier at tilnærmingen her er for smal, hvor er resten av partiene hen? Hvor er deres innspill til dette? God dag mann, Økseskaft, ser dette ut til å dreie seg om, istedenfor at man tar dette innover seg.

Vi har nettopp vært med på å behandle et forslag fra Arbeiderpartiet om raskere saksbehandlingstid i domstolene. Fremskrittspartiet hadde ingen problemer med å være med og diskutere realitetene i det, fordi vi syntes det var fornuftig! Mens her velger altså flertallet glatt å si at dette vil vi ikke være med på, dette legger vi i skuffen. Det er i orden, det er greit nok, denne debatten vil fortsette uavhengig av hva Stortinget mener og gjør.

Representanten fra Arbeiderpartiet pratet om Arbeiderpartiets evne til å ta vare på velferdsstaten og velferdssamfunnet. Hvis det er slik at Arbeiderpartiets medisin er så god, hvorfor er da tilbakefallsprosenten så stor for mange av de kriminelle her i landet? Jeg tror også den bekymringen som representanten Rui tok opp i stad, gjelder dem som er utsatt for hverdagskriminalitet. Jeg tror ikke det er noen som er fornøyde med tingenes tilstand. Arbeiderpartiet er muligens fornøyd, men vi er ikke fornøyd.

Så hopper man selvfølgelig over på det som er det saliggjørende i Arbeiderpartiet, nemlig kommuneøkonomien. Jeg tror ikke at kommuneøkonomien er saliggjørende i forhold til hvem som blir kriminelle og hvem som ikke blir det.

Når det gjelder forslagene, registrerer jeg at man lar være å gjøre noe med dem, bortsett fra at man avviser dem. Jeg tok meg den frihet å se litt på hva slags utspill de respektive representantene har kommet med. Representanten Hofstad har gått ut og foreslått at man skal merke barn elektronisk. Hvor er kreativiteten denne gangen? Vi ser at politiet sier at man ikke tar seg råd til et DNA-register. Representanten Storberget har vært i media og sagt at dette må vi gjøre noe med, her må vi få til en nasjonal bevilgning. Hvor er Storberget i dag? Jeg ser ham i salen, men hvor er han i forhold til å komme med innspill her? Vi har unge Carsten Dybevig fra Høyre, som sier at vi ikke kan la de kriminelle miljøene leve i nåtiden med sine metoder, mens norsk politi fortsatt skal famle i blinde i fortidens metoder. Hvor er Høyre hen? Hvor er representanten Dybevig? Han hadde et kreativt og godt innspill her.

Når det kommer til handling, viser Høyre og regjeringspartiene hva de faktisk står for, og her er det substansielt rimelig dårlig stelt. Det er beklagelig at det er slik. Men det som er bra med det, er at det er et tydelig

skille politisk i forhold til dem som ønsker å gjøre noe med det, og dem som bruker tiden til bortforklaringer.

Man lar seg fascinere over hverandres utspill, det gjør vi sikkert hele gjengen. På nytt tillater jeg meg å referere til representanten Dybevig. Han vil ha massiv DNA-testing. Får Carsten Dybevig det som han vil, risikerer selv småkriminelle og naskere å bli innrullert i et sentralt DNA-register. Men på nytt: Hvor er representanten Dybevig? Med unntak av at han fysisk er til stede, er han ikke med på å gjøre noe håndgrep for å komme i inngrep med dette.

Etter mitt skjønn handler dette om et spill for galleriet. Flesteparten av partiene i denne salen er opptatt av å selge egne budskap i media. Det gjør man bra, men leveringsdyktigheten står altså ikke i forhold til det man går rundt og sier.

Jeg vil avslutte med å si at denne debatten tar jeg gjerne igjen når anledningen byr seg.

Jeg tar opp forslagene våre.

Presidenten: Representanten Jan Arild Ellingsen har tatt opp de forslagene han selv refererte til.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [21:42:26]: Fremskrittspartiet minner meg om Bulgarias fotball-landslag slik som de spilte mot Sverige da jeg kom inn i salen – de driver bare og kontrer, men de har ingen helhetlig strategi for en varig offensiv. Men i motsetning til Bulgaria er Fremskrittspartiet dømt til å tape. Man kan ikke vinne kampen mot kriminalitet hvis man ikke har en analyse av hva som skaper kriminalitet, hvem som blir kriminelle, og hva som trengs for å forebygge og tilbakeføre til samfunnet etter gjennomført straff.

At Fremskrittspartiet fremmer forslag om en helhetlig kriminalpolitikk uten å nevne oppvekstvilkår for barn, er ikke bare oppsiktsvekkende, det er faktisk nesten ikke til å forstå! Det vitner bare om at Fremskrittspartiet overhodet ikke har satt seg inn i hva det er som produserer kriminalitet i et samfunn, hvor viktig det er at barn har trygge rammer i livet sitt, at det ikke er den enkeltes valg som ene og alene avgjør om man havner utpå eller ikke, men at det faktisk også har veldig mye å gjøre med hva slags muligheter samfunnet i stort tilbyr barn.

Har ikke Fremskrittspartiet fått med seg hvem som sitter i fengsel, at de fleste som sitter der, har et stort antall – en opphopning av – problemer, som i stor grad er oppvekstrelaterte? Har ikke Fremskrittspartiet fått med seg den viktige rollen skolen kan spille?

I «Ona Fyr», en bok som er veldig bra, og som er skrevet av Ingebrigt Steen Jensen, fortelles det at skolen pleide å gi barna små r-er og store G-er, og at hvis man hadde f.eks. 18 rette på en prøve, stod det ikke det, men det stod to feil. Man fokuserte altså på nederlagene til barna. Skolen er i forandring, men skolen har en lang vei å gå fremdeles. Det er min hellige overbevisning at hvis vi hadde klart å skape en skole som var slik at dens viktigste oppgave var å kartlegge i løpet av de første årene, hva som bor i hvert enkelt barn, for så å bygge videre på det i stedet for å bygge opp under nederlagene og gi bar-

ner mer av det de ikke kan, ja, så ville faktisk det vært veldig god, forebyggende kriminalpolitikk.

Jeg ble en gang kontaktet av en veldig klok bonde i Vestfold som heter Per. Han ringte til meg for å fortelle hvor viktig kriminalitetsforebyggende jobb han gjorde som bonde i Vestfold ved å ta imot flere gutter med atferdsproblemer — gutter som var definert som problem-elever i den alminnelige skolen, og som fikk en sjanse hos ham til å vise at de også dugde. Dette er tre gutter som har ADHD, og én har i tillegg Asberger syndrom, så de er problematiske elever i en skole som i stadig større grad preges av nedskjæringer, færre lærere pr. elev og mindre mulighet til å se barna og deres ressurser.

Det som den ordinære skolen tilbød disse guttene, var spesialundervisning og mer av det de ikke kunne – enda flere tapsopplevelser – og de guttene ble ganske aggressive. Men at de isteden fikk muligheten til å være utplassert hos bonden Per, det at han kunne ta seg av dem og gi dem en individuell tilrettelegging, hadde en helt uvurderlig betydning både for disse guttene, for skolene, som heller kunne konsentrere seg om andre elever, og også for mødrene deres og familiene, som holdt på å slite seg helt ut.

Dette syns jeg faktisk er en viktig del av en «helhetlig» kriminalpolitikk, men det er ikke berørt med ett ord av dette «framtrøskende kriminalpolitiske» partiet, Fremskrittspartiet, som jeg herved syns blottlegger en meget lite helhetlig strategi for å bekjempe kriminalitet på sikt.

Fremskrittspartiet har en ukuelig optimistisk tro på straff som avskrekkende effekt. Derfor avslø også Fremskrittspartiet, så vidt jeg vet, en henvendelse fra Det kriminalitetsforebyggende råd om en gjennomgang av partiets politikk for å finne ut i hvilken grad det som Fremskrittspartiet legger opp til, fungerer forebyggende, siden SV har bedt om det samme fra KRÅD. Det er fordi Fremskrittspartiet mener at straff er uvurderlig som avskrekking, og som en forebyggende mekanisme.

Vi tror at sjansen for å bli oppdaget er spesielt viktig, at det sosiale stigma det innebærer å bli oppdaget, er viktig for veldig mange av oss. Men for en god del kriminelle – bl.a. den store andelen som er rusmiddelmissbrukere, og som begår 70 pst. av vinningskriminaliteten – har ikke det særlig stor betydning, da er det rusomsorgen som teller. Det er også veldig lite berørt i dette forslaget. Jeg syns det er merkelig.

Derfor ville ikke komiteen håndtere forslaget på en annen måte enn det vi har gjort, nemlig å avvise det, for det er ikke helhet i dette.

Finn Kristian Marthinsen (KrF) [21:47:56]: I Dokument nr. 8:54 skisseres Fremskrittspartiets oppskrift for en målrettet og helhetlig kriminalitetsbekjempelse.

Partiets «helhetlige» kriminalpolitikk får plass på i underkant av åtte A4-sider. Godt gjort, vil man kanskje kunne si – om tiltakene hadde hatt en slik bred justispolitisk tilnærming som overskriften skulle tilsi. Men forslaget er langt fra helhetlig, slik det også har vært framholdt av de andre som har hatt ordet i debatten så langt. Forslaget inneholder ingenting om forebygging, og heller ikke

(Marthinsen)

noe om kriminalomsorg og ettervern. Å kalle forslaget for «helhetlig» er derfor på grensen til det paradiske.

Det er en avgjørende samfunnsoppgave å sikre trygghet og sikkerhet for den enkelte innbygger. I de årlige budsjetter viser de ulike politiske partiene hvordan vi vil sikre dette gjennom prioriteringer både mellom og innenfor de ulike budsjettkapitler.

Kristelig Folkeparti erkjenner at vi har kriminalpolitiske utfordringer som må løses for å opprettholde Norge som et trygt og godt samfunn for landets innbyggere. Vårt mål er klart: Justispolitikken skal sikre rettsstaten og innbyggernes trygghet.

Men utfordringene løses ikke ved enkle grep og ensidig vektlegging av politi og straff, slik Fremskrittspartiet gjør seg til talsmann for gjennom dokumentforlaget. En målrettet og helhetlig kriminalpolitikk forutsetter en dybdeforståelse av årsakene til kriminalitet. Virkemidler og tiltak må utformes på bakgrunn av innsikt i kriminalitetens kompleksitet. Forslaget vitner ikke om at Fremskrittspartiet har en slik tilnærming. Skal kriminalitetspolitikken være helhetlig, er det nødvendig å ha fokus på forebyggende arbeid og ettervern. Slike tiltak gjør noe med årsakene til kriminalitet, og bidrar dermed til et tryggere samfunn for alle.

Politiet skal forebygge og bekjempe kriminalitet, noe som er avgjørende for folks trygghetsfølelse.

Effektive domstoler skal sikre rask og riktig reaksjon overfor dem som bryter loven.

Balanse og god flyt i straffesakskjeden øker straffens preventive virkning. Dette letter også situasjonen for tiltalte og ofre som venter på en avklaring.

For Kristelig Folkeparti er det viktig å understreke at kriminalpolitiske tiltak må rettes inn både mot forebygging og håndhevelse av samfunnets regler.

Regjeringen har iverksatt en rekke tiltak de senere årene for å forebygge kriminalitet. Forbedrede etterforskningsmetoder er utviklet, og irettføringen er kvalitetsmessig høynet. Det er også lagt ned en betydelig innsats for å styrke kompetansen til politiet og annet personell som skal bekjempe kriminalitet.

Politirollen er i en stadig utvikling for å møte de utfordringer som kriminaliteten og de kriminelle gir samfunnet. Blant annet har politiet i stadig sterkere grad lagt vekt på å kartlegge problemområder og legge sin innsats opp etter dette. Det problemorienterte politiarbeidet er styrket – og det er bra!

I de senere år er det vedtatt en rekke lovendringer som har som formål å motvirke de problemer som forslagsstillerne tar opp. Jeg kan f.eks. nevne nye regler om inndragning av utbytte, utvidet bruk av ekstraordinære etterforskningsmetoder, lovtiltak for å beskytte aktørene i straffesaker mot trusler og represalier osv. Det arbeides også allerede med flere av de forslag som foreslås i Dokument nr. 8:54. Jeg tillater meg dessuten å minne om at politiet i revidert nasjonalbudsjett er prioritert med ressurser, slik at det bl.a. gis mulighet til å ansette nyutdannede politistudentene i ledige stillinger tilsvarende 180 årsverk.

Kristelig Folkeparti er enig med Fremskrittspartiet i formålet bak dokumentforlaget: En helhetlig og målrettet kriminalpolitikk er nødvendig for både folk og land. Problemet er bare: Forslaget fra Fremskrittspartiet bidrar ikke til at vi når målet. Derfor støtter ikke Kristelig Folkeparti noen av de framsatte forslag.

Statsråd Odd Einar Dørum [21:52:48]: I likhet med forslagsstillerne er også jeg som justisminister og borger bekymret over kriminalitetsbildet. Nettopp derfor er det, etter forslag fra Justisdepartementet, i de senere år vedtatt en rekke lovendringer som har hatt som formål å motvirke de problemer som forslagsstillerne tar opp, bl.a. nye regler om inndragning av utbytte, utvidet bruk av ekstraordinære etterforskningsmetoder, lovtiltak for å beskytte aktørene i straffesaker mot trusler og represalier, nye regler om fiktiv identitet, skjerpet straff ved sammenstøt av forbrytelser og overfor gjengangere og lovtiltak mot ulovlig bruk av kniv og skytevåpen, mot barne- og ungdomskriminalitet, mot organisert kriminalitet og mot terrorisme, for å nevne noe. Jeg sender nå Politimetodeutvalgets innstilling om nye, og utvidet grunnlag for, utradisjonelle metoder ut på høring. For å beskytte rettsstaten må vi være åpne for å vurdere nye metoder.

I tillegg er det vedtatt en rekke lovendringer for å sikre en raskere straffesaksbehandling. Politireformen skal bidra til å styrke det politioperative arbeidet og bedre tilgjengeligheten for publikum.

Regjeringen legger vekt på en helhetlig kriminalpolitikk med samarbeid på tvers mellom ulike, relevante etater, der sterk vekt legges på forebyggende arbeid for å hindre at barn og unge rekrutteres til en kriminell aktivitet.

Som eksempel på den tverrfaglige tilnærmingen skal fem departementer, som alle har et delansvar for unge lovbrøyttere, samarbeide om å iverksette prøveprosjektet.

Hovedsakelig fokuseres det på mindreårige under og over den kriminelle lavalder, 15 år, med risikoferd, og ungdom over 15 år som soner fengselsstraff eller samfunnsstraff, eventuelt holdes i varetekt.

Vi vet at rus er en stor medvirkende årsak til ulike typer kriminalitet. Blant annet derfor har Regjeringen lagt fram en tverrdepartemental handlingsplan om rusmiddelpolitikken. Her legges det vekt på en omforent, overordnet politikk når det gjelder arbeidet innenfor rusmiddelpolitikken. Viktige områder for politiet er å bekjempe illegal omsetning, hindre nyrekruttering og gjennomføre bekymringsamtaler med unge kriminelle.

Politiets etterretningsarbeid skal stå sentralt i arbeidet mot organisert kriminalitet. Nettopp fordi vi erkjenner at den alvorlige organiserte kriminaliteten representerer store utfordringer, har Regjeringen i forslaget til revidert nasjonalbudsjett skissert prinsippene for det nye særorganet som skal bekjempe dette samfunnsproblemet.

Statistikken over registrerte voldsforbrytelser de siste årene kan gi et inntrykk av en økning i voldsnivået i Norge. Tall fra Statistisk sentralbyrå viser imidlertid en nedgang i antallet anmeldte voldsforbrytelser fra første halvår 2002 til første halvår 2003 fra 13 424 til 12 482.

Kampen mot vold prioriteres svært høyt av påtalemyndigheten. Stor oppmerksomhet om et område kan bidra til en økning i antall anmeldelser. Dette har vi sett bl.a. innenfor familievold. For Regjeringen er kampen mot vold i alle dens former et prioritert felt. Skal volden kunne bekjempes, må den anmeldes og fram i lyset.

Avslutningsvis vil jeg bemerke at Regjeringen tar sikte på å fremme forslag til ny generell del i straffeloven allerede denne stortingsssesjonen. Her vil jeg presentere min regjerings kriminalpolitikk og forslag til bestemmelsen om type straffer, prinsipp for strafferammer, grunnen til at straffen kan settes ned eller skjerpes. Stortinget vil i forbindelse med denne lovsaken få en unik anledning til å se kriminalpolitikken i en helhetlig sammenheng.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [21:56:20]: Som et av de viktigste momentene i forhold til kriminalitetsbekjempelse og oppklaring er verktøyet som politiet har til rådighet, ofte avgjørende. Av de tingene som justiskomiteen og Regjeringen har fulgt opp, er bruken av DNA, som utvilsomt er et viktig verktøy. Engelskmennene har tatt det i bruk med stor suksess i forhold til hverdags- og vinningskriminalitet, hvor man også har hatt en økning i oppklaringsprosenten, fra 14 til 40.

I Norge oppleves problemet, iallfall slik som tilbakemeldingene er, som at man ikke tar seg råd til å satse på det nasjonale registeret til DNA. Man begrunner det med at hver enkelt stasjon og hvert område selv må dekke kostnadene ved slik analyse, for deretter å få det registrert.

Nå registrerer jeg at andre partier også har tatt initiativ til å vurdere en annen organisering av dette. Da blir mitt spørsmål til statsråden: Kan justisministeren tenke seg en ny ordning når det gjelder betaling av DNA-prøver, der det dekkes av en sentral post?

Statsråd Odd Einar Dørum [21:57:34]: Jeg har tidligere, i ulike sammenhenger, gitt uttrykk for to forhold angående dette. For det første vil Regjeringen i nær framtid sette ned et eget utvalg for å se på DNA, både den bruken vi har i dag, og en eventuell utvidelse, for å bekjempe kriminalitet. Jeg har også i forbindelse med de utfordringer som retter seg mot det rettsmedisinske arbeidet, sagt at jeg har et arbeid i gang for å se på hva slags finansieringsordning vi har. Så disse spørsmålene er vi inne i. Det betyr at det å være sikker på at vi kan håndtere det materialet vi har, og eventuelt utvide det, står på min dagsorden.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [21:58:33]: Siden helhetlig kriminalpolitikk også forutsetter at man bekjemper vold i hjemmet, og siden vi vet en del om hva vold i hjemmet gjør med barn – en del av guttene som vokser opp i slike hjem, ender sjøl opp som voldsutøvere, og en del av døtrene blir voldsofre – mener jeg det er på sin plass å spørre hva justisministeren tenker å gjøre med det sorgelige faktum at bare 5 av 27 politidistrikter

har familievoldskoordinatorer ansatt på heltid, noe som har vært grundig belyst bl.a. gjennom flere medier. Det bekymrer meg veldig. Det burde også bekymre statsråden veldig, i og med at dette på en måte har vært flaggskipet til Regjeringa.

Mitt spørsmål er: Vil justisministeren ta initiativ f.eks. til en øremerking av bevilgningene til familievoldskoordinatorer, eller vil han på annet vis sørge for at vi får disse stillingene opp å stå?

Statsråd Odd Einar Dørum [21:59:46]: Først vil jeg starte med å gi stor anerkjennelse til de politifolk og andre som har sørget for at familievolden og det som tidligere var skjult, har kommet opp og fram i lyset. Det skal vi glede oss over.

Det er et faktum at familievoldskoordinatorordningen er under evaluering. Resultatene av evalueringen og hvordan ordningen kan utvikles vil bli tatt inn i Regjeringens nye handlingsplan mot vold i nære relasjoner, hvor vi også vil ta opp de emner som representanten tok opp når det gjelder barns situasjon, altså de barn som opplever hvordan vold utøves, og hvordan det virker på barna. På samme måte vil vi også ta opp situasjonen for dem som utøver vold. Altså: Hvordan kan vi ha flere tanker i hodet samtidig for å gjøre noe med dette spørsmålet?

Når det gjelder øremerking, er det min holdning at politireformen forutsetter at man har frihet under ansvar. Da finnes det ulike former for tett dialog for å fremme virkemidler også på dette området. Det er mitt inntrykk at ledelsen i Politidirektoratet fokuserer skarpt på det og er engasjert i dette spørsmålet.

André Kvakkestad (FrP) [22:01:07]: Når det gjelder forslag 13, som går på muligheten for å skaffe til veie fengselsplasser for utenlandske kriminelle i deres hjemland, bruker statsråden en del tid på å svare på at man har et problem i forhold til om andre land vil påta seg dette.

Har man sett muligheten for å kjøpe eller leie fengselsplasser? Har man i det hele tatt forsøkt å få en avtale, f.eks. med USA og Canada, om konkret å leie fengselsplasser for dem det gjelder, og ikke bare overføre i henhold til konvensjoner, men også være litt proaktive sett fra den norske stats side.

Statsråd Odd Einar Dørum [22:02:07]: I svaret på spørsmål om forslag 13 er det fra min side gjort rede for at det blant domsinnsatte var 274 med utenlandsk statsborgerskap, og det er gjort rede for hvilket hjemmelsgrunnlag vi har for å overføre til andre land. Det var også gjort rede for hvilke land som har flest statsborgere i norske fengsler. La meg nevne i fleng: Irak 23, tidligere Jugoslavia 20, Litauen 19, Sverige 15, Somalia 14, Iran 12, Nederland 11 og Pakistan 10. Av disse er det bare innsatte fra Sverige, Litauen og Nederland som kan overføres etter gjeldende regelverk.

Når det gjelder land i Europa, sliter nok de med sine køer og ganske overfylte fengsler.

Jeg har oppfattet at det er Stortingets ønske at vi skal ha en straffegjennomføringspolitikk som i tillegg til at

folk skal gjøre opp for seg, skal gi dem en sjanse til å vende tilbake til samfunnet som folk, også i de sammenhenger hvor de soner slike straffer. Det er fortsatt den politikken jeg legger til grunn.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Knut Storberget (A) [22:03:17]: Jeg skal tillate meg å prøve å være kort innenfor et treminutters innlegg.

Jeg er helt enig med saksordføreren og de andre som har hatt ordet. Saksordføreren har formulert seg usedvanlig bra. Dette er jo tiltak som ikke er helhetlige. Det ville være til stor skade for kriminalitetsbekjempelsen om man nå virkelig gikk i den fella og trodde at vi her var i ferd med å bevilge oss en helhetlig kriminalpolitikk. Hadde vi ført en slik politikk i løpet de siste 50 årene, hadde det antakelig vært mer kriminalitet i Norge. Det er det ene.

Det andre er for å forebygge for alle de debattene som vi skal gjennomgå, bl.a. i en kommende valgkamp, hvor vi antakelig vil få høre folk fra Fremskrittspartiet si at vi har stemt imot alle disse forslagene. Jeg har lyst til å si at nettopp disse forslagene, ved siden av at de ikke er helhetlige, er nesten usigelig dårlig formulert og så vanskelige å gå inn på at det i seg sjøl, hvis Stortinget eventuelt skulle gjøre det, ville blokkere muligheten for en god utredning, en god saksbehandling. Jeg nevner særlig spørsmålet rundt DNA, som er kommet inn i siste fase. De fleste er antakelig opptatt av bl.a. å utvide mulighetene for registrering i forhold til DNA-bevis. Det vil jo ikke dette hjelpe til med i det hele tatt. Hvis noen av oss f.eks. også skulle være opptatt av å se på muligheter for utvidelse av metodebruk, ville det nærmest være umulig for Stortinget å gå inn på forslag 2, hvor man altså sier at Stortinget skal be «Regjeringen fremme de nødvendige lovendringer for å kunne benytte såkalte utradisjonelle etterforskningsmetoder, som avlytting, provokasjon mv.» Er ikke dette et felt hvor vi nettopp skal være veldig stringente i forhold til hva vi som storting ønsker, hvor man nettopp er nødt for å avgrense hva slags type metode politiet skal ha, og når. Når det gjelder begrunnelsen for hvorfor noen av partiene og særlig da mitt eget, Arbeiderpartiet, her faktisk går imot hele forslaget, er ikke det nødvendigvis fordi vi ikke ser behov for å bruke andre typer metoder, ikke nødvendigvis fordi vi ikke ser behov for bruk av DNA i en større krets enn det som er foreslått, men fordi man her har lagd et forslag som det så å si er umulig å gå inn på.

André Kvakkestad (FrP) [22:05:55]: Det er i og for seg interessant å høre de andre partienes helhetlige kriminalpolitikk, ikke minst i denne saken, som begrenser seg til at saken vedlegges protokollen. Jeg kan heller ikke se at noen andre partier har valgt å benytte muligheten til faktisk å vise hvilke tiltak de kunne tenke seg.

Jeg er noe usikker på Storbergets omtale av veldig vanskelig tilgjengelige forslag. Jeg kan ikke forstå at forslag 3 – «Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige lovendringsforslag slik at politiet kan benytte rom- og kommunikasjonsavlytting i saker som gjelder rikets sikkerhet og terror» – er et utrolig vanskelig formulert forslag.

På samme måte kan vel neppe spørsmålet om avgiftsfritak for politiets tjenestekjøretøy være å betrakte som et veldig vanskelig tilgjengelig forslag. Men det er vel slik i denne sal at det er utrolig hva som er vanskelig, hvis man ikke vil vite. Her er det vel i og for seg egentlig ikke et spørsmål om ikke å kunne tilegne seg, men mer et spørsmål om ikke å ville tilegne seg. I den sammenheng har vi vel erfaringer fra tidligere om at vi kan se fram mot den sommerferien som snart står for døren, og jeg vil ikke bli forundret om et ikke uvesentlig antall av disse forslagene dukker opp, riktignok fra andre partier, og hvor man forventer vår støtte.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [22:07:54]: Jeg skal gjøre det fort og enkelt.

Representanten Storberget utfordret meg, og når hansken er kastet, skal man av og til ta den opp og av og til la være, men her greide jeg ikke å la være. Han avviser glatt forslaget om DNA og avviser glatt forslaget om romavlytting og provokasjon. Det kan han selvfølgelig gjøre. Men hvis det var slik at representanten Storberget og Arbeiderpartiet hadde noen intensjoner om å gjøre noe med det, er det slik at komiteen behandler forslagene, skriver nødvendige merknader og har anledning til å fremme nødvendige forslag. Så jeg synes den bortforklaringen Storberget her leverte, ikke står til troende i det hele tatt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 17. (Votering, se side 3262)

S a k n r . 1 8

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 10. juni 2004 (jf. Innst. O. nr. 90):

«Stortinget ber Regjeringen ta de nødvendige skritt for å samordne lønnstrekk via en felles koordineringsinstans og komme med en fremdriftsplan for dette i statsbudsjettet for 2005.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3263)

J ø r g e n K o s m o gjeninntok her presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Stortinget er da klar til å gå til votering over sakene på dagens kart.

Som tidligere vedtatt vil utenriksministerens utenrikspolitiske redegjørelse i sak nr. 1 bli utlagt til behandling i et senere møte.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram 13 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Signe Øye på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslagene nr. 2–4, fra Signe Øye på vegne av Arbeiderpartiet
- forslagene nr. 5–8, fra Heikki Holmås på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
- forslagene nr. 9–12, fra Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 13, fra Heikki Holmås på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voteres over forslag nr. 13, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen å sørge for at Husbankens ulike lån som hovedregel gis som fastrentelån.»

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det var avgitt 82 stemmer mot og 17 stemmer for forslaget. (Voteringsutskrift kl. 22.17.27)

Steinar Bastesen (Kp) (fra salen): President! Jeg fikk ikke stemt!

Presidenten: Hvorfor ikke det? Skal Bastesen stemme for eller mot?

Steinar Bastesen (Kp) (fra salen): Jeg skal stemme mot.

Presidenten: Da er forslaget fra Sosialistisk Venstreparti med 83 mot 17 stemmer ikke bifalt.

Steinar Bastesen (Kp) (fra salen): Kan jeg med det samme få si hva jeg skal stemme for, og hva jeg skal stemme mot?

Presidenten: Nei, det er helt unødvendig. Bastesen kan bare stemme. Presidenten kan ikke se at det skal være behov for at Kystpartiet gir noen stemmeforklaring på disse forslagene. – Er det noen bestemte forslag Bastesen skal stemme for?

Steinar Bastesen (Kp) (fra salen): Ja. Forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet, skal jeg stemme mot. De øvrige forslag fra Arbeiderpartiet stemmer jeg for. Når det gjelder Fremskrittspartiets forslag, skal jeg stemme mot forslagene nr. 9, 11 og 12, men for forslag nr. 10.

Presidenten: Det voteres da over forslagene nr. 9 og 11, fra Fremskrittspartiet. Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om oppheving av de rikspolitiske bestemmelsene i § 17-2 i plan- og bygningsloven om forbud mot bygging og fradeling i 100-metersbeltet langs sjøen, slik at dette ansvaret overføres til det lokale selvstyre.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen nedlegge det offentlige registeret for sentral godkjenning for bygge- og anleggsnæringen, og i stedet endre den sentrale godkjenningsordningen til å bli en frivillig bransjeordning i bygge- og anleggsnæringens egen regi.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 83 mot 16 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 22.19.19)

Presidenten: Det voteres så over forslagene nr. 10 og 12, også fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjeninnføre systemet med eksternt kontroll på byggeplassene og samtidig fjerne systemet med dokumentert egenkontroll i bygge- og anleggsnæringen.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen avklare det rettslige grunnlaget for det norske bopliktssystemet i forhold til EØS-bestemmelsene om fri flyt av kapital og i forhold til menneskerettighetskonvensjonen.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 83 mot 17 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 22.19.34)

Presidenten: Det voteres så over forslagene nr. 5, 6 og 8, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede ny lov om ikke-kommersielle leieboligselskaper.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at forhøyede boligtilskudd til boliger for bostedsløse knyttes opp mot en forpliktende plan for boligsosial oppfølging fra kommunen.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa i forslag til statsbudsjett for 2005 legge til rette for at enpersonshusholdninger med lav inntekt blir inkludert i bostøtteordningen.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 79 mot 20 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 22.19.58)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 7, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem for Stortinget en vurdering av om uavhengig tredjeparts byggekontroll på byggeplassen bør gjeninnføres.»

Fremskrittspartiet har varslet at de støtter dette forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 63 mot 37 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 22.20.15)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innføre en tilskuddsordning til kommuner som bygger boliger utover et minstenivå. Tilskuddet settes til 40 000 kroner for hver bolig utover et antall som tilsvarer 0,5 pst. av folketallet i kommunen.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 78 mot 22 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 22.20.31)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at Husbanken fortsatt gir lån til tiltak knyttet til grunnskolereformen.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 76 mot 24 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 22.20.50)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 4, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å foreta en vurdering av om bostøtteordningen bør utvides til også å gjelde enslige med lav inntekt.»

Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har varslet at de støtter dette forslaget subsidiært.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 56 mot 44 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 22.21.11)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere ulike sider ved bruk av lån med fast rente i boligmarkedet og legge dette fram for Stortinget på egnet måte.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet at de støtter forslaget subsidiært.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 56 mot 44 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 22.21.34)

Komiteen hadde innstillet:

I

St.meld. nr. 23 (2003-2004) – om boligpolitikken – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

II

Stortinget ber Regjeringen endre retningslinjene for det individrettede boligtilskuddet, slik at tilskuddet ikke lenger skal avskrives, men innfris ved overdragelse til nye eier.

Presidenten: Presidenten antar at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 60 mot 40 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 22.22.11)

Videre var innstillet:

III

Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2005 fremme forslag til tilskudd til områdeutvikling for å oppfordre til helhetlig planlegging og kompensere for investeringskostnader.

IV

Stortinget ber Regjeringen sikre at bruken av hospits opphører.

V

Stortinget ber Regjeringen fastsette forskrifter om at bostedsløse som kommer fra institusjon eller fengsel tilbys varig bolig.

VI

Stortinget ber Regjeringen vurdere om det bør innføres en ordning med obligatorisk byggefeilforsikring i Norge.

VII

Stortinget ber Regjeringen sørge for at all ungdom gis en reell mulighet til å få innvilget startlån.

VIII

Stortinget ber Regjeringen opprette en låneordning med rente- og avdragsutsettelse for å finansiere kommuners strategiske tomtekjøp.

IX

Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2005 å endre ordningen med startlån slik at risikoen for kommunene og Husbanken sidestilles.

X

Stortinget ber Regjeringen opprette en tilskuddsordning for å bidra til bygging av heis i eksisterende boligmasse.

XI

Stortinget ber Regjeringen årlig bevilge midler til bygging av 1 000 lavinnskuddsboliger med 15 pst. tilskudd.

XII

Stortinget ber Regjeringen årlig bevilge midler til bygging av 3 000-4 000 ikke-kommersielle utleieboliger med 30 pst. tilskudd.

XIII

Stortinget ber Regjeringen årlig bevilge midler til bygging av 1 000-1 200 studentboliger med 60 pst. tilskudd.

XIV

Stortinget ber Regjeringen tildele inntil 60 pst. tilskudd til boliger for bostedsløse.

XV

Stortinget ber Regjeringen sørge for at statlige eiendommer i særlige tilfeller kan selges under markedspris til boligformål.

Presidenten: Presidenten regner med at Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 56 mot 44 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.22.43)

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Det voteres over forslag oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2004:

«Stortinget ber Regjeringen om straks å ta over saksbehandlingen av alle saker som nå behandles av Utlendingsdirektoratet og som kan innbefatte hensyn til rikets sikkerhet eller utenrikspolitiske forhold.»

V o t e r i n g :

Forslaget ble med 84 mot 16 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 22.23.20)

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det satt fram fem forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Olaf Gjødrem på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 4, fra Øystein Hedstrøm på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 5, fra Inge Ryan på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voteres først over forslaget fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen som hovedregel å sørge for at utbytte fra Statkraft i gjennomsnitt skal ligge på 50 pst. innenfor en ramme på 5 år.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 84 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.24.00)

Presidenten: Det voteres over forslaget fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å omdanne Statkraft SF til et børsnotert selskap med 30 pst. innsalg av private eiere i tilknytning til Stortingets behandling av saken om innføring av en eiernøytral hjemfallsordning.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 84 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.24.18)

Presidenten: Det voteres over forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge aksjelovens normalregler til grunn ved fastsettelsen av utbytte fra Statkraft SF.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti bifaltes med 56 mot 44 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.24.35)

Komiteen hadde innstillet:

I

Stortinget ber Regjeringen opprettholde dagens organisasjonsform for Statkraft.

Presidenten: Det vil bli votert alternativt mellom innstillingen og forslagene nr. 1 og 2 fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget samtykker i at Statkraft SF omorganiseres på i hovedsak de vilkår som er beskrevet i proposisjonen, ved at virksomheten og eiendelene i Statkraft SF føres over i underliggende aksjeselskap og at selskapet organiseres etter en konsernmodell.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Statkraft SFs låne- og garantiramme oppheves.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti bifaltes forslagene med 55 mot 45 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.25.11)

Videre var innstillet:

II

Stortinget ber Regjeringen om at ilagt dokumentavgift ved omorganisering av Statkraft blir kompensert med et tilsvarende beløp.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

III

Det skal ikke skje salg av aksjer i et framtidig Statkraft AS uten at salget på forhånd er godkjent av Stortinget. Også en eventuell fusjon der Statkraft AS er delaktig skal behandles av Stortinget.

Presidenten: Her har presidenten forstått det slik at Fremskrittspartiet ønsker å stemme imot.

Øystein Hedstrøm (FrP) (fra salen): Vi ønsker å stemme for.

Presidenten: Fremskrittspartiet ønsker å stemme for. Da er det vel ingen som ønsker å stemme mot?

Jan Simonsen (uav) (fra salen): Jo da!

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes mot 1 stemme.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Olaf Gjerdrem på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 2, fra Øystein Hedstrøm på vegne av Fremskrittspartiet

Det voteses først over forslaget fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede de 7 nevnte modellene for å sikre nasjonalt eierskap i kraftsektoren og å legge utredningen og en anbefaling fram for Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2005.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 85 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.26.49)

Komiteen hadde innstillet:

Stortinget ber Regjeringa greia ut forslaget og seinast innan utgangen av 2004 fremja konkrete forslag til ulike modellar for å sikra nasjonalt eigarskap i dei regionalt eigde kraftselskapa i Noreg.

Presidenten: Det vil bli votert alternativt mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Dokument nr. 8:75 (2003-2004) – forslag fra stortingsrepresentantene Sylvia Brustad og Olav Akselsen om å sikre utvikling og vekst i de regionale kraftselskapene gjennom å gi muligheter for tilgang på økt offentlig egenkapital – bifalles ikke.»

Presidenten har forstått det slik at Fremskrittspartiet ønsker å støtte Høyre og Kristelig Folkepartis forslag. – Det bekreftes.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti bifaltes forslaget med 56 mot 44 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.27.44)

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten er det satt fram 21 forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Sylvia Brustad på vegne av Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet
 - forslag nr. 3, fra Sylvia Brustad på vegne av Arbeiderpartiet
 - forslagene nr. 4–9, fra Hallgeir H. Langeland på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
 - forslagene nr. 10–12, fra Øyvind Vaksdal på vegne av Fremskrittspartiet
 - forslagene nr. 13–19, fra Hallgeir H. Langeland på vegne av Sosialistisk Venstreparti
 - forslagene nr. 20 og 21, fra Inger S. Enger på vegne av Senterpartiet
- Steinar Bastesen – til stemmeforklaring.

Steinar Bastesen (Kp) (fra salen): Jeg tar det herfra.

Når det gjelder forslag nr. 5 fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, skal jeg stemme imot. De øvrige forslagene stemmer jeg for. Så skal jeg stemme for forslagene nr. 13 og 14. Forslagene nr. 15 og 16 stemmer jeg mot. Forslagene nr. 17 og 18 stemmer jeg for. Forslag nr. 19 stemmer jeg mot.

Presidenten: Jeg kunne fått låne den listen, så hadde det vært så mye greiere. Da har sekretæren fått det med seg.

Det votes først over forslagene nr. 20 og 21 fra Senterpartiet.

Forslag nr. 20 lyder:

«Fondet for forskning og nyskaping tilføres 2 mrd. kroner fra 1. juli 2004. Den økte avkastning på ca. 80 mill. kroner, skal nyttes til langsiktig og grunnleggende forskning rettet mot petroleumssektoren.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at det framlegges en revidert plan for utbygging og drift av Snøhvit i tråd med petroleumsloven § 4-2»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet ble mot 7 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Det votes så over forslagene nr. 13, 14, 17 og 18, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen å gjennomgå lisenssystemet og rammebetingelsene for operatører og deliere, og foreslå en mer offensiv strategi for å utnytte ressursene i de feltene som allerede er åpnet.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen å etablere en sterkere sammenheng mellom tildelingspolitikken og prestasjoner for økt utvinningsgrad.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen iverksette et teknologiutviklingsprogram med mål om å muliggjøre fjerning av samtlige installasjoner på norsk sokkel ved avvikling av felt, på en måte som sikrer miljø, kvalitet og sikkerhet.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at den økte avkastningen til Fondet for forskning og nyskaping skal nyttes til langsiktig, grunnleggende forskning rettet mot petroleumssektoren, hvor det i hovedsak skal prioriteres til skjæringsfeltet mellom energi og miljø og forskningsbasert nyskaping/demonstrasjon av deponeringsløsninger for CO₂, og at spesielt fokus rettes mot langtidsvirkninger av utslipp til sjø.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 85 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.30.28)

Presidenten: Det votes så over forslagene nr. 15, 16 og 19, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen omgjøre SFTs utslippstillatelse for CO₂ fra energianlegget på Snøhvit, i tråd med Sem-erklæringens forutsetning om at ytterligere konsesjons- og utslippstillatelser kun gis til gasskraftanlegg basert på CO₂-fri teknologi.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Regjeringens utvidede beskrivelse av Petoro i forslaget til statsbudsjett for 2005 å gjennomgå endringer i Petoros forvalterrolle for en mer aktiv rolle, for å fremme CO₂-injiseringsprosjekter så raskt som mulig på alle relevante felt på norsk sokkel.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomgå GIEKs tildelingskriterier – for å styrke fokus på miljø- og utvinningsgradsfilosofien og stimulere til større samhandling mellom teknologibedriftene og videreutvikle INTSOK, eller danne et forum som målrettes, mot eksport av miljø- og utvinningsgradsteknologi.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 86 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.30.51)

Presidenten: Det votes så over forslagene nr. 10, 11 og 12, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2005 fremme forslag til nødvendige skattejusteringer på norsk kontinental sokkel i samsvar med de innspill som er kommet fra KonKraft.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen åpne for petroleumsvirksomhet i hele Lofoten-Barentshavområdet fra og med 1. juli 2004.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2005 foreslå en økning av petroleumsforskningsfondet til 10 mrd. kroner.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 84 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.31.12)

Presidenten: Det votes så over forslagene nr. 4, 6, 7, 8 og 9, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen på egnet vis komme tilbake med en redegjørelse for hvordan null fysiske miljøutslipp i forbindelse med petroleumsaktivitet til havs og på land skal oppnås og hvordan målet skal håndheves og verifiseres.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å pålegge oljeselskapene å utarbeide handlingsplaner for å redusere CO₂- utslippene på sokkelen.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2005 å redegjøre for innholdet i en ryddig og inkluderende prosess for å vurdere petroleumsfrie områder og etablere den helhetlige forvaltningsplanen for Lofoten-Barentshavet.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å utarbeide en kravliste for hva som er tilfredsstillende beredskap i Barentshavet.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om i forbindelse med statsbudsjettet for 2005 å legge fram en vurdering av Statoil og rettighetshavernes tidssatte plan for å utprøve CO₂-reduserende teknologier, og foreslå tiltak for å gjennomføre den.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 78 mot 21 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.31.31)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 5, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2005 gi en nærmere redegjørelse for klimagassutslippene fra petroleumssektoren og foreslå tiltak som reduserer disse betydelig.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 80 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.31.48)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i samarbeid med næringen se på tiltak som for eksempel volumfradrag i petroleumsskatten i forbindelse med haleproduksjon, og melde tilbake til Stortinget senest våren 2005.»

Fremskrittspartiet har varslet at de støtter dette forslaget subsidiært.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 61 mot 39 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.32.11)

Presidenten: Det voteres så over forslagene nr. 1 og 2, fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i samarbeid med næringen foreta en gjennomgang av de mindre SDØE-andelene, og se om det kan foretas endringer i disse for å få til en mer effektiv drift av enkelte felt.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i samarbeid med næringen foreslå insentiver for økt leting.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet ble med 61 mot 39 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.32.29)

Komiteen hadde innstillet:

I

St.meld. nr. 38 (2003-2004) om petroleumsvirksomheten – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

II

Stortinget ber Regjeringen utvide sameksistensutvalget med representanter med miljøfaglig og juridisk kompetanse.

Presidenten: Presidenten antar at Fremskrittspartiet ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 82 mot 16 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.32.57)

Videre var innstillet:

III

Stortinget ber Regjeringen i samarbeid med oljeselskapene og leverandørindustrien foreta en gjennomgang av prosjektene nevnt i Innst. S. nr. 249 (2003- 2004) som planlegges på norsk sokkel, og vurdere tiltak slik at de kan gjennomføres og fremskyndes.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

IV

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til hensiktsmessige virkemidler for å stimulere til bruk av CO₂ som trykkstøtte for økt utvinning på norsk sokkel.

Videre ber Stortinget Regjeringen vurdere ytterligere insentivordninger for økt haleproduksjon. Vurderingene bes lagt frem snarest mulig og senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2006.

Presidenten: Presidenten regner her med at Fremskrittspartiet ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 84 mot 16 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 22.33.38)

Videre var innstillet:

V

Stortinget ber Regjeringen gjennomgå konkurranse-situasjonen for norsk offshorerettet verkstedindustri i forhold til andre EØS-land med spesiell fokus på uriktig bruk av statsstøtte i andre EØS-land.

Presidenten: Presidenten regner her med at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 61 mot 36 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 22.34.02)

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:39 (2003-2004) – forslag fra stortingsrepresentantene Hallgeir H. Langeland, Ingvild Vaggen Malvik, Øystein Djupedal, Inge Ryan og Lena Jensen om en mer aktiv politikk for økt utvinnsgrad og bedre ressursutnyttelse på norsk sokkel samt lavere lokale og globale miljøutslipp – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Under debatten har Øyvind Vaksdal satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innen 2004 fremme en tiltaksplan for bygging av gasskraftverk med samme krav til CO₂-håndtering som i EU.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:62 (2003-2004) – forslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Vaksdal, Øyvind Korsberg

og Per Sandberg om en tiltaksplan for bygging av gasskraftverk i Norge med samme krav til CO₂-håndtering som i EU – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet bifaltes innstillingen med 83 mot 16 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.35.22)

Votering i sak nr. 9

Presidenten: Under debatten har Øyvind Korsberg satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innen utgangen av 2004 fremme en samlet plan som blant annet skal gi oversikt over kostnader, positive og negative miljøaspekter, innvirkning på reiseliv, forsyningssikkerhet og lignende ved bygging av vindkraftanlegg i Norge.»

Presidenten: Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:70 (2003-2004) – forslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Vaksdal og Øyvind Korsberg om å lage en samlet plan for eventuell bygging av vindkraftanlegg i Norge – avvises.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet bifaltes innstillingen med 83 mot 17 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.36.13)

Votering i sak nr. 10

Presidenten: Under debatten har Øyvind Vaksdal på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet satt fram to forslag.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomgå regelverk og praksis med hensyn til distriktsandel på nytt, for å gjøre dette mer treffsikkert og rettferdig, slik at flomforbygning og opprydding etter flom, dekkes av staten fullt ut.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen frafalle kravet om distriktsandel etter flommen i august 2003.»

Det vil bli votert alternativt mellom disse forslagene og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:34 (2003-2004) – forslag fra stortingsrepresentantene Inger S. Enger, Eli Sollied Øveraa og Morten Lund om at utgiftene til flomforbygning og opprydning etter flommen i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal i august 2003, og lignende flommer, dekkes fullt ut av staten – bifalles ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet bifaltes innstillingen med 63 mot 37 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.37.12)

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Under debatten har Signe Øye satt fram et forslag på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen opprette skjærgårdspark i Østfold fra fylkesgrensen mot Akershus til og med Iddefjorden.»

Det voteres alternativ mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:23 (2003-2004) – forslag fra stortingsrepresentantene Signe Øye, Svein Roald Hansen og Sylvia Brustad om å etablere skjærgårdspark i Østfold – avvises.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti bifaltes innstillingen med 64 mot 35 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.38.00)

Votering i sak nr. 12

Presidenten: Ola D. Gløtvold får ordet til en stemmeforklaring.

Ola D. Gløtvold (Sp) [22:38:36]: Jeg vil på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet si at vi stemmer imot innstillingen. Det går ikke fram av behandlingen i dag, da det ikke var noen debatt om saken.

Presidenten: Det er enkelte saker som har gått raskt unna i dag.

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:18 (2003-2004) – forslag fra stortingsrepresentantene Olav Gunnar Ballo og Sigbjørn

Molvik om sosial- og helsefaglig bemanning i sprøyterom – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 53 mot 47 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 22.39.24)

Votering i sak nr. 13

Presidenten: Det voteres over forslag oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2004:

«Stortinget ber Regjeringen om å utarbeide ny lov om xenotransplantasjon, basert på Europarådets retningslinjer av 19. juni 2003, ut fra målsettingen om at loven skal tre i kraft fra 1. januar 2007.»

Det er Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet som står bak forslaget, så presidenten antar at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes med 59 mot 40 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 22.40.01)

Votering i sak nr. 14

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Olav Gunnar Ballo på vegne av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 9. juni 2004:

«Stortinget ber Regjeringen om å vurdere opprettelse av et organdonorregister eller andre tiltak som ledd i å oppnå økt organdonasjon, og legge fram saken for Stortinget i løpet av våren 2005.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 15

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2004:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2005 vurdere om tilretteleggingstilskuddets størrelse er tilstrekkelig for å kunne motvirke den negative utviklingen en ser når det gjelder ansettelser og oppfølging av personer med nedsatt funksjonsevne.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 62 mot 38 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.40.46)

Votering i sak nr. 16

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 8. juni 2004:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at også bedrifter som ikke er IA-virksomhet, skal kunne motta tilretteleggingstilskudd på lik linje med IA-virksomhetene.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 84 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.41.07)

Votering i sak nr. 17

Presidenten: Under debatten har Jan Arild Ellingsen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslaget lyder:

1. Stortinget ber Regjeringen målrette innsatsen mot kriminalitet ved å prioritere en helhetlig og massiv innsats, samt oppfølging, overfor ungdoms- og gjengangerkriminelle gjennom alle ledd i straffesakskjeden.
2. Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige lovendringer for å kunne benytte såkalte utradisjonelle etterforskningsmetoder, som avlytting, provokasjon mv., samt tillate provokasjon, overfor gjengangerkriminelle som er dømt etter straffeloven for tre straffbare handlinger eller mer, innenfor en ti års periode.
3. Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige lovendringsforslag slik at politiet kan benytte rom- og kommunikasjonsavlytting i saker som gjelder rikets sikkerhet og terror.
4. Stortinget ber Regjeringen overføre det økonomiske ansvaret for ambassadevaktholdet ved de utenlandske ambassadene i Norge til Utenriksdepartementet og fremme de nødvendige lovforslag herom for Stortinget.
5. Stortinget ber Regjeringen legge frem en helhetlig opptrappingsplan for politipersonell sett i et fireårsperspektiv. Som en del av planen skal det inngå en opptrappingsplan for bruken av sivilt tilsatte i politiet for å frigjøre politiutdannet personell til politifaglig arbeid.
6. Stortinget ber Regjeringen oppheve ordningen om at politimestre ansettes som embetsmenn, og fremme de nødvendige forslag herom.
7. Stortinget ber Regjeringen sikre jobbtilbud i politiet til politihøgskolestudentene som uteksamineres i år.
8. Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om en vesentlig skjerping av straff for vold mot offentlig tjenestemann.
9. Stortinget ber Regjeringen intensivere arbeidet med et fellesnordisk vitnebeskyttelsesprogram, og om nødvendig fremme forslag for Stortinget om dette.
10. Stortinget ber Regjeringen legge frem en plan for rullerende utskifting av politiets kjøretøy i et femårsperspektiv, samt opprustning av politiets IKT-utstyr med blant annet bærbart/mobilt IKT-utstyr i tjenestekjøretøy.
11. Stortinget ber Regjeringen innføre avgiftsfritak på politiets tjenestekjøretøy, og fremme de nødvendige lovforslag om dette for Stortinget.
12. Stortinget ber Regjeringen sikre fremskutt lagring av våpen i politikjøretøy, og en plan for opprustning av våpenutstyr. Stortinget ber Regjeringen videre om at det i større grad må legges opp til at den enkelte tjenestemann selv kan velge om han vil benytte maskinpistol/automatvåpen dersom væpningsordre først blir gitt.
13. Stortinget ber Regjeringen utrede og igangsette forsøk med å la utenlandske statsborgere sone i sitt hjemland ved at kriminalomsorgen leier fengselsplasser i vedkommendes hjemland, og fremme de nødvendige lovendringsforslag om dette.
14. Stortinget ber Regjeringen igangsette tiltak for at gjengangerkriminelle prioriteres inn til soning.
15. Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige lovendringsforslag slik at tingretten settes med kun en fagdommer, som i forhørsretten, i saker hvor strafferammen kun er fengsel i inntil to år.
16. Stortinget ber Regjeringen igangsette arbeidet med å opprette egne institusjoner for barne- og ungdomskriminelle for særskilt oppfølging, og fremme forslag til Stortinget om dette.
17. Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige lovendringsforslag slik at man i større grad skal kunne benytte tvang kombinert med avrusing/ behandling overfor kriminelle med store rusproblemer, samt at man oppretter egne avdelinger med egnet oppfølging for sterkt rusavhengige som soner fengselsstraffer.
18. Stortinget ber Regjeringen om umiddelbart å stanse særordningen med fremskutt prøveløslatelse på henholdsvis fem dager for de med dommer lavere enn 90 dager og ti dager for de med lengre dommer.
19. Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med neste års budsjett, om å opprette en ordning med sentral betaling av rettsmedisinske oppgaver som opptak av DNA-profiler og DNA-registrering, samt obduksjoner.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Steinar Bastesen (Kp) (fra salen): Det er noen av forslagene fra Fremskrittspartiet som jeg skal stemme nei til.

Presidenten: Det er bare ett forslag.

Linda Cathrine Hofstad (H) (fra salen): Det er ønsket fra komiteen at vi stemmer over forslaget under ett.

Presidenten: Ja, det var slik jeg oppfattet det.

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:54 (2003-2004) – forslag fra stortingsrepresentantene Jan Arild Ellingsen, André Kvakkestad, Carl I. Hagen og Siv Jensen om en målrettet og helhetlig kriminalitetsbekjempelse – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet bifaltes innstillingen med 83 mot 17 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.43.24)

Votering i sak nr. 18

Presidenten: Det voteres over forslag oversendt fra Odelstingets møte 10. juni 2004:

«Stortinget ber Regjeringen ta de nødvendige skritt for å samordne lønnstrekk via en felles koordineringsinstans og komme med en fremdriftsplan for dette i statsbudsjettet for 2005.»

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes enstemmig.

S a k n r . 1 9

Referat

1. (248) Supplering av Verneplan for vassdrag (St.prp. nr. 75 (2003-2004))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
2. (249) Datatilsynets og Personvernemndas årsmeldinger for 2003 (St.meld. nr. 43 (2003-2004))
Enst.: Sendes familie-, kultur- og administrasjonskomiteen.
3. (250) Forslag fra stortingsrepresentantene Åslaug Haga og Ågot Valle om å nedsette en kommisjon som skal legge frem for Stortinget en betenkning om de konstitusjonelle sidene ved et eventuelt EU-medlemskap (Dokument nr. 8:81 (2003-2004))
Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Møtet hevet kl. 22.45.
